[redacted] [redacted]

धातुसंग्रह.

अमदावादनी गुजरात वर्नाक्युलर सोसाइटीये

रेवरेंड जे. वी. एस. टेलर साहेब

तथा

शास्त्री व्रजलाल कालीदास पासे रचाव्यो.

ते

डैरेक्टर आफ पब्लिक इन्स्ट्रक्शन साहेबे

छपावी प्रगट कर्यो.

मुंबई.

गवरन्मेंत सेंत्रल बुक डिपो.

सन १८७०.

संवत १९२६.

किमत रु ०-८-०

[redacted]

मुंबईमां
एज्युकेशन सोसाइटीना प्रेसमां छपायो छे.

આ ધાતુસંગ્રહ [illegible] સંસ્કૃતભાષા અને ગુર્જરભાષા [illegible]
[illegible]
[illegible]
ખ્યાત પ્રત્યય લાગીને ક્રિયાપદ બને છે, અને કૃત્ પ્રત્યય લાગીને નામ બને છે તે જાણવું. કેટલા ક્રિયાપદના અને કેટલા નામના અપભ્રંશ ગુર્જરભાષામાં થયાછે અને કેટલાના નથી થયા તે જાણવું. તે સહુ આ કોશમાં જણાવ્યું છે.

ગુર્જર શબ્દોનાં મૂળ ખોળિયે છિયે ત્યારે તે મૂળ સંસ્કૃતમાં નિકળે છે. ભરતખંડી આર્ય લોકો પ્રથમ સંસ્કૃતભાષામાં બોલતા હતા. તેજ સંસ્કૃતભાષાનું રૂપ કાલાંતરે પલટાતાં ગુર્જરભાષા રૂપ થયું છે. "नदी कंठे गोश्चरति" આ વાક્યનું ગુર્જરભા[illegible]ચરે એવું રૂપ થયું; એવાંજ બીજાં વાક્યોનાં રૂપ થયા[illegible]તુ છે, અને તેનાં ક્રિયાપદ અને નામ કેવાં થાય છે [illegible] કેવો વિકાર થાય છે એ જાણવાને વાસ્તે આ કોશ કર્યો છે. જે ક્રિયાપદના તથા નામના ગુર્જરભાષામાં વિકાર નથી થયા તે નથી લખ્યા, અને થયા છે તે લખ્યા છે.

હેમચંદ્ર પંડિતે પ્રાકૃત વ્યાકરણ કરેલું છે તેમાં સંસ્કૃત શબ્દ ઉપરથી જે રીતિને અનુસરીને પ્રાકૃત રૂપ થાય છે તે રીતિના ઉત્સર્ગ લખ્યા છે, તેમાંથી જે ઉત્સર્ગ ગુર્જર શબ્દોમાં ઉપયોગના છે તે ઉત્સર્ગ એકઠા કરીને અમે ઉત્સર્ગ પ્રકરણ આ કોશના અંગરૂપ લખ્યું છે. આ ઉત્સર્ગ પ્રકરણ વાંચતાં શબ્દવિકારની રીતિ ધ્યાનમાં આવશે.

હવે ધાતુકોશ સમજવાને અમે થોડો વિચાર લખિયે છિયે.
[illegible] વ્યાકર-
[illegible] કરણનો
અભ્યાસ ભરતખંડમાં ઘણો ચાલે છે માટે ધાતુઓના અનુબંધ અમે પાણિનીય વ્યાકરણ પ્રમાણે લખ્યા છે. વ્યાકરણોમાં અનુબંધ ઉપર કાર્યનો આધાર છે માટે ધાતુઓના અનુબંધ લખવા જોઇયે માટે અમે તે લખ્યા છે. વ્યાકરણોમાં તો ધાતુ ભેગા અનુબંધ લખેલા છે પણ અમે તો ધાતુ લખીને તેના અનુબંધ તેનીપાસે દ્વિકપાલ ચિન્હવચ્ચે લખ્યા છે. દ્રષ્ટાંત—પાણિનીય

ધાતુ પાઠમાં કાશૃ આ પ્રમાણે અનુબંધ સહિત છે, તેમાં કાશ્ ધાતુ છે અને ૠ અનુબંધ છે. માટે અમે કાશ્ (ૠ) આ પ્રમાણે લખ્યું છે. જે અનુબંધને માથ (ॅ) આ પ્રમાણે માથે ઊભી રેખા કરી હોય તે ઉદાત્ત અનુબંધ જાણવા, અને જે અનુબંધ હેઠે (ॖ) આ પ્રમાણે નીચે આડી રેખા [illegible]

આત્મનેપદી, પરસ્મૈપદી અને ઉભયપદી એવા ત્રિવિધ ધાતુ છે. તેની સંજ્ઞા— આ. પ. ઉ. આ પ્રમાણે નામનો આદ્યાક્ષર લખીને જણાવી છે. [illegible] પડીને અગી- [illegible] હ્વાદિ. ૩ જુહો- ત્યાદિ. ૪ દિવાદિ. ૫ સ્વાદિ. ૬ તુદાદિ. ૭ રૂધાદિ. ૮ તનાદિ. ૯ ક્રયાદિ. ૧૦ ચુરાદિ. ૧૧ કંડ્વાદિ એવા ધાતુઓના અગીયાર ગણ કરયા છે. તેમની સૂચના અમે એકડાથી તે અગીયાર સુધી આંકડા લખીને કરી છે. જે ધાતુ વેદમાંજ વાપરેલા છે તેમને વૈદિક ધાતુ કહેછે તે જણાવવાને અમે દ્વિરૂપાલ્પચિન્હવચ્ચે (વૈ૦) આ પ્રમાણે એકાક્ષર લખ્યો છે. કોઈ ધાતુ ધાતુપાઠમાં ભણ્યા નથી પણ સૂત્રોમાં ભણ્યા છે તેમને સૌત્રધાતુ કહે છે. તે જણાવવાને અમે દ્વિરૂપાલ ચિન્હવચ્ચે (સૌ૦) આ પ્રમાણે એકાક્ષર લખ્યો છે. [illegible] નાએક ધાતુ વ્યાકરણકારો એ સૂત્રોમાં કે ધાતુપાઠોન [illegible] તેમાં વપરાય છે તેમાંના ધાતુઓ જેટ- લા અમ[illegible] અમે લખ્યા છે. પાણિનીય ધાતુ- પાઠ અ[illegible] એ બેહુમાં ધાતુના સંસ્કૃતમાં જે અર્થ લખ્યાછે તે સર્વ અમે આ ગ્રંથમાં લખ્યાછે અને તેનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. તેપછી ક્રિયાપદ લખ્યું છે. સંસ્કૃતમાં પરસ્મૈપદનાં ક્રિયાપદ હોયછે તેમને તિ આદિક પ્રત્યય લાગે છે માટે અમે તેમાંનું પ્રથમ ક્રિયાપદ તિ લગાડેલુંજ વાનગી દેખાડવા લખ્યું છે. જેમ "[illegible]" આત્મનેપદનાં ક્રિયા- પદ હોયછે તેમને તે આદિક પ્રત્યય લાગે છે. માટે અમે તેમાંનું પ્રથમ ક્રિયાપદ વાનગી દેખાડવા તે લગાડીને લખ્યું છે. જેમ—"एधते" ઉભયપદી એટલે બેહુપદી ક્રિયાપદ છે તેને તિ અને તે એ બેહુ લગાડયાં છે. તિના પાસે —આવી આડી રેખા કરીને તે લખ્યો છે. જેમ—पचति-ते [illegible] પચતે એવા બે રૂપ સમજવાં. ઘણા અક્ષર લ[illegible] માટે આડીરેખા કરવાનો સંકેત કરેલો છે. ક્રિયાપદ લખીને તેનો અ[illegible] [illegible] લખ્યો છે. કોઈ ઠેકાણે કર્તા કર્માદિક લગાડીને ક્રિયાપદનો [illegible] પણ [illegible] લખ્યું છે. વાક્યમાં [illegible] કરેલા છે. [illegible]ની પા-

મજ તેનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. ધાતુ જો મિત્ હોય (મિતનું ચિન્હ (म्)આવું કરવું છે) તો પ્રેરણાર્થમાં તેનું રૂપ બદલાય છે. તે ક્રિયાપદનો અર્થ ગુર્જર ભાષામાં લખ્યા પછી ણૌ—આ અક્ષર લખીને લખ્યું છે. સંસ્કૃત જાણનારાને એ [illegible] વાસ્તે લખ્યું છે. કોઈ [illegible] કે પ્રેરણાર્થ તેવું તો તે એ જે [illegible] આ [illegible] એવું [illegible] એ રૂપ છે તે પ્રેરણાર્થ છે. એવું સંસ્કૃતનું જ [illegible] રૂપ થાય છે તે લખ્યું છે. જે ક્રિયાપદનો અપભ્રંશ સંસ્કૃત ઉપરથી પ્રાકૃત થઈને પછી ગુર્જર ભાષામાં થયો છે તે આ પ્રમાણે લખ્યું છે. ઉદા૦—फलति=फलई=ફળે. એ ત્રણ રૂપોમાં પહેલું રૂપ સંસ્કૃત છે, બીજું પ્રાકૃત છે અને ત્રીજું ગુર્જર ભાષાનું છે.

ક્રિયાપદનો અર્થ લખ્યા પછી ધાતુને કૃત્ પ્રત્યય [illegible] જે કૃદંત રૂપ થાય છે તે લખ્યું છે. અને તેનો અર્થ દ્વિકપાલ ચિન્હ [illegible] ગુર્જર ભાષામાં લખ્યો છે. જેમ—चित् (ज्ञान). કોઈ શબ્દ સંસ્કૃત છે પણ ગુર્જરભાષામાં પ્રસિદ્ધ છે તો તેનો અર્થ લખ્યો નથી. બે ત્રણ શબ્દોનો એક અર્થ હોય તો તેટલા શબ્દોના સંખ્યા આંકડા ભરીને તેમની છેલ્લો તેમનો દ્વિકપાલ ચિન્હમાં અર્થ લખ્યો છે. જેમ— १ चेटिः, २ चेटी (દાસી) १ दरः, २ निर्दरः (ગુફા). જે શબ્દનો સંસ્કૃત ઉપરથી પ્રાકૃત થઈને ગુર્જર ભાષામાં તેનો અપભ્રંશ થયેલો છે તે શબ્દનો અપભ્રંશ જાણવાને અમે આ પ્રમાણે લખ્યું છે. જેમ-नहः=नाहो=નાહો. नोट=नोडो=તોડ. આ ત્રણ રૂપોમાં પ્રથમ રૂપ સંસ્કૃત [illegible]

[illegible]

લખ્યાં છે. સઘળા શબ્દોના સંસ્કૃત રૂપમાં પ્રથમા વિભક્તિના એકવચનનુંજ રૂપ લખ્યું છે. કોઈ શબ્દ વ્યંજનાંત છે તેની પ્રથમાં વિભક્તિના એક વચનમાં વ્યંજન જાય છે, ત્યારે તેનો મૂલ શબ્દ સમજવા તે શબ્દના અર્થ લખવાની પૂર્વે તે વ્યંજન દ્વિકપાલ ચિન્હમાં લખ્યો છે. જેમ—नाम (न्+संज्ञा). હવે આ ઠામે મૂલ नामन् શબ્દ છે એવું જાણવું, એવું બીજે ઠેકાણે પણ જાણવું. કોઈ શબ્દમાં અક્ષરવિકાર અથવા અક્ષરપાલટો થઈને બે શબ્દ એક અર્થના થાય છે ત્યારે તે બે શબ્દ [illegible] અક્ષર [illegible] લખીને રૂપ લખ્યાં છે. જેમ—गर [illegible]-गल [illegible]. એક શબ્દના ઘણા અર્થ થતા હોય તો તે અર્થ આંકડા ભરીને દ્વિકપાલ ચિન્હમાં લખ્યા છે.

[illegible] દ્વિકપાલ ચિન્હવચ્ચે

[illegible] જેમ ([illegible])

[illegible]

उत्सर्ग प्रकरण.

संस्कृत शब्द बगडीने प्राकृत थया अने प्राकृत शब्द बगडीने गुर्जर शब्द थया तेनो प्रकार जाणवाने आ प्राकृत व्याकरण उपरथी उत्सर्ग प्रकरण रच्युं छे. कोई पण नियमने अनुसरीने शब्दविकार थाय छे, ए नियम आ प्रकरणमां छे. धातुसंग्रहमां आ उपयोगमां आवे छे.

१. संस्कृत शब्दमां रहेला ऐकारनो एकार प्राकृतमां थाय छे तेज कांहि गुर्जर भाषामां पण रहे छे उ०—

सं० सैन्यं वैरं वैदिकः कैलासः ऐकैकं भैरवः
प्रा० सेन्नं वेरं वेदियो केलासो एकेकं भेरवो
गु० સેન વેર વેદિયો કેલાસ એકેક ભેરવ.

२. संस्कृत शब्दमां रहेला औकारनो प्राकृतमां ओकार थाय छे तेज गुर्जर भाषामां कांहि रहे छे. उ०—

सं० यौवनं पौरुषं गौरं औदीच्यः सौराष्ट्रः
प्रा० जोव्वनं पोरुषं गोरं ओदीचो सोरट्ठो
गु० જોબન પોરસ ગોરું ઓદીચ્ય સોરઠો

३. संस्कृत शब्दमां स्वरपासे असंयुक्त अने आदि सिवा बीजे ठामे क, ग, च, ज, त, द, प, य, व एटला अक्षर आवे तो ते जाय छे अने तेने ठामे कांहि य कारनो उच्चार थाय छे.

सं० सूकरः सागरः मरिचं राजादनः कातरः
प्रा० सूयरो सायरो मरिअं रायाणो कायरो.
गु० સૂયર સાયર મરિયું રાયણ કાયર.
सं० सपादसप्त सिंहपुरं समयः देवरः
प्रा० सवासत्त सीहोरं समओ दियरो.
गु० સવાસાત સીહોર સમો દિયર.

४. उपर कहेला क कारनो कांहि ग कार पण थाय छे.

कर्करी = कग्गरी = करगर. काकः = कागो = काग.

५. कांई संस्कृत शब्दना क नो ख थाय छे.

कसति = खसइ = ખસે. कीलः = खीलो = ખીલો.

६. स्वरपासे असंयुक्त अने अनादि एटले आदि न होय एवा ख, घ, थ, भ एटला अक्षरनो ह थाय छे.

सं०	नखरः	मेघः	कथयति	बधिरः	शोभते
प्रा०	नहरो	मेहो	कहइ	बहिरो	सोहइ
गु०	નહેર	મેહ	કહે	બહેરો	સોહે

७. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ट आवे तो तेनो ड थाय छे.

खटी = खडी = ખડી. पटवासः = पडवासो = પડવાસ.

८. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ठ आवे तो तेनो ढ थाय छे.

मठी = मढी = મઢી. पीठं = पेढं = પેઢું.

९. केटला एक शब्दमां रहेला दनो ड थाय छे.

दरः = डरो = ડર. दर्भः = डब्भो = ડભ.

१०. स्वरपासे असंयुक्त अनादि न आवे तो तेनो ण थाय छे.

नमनं = नमणं = નમણું. इंधनं = इंधणं = ઇંધણું.

१० अ. स्वरनी पासे असंयुक्त अनादि प आवे तो तेनो व थाय छे.

दीपाली = दीवाली = દીવાળી. तापः = तावो = તાવ.

गोपालः = गोवालो = ગોવાળ. वापः = वावो = વાવો.

११. शब्दनी आदिमां य अक्षर आवे तो तेनो ज थाय छे.

यानं = जानं = જાન. यवः = जवो = જવ.

याति = जाइ = જાય છે. यमः = जमो = જમ.

१२. श अने ष नो स थाय छे.

शब्दः = सद्दो = સાદ. शर्करा = सक्करा = સાકર.

पौरुषं = पोरसं = પોરસ. पोषः = पोसो = પોસ.

१३. अनुस्वार पासे ह होय तो तेनो घ थाय छे.

संहारः = संघारो = સંઘાર.

१४ षट् शब्दना ष नो छ थाय छे.

षट् = छ = છ. षष्ठः = छट्ठो = છઠ્ઠો.

क्षनो ख थाय छे, क्वचित् छ अने झ पण थाय छे.

लक्षा = लक्खा = લાખ. द्राक्षा = दक्खा = દ્રાખ.

अक्षरं = अच्छरं = અચ્છર. क्षीणं = झीणं = ઝીણું.

ष्क अने स्क ए बे संज्ञाशब्दमां होय तो तेनो ख थाय छे.

पुष्करं = पोक्खरं = પોખર. स्कंधः = खंधो = ખાંધ.

ह्रस्वनी पासे श्च अने त्स आवे तो तेनो च्छ थाय छे.

पश्चिमः = पच्छिमो = પચ્છિમ. मत्सरः = मच्छरो = મચ્છર.

१८. द्य, य्य, र्य एटला संयुक्ताक्षरनो ज्ज थाय छे.

अद्य = अज्जं = આજ. शय्या = सेज्जा = સેજ.

कार्यं = कज्जं = કાજ.

ध्य अने ह्यनो ज्झ थाय छे.

सिध्यति = सिज्झइ = સીઝે. गुह्यं = गुज्झं = ગુઝું.

२०. र्तनो ट्ट थाय छे. अने [illegible] पण ट्ट थाय छे.

मृत्तिका = मट्टिआ = માટી. वर्तिः = वट्टी = વાટ (દીવાની)

२१. ष्ट ने स्थाने ट्ठ थाय छे.

मुष्टिः = मुट्ठी = મુઠ્ઠી. दृष्टं = दिट्ठं = દીઠું.

२२. द्धनो ड्ढ थाय छे.

वृद्धः = वुड्ढो = બુઢ્ઢો. वर्द्धमानः = वड्ढमाणो = વઢમાણ.

२३. ज्ञ नो ण्ण थाय छे.

राज्ञी = रण्णी = રાણી. आज्ञा = आणा = આણ.

२४. स्त नो त्थ थाय छे.

हस्तः = हत्थो = હાથ. प्रस्तरः = पत्थरो = પથરો.

२५. ष्पनो प्फ थाय छे.

शष्पं = सप्फं = રાડું. बाष्पः = बप्फो = બાફ.

२६. ह्वनो ब्भ थाय छे.

जिह्वा = जिब्भा = જીભ. विह्वलः = भिब्भलो = વીભળ.

२७. ष्ण, स्न, क्ष्ण ए अक्षरोनो ण्ह थाय छे.

उष्णकालः = उण्हालो = ઉન્હાળો.

स्नाति = ण्हाइ = ન્હાય. तीक्ष्णं = तिण्हं = તીણું.

२८. संयोगनी पूर्वे क, ग, ट, ड, त, द, प, श, ष, स एटला अक्षर आवे तो ते लोपाय छे.

सं०	रक्तः	दुग्धं	षट्पदः	खड्गः	उत्पलं	मुद्गः
प्रा०	रत्तो	दुद्धं	छप्पओ	खग्गो	उप्पलं	मोग्गो.
गु०	રાતો	દૂધ	છપ્પો	ખાગ	ઉપલું	મોગ.
सं०	सुप्तः	स्मशानं	गोष्ठिः	स्नेहः	स्नसा	
प्रा०	सुत्तो	मसाणं	गोट्ठि	नेहो	नसा	
गु०	સૂતો	મસાણ	ગોઠ્ય	નેહ	નસ.	

२९. ग, न, य एटला अक्षर संयोगमां प्रथमाक्षर पछी होय तो लोपाय
युग्मं = जुग्गं = જુગ. नग्नः = नग्गो = નાગો.
शल्यं = सल्लं = સાલ.

३०. ल, ब, र एटला अक्षर संयोगमां उंचे के नीचे होय तो लोपाय.
वल्गं = वग्गं = વાગ. शब्दः = सद्दो = સાદ.
अर्कः = अक्को = આક. चक्रं = चक्कं = ચાક.

३१. र्श अने र्ष ए संयुक्त छे तेमना पूर्व अक्षरमां इ थाय.
आदर्शः = आरिसो = આરસો. वर्ष = वरिसं = વરસ.

३२. कोइ शब्दमां र्य एवो संयुक्ताक्षर होय तेना पूर्वाक्षरमां इ थाय.
भार्या = भारिआ = ભારજા.

३३. त्र प्रत्ययने स्थाने हि थाय छे.
यत्र = जहि = જહિ. तत्र = तहि = તહિ.
कुत्र = कहि = કહિ. अत्र = अहि = અહિ.

३३. संस्कृतमां स्वार्थमां क प्रत्यय थाय छे तेने स्थाने प्रा...
अने कहि ड थाय छे.

सं०	नवकः	एककः	अंधकः	वत्सकः	पुच्छकं
प्रा०	नवल्लो	एक्कलो	अंधलो	वच्छडो	पुच्छडं
गु०	નવલો	એકલો	આંધળો	વાછડો	પૂછડું.

३४. वक्र आदिक शब्दोमां प्रथम स्वरने माथे अनुस्वार ...
वक्रं = वंकं = વાંકું. त्र्यस्रं = तंसं = ત્રાંસું. कर्कोट = ...

२५. श, ष, स, ए अक्षरोमा मळेला य, र, व, श, ष, स एटला अक्षर होय तो ते लोपाय अने तेनी आगना स्वरने दीर्घता थाय छे.

शनो य—नश्यति = नासइ = नासे.
शनो र—विश्राम्यति = वीसमइ = वीसमे.
शनो व—पार्श्वं = पासं = पासु.
षनो य—मनुष्यः = माणूसो = माणुस.
षनो र—घर्षति = घासइ = घासे.
सनो य—त्रस्यति = तासइ = त्रासे.
सनो र—विश्रंभः = वीसंभो = वीसंभो (विसाम).
सनो स—निस्सारः = नीसारो = नीसार.

टीका—प्राकृत भाषामां तो उपर कहेला नियममांज संयुक्त अक्षरमांथी एक अक्षर जतां पूर्वस्वरने दीर्घता थाय छे पण गुर्जर भाषामां तो घणाज संयुक्ताक्षरमां एक जतां पूर्व स्वरने दीर्घता थाय छे ड०.

सं० कर्म धर्म उत्पलं दुग्धं सप्त आर्द्रं
प्रा० कम्म धम्म उप्पलं दुद्धं सत्त अद्दं
गु० काम धाम ऊपलुं दूध सात आदुं.

२६. शय्या आदिक शब्दोमां आदि अकारनो एकार थाय छे.

सं० शय्या वल्ली उत्कारः उत्करः
प्रा० सेज्जा वेल्ली उक्केरो उक्केरो
गु सेज वेल ओकेरो (ढिगलो) ओकेरो (ओकरडो).

२७. संयुक्त अक्षर होय तेनो पूर्वनो स्वर दीर्घ होय तो प्राकृतमां न्हस्व थाय छे. पछी गुर्जर भाषामां तो पूर्व स्वरने दीर्घता थाय छे.

सं० कार्यं खाद्यं वाद्यं वाष्पः वार्दलं
प्रा० कज्जं खज्जं वज्जं बप्फो वद्दलं
गु० काज खाजुं वाजुं, बाफ वादळुं

२८. आदि इ कारनो संयोगमाने होय तो ए स्वर थाय छे.
पिण्ड = पेंडो = पेंडो । सिन्दूर = सेन्दूर [illegible]

२९. निर् उपसर्गनो र् जाय अने नि ना इकारने दीर्घता थाय.
निस्सरति = नीसरइ = नीसरे.

४०. द्वि शब्दने बि, दु, दो, एवा आदेश थाय छे.

द्विगुणः = बिउणो = બમણો. द्विजातिः = दोआइ = દ્વિજાતિ.

४१. संयोगपासे आवे तो आदि उनो ओ थाय छे.

सं०	मुद्गः	मुस्ता	पुद्गलं	कुद्दालः
प्रा०	मोग्गो	मोत्था	पोग्गलं	कोद्दालो
गु०	મોગ	મોથ	પોગલ	કોદાળો

४२. उपरि अव्ययना उने ठामे अ थायछे.

सं०	घोटोपरि	घटोपरि	शिक्योपरि
प्रा०	घोडावरि	घडावरि	सिक्कावरि
गु०	ઘોડાપર	ઘડાપર	સીકાપર

४३. केटलाएक शब्दोमा आदि ऋकारनो अ थाय छे.

घृष्टः = घट्ठो = ઘાટો. कृष्णः = कण्हो = કાન્હો. नृत्यं = नच्चं = નાચ.

४४. केटलाएक शब्दोमां ऋकारनो इकार थाय छे.

शृंगकं = सिंगडुं = સિંગડું. दृष्टं = दिट्ठं = દીઠું.

४५. केटलाएक शब्दोमां ऋकारनो उकार थाय छे.

वृद्धः = वुड्ढो = બુઢો. पृष्ठं = पुट्ठं = પૂઠું.

४६. दृश्धातुना दृनो रि थायछे.

सदृक्षः = सरिक्खो = સરખો.

४७. अव अने अप उपसर्गना आदिस्वरनो पर एवा सस्वर व्यंजन सहित ओ थायछे.

सं०	अवच्छादयति	अवदारितः	अपसरकः
प्रा०	ओछाडइ	आदालिया	ओसरओ
गु०	ઓછાડે છે	ઓઘાડ્યો (ખોદ્યો)	ઓસરો.

४८. त्यनो च्च थाय छे.

नृत्यं = नच्चं = नाच. सत्यं = सच्चं = साच.

४९. विंशति आदिक शब्दोनो अनुस्वार प्राकृतमा जाय छे.

विंशतिः = वीसा = वीस. संस्कारः = सक्कारो = सक्कर.

५०. महाराष्ट्र शब्दमां आदि आकारनो अ थाय छे अने ह, र, नो व्यत्यय थाय छे. महाराष्ट्रः = मरहट्ठो = મરેઠો.

५१. श्यामाक शब्दना मकारमां आकार छे तेनो अ थायछे.
श्यामाकः = सामओ = સામો.

५२. पारापत शब्दना र मां आकार छे तेनो एकार थाय छे.
पारापतः = पारेवओ = પારેવો.

५३. स्वप्धातूना अकारनो ओ अने उ थाय छे.
स्वपिति = सोवइ; सुवइ = સુવે.

५४. पंक्तिवाचक आली शब्द छे तेना आनो ओ थाय छे.
आली = ओली = ઓળ.

५५. किंशुक शब्दना आदि इकारनो एकार थाय छे.
किंशुकं = केसुअं = કેસુડું.

५६. हरिद्रा शब्दना इकारनो अकार थाय छे, आनो इ थाय विकल्पे.
हरिद्रा = हलद्दा = હળદ, हरिद्रा = हलद्दी = હળદી.

५७. बिभीतक शब्दना आदि इकारनो अकार थाय छे अने बीजा ईनो ए थाय छे.
बिभीतकः = बहेडओ = બેહેડો (બહેડે.)

५८. तित्तिरि शब्दना रिमां जे इकार छे तेनो अ थाय छे.
तित्तिरिः = तित्तरो = તેતર.

५९. सिंह, त्रिंशत्, विंशति शब्दना इकारनो ई थाय छे, विंशतिनो ति थाय छे.
सिंहः = सीहो = સીહ. त्रिंशत् = तीसा = ત્રીસ.
विंशतिः = वीसा = વીસ.

६०. नूपुर शब्दना ऊनो ए थाय छे.
नूपुरं = नेउरं = નેપુર.

६१. कूष्माण्डी, तांबूल, गुडूची ए शब्दोमां ऊनो ओ थाय छे.
कूष्माण्डी = कोहली = કોહળી. तांबूलं = तंबोलं = ત
गुडूची = गलोइ = ગળો.

६२. स्तंभ शब्दमां स्तनो ख विकल्पे थाय छे.
स्तंभः = खंभो = થંભો.

६३. कपर्द, विछर्द, मर्दित, ए शब्दोमां र्दनो ड्ड थाय छे.
कपर्दः = कवड्डो = કોડો. विछर्दः = विछड्डो = વિછડો. (વખુયે).
मर्दितः = मड्डिओ = મડ્ડિઓ. (એક જાતનો પથર).

६४. पञ्चदशन् शब्दमां ञ्चनो ण थाय छे.
पञ्चदश = पणरह = પન્નર.

६५. पर्यस्त शब्दमां स्तनो ट्ट थाय छे अने र्य नो ल थाय छे.
पर्यस्तः = पलट्टो = પાલટો.

६६. ष्मनो प्प थाय छे.
कुष्मलं = कुप्पलं = કૂપલ.

६७. ऊर्ध्व शब्दमां संयुक्तनो ब्भ थाय छे.
ऊर्ध्वं = उब्भं = ઉભું.

६८ कूष्माण्डी शब्दमां ष्मनो ह थाय अने ण्डनो ल थाय छे.
कूष्माण्डी = कोहली = કોહળી.

६९. आत्मन् शब्दना त्मनो प्प थाय छे.
आत्मा = अप्पा = આપ.

७० ताम्र अने आम्र शब्दना म्रनो म्ब थाय छे.
ताम्रं = तम्बं = ત્રાંબું. आम्रः = अम्बो = આંબો.

७१. ष्म, स्म एमनो म्ह थाय छे.
युष्मत् = तुम्ह = તમ. अस्मत् = अम्ह = અમ.

७२. तीक्ष्ण शब्दना ण विकल्पे थाय छे.
तीक्ष्णं = तिक्खं = તીખું. तीक्ष्णं = तिण्हं = તી[illegible]

७३. श्मश्रु अने श्मशान शब्दना आदि अक्षर जाय.
श्मश्रु = मंसू = મુછ. श्मशानं = मसाणं = મસાણ.

७४. स्नेह अने अग्नि शब्दमां संयुक्तना प्रथमाक्षरमां अ थाय.
स्नेहः = सणेहो = સનેહ. अग्निः = अगणी = અગની.

७५. वाराणसी शब्दमां रणनो णरनो थाय छे.
वाराणसी = वाणारसी = વનારસી.

७६. लघुक शब्दमां घनो ह कर्या पछी ह ल नो व्यत्यय थाय छे.

लघुकं = हलुअं = હલવું.

७७. भगिनी शब्दमा बहिनी एवो अपभ्रंश थाय छे.

भगिनी = बहिणी = બેહેના.

७८. वृक्ष शब्दनो रुक्ख एवो अपभ्रंश थाय छे.

वृक्षः = रुक्खो = રૂખ.

७९. मलिन शब्दमां ननो ल थाय अने न जाय.

मलिनं = मइलं = મેલું.

८०. बहिस् शब्दना अकारने दीर्घता थाय छे अने सनो र थाय छे.

बहिस् = बाहिर = બાહર.

८१. गृह शब्दनो घर एवो अपभ्रंश थाय छे.

गृहं = घरं = ઘર. गृहधनी = घरधणी = ઘરધણી.

८२. क्त्वा प्रत्ययने स्थाने इअ थाय छे.

भ्रमित्वा = भमिअ = ભમી.

८३. इदमर्थमां संस्कृतमां जे प्रत्यय थाय छे तेने स्थाने केर आदेश थाय छे.

युष्मदीयः = तुम्हकेरो = તુમારો.

अस्मदीयः = अम्हकेरो = અમારો.

८४. संस्कृतना स्नेह ए अर्थमां नामने तैल प्रत्यय थाय छे. तेनो एल थाय अने नामनो छेल्लो स्वर जाय.

फुलतैलं = फुल्लेलं = ફુલેલ.

चंपतैलं = चंपेलं = ચંપેલ.

धूपतैलं = धूपेलं = ધુપેલ.

८५. अकारांत पुल्लिंग जे नाम होय तेने प्रथमा विभक्तिना एकवचनने प्रत्यय लागे तो तेनो ओ थाय छे, नामना छेडानो अ जाय छे.

घटः = घडो = ઘડો. नीचः = नीचो = નીચો.

पिंडारः = पिंडारो = પીંડારો. एरंडः = एरंडो = [illegible]રંડો.

८६. अकारांत नामने प्रथमा विभक्तिनुं बहुवचन लागे छे. त्यारे विसर्ग थाय छे.

घटाः = घडा = घडा. एरंडाः = एरंडा = એરંડા.

८७. भू धातुने हो एवो आदेश थाय छे.

भवति = होइ = હોય.

८८. स्त्रीलिंगे दीर्घ इकारांत नाम होय छे तेनो अपभ्रंश नामनी प्राकृत भाषामां कांहि ह्रस्वता थाय छे.

गौरी = गोरि = ગોરડ. गर्गरी = गग्गरि = ગાગરડ.

८९. स्त्रीलिंगे आकारांत नाम होय ते अपभ्रंश नामनी प्राकृतभाषामां कांहि अकारांत थाय छे.

लाक्षा = लक्खा = લાખ.

खसा = नसा = નસ.

रेखा = रेख = રેખ.

भिक्षा = भिक्ख = ભીખ.

[illegible] अपभ्रंश नामनी प्राकृत भाषामां कोइ स्वरने स्थाने कोइ स्वर [illegible]

लशुनं = लसणं = લસણ. शकुनः = सकुण = સકુન.

९१. प्राकृतमां पण संस्कृतनी पेठे संधिकार्य थायछे.

कुंभकारः = कुंभारो = કુંભાર. लोहकारः = लोहारो = [illegible]

आ उदाहरणोमां क गया पछी अ—आ ए बेनुं संधिकार्य थयुं.

टीका—प्राकृतमां संधिकार्य कांहि नथी थतुं पण गुर्जर भाषामां हवणा कटलाएक [illegible] वर्णथी थाय छे.

पंडितः = पंडिओ = પંડ્યો. पूजितः = पुजिओ = પુજ્યો.

खंडितः = खंडिओ = ખંડ્યો. मंडितः = मंडिओ = मं[illegible]

क्रियापदोमां तेमनुं रूप प्राकृतमां तो तेवुंज रहे छे पण [illegible]

[illegible] भाषामां तो केटलाएक वर्णथी संधिकार्य करे छे.

शोभते = सोहइ = શોભે. सेवते = सेवइ = સેવે.

फलति = फलइ = ફળે. कल्पति = कप्पइ = કપે.

९२. गुडूची गुरुक इत्यादि शब्दोमा आदि उकारनो अ थाय छे. गुडूची = गलोई = ગળો. गुरुकः = गरुओ = ગરુવો.

९३. देवर शब्दमां एकारनो इकार थाय.

दैवरः = दिअरो = દિયર.

९४. गो शब्दना ओनो आइ थाय छे.

गौः = गाई = ગાય.

९५. नौ शब्दमां औनो आव थाय छे

नौः = नावा = નાવ.

९६. त्रयोदशन् इत्यादि संख्या शब्दोमां आदि स्वरनो पर अने सस्वर-व्यंजन सहित ए थाय.

त्रयोदश = तेरह = તેર. त्रयोविंशतिः = तेवीसा = તેવીસ.

त्रयस्त्रिंशत = तेतीसा = તેતીસ.

९७. कदली शब्दमां आदिस्वरनो पर अने सस्वरव्यंजनसहित ए [illegible]

कदली = केली = કેળ. कदलं = केलं = કેળું.

९८. कर्णिकार शब्दमां इनो सस्वरव्यंजनसहित ए थाय.

कर्णिकारः = कण्णेरो = કણેરો. (કુલઝાડ).

९९. पूतर, बदर, पूगफल ए शब्दोमा आदि सस्वरनो पर सस्वर व्यंजन-सहित ओ थाय.

सं० पूतरः बदरं पूगफलो पूगफलं.

प्रा० पोरो बोरं पोप्फलो पोप्फलं.

गु० [illegible] [illegible] હોફલ.

[illegible] तुर्दश ए संस्कृत शब्दोमा आदिस्[illegible]

[illegible] थाय.

सं० [illegible] चतुर्थी मयूर चतुर्दश

प्रा० लोण चोगुणो चोत्थो चोथी मोर चउद्दस

गु० લુણ. ચોગણું ચોથો ચોથ. મોર ચઉદ

१००. स्वरपासे असंयुक्त अनादि ड आवे तो तेनो ल थाय.

तडागः = तलाओ = તળાવ. गुडः = गुलो = ગોળ.

१०२. प्रत्यादि शब्दोमां त नो ड थाय छे.

सं० प्रतिपदा पताका बिभीतकः हरीतकी

प्रा० पडिवया पडाया बहेडओ हरडई पडइ.

गु० પડવે પડાઈ બેહેડો હરડે પડે.

१०३. सप्तति शब्दना त नो र थाय छे.

सप्ततिः = सत्तरी = સિત્તેર.

१०४. अतसी अने सातवाहन शब्दमां त नो ल थाय छे.

अतसी = अलसी = અળશી.

सातवाहनः = सालवाहणो = સાળવાહન.

१०५. वितस्ति अने वसति शब्दमां त नो ह थाय छे.

वितस्तिः = विहत्थी = વેહેંત. वसतिः = वसही = વસહી ([illegible])

१०६. शिथिल शब्दना थ नो ढ थाय छे.

शिथिलं = सढिलं = ઢીલું.

१०७. संख्यावाचक शब्दमां द नो र थाय छे.

द्वादश = बारह = બાર. त्रयोदश = तेरह = તેર.

१०८. दोहद शब्दना द नो ल थाय छे.

दोहदः = दोहलो = દોહલો (ગર્ભણીનો મનોરથ).

१०९. औषध शब्दना ध नो ढ थाय छे.

औषधं = ओसढं = ઓસડ.

११०. निम्ब शब्दना न नो ल थाय छे.

निंबकः = लिंबडो = લિંબડો.

१११. केटलाक शब्दोमां प नो फ थाय छे.

सं० पाटयति पनसः परुषं पाशः परशुः

प्रा० फालेइ फणसो फरुसं फासो फरसी.

गु० ફાડે ફણસ ફરસું ફાંસો ફરસી.

११२. प्रभूत शब्दमां प नो व थाय छे.

प्रभूतं = वहुत्तं = બહુ.

११३. पापर्द्धि शब्दना बीजा पकारनो र थाय छे.
पापर्द्धि = पारधी = પારધી.

११४. युष्मद् शब्दना य नो त थाय.
युष्मादृशः = तुम्हारिसो = તમારસો

११५. हरिद्रादि शब्दोमां असंयुक्त र नो ल थाय छे.
हरिद्रा = हलद्दा = હળદ.

११६. यष्टि शब्दमां यनो ल थाय छे.
यष्टिः = लट्ठि = લાઠી.

११७. स्वप्न शब्दना व नो म थाय छे.
स्वप्नः = सिमिणो = સમણું.

११८. भाजन शब्द अने राजकुल शब्दना सस्वर जनो लोप थाय छे.
भाजनं = भाणं = ભાણું. राजकुलं = राउलं = રાઉલ.

११९. उदुम्बरक शब्दनो दु लोपाय छे.
उदुम्बरकः = उम्बरडो = ઉમરડો.

१२०. चत्वर शब्दमां त्वनो च थाय छे.
चत्वरं = चच्चरं = ચાચર.

१२१. स्त्रीलिंगे आकारांत नाम कांइ ईकारांत थाय छे.
रक्ता = रत्ती = રાતી.
धवला = धोली = ધોળી.
लंबा = लंबी = લાંબી.
पक्वा = पक्की = પાકી.
सारा = सारी = સારી.

१२२. संस्कृतमां व्यंजनांत शब्द होय छे तेनो प्राकृतमां छेलो व्यंजन [illegible]
षट् = छ = છ.
जगत् = जग = જગ.
मनस् = मन = મન.
शिरस् = सिर = સિર.

हेमचंद्र कविकृत प्राकृत भाषानुं व्याकरण छे तेमांथी आ उपर लखेला उत्सर्ग काढ्या छे ते वांचता संस्कृतना अपभ्रंश आ रीतिए थाय छे ते जणाय छे.

अक्. (अ,म्) प. १. कुटिलायां गतौ. वांकुं चालवुं. अकति व.कु चालेछे. णौ– अकयति वांकु चलावेछे.

अक् (इ) आ. १. लक्षणे. चिन्ह—एंधाणु करवुं. अंकते वृषं नरः नर બળદને આંકે છે. अंकत = अंकद = આંક. अंका = आंको = આંક. अंककः = अंकडो = આંકડો. अंकितः = अंकियो = આંકયો. अंकनी = अंकणी = આંકણી. अंकुरः (કુંકું).

अंक, (उ) १०. पदे लक्षणे च १ डग भरवुं. २ चिन्ह करवुं. अंकयति – ते डग भरे छे. इ० अंकः = आंको = આંક.

अक्ष्, (ऊ) प. १. व्याप्तौ संघाते च. १ व्यापवुं, પથરાવું. २ એકઠું થવું. अक्षति अक्ष्णोति विभुः (વિભુ વ્યાપે છે. अक्षः– (१ બેહેડાનું ઝાડ. २ પાસો) अक्षम्. (संचल णार) अक्षीवम् (સાગુડુલવાણુ). अक्षरम् (१ वर्ण. २ मोक्ष. ३ આકાશ. ४ ब्रह्म).

अग (अ,म्) प. १. कुटिलायां गतौ. वांकुं चालवुं. अगति वांकु चालेछे. णौ– अगयति वांकु चलावे छे. अगः (साप) अग्रम् (टोच) अगस्तिः (ऋषि) अगरु (અગરચંદન).

अग् (इ) प. १. गत्यर्थः जवुं. अंगति गृहं नरः नर घेर जायछे. अंगारः = અંગારો. अंगारकः (મંગળવાર). अंगम् = अंग (અવયવ) १ अंगुरि. लवे २ अंगुलिः. ३ अंगुली (આંગળી) १ अंगनम्. २ अंगणम् (આંગણું) अग्निः = अग्नि = આગ્ય. [ला. इग्निस्]

अग[illegible] १. नीरोगत्वे, रोगरहित करवुं. नीरोगी करवुं. अगयति रोगिणं [illegible] रोगीने रोग रहित करेछे. अगदः ओषध. अगदंकारः (वैद्य).

अग [illegible] १०. पदे लक्षणे च. १ डग भरवुं. २ चिन्ह करवुं. अंगयति–ते डग [illegible] छे, इ०. अंगम्=अंग.

अघ (ङ) आ. १. गत्याक्षेपे. गतेराक्षेपो निंदा, वेग आरंभ उपलंभो वा. १ निंदा चालवुं. २ वेगे चालवुं. ३ चालवानो आरंभ करवो. ४ चालनो अनुभव करवो. अंघते. निंद चाले छे, इ०.

अच, (उ) उ. १. गतौ याचने च. १ जवुं. २ जाचवुं. अचति–ते. जाय छे, इ०.

अच्च, (इ) उ १. गतौ याचने च. १ जवुं. २ जाचवुं. अंचति–ते. जाय छे, इ०.

अंच्, (उ) उ. १. गतौ याचने च. १ जवुं. २ जाचवुं. अंचति–ते ग्रामं नर. नर गाम जाय छे, इ०.

अंच्, (ङ) प. १. गतिपूजनयोः १ जवुं. २ पूजवुं. अंचति. जाय छे, इ०. प्राची (पूर्वदिशा), अवाची (दक्षिणदिशा), प्रतीची (पश्चिमदिशा), उदीची (उत्तरदिशा). १ पर्यंकः, खट्वा २ पल्यंक=पलंगो=पलंग.

अंच्, (ठ) उ १० विशेषणे. विशेषणमतिशयः गुण वर्णवा, अर्थ [illegible] करवो. अंचयति–ते; अर्थं व्यक्तः [illegible]

अज्, (अ) प. १. गतिक्षेपणयोः १ जवुं [illegible]
समाजः [illegible]
(पशुसमूह): अजः [illegible] ; अजा, [illegible] अजिरम् [illegible]
(आंगणुं). १ व्याजः, २ व्याजनम् ([illegible]).

अञ्ज्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं. २ दीपवुं. अंजयति–ते. बोले छे. इ०; व्यंजयति–ते; व्यंजनम् (व्यंजन अक्षर) व्यंजना, व्यंजकः, व्यंग्य.

अंज्, (ऊ) प. [illegible] व्यक्तिम्रक्षणकान्तिगतिषु. व्यक्तिः प्रकटता. म्रक्षणं [illegible] २ घृतादिके सिंचवुं, चोपडवुं; ३ [illegible];
[illegible] इ०. अञ्जनम्, नेत्रयोः [illegible]

[illegible]

(अंजित [illegible])

अट्, (अ) प. १. गतौ. १, जवुं. २. भमवुं. अटति [illegible] इ०. (भ्रमण) देशाटनम्, पर्यटनम्. १ अटाटिः २ अटवी (अरण्य) १ २ अटनी (धनुषनी टोच) १ धाटिः २ धाटी = धाडि = धाड. आडि = आडय (जळनो एक पंखी).

[redacted]. १. अतिक्रमहिंसनयोः. अतिक्रम उल्लंघनम्. १ ओलंगवुं, २ हणवुं. अट्टते [illegible] इ०. अट्टः, २ अट्टालः ३ अट्टालकः (बुरज)
अट्टनी

अट्, [illegible] अनादरे. अनादर करवो. अट्टति-ते, अनादरे छे.
१ [illegible]

अठ, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. अंठते. जायछे. अंठः (गमन).

अड. (अ) प. १. उद्यमने. उद्योग करवो. अडति नरो धनाय. नर धन सारुं उद्योग करेछे. अडति = अडइ = अडे (लागु रहेवु). १ व्याडः, लसे. २ व्यालः (१ सर्प, २ हिंस्रपशु).

अड्ड. (अ) प. १. अभियोगे. १ आड करवी, सामुं थवुं. अडवुं. २ अदभुत प्रश्न पुछवुं. ३ अर्जकरवी. अड्डति. सामुं करेछे. इ०. अड्डः = आडो. अड्डनम् (डाल).

अण, (अ) प. १. शब्दे, शब्द करवो. अणति, शब्द करे छे. १ अणिः २ अणी (१ खूणो, २ ओली) अणुः (सूक्ष्म) अंडम् = आंड = इंडुं.

अण, (अ) आ. ४. प्राणने. प्राणनं जीवनम्.—जीववु. अण्यते. जीवेछे प्राणः, प्राणी, प्राणनम् (जीवन).

अत्, (अ) प. १. सातत्यगमने, सातत्येन गमनं, नित्यगतिः निरंतर जवं. अतति विश्वमीश्वरः, ईश्वर विश्वने निरंतर पामेछे. आत्मा (न+[illegible]
२ परमेश्वर) पदातिः (पायदळ) अतिथिः (प्राहुणो) अवर्मा = अ[illegible]

अथ्, (इ) प. १. बंधने. बांधवु. अंतति चोरं राजा. राजा चोरने अंतः, अंतकः (१ बांधनार, २ नाशकारक)

अद. (इ) प. १. बंधने. बांधवुं. अदति [illegible] अंदः [illegible]
(हाथीने पगे बांधवानो अंकुश.)

अद. (अ) प. २ भक्षणे. भक्षण करवु, खावुं. अत्ति, खायछे [illegible]
[illegible] ला० एद. इ० इट आविः (अ[illegible]) अदम = [illegible] (निर्भ[illegible]

अंध उ १० दृष्टयुपघाते. नेत्रनाश करवां. अंधयति-ते, नेत्र [illegible]
अंधः = धा = धम् = अधो-धी-धं. अंधकारं = अंधारुं. अंधुः (कुवो).

अन, (अ) प. २ प्राणने; प्राणनं, जीवनम्, जीववुं. अनिति, प्राणिति. जीवेछे.

माणा माणी, अन्यः [ला० आल्यस्] अन्नम, अन्न (म [illegible]) अनिलः (वायु).

अन्, (अ) आ ४. प्राणने [illegible]वुं. अन्यते केशेन भिक्षुः भिक्षुक [illegible].

अन्, (इ) आ. १. [illegible] अंबा [illegible]

अंबा (१ पार्वती. [illegible]

त्र्यंबकः (शिव)

अंबर, प. १०. संभरण. [illegible] धारण करवुं. अंबरयंति प्रिया प्रिया प्रिय प्रियानुं [illegible].

अभ, (इ) आ. १ [illegible] शब्द करवो. अंभते शब्द करे छे. अंभः (पाणी).

अभ्, (अ) प. १ गती. जवुं. अभ्रति जायछे. अभ्रम् = आभ ([illegible]

अभ्रकम् (अभ्रक). अब्धिः (होडी चलाववाने पाणी कापवानी [illegible]) आभली [illegible].

अम, (अ) [illegible] करवुं. २ शब्द करवा,

३ [illegible] नावुं). अंतः आम=

अंतो [illegible] अम्त्रम् (वासण).

अंशः, अंस ([illegible]).

अंगम् (शरीर). अंबरन [illegible]

अम, (अ) उ. १०. रो[illegible] [illegible]

[illegible] छे. १ आमः, २ [illegible]

अय, (अ) आ. १ गती [illegible]

२ पलायनम् (गमन) [illegible]

[illegible]), सहायः (मित्र) [illegible]

अरर, (अ) प. १० [illegible]

प. [illegible]

अर्क, [illegible]

[illegible]

अर्च [illegible]

अर्च्, (अ) क. १० पूजायाम्. પૂજવું. अर्चयति–તે પૂજે છે. अर्चति, अर्चा अर्चनम्, अर्चिता= [illegible]

अर्ज्, (ध) प. १. अर्जने. અર્જન કરવું. [illegible] अर्जति [illegible] छे. १ अर्जनम्, २ उपार्जनम् ([illegible]), अर्जुनः ([illegible]) [illegible] ([illegible]). [illegible] ([illegible]).

अर्ज् (अ) उ. १०. प्रतियत्ने अर्जने च. प्रतियत्नः संस्कारः. [illegible] थवुं. अर्जयति–તે [illegible] છે. अर्जयति–તે द्रव्यम् [illegible] छे. अर्जनम्, उपार्जनम्, अर्जितम्.

अर्थ, आ. १०. उपयाचायाम्. માગવું. [illegible]. अर्थयते, अर्थापयति [illegible] छे. अर्थ (१ धन, २ वाक्य, ३ [illegible]). १ अर्थना, २ प्रार्थना (યાચના).

अर्द्, (अ) प. १ पीडागतियाचनेषु. १ पीडवुं, २ જવું. ३ માગવું. अर्दति [illegible] [illegible] छे. अर्दति तीर्थं मुनिः મુનિ તીર્થે જાય છે. [illegible] अर्दति [illegible] [illegible] नथी [illegible].

[illegible]

[illegible]

अर्व्, (अ) प. १. गतौ. જવું. अर्वति જાય છે. अर्वा [illegible]

अर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. अर्वति હણે છે.

अर्ह्, (अ) प. १ [illegible]. १ योग्य थवुं, २ [illegible]. अर्हति पूजां साधुः [illegible] अर्हति देवं विप्रः વિપ્ર દેવને પૂજે છે. अर्हः [illegible] पूजार्हः ([illegible]), अर्हन् ([illegible]).
१ अर्ह [illegible]

अर्ह्, [illegible] अर्हयति–તે [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]-दीपवुं, २ [illegible] [illegible] अलति [illegible] फलेन [illegible] [illegible]
[illegible] पुष्ट पडेछे. [illegible] [illegible]

अलम् (पर्याप्त, पूर्णता, निषेध) अलंकारः (घरेणुं), अलकः (कुबेरपुरी) अलीकम् (असत्य), अलीकम् (मिथ्या), अलीक-विस्तृत), व्यलीकम् (अपराध), व्यलीका (लाज), अविन्दः (आपत्ति, आपदा, आप्त)- १ आलिः, २ आली (मार्ग), अलिः (भमरो), अलंकृतः (भूषित), अलानम् (गमाडियुं).

अव्, (अ) प. १. रक्षण गति कांति प्रीति तृप्त्यवगम प्रवेश श्रवण स्वाम्यर्थ याचन क्रियेच्छा दीप्त्यवाप्त्यालिंगन हिंसा दान भाग वृद्धिषु. कांतिः शोभा. दीप्तिस्तेजः. तृप्तिरिच्छानाशः. स्वाम्यर्थं स्वामित्वम्. हिंसा हननम्. आदानं ग्रहणम्. १ रक्षण करवुं, पाळवुं. २ जवुं. ३ शोभवुं. ४ प्रीति करवी. ५ तृप्त करवुं. ६ जाणवुं. ७ पेसवुं. ८ सुणवुं. ९ धणी थवुं. १० मागवुं. ११ करवुं. १२ इच्छवुं. १३ प्रकाशवुं. १४ पामवुं. १५ आलिंगन करवुं. १६ हणवुं. १७ ग्रहण करवुं, लेवुं. १८ भाग करवा. १९ वधवुं. अवति पाळे छे. इ०. १ अवनिः, २ अवनी (पृथ्वी), अवरः (मोजो), अविः (१ रजस्वला, २ घोडो, ३ सूर्य), अविनम् (जळ), उमा (१ पार्वती, २ आकाश), अविषः (समुद्र), ओम् (प्रणव), अवरः (१ होठ, २ नागनो होठ).

अवधीर् (अ) उ. १०. अवज्ञायाम्. अपमान-तिरस्कार करवो. अवधीरयति-ते अपमान करे छे. अवधीरणा (अपमान), अवधीरितः (अवज्ञात).

अश्, (क) आ. ५. [illegible]

अंकित करवुं. अश्नुते [illegible]

सुखम् सुख भोगवे छे [illegible]

[illegible]

... वि. समाप्तता (समशनम्. [illegible] अप्राप्त-नि [illegible]

[illegible] भनने पहोंचे छे. अंशः (भाग [illegible]

अष्. (भ्वा) उ [illegible] दीप्त्यादानेषु [illegible]
भणी ते [illegible]

अस्. (भ्वा) उ [illegible] दीप्त्यादानेषु. २ [illegible]
[illegible] उपासवि-ते उपासेछे. १ उपासनम्, २ उपासना,
[illegible] उपासितम्= उपासेलो = उपास्य आश्रितः
[illegible]

अस० [illegible] भुवि भू: सत्ता. होवुं, थवुं. आ [illegible]
[illegible] मन्, सती, सज्जनः आ [illegible]
[illegible]

[illegible] अस्यति शरं शरः शरो शरने फेंके छे.
निरस्त (१ क्षिप्त, २ निषिद्ध). निरासः
[illegible]
[illegible]

असु. प. ११. उपतापे. क्षेप [illegible] गुणवंत गुणवंतने [illegible]
असू. (ञ्) उ. ११. उपतापे [illegible] देवा. असूयति [illegible]
(ईर्षा करे छे).

अस्, उ. १० समाघाते. समाघातो विभजनम्, विभाग [illegible]
व्यंजयति [illegible] विभाग करे छे. १ अंसः, २ व्यंसः (विभाग)
(२ विभाग करेलो).

अह्, (अ) प. ५. (वै०) व्याप्तौ. व्यापवु. अह्नोति [illegible] अहः (न
दिवस).

अह्, (इ) आ. १. गतौ. जवुं अंहते जाय छे. [illegible] (अघ), अंहिः
(चरण), अंहः (स् + पाप).

अंह्, (इ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे न. [illegible]
[illegible] इ०. अंहतिः (दीप्ति).

आ[illegible]. (इ) प. १ आयामे. दीर्घ [illegible] [illegible] चरण [illegible]
[illegible] बांधे करे छे.

[illegible]

आंदोल, उ. १०. आंदोलने. હિંચોળવું, હિંચકા નાખવા. **आंदोलयति-ते** હિંચોળે છે. **आंदोलनम्** (હિંચોળવું).

आप, (ल) प. ५. व्याप्तौ. વ્યાપવું, પ્રસરવું. **आप्नोति विश्वं विष्णुः** વિષ્ણુ વિશ્વને વ્યાપે છે. **प्राप्नोति** = પાવઇ = પાવે-પામે. **व्याप्नोति** – વ્યાપઇ = વ્યાપે. **समाप्नोति** = સમાવઇ = સમાવે. **आप्तः** (યથાર્થ વક્તા), **व्याप्तः**= વ્યાપ્યો. **प्राप्तः, प्राप्तिः, व्याप्तिः, आपः** (પ્ + અપ) **व्यापकः, प्रापकः, अभिव्यापकः, व्याप्यम्** (વ્યાપવાયોગ્ય).

आप, (ल) उ. १०. लंभने. लंभनं प्राप्तिः પામવું. **आपयति-ते, आपति-ते** પામે છે.

आप, (ल) [illegible] प्राप्तिः પામવું. **आपयति-ते, आपति**. પામે છે [illegible]. **प्राप्तिः प्रापितम्**=પામિઅં =પામ્યું.

आस, (अ) आ. २. उपवेशने બેસવું **आस्ते गृहे** ઘરમાં બેસે છે. **उपास्ते** ઉપાસે છે. **आसनम्, उपासनम्, उपासना. उपासितो गुरुः शिष्येण** શિષ્યે ગુરૂ ઉપાસ્યો. **आसीनः** (બેસનાર) **उदासीनः** (તટસ્થ).

इ, प. २. गतौ. જવું. [illegible] **उदयः** (ઉદ્ગમ).

इ, (क) प. २ स्मरणे. [illegible] **अध्येति** "માતુર્બાલા બાલ કૃષ્ણાને સમરે છે.

[illegible] २. अध्यय[illegible] (अधिपूर्वः) **अधीते वेदं** [illegible] વેદને ભ[illegible] **अध्ययनम्** (ભણવું), [illegible] + અય [illegible] (ભણાવનાર). उपा-
[illegible]

इं. १. गत्यर्थे: जवुं. इंगति जायछे. इंगनम् (गमन), १ इंगः, इंगितः (...) इंगुदी (हिंगोरी), ज्योतिरिंगणः (आगियो).

इट. (अ) प. १ गतौ जवुं. एटति. जायछे.

इद्. (इ) प. १. परमैश्वर्ये. परमैश्वर्यं परमेशानक्रिया. धणी ... करवुं ... इन्दति धणी थायछे. इंदुः (चंद्र), इंद्रः (...) (...), इंदीवरम् (भूरुं कमल).

इंध. (त्रि,इं) आ. ७. दीप्तौ प्रकाशित थवुं. इंधे वन्हिरिंधनेन लाकडे प्रकाशित थायछे. समिंधे. इंधनम् = इंधणं = इंधनकर्म (ध +), २ एधः (अस् + सुकायलां लाकडां), १ इद्धः, २ समिद्ध (दीप्त)

इर्. (अ,त्) ट. ११. ईर्ष्यायाम्. ईर्ष्या करवी. ईर्यति–ते ईर्ष्या करेछे.

इरज्, प. ११. ईर्ष्यायाम्. ईर्ष्या करवी. इरज्यति

इरस्, प. ११. ईर्ष्याया...

इल्, (अ) प. ६. ...

इलति, प्रेरेछे, इ० ...

इल. (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्रेरवुं. एलयति–ते प्रेरेछे

इला. प. ११. विलासे. रमवुं, खेलवुं. इलायति खेलेछे.

इन्व्, (इ) प. १. व्याप्तौ प्रीणने च. १ व्यापवुं, २ तृप्तथवुं. इन्वति विश्वमीन ... विश्वने व्यापेछे इ०. इन्विका (मृगशीर्ष मस्तकेतारा).

इष्. (अ) प. ४. गतौ. जवुं. इष्यति जायछे. इष्टः, अन्वेषणम्, अन्वेषा (शोधवुं). गमनम् (जवुं), इषुः (बाण), एष्यः, मिष्वः (...), इष्टि: = ... इच्छा (...), इषुः (बाण)

इष. (अ) प. ६. इच्छायाम्. इच्छवुं. इच्छति हरिमार्गे विनः विप्र इरिभक्तिं इच्छेछे. इष्टः (इच्छेल), इच्छुः (इच्छनार), इष्टः (इच्छित). १ इष्टि, २ ... (यज्ञ) इच्छा (मरजी), इष्टका (ईट), मेष्यः (...), एषणी (सळी ... पाणम् (इच्छा), इषिका (राणी, मूज) इषु (बाण).

इष. (अ) प. ९. आभीक्ष्ण्ये. आभीक्ष्ण्यं पौनःपुन्यं पुनरावृत्तिः. १ फरीफरी ... करवुं २ अतिशय करवुं. इष्णाति ...

इषुध. प. ११. **शरधारणे.** બાણ– તીર ધારણ કરવો. **इषुध्यति** બાણ ધારણ કરેછે. **इषुधिः** (ધનુષ).

ई, प. २. **गतौ.** જવું. **अयति** જાયછે.

ई, प. २. **गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु.** **प्रजनोगर्भग्रहणम्,** **असनं क्षेपणम्.** १ જવું. २ વ્યાપવું, ३ ગર્ભધરવો, ४ ઇચ્છવું. ५ ફેંકવું, ६ ખાવું. **एति** જાયછે. इ०.

ई, (इ) आ. ४. જવું. **ईयते** જાયછે. **प्रत्ययः**

ईक्ष्, (अ) आ. १ **दर्शने.** જોવું. **ईक्षते.** **समीक्षते.** **अवेक्षते.** **वीक्षते.** **प्रतीक्षते** [illegible]. [illegible] – **निरीक्षते** = निरखे = निरखे. **प्रेक्षते** = પેખ [illegible]. **परीक्षते** = **परिक्खइ** = પરખે. **ईक्षणम्** (१ નેત્ર, २ દર્શન) **प्रेक्षणम्,** **निरीक्षणम्** [illegible] પરખ્યો. **प्रेक्षा** (બુદ્ધિ), **उत्प्रेक्षणम्,** **उत्प्रेक्षा,** [illegible]

ईख्, (अ) प. १. ग[illegible]

ईङ्ख्, (अ) आ. १. **गतिकुत्सायाम्,** [illegible] इ०

ईड्, (अ) आ. २ **स्तुतौ.** સ્તવવું સ્તુ[illegible] સ્તવેછે. **ईडितः** **ईडा** (१ સ્તુતિ, [illegible]

ईड्, (अ) **उ.** १०. **स्तुतौ.** **ईडयति** [illegible]

[illegible]

ईर्, (अ) आ. २. **गतौ कंपने** [illegible]

[illegible]

समीरणः [illegible]

ईर्, (अ [illegible]

[illegible]

ईर्ष्य [illegible]

[illegible] ईर्ष्या.

[illegible] ઐશ્વર્ય કરવું, સ્વામીપણું કરવું, ધણીપણું કરવું.
[illegible] ईष्टे [illegible] ईशिता (ऋ +
[illegible] स्वामी), ईशानः (સ્વામી). ईशा [illegible] છે).
ईष्, (अ) प. १. उञ्छे. उञ्छ [illegible]
મોર વીણવું. ईषा = ધરી (ગ [illegible])

ईह, अ आ. १. मतिहिंसावर्जने [illegible]
[illegible] मनीषा (बुद्धि), [illegible] षा
[illegible] (લોકે, ઍ) જાતિનું પા [illegible]
[illegible]) आ. १. चेष्टायाम्. २ [illegible]
[illegible] ईहा, २ समीहा (ઇચ્છા).

उ, (ङ्) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. अवते. अवः [illegible]
उक्ष. (अ) प. १. सेचने. સિંચવું. उक्षति સિંચે છે. उक्षितम्.
(अन [illegible]). [illegible] प्रोक्षणम् [illegible]
[illegible]) प. १. [illegible]
[illegible]
[illegible]) प. १. [illegible]).
[illegible]) प. १. [illegible] उखति [illegible].
[illegible]) प. ४. समवाये. समवायः [illegible] એકઠા કરવી,
[illegible] ओकः (ઘર), उचितम्, अनुचितम्.

उछ्, (ई) प. १. विवासे. विवासोऽतिक्रमः समाप्तिश्च. १ અતિક્રમવું,
२ સમાપ્ત કરવું, પાર પાડવું. उच्छति, व्युच्छति અતિક્રમે છે ૬૦.
उञ्छ्, (इ) प. १. उञ्छे. उञ्छः उञ्छपः कणशआदानमिति यावत्. વીણવું.
उञ्छति धान्यं कणशः નીચેથી દાણા વીણે છે. उञ्छः (કણ વીણવા).
उछ्, (ई) प. ६. विवासे. १ અતિક્રમવું, ઓળંગવું, २ સમાપ્ત કરવું, પાર કરવું.
[illegible], व्युच्छति અતિક્રમે છે ૬૦. व्युष्ट:, व्युष्टा (પાડી), व्युष्टम् (પ્રાત:).
उञ्छ्, (इ) प. ६. उञ्छे. વીણવું. उञ्छति कणान् आपणात् નીચેથી કણ વીણે છે.
उञ्छः (કણવીણવા)

उज्झ्, (अ) प. ६. उत्सर्गे. उत्सर्गस्त्यागः. તજવું. उज्झति कंचुकीं सर्पः સાપ કાંચળીને તજે છે. उज्झितम् (તજેલું), उज्झः (નદ),

उठ्, (अ) प. १. उपघाते. પાસરવું, પછાડવું, ફોડવું. ओठति घटं दासी દાસી ઘડાને ફોડે છે.

उड्, (अ) प. १. (सौ०) संघाते. એકઠું કરવું. ओडति. उडुपम् = ઉડુપમ = હોડકું. (નાહનું નાવ).

उन्द्, (ई) प. ७. क्लेदने. ભીનું કરવું, પલાળવું. उनत्ति गात्रं जलेन मुनिः મુનિ જળવડે ગાત્ર પલાળે છે. ओदनः (ભાત), उदकम् (જળ), समुद्रः, उन्दुरः, १ उंदुरः, २ उंदरः = ઉંદર. उंबरः = ઉંબરો. उत्सः (ઝરો), १ उदुंबरः, २ उदुंबरकः = ઉંબરડો.

उभ्रस्, (अ) प. ९. उंछे. વીણવું. उभ्रस्नाति कणान् भिक्षुः ભિક્ષુ કણને વીણે છે.

उभ्रस्, (अ) उ. १०. उंछे. વીણવું. उभ्रासयति-ते कणान् भिक्षुः ભિક્ષુ કણ વીણે છે.

उब्ज्, (अ) आर्जवे. વિનય—આર્જવ કરવો. उब्जति कुब्जा कृष्णः કૃષ્ણ કુબ્જાને આર્જવ કરે છે. न्युब्जः (પૂંઠે).

उभ्, (अ) प. ६. पूरणे. પૂર્ણ કરવું, પૂરવું. उभति धनेनार्थिनं राजा રાજા ધનવડે યાચકોને પૂરે છે. उभौ (બે), उभयम्-(બેઉ).

उम्भ्, (अ) प. ६. पूरणे. પૂર્ણ કરવું. उंभति પૂરે છે.

उरस्, प. ११. बलार्थः બળ કરવું. उरस्यति बली બળવાન બળ કરે છે. उरः (स् + હૃદય).

ऊर्द्, (अ) आ. १. माने क्रीडायामास्वादने च. १ તોળવું, २ રમવું, ३ ચાખવું. ऊर्दते स्वर्णं स्वर्णकारः સોની સોનાને તોળે છે. १ ऊर्दः, २ ऊर्दी (વિમાન), ऊर्ध्वम् = ઉંચું = ઊભું.

ऊर्व्, (ई) प. १. हिंसार्थे હણવું. ऊर्वति चोरं भटः શૂરો ચોરને હણે છે. ऊर्वारुः (કડવી ચીભડી), एर्वारुः (મીઠી ચીભડી), ऊर्वः (મેઘ), उर्वरा (સર્વધાન્યોત્પત્તિવાળી ભૂમિ).

उल्, (ष) प. १. (सौ०) **दाहे** બાળવું. **ओलति तृणं** તૃણને બાળે છે. उल्का (મસાલ, તેજપુંજ).

उलड, (इ) उ. १०. **उत्क्षेपे.** ઊંચે ફેંકવું, ઓળંડવું. उलंडयाति–ते. उलंडति ઊંચે ફેંકે છે.

उष. (अ) प. १. **दाहे.** બાળવું. ઉનું કરવું, ગર્મ કરવું. ओषति जलं सू सूर्य જળને ગર્મ કરેછે. उष्णम् = उष्णं = ઊંનું. उखा (હંડી), **ओष्ठम्** હોઠ. उष्ट्र:= ઉંટ. ओजः (स् + બલ), उषः (स् + પ્રભાત), १ [illegible] २ उष्णकः (શીઘ્રકારી), उष्णीषम् (પાઘડી), १ ओषधिः, २ ओषधिः [illegible] धम् = ઓસડ.

उषस्, प. ११. **प्रभातीभावे** વહાણું, વાવું, પ્રભાત થવું. उषस्याति. વહાણું વા[illegible] છે. उषः (स् + પ્રભાત).

उह. (इर्) प. १. **अर्दने.** પીડા કરવી, નડવું. ओहति, अपोहति નડેછે.

ऊह्, (अ) प. १. **उपघाते.** પછાડવું, ફેંકવું. ऊहति પછાડેછે.

ऊन्, उ. १०. **परिहाणे.** ઓછું કરવું, ऊनयाति–ते घृतं भोक्ता ભોક્તા ઘીને ઓછું [illegible] કરેછે. ऊनम् = ऊणं = ઓછું. न्यूनम्. ऊनितम् (ઓછું કરેલું).

ऊय. (ई) आ. १. **तंतुसंताने.** વણવું. **ऊयते वस्त्रं वानकारः** વણકર વસ્ત્રને વણેછે. ऊतम् (વણ્યું), प्रोतम् = પ્રોયું. १ ऊतिः, २ व्यूतिः (વણવું).

ऊर्ज, (अ) उ. १०. **बलप्राणनयोः.** प्राणनं जीवनम्. १ બલકરવું, २ જીવવું. ऊर्जयति–ते धार्मिकः ધાર્મિક બલ કરેછે. ऊर्ज् (બલવાન).

ऊर्णु, (ञ्) उ. २. **आच्छादने.** ઓછાડવું, ઓઢવું, ઢાંકવું. ऊर्णौति, **ऊर्णुते गगनं मेघः** મેઘ ગગનને ઓઢાડે છે. ऊर्णा, ऊरुः, ऊर्णायुः (ઓઢણે).

ऊष, (अ) प. १. **रुजायाम्.** પીડવું, નડવું. ऊषति रोगो देहं. રોગ દેહને નડેછે. ऊषा (ખારીમાટી), ऊषं [illegible] ऊषरम् (મચ્છુ), [illegible] [illegible] (ચિકટુ), ऊष्मा [illegible], **ऊष्म** मर्यीपीपर.

ऊह. (अ) आ. १. **वितर्के.** वितर्कः उत्प्रेक्षा. તર્ક કરવો. **ऊहते शास्त्रे बुधः** બુધ શાસ્ત્રમાં તર્ક કરેછે. **समूहने. समूहः** (સમુદાય), **ऊहः** (તર્ક), व्यूहः (વ્યૂ[illegible]

ऋ प. १. गतिप्रापणयोः. १ જવું, ૨ પોંચાડવું. પમાડવું. ऋच्छति જાય છે. इ०. णी. अर्पयति = अर्पइ = આપે. ऋणम् કરજ. ऋतम् (સાચું). अर्यः (१ સ્વામી, २ वैश्य), आर्यः (सज्जन), आराः = આરિ. उरणः (ઘેટો).

ऋ. प. ३. गतौ. જવું. इयर्ति. જાય છે. अरिः (शत्रु), ऋतम्, ऋणम्, अर्भः (ઓછો); अरण्यम् (वन), अरणिः, अरत्निः (કોણી કનિષ્ઠાવાળો મુઠ્ઠી હાથ). ऊर्मिः (તરંગ), ऋतुः (વસંતાદિ, સ્ત્રીરજ), उरः (स + हृदय).

ऋ. प. ५. हिंसायाम्. હણવું. ऋणोति હણે છે.

ऋक्षि. प. ५. हिंसायाम्. હણવું. ऋक्षिणोति હણે છે. बोपदेवस्य हेमचंद्रस्य च मते ऋक्ष्णोति. ऋक्षः = रिछो = રીંછ.

ऋच्, (भ) प. ६. स्तुतौ. સ્તુતિ-વખાણ કરવું. ऋचति हरिं बुधः બુધ હરીને સ્તવે છે. ऋक्, ऋचा (वेदमंत्र).

ऋछ्, (भ) प. ६. गतींद्रियप्रलयमूर्तिभावेषु. इंद्रियाणां प्रलयोमोहः. १ જવું, २ મોહ પામવું, ३ मूर्ति होवी, કઠીનવું. ऋच्छति ग्रामं पांथ. પાંથ ગામને જાય છે. ऋच्छति वृद्धः વૃદ્ધ મોહ પામે છે. ऋच्छति शीतेन घृतं શીતવડે ઘી કઠી જાય છે.

ऋज्, (अ) आ. १. गतिस्थानार्जनोपार्जनेषु. अर्जनं प्राणनम्. १ જવું, २ સ્થિર થવું, રહેવું. ३ જીવવું. ४ કમાવું ઉપાર્જન કરવું. अर्जते જાય છે. इ०. अर्जनम्, उपार्जनम्, अर्जितः, उपार्जितः, अर्गः (स्थान), शोभनः अर्कः स्वर्कः ऋजीकम् (१ વજ્ર २ પક્ષ), ऋजीकः (विष्ठा).

ऋज्, (इ) आ. १. भर्जने. भर्जनं [illegible] विना तंडुलादेः संतापविशेषः. શેકવું, ભુંજવું. ऋंजते चणकान् कांदविकः [illegible] ચણાને સેકે છે.

ऋण्, (उ) त. ८ गतौ. જવું. ऋणोति, अर्णोति. ऋणुते, अर्णुते જાય છે. ऋतः, ऋणम्, ऋक्तिः (अति).

ऋत. प. २ (सौ०) घृणायां कृपायां च. १ નિંદા કરવી. २ કૃપા કરવી. ऋतीयते. નિંદા કરે છે. इ०.

ऋध्, (उ) प. ४. वृद्धौ. વધવું. ऋध्यति धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મ વડે વધે છે. समृध्यति धनेन धनी ધનવાન ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. ऋद्ध—द्धा—द्धं. समृद्ध—द्धा—द्धं. ऋद्धिः, समृद्धिः, अर्द्धः

ऋध्, (उ) प. ४. वृद्धौ. વધવું. **ऋध्यति** धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મવડે વધે છે. समृध्यति धनेन धनी ધનવંત ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. **ऋद्धः-द्धा-द्धं.** समृद्धः-द्धा-द्धं. ऋद्धिः, समृद्धिः, अर्द्धः.

ऋध्, (उ) प. ५. वृद्धौ. વધવું. **ऋध्नोति** धर्मेण विप्रः વિપ્ર ધર્મવડે વધે છે. समृध्नोति धनेन धनी ધનવંત ધનવડે સમૃદ્ધ થાય છે. **ऋद्धः-द्धा-द्धं.** समृद्धः-द्धा-द्धं. **समर्धुकः** (વરદાતા).

ऋफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. ऋफति હણેછે. **ऋफः** (હિંસા), ऋफितः (હણેલા).

ऋंफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. હણવું. **ऋंफति** હણેછે. **ऋंफः** (હિંસા).

ऋश्, (अ) प. ६. (सौ०) गतिस्मृत्योः. १ જવું, २ સ્મરવું. अर्शति. **ऋश्यः** (મૃગભેદ).

ऋष्, (ई) प. ६. गतौ. જવું. ऋषति જાયછે. **ऋषभः** (ઋષભદેવ), **ऋषिः, ऋष्टिः** (ખડ્ગ) ऋर्लः = रिर्छाः = રીંછ.

ऋ, प. ९. गतौ. જવું. ऋणाति જાયછે.

एज्, (ऋ) प. १. कंपने. કંપવું. एजति કંપેછે. **अनमेजयः** (એક રાજા).

एज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. एजते દીપેછે.

एठ्, (अ) आ. १. विबाधायाम्. બાધ કરવો, નડવું. **एठते** નડેછે.

एध्, (अ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. एधते **धर्मेण साधुः** સાધુ ધર્મવડે વધેછે. एधमानः (વધતો), एधः (वृद्धि), एध (स् + લાકડું).

एला, प. ११. विलासे. ક્રીડા કરવી. एलायति नरः નર રમેછે.

एष्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. एषते ग्रामं पान्थः પાંથ ગામને જાયછે, **अन्वेषते चोरं** नरः નર ચોરને ખોળેછે. अन्वेषणम् (ખોળ).

ओख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ શોષવું, સુકવવું. २ પૂરું કરવું. **ओखति** १ શોષણ કરેછે, २ પૂર્ણ કરેછે.

ओज्, (अ) उ. १०. **बलतेजसोः** १ બલ કરવું. २ તેજ કરવું, ઝગઝગવું કરવું. **ओजयति-ते. ओजः** (સ્ + १ બલ, તેજ).

ओण्, (ऋ) प. १. अपनयने. સંતાડવું, છુપાવવું, ચોરવું. **ओणति धनं चौरः** ચોર ધનને સંતાડે છે. **उद्रः** (દેશભેદ).

ओलड्, (इ) उ. १०. उत्क्षेपे. ઓલંડવું. ओलंडयति–ते ઓલંડેછે. ओलंडति = ओलंडइ = ઓલંડે. ओलंडितः = ओलंडिओ. ઓલંડ્યો.

कक्, (अ) आ. १. लौल्ये. लौल्यं गर्वश्चापल्यंच. १ ગર્વ કરવો, ૨ ચપલતા કરવી. ककते ગર્વ કરેછે. काकः = કાગ. काककः = કાગડો. ककुभः (અર્જુન વૃક્ષ, સાદડ).

कङ्क् (इ) आ १. गतौ. જવું. कङ्कते જાયછે. चकङ्के. कङ्कः (કાંકું પક્ષી), कङ्ककः = કાંકડો. (એકપક્ષી). कङ्कणम् = કાંકણ. किंकिणी. (ઘુઘરી), कङ्कतः (કાંકશી).

कख्, (अ) प. १. हसने. હસવું. कखति હસેછે.

कख, (ए, म) प. १. हसने. હસવું. कखति હસેછે. णौ–कखयति.

कक्खू, (अ) प. १. हसने. હસવું. कक्खति હસેછે. कक्खा (હાસ), कक्खटः (૧ ચતુર, ૨ ખડી).

कग्, (ए, म्) प. १. क्रियासामान्ये संवरणे च. ૧ કરવું. ૨ ઢાંકવું, છાવું. कगति.

कच्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. कचति શબ્દ કરેછે.

कच्, (अ) आ. १. बंधने. બાંધવું. कचते બાંધેછે. कच्छः (વીર), कचः (કેશ), कञ्चकः (શીંકું), विकचम् (ફૂલવું).

कच्, (इ) आ. १. दीप्तिबंधनयोः. ૧ દીપવું, પ્રકાશવું. ૨ બાંધવું. कञ्चते. कंचनम् (હેમ). कंचुकः = કંચુઓ. कंचुकी = કાંચળી. ૧ कांचिः, ૨ कांची (કટિમેખલા) = કંદોરો. काचः (૧ કાચ, ૨ શીંકું).

कज्, (इ) प. १. (सौ०). [illegible]. ઉપજવું. कंजति ઉપજેછે. कंजर. (૧ બ્રહ્મદેવ, ૨ સૂર્ય).

कट्, (ई) प. १. गतौ. જવું. कटति જાયછે. प्रकटति = पयडइ = પ્રકટે. उत्कटति = [illegible] = [illegible].

कट्, (ए) प. १. [illegible] ૧ [illegible] ૨ આવરવું. ઓઢવું, ઢાંકવું, વ્યાપવું, ઘેરવું. कटति मेघः [illegible] कर्दन કરાવે [illegible]. कटः = [illegible] (૧ ચીરણાદિરચિત સાદડી. ૨ હસ્તિ [illegible]), कटकः (સેના), कटकः (વાદિત્ર), [illegible]

थोએ), १ कटिः, २ कटी (કેડ) कटूरी (દર્વિ[illegible]

१ कटाह = कडाहो = કડા. २ कटाही = कडाही = કડાઈ.

कट्, (इ) प. १. गतौ. જવું. कंटति જાયછે. कंटकः = કાંટો.

कठ्, (अ) प. १. कृच्छ्रजीवने. દુઃખે જીવવું, દરિદ્રતાવડે જીવવું. कठति दारिद्रः દરિદ્ર દુઃખે જીવેછે. कठः, १ कठिनः, २ कठोरः (કઠણ).

कठ्, (इ) आ. १ शोके. शोक इह आध्यानम्. સ્મરવું, સંભારવું. कंठते गोपी कृष्णं ગોપી કૃષ્ણને સ્મરેછે. उत्कंठते, उत्कंठा, उत्कंठितः.

कठ्, (इ) उ. १०. शोके. શોક કરવો. उत्पूर्वोयमुत्कंठायाम्. ઉત્ ઉપસર્ગ પૂર્વક આ ધાતુ ઉત્કંઠાને વિષે પ્રવર્તેછે. कंठयति–ते શોક કરેછે. उत्कंठयति–ते સ્મરેછે. उत्कंठा, उत्कंठितः.

कड्, (अ) प. १. मदे. मदोहर्षः. હરખવું. कडति धनेन ધનવડે હરખેછે. कडमः, लत्वे–कलमः (ડાંગર), कडेवरम्, लत्वे–कलेवरम्, कंडरा (મોટી નાડીયો).

कड्, (इ) प. १. मदे. મદકરવો. હરખવું. कंडति મદ કરે છે.

कड्, (इ) आ. १. मदे. મદ કરવો, હરખવું. कंडते धनेन मूर्खः મૂર્ખ ધનવડે મદ કરેછે.

कड्, (अ) प. ६. मदे. भक्षणे च. १ મદ કરવો. २ જમવું. कडति धनेन मूर्खः મૂર્ખ ધનવડે મદ કરેછે. १ कडत्रम्, लत्वे २ कलत्रम् (ભાર્યા), १ कडेवरम्, लत्वे २ कलेवरम्. कडंगर. (ધાન્યફોક). कालः, १ कडमः, लत्वे २ कलमः (ગાભા).

कड्, (इ) उ. १०. भेदने खंडने च. १ ભેદવું, २ ખાંડવું. कंडयति ते. कंडति ભેદેછે. इ०. १ कंडोलः, २ कंडोलकः (છાબડી, ટોપલી).

कंडू, (ञ्) उ. ११. गात्रविघर्षणे. શરીર ખંજોળવું, વલૂરવું. कंडूयति–ते गात्रम् શરીરને ખંજોળે છે. १ कंडूः, २ कंडूया, ३ कंडूतिः. ४ कंडूयनम् (ખસ).

कड्डु, (अ) प. १. कार्कश्ये. કઠોર થવું. कड्डति કઠોર થાયછે. कड्डः कर्कश (કર્કશ).

कण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. कणति = कणइ = કણે શબ્દ કરેછે, [illegible] कंडम (क[illegible]). [illegible] कणय. [illegible] कड्डुः [illegible]. कणिश. [illegible]

कण्, (अ, म्) प. १. गतौ. જવું. क्वणति જાયછે णी–कणयति.

कण्, (अ) उ. १०. एकनेत्रनिमीलने. એક આંખ મીચવી. काणयति–ते चक्षुः આંખ મીચેછે. काणः = કાણો.

कत्र, उ. १०. गात्रशैथिल्ये. શરીર શિથિલ કરવું, શરીર નરમ કરવું. कत्रयति–ते શરીર શિથિલ કરેછે. कत्रितः.

कथ, उ. १०. वाक्यप्रबंधे. કહેવું. कथयति–ते. कथाति = કહ્યુ = કહે. कथापयते = कहावइ = કહાવે. कथनम्, कथा, कथितं = कहिअं = કહ્યું. कथापितं = कहाविअं = કહાવ્યું.

कत्थ्, (अ) आ. १. श्लाघायां. श्लाघा गुणारोपः વખાણવું. कत्थते વખાણેછે. विकत्थनम् (મિથ્યાસ્તુતિ).

कद्, (अ, म्, श्) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. विक्लवः कातरः तस्य भावः कर्म वा वैक्लव्यं कातरत्वम्. विकलस्य भावः कर्म वा वैकल्यमविवेकः. १ કાયર થવું, વ્યગ્ર થવું, २ મોહ પામવું, અવિવેકી થવું. कदते, णी–कदयति. कादंबः (કલહંસ).

कद्, (इ, म्, ष्) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ કાયર થવું, २ મોહ પામવું, અવિવેકી થવું. कंदते. णी–कंदयति. कंदा, कंदरः (ગુહા).

कद्, (इ) प. १. आव्हानरोदनयोः. १ સાદ કરવું, બોલાવવું, २ રડવું. कंदति. कंदः (મૂલમ્), कंदुः (પાકસ્થાન), कांदविकः = કંદોઇ.

कन्, (ई) प. १. दीप्तिकान्तिगतिषु. दीप्तिः प्रकाशः, कान्तिः शोभा. १ પ્રકાસવું, २ શોભવું. ३ જવું. कनति ईणाः दीपे: પ્રકાશેછે कनीनिका (કીકી), कातः, कांता., कनकम्, १ કન્યા, २ કની (કુમારી). काननम् (વન), कंदः (મૂલ), कांतिः

कप्, (अ) प. १. (सौ०) चलने. ચાલવું. कपति ચાલેછે. कपोलः (ગાલ-ઉપલો ભાગ). कपालम् (કપાળ).

कप, (इ) आ. १. चलने. કંપવુ. कंपते ચલેછે. कंपः. कंपितः = कंपिओ = કંપ્યો. कंप्रः, कंपनः, कपिः, अनुकंपा (દયા), प्रकंपनः (વાયુ).

कब्, (ऋ) आ. १. वर्णे. वर्णः वर्णनं शुक्लादिश्च, વર્ણવું, વર્ણન કરવું, २ રંગવું. कबते વર્ણવેછે इ०. काव्यम्. कबरः (ચિત્રિત), कबरी (કેશભાર), कविः.

कम्, (उ) आ. १. **कांतौ. कांतिरिच्छा.** ઇચ્છવું. **कामयते धनं** ધનને ઇચ્છેછે. **कांतः, कांता** (સ્ત્રી), **कांतिः कामना. कमनम्, कामना, कामः, कामुकः. कम्रः, कमठः** (ભિક્ષાભાજન). **कमरः** (સર્પ), **कुमारः, कमलम्, कामलम्, कोमलम्, कंबलः, कंसः, कंदर्पः, कांतारम्** (વન).

कक्, (अ) प. १. (सौ०) **हासे.** હસવુ. **कक्कति** હસેછે. **कर्कशः** (૧ સાહસિક. ૨ કઠોર. ૩ કૃપણ), **कर्कटः** (કરચલો), **कर्कारुः** (કોહળું), **कर्कटी = कक्कडी** = કાકડી.

कर्ज्. (अ) प. १. **व्यथने.** પીડવું. નડવુ. **कर्जति** પીડેછે. **कज्जलं** = કાજલ.

कर्ण. उ० १०. **भेदने.** વીંધવુ. **कर्णयति** તે વિંધેછે. **आकर्णयति–ते.** સુણેછે. **कर्णः.**

कर्त्त्, उ० १०, **गात्रशैथिल्ये.** શરીર શિથિલ કરવું. શરીર નરમ કરવું. ૨ કાંતવું. **कर्त्तयति–ते. कर्त्तिनम. कर्त्तनम्** = કાંતવુ.

कर्द्, (अ) प. १. **कुत्सिते शब्दे. कुत्सितेकोष्ठे.** નિંદ્ય શબ્દ કરવો, પેટનો શબ્દ થવો. **कर्दति काकः** કાગ નિંદ્ય શબ્દ કરેછે. **कर्दमः = कादमो** = કાદવ.

कर्ब्, (अ) प. १. **गतौ.** જવુ. **कर्बति** જાયછે. **कर्बठम्** (નાહનું નગર), **कर्बुरः** (કાબરૂં)

कर्व्, (अ) प. १. **दर्पे.** ગર્વ કરવો. **कर्वति मूर्खः** મૂર્ખ ગર્વ કરેછે. **कर्वः** (ગર્વ).

कल्. (अ) आ. १. **शब्दसंख्यानयोः.** ૧ શબ્દ કરવો, ૨ ગણવુ, ગણકાવું. **कलते शृगालः** શિયાળ બોલેછે. **कलते धनं धनवान्** ધનવાન્ ધનને ગણેછે. **संकलते, परिकलते, प्रत्याकलते, विकलते. उत्कलते = ऊकलइ** = ઊકળે, હિંગ્ણી–**उत्कालयति = ऊकालइ** = ઊકાળે. **कलना, संकलना. कल्कः, कालः, कालिका, कल्कः** (દંભ), **कलिका** (કળી), **उत्कलिका** (ઓળગી), **कल्यम्** (પ્રાતઃ કાલ), **कलायः** (વટાણા), **कललम्** (શુક્રશોણિતમલ), **कालिलम्** (જ્ઞાન), **१ कलुषम्. २ कल्मषम्** (પાપ), **१ कल्माषः, २ कल्मासः** (ચિત્ર), **कलिः** (યુદ્ધ), **उत्कालः = ऊकालो.**

कल्, उ० १० **गतौ संख्याने च.** ૧ જવું. ૨ સંખ્યાકરવી. ગણવુ, કલવું, માપવું. **कलयति–ते दिवसान्** દિવસોને ગણેછે. **कला.**

कल, (अ) उ. १०. **क्षेपे.** ફેંકવું, ગમાવવું. **कालयति–ते** ગમાવે છે. **कालः, निकालः, कालना. १ कालिः. २ कलहः** (યુદ્ધ).

[illegible], (अ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे तूष्णीभावे च. १ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો, ૨ મૌન રહેવું. कल्लते खरः ખર બૂકેછે. कल्लः, कल्लोलः (તરંગ).

[illegible], (अ) आ. १. वर्णे. वर्णः वर्णनं शुक्लादिश्च. १ વર્ણન કરવું, ૨ ચિત્રવું, રંગવું. कवते. कर्बुरः (કાબરૂં).

कश्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. कशति શબ્દ કરેછે. प्रतिष्कश (અ-ગ્રયાયી, આગવો દૂત). ग्राममद्य प्रवेक्ष्यामि भव मे त्वं प्रतिष्कशः—હમણાં હું ગામમાં જઉંછું તું આગુવો થા. कशा (ચર્મલાકડી, ચાબુક). काशः= (તૃણ-જાતિ), काश्मीरः (દેશ), कश्मलम् (મૂર્છા).

कश्, (अ) आ. २. गतिशासनयोः. १ જવું, ૨ આજ્ઞાકરવી. कष्टे જાયછે इ०. कशा.

कष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. कषति હણેછે. कूलंकषा (નદી), सर्वंकषः [illegible]

[illegible]

૨ ખાતરિયું), कंडूः (ખસ), कच्छूः (ખસ).

कस्, (अ) प. १. गतौ. જવું. कसति, જાયછે. विकसति = विकसद = वि-કસે. विकासः, कासूः (શક્તિનું આયુધ), किसलयम् (નવુંપત્ર), विकस्वरः.

कस्, (अ) आ. २ गतिशासनयोः. १ જવું, ૨ આજ્ઞા કરવી. कस्ते, कसः.

कस्, (इ) आ. २ गतिशासनयोः. १ જવું, ૨ આજ્ઞા કરવી. कंस्ते. कंसः (પાનપાત્ર).

काक्ष्, (इ) प. १. काक्षायाम्. काक्षा इच्छा. ઇચ્છવું. काक्षति ઇચ્છેછે. १ काक्षा, २ आकांक्षा (ઇચ્છા).

काच्, (इ) आ. १. दीप्तिबंधनयोः. १ પ્રકાશવું, ૨ બાંધવું. બંધન કરવું. काचते પ્રકાસેછે. कांचनम्, कांची (મેખલા).

[illegible], उ. १०. उपदेशे. ઉપદેશ કરવો. कालयति-ते ઉપદેશ કરેછે. कालीं.

काश्, (ऋ) आ. १. आ. दीप्तौ. પ્રકાશવું. દીપવું. काशते, प्रकाशते, प्रकाशः, अवकाशः, संकाशः, प्रतीकाशः, नीकाशः, आकाशः, काशिः, काष्ठम्.

काश्, (ऋ) आ. ४. दीप्तौ. દીપવું, પ્રકાશવું. काश्यते દીપેછે. प्रकाशः, अव-काशः नीकाशः, प्रतीकाशः, आकाशः, काशी, काष्ठम्.

कास्, [illegible] करे
कास [illegible]

कि, प. १. ज्ञाने. જાણવું. कयति. केकर (વક્રદૃષ્ટિ).

कि, प. ३. (वे०) જાણવું. चिकेति જાણેછે.

किट्, (अ) प १. गतौ. જવું. केटति જાયછે. **किट्टम्** = કીટું.

किट्, (अ) प. १. त्रासे. ત્રાસવું, બીવું. केटति બિહેછે. **किटिभः** (**માકણ**).

किण्, (अ) प. १. (सौ०) गतौ. જવું. केणति જાયછે. **केणिका** (તંબુ).

कित्, (अ) प. १. व्याधिप्रतीकारे निग्रहेऽपनयने नाशने संशये च. १ રોગ મટાડવો, २ નિગ્રહવું, ३ ટાળવું, ४ નાશ કરવું, ५ સંશય કરવો. **चिकित्सति** आतुरं वैद्य વૈદ્ય રોગીની ચિકિત્સા કરેછે. **चिकित्सति** **जारम्** જારને નિગ્રહેછે. चिकित्सति खलम् ખલને ટાળેછે. चिकित्सति क्षेत्रे तृणं ખેતરમાં તૃણને [illegible]છે. **मूढगो प्रयोगेण** विचार्यः [illegible] मे मनः મારુ મન સંશય કરેછે
[illegible]

कित्, (अ) प. १. निवासे. નિવાસ કરવો, વસવું. **केतयति** વસેછે. **केतनम्**, **निकेतनम्**, **संकेतः**, **केतकी**, **कितवः** (ધુતો).

किल्, (अ) प. ६. **श्वैत्यक्रीडनयोः**. १ ધોળું કરવું, २ ખેલવું. किलति ધોળેછે इ०. **किलकिला** (**અનુકરણ** શબ્દ), केलिः (ક્રીડા), **केलिकिलः** (હસનાર).

किल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉશેટવું. **केलयति** ફેંકેછે. केलिः (ક્રીડા).

किष्क्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. **किष्कयते** હણેછે. किष्कुः (वितस्ति= વેહેંત).

कीट्, (अ) **उ**. १०. वर्णे बंधे च. १ રંગવું, २ બાંધવું. **कीटयति**--ते રંગેછે इ०. **कीटः**= કીડો.

कील (अ) प. १. **बंधने**. ખીલવું. **कीलति** कृष्णं माता માતા કૃષ્ણને બાંધેછે. **कीलति** = **खीलइ**=**ખીલે**. **कीलकम्**, **उत्कीलित**= ઉકેલિઓ=ઉકેલ્યો. **संकीलितः** = **संकेलिओ** = **સંકેલ્યો**. **कीलः**= ખીલો. कीलितम् = **खीलिअं** = ખીલ્યું. **कीलकः**= **ખીલઓ**. **कीलालम्** (પય), कीलिः = ખીલી. **कीला** (જ્વાલા).

कु, (ङ) आ. १. शब्दे. शब्दकरवो. कवते शब्द करेछे. कु (पृथ्वी), कुंत्र (हस्ती), कूर्ची (चित्रोपकरणम), कूपः (कुवो.), कवर (चित्र), कवरी (वेणी), कविः, कबंधः (धड), काव्यम् (पिंडदेय), १ कुंजः, २ निकुंज (वेलीओ वींटेलुं स्थान).

कु, प. २. शब्दे. शब्द करवो. कौति शब्द करेछे. कविः, काव्यम्, कूपः = कुवो

कु, (ङ) आ. ६. शब्दे. शब्द करवो. कुवते शब्द करेछे.

कु, (ञ्) उ. ९. शब्दे. शब्द करवो. कुनाति, कुनीते शब्द करेछे.

कुक्, (अ) आ. १. आदाने. लेवुं ग्रहवुं. कोकते लेछे. कुकः, कोकः (चकवो) कोकिलः = १ कोयलो = २ कोयल. कुक्करः = कूकरो = कुतरो.

कुच्, (अ) प. १. शब्देतारे तारे उच्चैरित्यर्थः. ऊंचे स्वरे ब्यारडवुं. कोचति गायकः गवायो ऊंचेस्वरे बोलेछे. उत्कोचः (लांच).

कुच्, (अ.) प. १. संपर्चनकौटिल्यप्रतिष्टंभविलेखनेषु, संपर्चनं मिश्रता. प्रतिष्टंभोरोधनम्. विलेखनं कर्षणम्. १ मिश्र-भेळुं करवुं, भळवुं. २ वांकुं करवुं. ३ रुंधवुं, रोकवुं. ४ कोचवुं. कोचति मिश्र करेछे. विलेखनेर्थे कोचति= कोचइ = कोचे. कोचः, संकोच, उत्कोच (लांच), संकुचितः (मीलित, संकुचित)

कुच्, (अ) प. ६. संकोचने. संकोचवु. कुचति धनी राजभयात् राजभयथी धनवंत संकोचायछे. संकुचति = संकुचइ = संकोचे. संकोचः.

कुंच्, (अ) प. १. कौटिल्याल्पीभावयोः. १ कुटिलता करवी. २ संकोचवुं. कुंचति [illegible] योगी मनने संकोचेछे. आ[illegible]नम्, कुंचिका (कुंची), कोलिकुंचिका (शाळी).

कुज्, (ड) प. १. स्तेयकरणे. चोरवुं. कोजति चोरेछे.

[illegible] १. (सौ०) विस्तारे. विस्तारवुं. कोटति विस्तारेछे. कुटः [illegible]

कुट्, (ह) प. १. वैकल्ये. वैकल्यमविवेकः अविवेकी थवुं, गांडुं थवुं, मोह पामवुं. कुटति अविवेकी थायछे. कुटः.

कुट्, (अ) प. ६. कौटिल्ये. कुटिल थवुं. कुटति खलः खल वांको थायछे. कुटिलः (वांको), कोटः, कोटरः = कोतर (पोल), १ कुटः, २ कुटी (घर), कुटी-

कुट्, (अ) आ. १०. छेदने प्रतापने च. १ छेदवुं, २ प्रतापन करवुं, तपावबुं. कोटयते, उत्कोटयते. छेदेछे इ०.

कुट्ट्, (अ) उ. १०. छेदनभर्त्सनयोः पूरणे च. १ छेदवुं, २ धिक्कारवुं, पूरवुं. कुट्टयति–ते. कुट्टनम् = कुटवुं. कुट्टाकः, कुट्टाकी, कुट्टनी = कुटणी, कुट्टिमम् (पाषाणादिथी गृहभूमि), कोट्टः = कोट. (राजनिवासस्थान, दुर्ग).

कुट्ट्, (अ) आ. १०. प्रतापने. तपाववुं. कुट्टयते तपावेछे.

कुटुंब्, (अ) आ. १०. धारणे. धारण करवुं. कुटुंबयते धारण करेछे. कुटुंबम्.

कुठ्, (अ) प. १. (सौ०) छेदने. छेदवुं. कोठति छेदेछे. कुठारः (कोकडो), कुठ (गलकोड).

कुठ्, (इ) प. १. गतिप्रतीघाते आलस्ये च. १ कुंठित थवुं, चालतां अटकवुं. २ आलस करवुं. कुंठति कुंठित थायछे. कुंठितः, कुंठः (आलसु).

कुठ्, (इ) उ. १०. वेष्टने. वीटवुं. अवकुंठयति–ते. अवकुंठति वीटेछे.

कुड्, (अ) प. ६. बाल्ये घसने च. १ बालपणुं करवुं, २ खावुं. कुडति ज्ञानी ज्ञानी बालपणुं करेछे. कुडवः (पासेर).

कुड्, (इ) आ. १. दाहे. पकाववुं, भाजवुं. कुंडते कुंडं कुंभकारः कुंभार कुंडाने पकावेछे.

कुड्, (इ) प. १. वैकल्ये. वैकल्यमविवेकः. मोहित थवुं, गांडुं थवु, अविवेकी थवुं. कुंडति मोहित थायछे. कुंडः, कुंडी.

कुड्, (इ) उ. १०. रक्षणे. राखवु. कुंडयति–ते. कुंडति राखेछे.

कुण्, (अ) प. ६. शब्दोपकरणयोः. १ शब्द करवो, २ उपकार करवो. कुणति काकः काग शब्द करेछे. कुणः (शब्द), कोणः = खोणो = खुणो. कुणपम् (मडुं), कुंतः (भालो).

कुण्, उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं गूढोक्तिः. छांनुं कहेवुं. कुणयति–ते छांनुं कहेछे.

कुत, (अ) प. १. (सी०) आस्तृती. પાથરવુ. कोतति પાથરેછે. कुतप (૧ મૃગરોમ વસ્ત્ર, ૨ દિવસનો આઠમો ભાગ).

कुत्स. (अ) आ. १०. अवक्षेपणे. દોષદેવો, ધિક્કારવું, નિંદવું. कुत्सयते कुन्य साधुः સાધુ નિંદાને નિંદેછે. कुत्सितः (નિંદિત), कुत्सा (નિંદા), कुत्सनम.

कुथ. (अ) प. ४. पूतीभावे. पूतीभावः दुर्गंधः क्लेदः. દુર્ગંધ ભરેલું કહોવું, દુર્ગંધાવું. कुथ्यति मृतकः મડું કહોવાયછે. कुथ्यति = कुहइ = कोहइ. कोथः = કોહ. कुथितं = कुहिअं = કોહયું. कुथुमः = (ऋषि), कुथुमम् (મૃગચર્મ), कुथः (આભ).

कुथ, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसा प्राण्युपघातः, संक्लेशोबाधा. ૧ હણવું, ૨ દુઃખીથવુ. कुंथति रावणं रामः રામ રાવણને હણેછે, कुंथितम्.

कुंथ, (अ) प. ९. संश्लेषणे संक्लेशने च. ૧ મળવુ, ચોટવું, ૨ પીડવું, દુઃખીથવું. कुथ्नाति મળેછે ह०. कुथः (પાથરવાનો કાંબળો), कुंथुः (સૂક્ષ્મ જંતુ), कुंथुकाः = કુંથુઆ. कुथा (કંથા).

कुद्र, (इ) उ. १० अनृतभाषणे. ખોટું બોલવું. જૂઠું બોલવું. कुंद्रयति–ते. गुंद्रा (નાગરમોથ).

कुप, (अ) प. ४. क्रोधे. કોપવું. कुप्यति કોપેછે. कोपः, कोपनः, कुपितः = कोपिओ = કોપ્યો.

कुप, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. कोपयति–ते બોલેછે ह०.

कुंब, (इ) प. १. आच्छादने. ઓછાડવું, ઢાંકવું. कुंबति ઓછાડેછે कुंबा (કૂબો).

कुब, (इ) उ. १०. आच्छादने. ઓછાડવું, ઢાંકવું. कुंबयति–ते. कुंबति ઓછાડેછે.

कुभ, (इ) उ. १०. आच्छादने. ઓછાડવું. ઢાંકવું. कुंभयति–ते. कुंभति ઓછાડેછે.

कुमार, उ. १०. क्रीडायाम्. રમવું. ખેલવું. कुमारयति–ते गोकुले कृष्णः કૃષ્ણ ગોકુળમાં રમેછે. कुमारः, कुमारी, कौमारं.

कुर्, (अ) प. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुरति. [illegible]
कुरंगः (મૃગ).

कुर्द्, (अ) आ. १. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું. कूर्दते = कूदइ [illegible]
नम् (ક્રીડા).

कुल्, (अ) प. १. संस्त्याने बंधुषु च. संस्त्यानं संघातः, बंधुशब्देन [illegible] गृह्यते. ૧ સમૂહ કરવો, એકઠું કરવું. ૨ બંધુકરવા, સગા કરવા. कोलति એકઠું કરેછે इ०. कोलः (સૂઅર), कोलम् (બોર), कुलम्, नकुलः = नउलो = નોળ. कुलालः, कुल्यं (ભીંત). कुल्या (૧ નદી, ૨ નીક), कोलिः (બોરડી), कुलायः (પંખીનો માળો).

कुश्, (अ) प. ४. श्लेषणे. મળવું, આલિંગન કરવું. कुश्यति મળેછે. कुशः (ડાભ), कुशी = कुसी = કોશ. ૧ कोशः, ૨ कोशी (કોથળી), बीजकोशी (શીંગ), कुशलम् (क्षेम), कुशम् (जल), कोशातकी (તુરીયુંવેલ), कोशिका (પાણી પીવાની લોટી).

कुंश्. (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. कुंशयति-ते. कुंशति બોલેછે इ०.

कुष्, (अ) प. ९. निष्कर्षे. निष्कर्षो बहिःकर्षणम्. બાહર ખેંચવું, તાણવું. कुष्णाति स्वर्णं स्वर्णकारः સોનાર સોનાને બાહર ખેંચેછે. कुषीतकः (ऋषि), कोष्टः (કોઠાર), कुष्टम् (ખોબોકોઢ), प्रकोष्टः (बाहु), कुक्षि (પેટ), निष्कोषणम् (બાહર ખેંચવું), कुषाकुः (અગ્નિ), कूष्मांडः, निष्कुषितः, निष्कुषितवान्, कोषः

कुषुभ, प. ११. क्षेपे. ફેંકવું. कुषुभ्याति कंदुकं विलासी. વિલાસી દડાને ફેંકેછે.

कुस्, (अ) प. ४. संश्लेषणे. [illegible] વર વહૂને મળેછે. कुसूलः [illegible]
(કસુંબાનું ઝાડ).

कुंस्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. कुंसयति-ते, कंसति બોલેછે इ०.

कुस्म (अ) आ. १०. कुस्मयने. कुत्सितं स्मयनं कुस्मयनम्. આળ ચડાવવા જેવું હસવું. कुस्मयते આળ ચડાવવા જેવું હસેછે. प्रकुस्मयते, आकुस्मयते.

कुह, आ. १०. विस्मापने. વિસ્મય ઉપજાવવો. कुहयते कुहको मायया विश्रम કપટી કપટેકરી વિધને વિસ્મય ઉપજાવેછે. कुहकः (વિસ્મય ઉપજાવનાર), कुहकः = कुहडो = કોઇએ. कुहकम् (આશ્ચર્યમ્), कुहा (એકનદી), कुहना (દંભ), १ कुहुः, २ कुहूः (નષ્ટચંદ્રા અમાવાસ્યા), मिकुहः (કોતર).

कू (ङ्) आ. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. कुवते काकः કાગ શબ્દ કરેછે.

कू, (ञ्) उ. ९. शब्दे. શબ્દ કરવો. कूनाति, कूनीते શબ્દ કરેછે.

कूज, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. कूजति અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. कूजितम् (પક્ષીઆદિ શબ્દ).

कूट, (अ) आ. १०. आमदाने ऽवसादे ऽप्रसादे च. अवसादोऽनुत्साहो नाशश्च. १ આપીદેવું, २ ઉત્સાહ ન ધરવો, ३ નાશ કરવો, ४ અપ્રસન્ન થવું. कूटयते આપી દેછે इ०. कुट = કુંએ.

कूट, ठ. १०. प[illegible]
કરવો, દુઃખ કરે [illegible]
ते खलः ખલ [illegible]

कूड, (अ) प. ६. दार्ढ्ये घनसे च. १ દઢ કરવું. २ જમવું. कूडति દઢ કરેછે. कूडति घासं वृषः બલદ ઘાસ ખાયછે.

कूण, (अ) आ. १० संकोचने. સંકોચવું. कूणयते मुखम् મુખ સંકોચેછે. कूणिः (ટુંઠો).

कूण, ठ. [illegible] રોગી નેત્ર સંકોચે છે.

कूल, (अ) [illegible] ઢાંકેછે. अनुकूलति. कूलम् (તીર), अनुकूलम्, प्रतिकूलम्.

कृ (ञ्) उ. ५. हिंसायाम्. હણવું, कृणोति, कृणुते. कृतं (યુગ).

कृ, (डु, ञ्) उ. ८. करणे. કરવું. करोति, कुरुते करोति वा कटं कारुः શિલ્પી કઓ કરેછે. करति = કરઈ = કરે, कर्त्ता, कर्त्री, कारकः, कारिका, प्रकारः, अनुकारः, निकारः (ભેદન), विकारः, आकारः, निराकारः, अधिकारः, उपकारः, अपकारः, संस्कारः, प्रकारः, परिष्कारः, अलंकारः, कृतः, प्रकृतः, अनुकृतः, विकृतः, अधिकृतः, उपकृतः, संस्कृतः, परिष्कृतः, अलंकृतः, करणम्, प्रकरणम्, अनुकरणम्, निर. .. अधिकरणम्, उपकरणम्, व्याकरणम्, कृत्यम्, कार्यम्, कृत्रिमम्, करः, प्रकरः, सुकरः,

दुष्करः, किंकरः, किंकरी, यशस्करी (विद्या), शकृत्करिः (वत्स), स्तंबकरिः (व्रीहि), कर्मकरः (ચાકર), कर्मकारः= કામગરો (કામ કરનાર), कार्मणम् = કામણ, कार्मणकारः = કામણગારો. क्षेमंकरः, मेघंकरः, भयंकरः, नग्नंकरणी द्यूतम्. अलंकरिष्णुः. निराकरिष्णुः. कृतिः. प्रकृतिः. विकृतिः सुकृतिः, अनुकृतिः, आकृतिः, उपकृतिः, कारा [illegible]

[illegible]

कपास. कारिः (નાખી), १ करी (+ इन् हस्ती), २ करेणुः (હસ્તી), क्रतुः, (યજ્ઞ), कर्म (+ न्) = कम्म = કામ. क्रिया, कुरुः (દેશભેદ), कुंभकारः, दिवाकरः, निशाकरः, भास्करः, बहुकरः, मियंकरः, मियकरः, कर्मकृत्, मंत्रकृत्, पुण्यकृत्, शास्त्रकृत्, भाष्यकृत्.

कृड्, (अ) प. ६. घनत्वे घसने च. घनत्वं सांद्रत्वम्. घसनं भक्षणम्. १ સઘડ [illegible]

कृडड = કરડે. कृडः = કરડ. कृडितुम् = કરવા.

[illegible], (ई) प. ६. छेदने. छेदवुं. कृंतति वृक्षं कृषिः ખેડુ ઝાડને કાપેછે. कृत्तिका (નક્ષત્ર). कृत्नम् (નગદ. નર્મ). कूरः (ધાતુક). कृत्रूम् (તપ), कर्त्तरिः = કાતર. कर्त्तनम् (કરવા), कृत्नम् (કિયા).

कृन्, (ई) प. ७. वेष्टने. वीटवुं. कृणत्ति तरुं कंटकेन मालो માળી ઝાડને કાંટાવડે વીટેછે. कृत्तः (वेष्टित), कृत्तिका (નક્ષત્ર). तर्कः (અનુમાન), तर्कुः = तर्कः = ત્રાક.

कृप्, (ऊ) आ. १. सामर्थ्ये. રચવું, ઘડવું, કલ્પવું. कल्पते मोक्षाय મોક્ષમાટે કલ્પે છે, कल्पना, क्लृप्तः, क्लृप्तिः, कल्प्यम्, कल्पः (પ્રલયકાલ), कृपीटम्.

कृप्, (क) उ. १०. सामर्थ्ये. કલ્પવું, રચવું. कल्पयति–ते वृत्तिं राजा રાજા છ-વિકાને રચેછે.

कृप. (अ) उ. १० अवकल्कने. अवकल्कनं मिश्रीकरणम्. મિશ્ર=ભેળું કરવું. कल्पयति–ते ભેળું કરેછે

कृप, उ. १०. दीर्बल्ये दुબળું થવું–કરવું. कृपयति ते દુબળ થાય–કરે છે. कृपा (દયા).

कृड्, (इ) प. ५ हिंसाकरणयोः गतौ च. १ હણવું, २ કરવું, ३ જવું. कृणोति હણે છે इ०.

कृश्, (अ) प. ४. तनूकरणे. પાતળું–દુબળું કરવું. कृश्यति देहं रोगः રોગ શરીરને પાતળું કરે છે. कृशः (પાતળો), कृशानुः (અગ્નિ).

कृष्, (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं हलोत्कर्षणम्. ખેડવું, ઊખેડવું. कर्षति क्षेत्रं कृषकः ખેડુ ખેતરને ખેડે છે. **कर्षणम्, आकर्षणम्, प्रकर्षः, उत्कर्षः, संकर्षणः** (બલદેવ), **कृषकः, कर्षकः**, कृष्णः, १ चर्षणिः, चर्षणी (કુલટા), **कर्षूः** (નીક), **कृषिकः** (પામર).

कृष्, (अं) उ. ६. विलेखने. ખેડવું, ઊખેડવું. कृषति–ते **क्षेत्रं कृषकः** ખેડુ ખેતરને ખેડે છે. **कृषिः**, कृष्टः, आकृष्टः, कृष्टिः, **कर्षकः, कृषकः** (પરશુ), **कृषिकः** (પામર), **कृष्णः, कर्षुः** (નદી).

कॄ, **प**. ६. विक्षेपे. ફેંકવું, વેરવું. किरति कुसुमं वायुः વાયુ ફૂલને વેરે છે. **कीर्णः** विकीर्णः, **संकीर्णः, प्रकीर्णः, आकीर्णः, कर्करः** = १ કકરો, २ કાકરો. **कर्करी** (પાણીનો લોટો), **करकः** = **करओ** = કરો (પાણીપથર), **करंकः** (સમુદ્ર), **कलंकः** (લાંછન), किरीटम् (મુકુટ), **कोडम** (ખોળો), **करंडः** (કંડિયો), **कर्णः** = **कन्नो** = १ કાનો, २ કાન. **किरणः, करुणः** (કરુણરસ), **करुणा** (દયા), **कूर्पम्** (ભ્રૂમધ્ય), **करभः** (ટચલી આંગળીથી કાંડા લગીનો ભાગ), १ **करीरः**, २ **करीरी** (કલરા), **करीषः** (છાણું), १ किरः, २ **किरिः** (ભૂંડ), **कुरुः** (દેશભેદ), **कूर्चम्** (મૂંછ). **कूर्चकः** = **कुचओ** = કૂચો. **कूर्चिका** = **कूची**. १ **विष्किरः**, २ **विकिरः** (પક્ષી), **अवस्करः** (વિષ્ઠા), १ **उत्कारः**, २ **निकारः** (ધાન્યઢગ), १ उत्करः, २ निकरः (**समूह**), **करंगः** (**कर्मशील**), **करवः** (**धो**ન્યભાજન), **किरात** (ભીલ), १ संकरः, २ **अवकरः**, ३ उत्करः (ઊકેડો), **१ करकः** = **करओ** = કરવો. **कर्करी** (કલશ), **कर्परः** (ખપર, કડાઇ).

कॄ, (ञ्) **क**. ९. **हिंसायाम्**. **હણવું**. **कृणाति**, कृणीते હણે છે. **कीर्णः**. **कर्वरः** (વાઘ), **करहः** (ધાન્યનું પાત્ર).

कृ, **प**. ९. **हिंसायाम्**. **હણવું**. **कृणाति** હણે છે. कीर्णि, **कर्वरः** (વાઘ), **कर्वरी** (ભૂમિ), करहः (ધાન્યપાત્ર).

6

कृत [illegible] १ [illegible] ति–ते पर-
[illegible] प्रकीर्त्तितः

केत, उ. १०. श्रावणे निमंत्रणे चामंत्रणे. १ સંભળાવવું, ૨ નિમંત્રણ કરવું, નોતરવું, ૩ છાંનું કહેવું. ગૂઢ વિચાર કરવો. **केतयति–ते** वचनं नरः નર વચન સંભળાવેછે. केतयति–ते मुनिं गृही ગ્રહસ્થ મુનિને નોતરેછે ઇ. नि[illegible] ते. निकेतनम् (ઘર).

केप्, (ऋ) आ. १. कंपने गतौ च. ૧ કંપવું, ૨ જવું. **केपते** કંપેછે ઇ०.

केल्, (ऋ) प. १. चलने. કંપવું, ચલવું. **केलति** ચલેછે. **केलिः** (ક્રીડા).

केला, प. ११. विलासे. ખેલવું. લીલા કરવી. **केलायति विलासी** વિલાસી ખેલ કરેછે.

केव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. **केवते** हरिं भक्तः ભક્ત હરીને સેવેછે. केवलः.

कै, प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. **कायति** શબ્દ કરેછે. **कातरः**=કાયર. **काकः** કાગ. कुः (પૃથ્વી), कुंभः (ઘડો), १ कोरः, २ **कोरकः** (કળી).

क्नथ्, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः. હણવું. **क्नथति** હણેછે. णी–**क्नथयति**.

क्नस्, (उ) प. ४. व्हरणदीप्त्योः. व्हरणं कौटिल्यम्. १ વાંકું થવું, કુટિલ થવું. २ દીપવું. **क्नस्यति** खलः ખલ વાંકો થાયછે.

क्नू, (ञ्) उ. ९. शब्दे. શબ્દ કરવો. **क्नूनाति, क्नूनीते** શબ્દ કરેછે.

क्नूय्, (ई) आ. १. शब्दे उंदे दुर्गंधे च. उंदः क्लेदनम्. १ શબ્દ કરવો, २ ભીનું કરવું, ૩ દુર્ગંધાવું. **क्नूयते** શબ્દ કરેછે ઇ०. **क्नूतः**, क्नूयनम्, **क्नूयिता**.

क्मर्, (अ) प. १. हूर्छने. हूर्छनं कौटिल्यम्. કુટિલતા કરવી. **क्मरति** खलः ખલ કુટિલતા કરેછે.

क्रथ, (अ, म्) प. १. हिंसार्थः. હણવું. **क्रथति** હણેછે. णी–**क्रथयति**. **क्राथः** (હિંસા).

क्रद्, (अ, म, ष,) आ. १. **वैक्लव्ये वैकल्ये** च. **वैक्लव्यं** कातरत्वम्, **वैकल्यम्**-विवेकः. १ કાયર થવું, વિહ્વલ થવું. २ વિકલ થવું, અવિવેકી થવું. **क्रदते** કાયર થાયછે. णी–**क्रदयति**.

[illegible]

क्रद्, (इ, म, ष,) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ કાયર થવું. २ [illegible] थवुं. क्रंदते કાયર થાયછે इ०. णी—क्रंदयति.

क्रद्, (इ) प. १. आह्वाने रोदने च. १ સાદ કરવું, હાક મારવી, બોલાવવું. २ રડવું. क्रंदति, आक्रंदति સાદ કરેછે इ०. संक्रंदनः (ઇંદ્ર), आक्रंदः (રોદન).

क्रंद्, (अ) उ. १०, आङःक्रंदमातत्ये. आङः परः क्रंदः मातत्ये. चुरादिः निरंतर રડવું. आक्रंदयति शोकार्त्तः શોકાર્ત નિરંતર રડેછે. आक्रंदः (રોદન).

क्रप्, (अ, म, ष,) आ. १. कृपायां गतौ. १ કૃપા કરવી, २ જવું. क्रपते ज्ञानी જ્ઞાની કૃપા કરેછે. णी—कृपयति. કૃપા.

क्रम्, (उ) प. १. [illegible] [illegible] क्राम्यति, क्रामति कामनो महीं [illegible] आक्रमति, प्रक्रमते, उपक्रमते, अनुक्रामति, क्रमः, प्रक्रमः, अतिक्रमः (ઉલ્લંઘન), उपक्रमः (આરંભ), पराक्रमः, अनुक्रमः, संक्रमः, क्रांतः, आक्रांतः, क्रमुक. (સોપારીનુંઝાડ), क्रिमिः (કર-મિયો), नक्रम् = नक्रम् = નાક, क्रकचः (કરવત).

क्री, (डु, ञ्) उ. ९. द्रव्यविनिमये. विनिमयः परिवर्त्तः. ધન આપીને વેચાતું લેવું. क्रीणाति, क्रीणीते વેચાતું લેછે. विक्रीणीते = विकइ = વેચે. अवक्रीणीते. णी—क्रापयति. क्रीतः, विक्रीतः, क्रयः, विक्रयः, क्रय्यः (વેચવા બાહાર કાઢેલું), क्रेयः (વેચવા યોગ્ય), सोमविक्रयी. (સોમ વેચનાર).

क्रीड्. (ऋ) प. १. विहारे. ક્રીડા કરવી, રમવું. क्रीडति રમેછે. (ખેલન), आक्रीडः (ક્રીડાવન).

क्रुंच्, (अ) प. १. कौटिल्याल्पीभावयोः १ કુટિલતા કરવી, २ અલ્પ-થોડું-ટુંકું કરવું. क्रुंचति खलः ખલ કુટિલતા કરેછે. क्रुंचति मनोयोगी યોગી મનને ટુંકું કરેછે. १ क्रुंचः, २ कौंचः (એક પર્વત).

क्रुध्, (अ) प. ४. क्रोधे. કોપવું, રીસ કરવી. क्रुध्यति क्रूराय नरः નર ક્રૂરને કોપેછે. क्रोधः, क्रोधनः, क्रोधी (ક્રોધી), क्रुद्धः.

क्रुश्, (अ) प. १. आह्वाने रोदने च. १ સાદ કરવું, હાક મારવી, બોલાવવું; २ રડવું. क्रोशति સાદ કરેછે इ०. क्रोष्टा (શિયાળ), क्रोशः = કોસ. उत्क्रोशः (ચીસ).

क्रेव्. (ऋ) आ. १. सेवने. सेववुं, भजवुं, क्रेवते सेवे छे.

क्रथ्, (अ, म) प. १. हिंसार्थः हणवुं. क्रथति हणेछे. णी– क्रथयति.

क्लद्, (अ, म्, प्) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. वैक्लव्यं कातरत्वम्. वैकल्यं विवेकः. १ कायर थवुं, २ मोह पामवुं, विकल थवुं. क्लदते कायर थायछे.

क्लद्, (इ, म्, प्) आ. १. वैक्लव्ये वैकल्ये च. १ कायर थवुं, २ मोह पामवुं. क्लंदते कायर थायछे. इ०. णी–क्लंदयति.

क्लद्, (इ) प. १. आह्वाने रोदने च. १ साद करवुं, २ रडवुं. क्लंदति सादकरेछे.

क्लप्, (अ) उ. १०. अव्यक्तायां वाचि. अस्पष्ट वाणी बोलवी. क्लपयति–ते अस्पष्ट वाणी बोलेछे.

क्लम्, (उ) प. ४. ग्लानौ. थाकवुं. क्लाम्यति पांथः पांथ थाकेछे. क्लांतः (थाकेल), क्लमः (थाक), क्लमी (+इन्), क्लांतिः.

क्लिद्, (इ) आ. १. परिदेवने. परिदेवनं शोचनम्. शोचवुं, रडवुं. (सक०) क्लिंदते चैत्रं मैत्रः मैत्र चैत्रने रडेछे.

क्लिद्, (इ) प. १. परिदेवने. शोचवुं, रडवुं. क्लिंदति रडेछे.

[illegible]

क्लिश्, (अ) आ. ४. उपतापे. दुःखवेठवुं. क्लिश्यति परार्थे साधुः साधु परार्थे दुःख वेठेछे. क्लेशः, क्लिष्टः, क्लेशकः, केशः (माथानावाळ).

क्लिश्, (ऊ) प. ९. विबाधने. पीडा करवी. क्लिश्नाति धनिकं चोरः चोर धनिकने पीडे छे. क्लेशः, केशः (माथानावाळ).

क्लीब्, (ऋ) आ. १. अधार्ष्ट्ये. कायरथवुं. क्लीबते नरः शोकेन नर शोकेकरी कायर थायछे. क्लीबम् (नपुंसक).

क्षीव्, (ऋ) आ. १. धार्ष्ट्ये. धैर्यवान थवुं, सर्व कार्य करवा समर्थ थवुं. क्षीवते धैर्यवान थायछे.

क्लु, (ङ्) आ. १. गतौ. जवुं. क्लवते पांथः पांथ जायछे. निक्लवः (कायर).

क्लश्, (अ) आ. १. अव्यक्तायां वाचि विबाधने च. १ अस्पष्ट वाणी बोलवी, २ पीडवुं. क्लशते म्लेच्छः म्लेच्छ अस्पष्ट वाणी बोलेछे. क्लशते पापिनं रोगः रोग पापीने पीडेछे. क्लेशः

कण्, (अ) प. १. शब्दार्थः શબ્દ કરવો. कणति શબ્દ કરેછે. कणः (શબ્દ), कणितं (વીણાદિશબ્દ).

क्नथ्, (ए) प. १. निष्पाके. કઢવું, ઉકાળવું. क्वथति शुंठिं वैद्यः વૈદ્ય શુંઠને ઉકાળેછે. क्वाथः= क्वाहो =કાવો (ઊકાળો), क्वाथधानी = क्वाहधाणी = કાવદાની.

क्षज्, (इ, म, ष,) आ. १. गतिदानयोः ૧ જવું, ૨ દેવું. क्षंजते જાયછે. દ૦. णौ–क्षंजयति.

क्षज्, (इ) उ. १०. कृछ्रजीवने. દુઃખે જીવવું. क्षंजयति–ते, क्षंजति દુઃખે જીવેછે.

क्षण्, (ु) उ. ८. हिंसायाम्. હણવું. क्षणोति–क्षणुते मृगं पापी પાપી મૃગને હણેછે. क्षतम् (ચાઠું), अक्षताः (મંગલ ચોખા), क्षतजम्, (રુધિર), क्षणः क्षतिः (હાનિ).

क्षद्, (अ) प. १. (सौ०) संवरणे. ઓઢાડવું. ઢાંકવું. क्षदति ઓઢાડેછે. क्षत्ता (૧ સારથિ, ૨ ક્ષત્રિયાને વિષે શૂદ્રથી ઊપજેલો પુત્ર), क्षत्रम् (ક્ષત્રિય), नक्षत्रम्.

क्षप्, (इ) उ. १०. क्षांत्याम्. ક્ષમા કરવી, ખમવું, સહવું. क्षंपयति–ते क्षंपति સહેછે.

क्षप, उ. १०. प्रेरणे. પ્રેરવું. क्षपयति–ते પ્રેરેછે. क्षपा (રાત્રિ), क्षपाकरः (ચંદ્ર).

क्षम्, (उ, ष्) आ. १. सहने. સહવું, ખમવું, વેઠવું. क्षमते अपराधं साधु અપરાધ સહેછે. क्षमते = खमेइ = ખમે. क्षमा = ખમા. (૧ સહનતા, ૨ પૃથ્વી), क्षंता (ऋ + સહનશીલ), क्षमी (इन् + ક્ષમાવાન્), क्षमितव्यम् = खमियव्वं = ખમવું. क्षंतव्यम्.

क्षमू, (ऊ) प. ४. सहने. સહવું, ખમવું. क्षाम्यति पुत्रापराधं पिता પિતા પુત્રાપરાધને સહેછે. क्षांतः (ખમેલ), क्षमी (इन् +), क्षमः (સમર્થ), क्षांतिः (ક્ષમા).

क्षर्, (अ) प. १. संचलने. ખરવું, ઝરવું. क्षरति गौः पयोमुंचतीत्यर्थः ગાય દૂધ મૂકેછે. [illegible] जलं वपतीत्यर्थं જલ ઝરેછે. क्षरति = खरइ

क्षरः, क्षारः = ખાર. क्षारी = ખારી. प्रक्षरम् = પાં[illegible]

क्षल्. १०. शौचकर्मणि. પખાળવું. ધોવું, શુદ્ધ-પવિત્ર કરવું. **क्षालयति-ते.** क्षलति शरीरं जलेन જળવડે શરીર ધુવે છે. **प्रक्षालयति** = **पक्खालइ** = પખાળે. प्रक्षालितम् = **पक्खालिअं** = પખાળ્યું. क्षालनम् **प्रक्षालनम्.**

क्षि, प. १. क्षये ऐश्वर्ये च. क्षये ऽयं सकर्मको ऽकर्मकश्च. १ ક્ષય થવું, ૨ ક્ષય કરવું. ૩ ધણી થવું, સ્થિર થવું. क्षयति **कर्पूरम्** કર્પૂર વિણસે છે. क्षयति तृणं बालः બાળ તણને તોડે છે. क्षयति **राजा** રાજા ધણી થાય છે. **क्षय**, क्षीण, क्षमुता (+ न् [illegible]), क्षेत्रम् (ખેતર).

क्षि, प. ५. हिंसायाम्. મારવું, હણવું. **क्षिणोति** હણે છે.

क्षि, प. ६. निवासगत्योः. १ વસવું. ૨ જવું. क्षियति વસે છે. इ- **क्षय**, गृह, क्षितिः (પૃથ્વી), क्षायकः [illegible], क्षय्यम् (ક્ષેતુંરાજ્ય), **क्षेयम्** (क्षेतु-યોગ્ય), क्षयी (क्षि + निवासी), क्षेमम् (કુશળ), क्षेत्रम् (ખેતર), क्षय. (निवास).

क्षि, प. ९. हिंसायाम्. હણવું. क्षिणाति હણે છે. क्षितिः (પૃથ્વી).

क्षिण. (उ) उ. ८. हिंसायाम् હણવું. क्षिणोति क्षेणोति, क्षिणुते-क्षेणुते **હણે છે.** क्षितिः (પૃથ્વી).

क्षिद. (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. क्षेदति અસ્પષ્ટ શબ્દ કરે છે. क्षेद.

क्षिप्. (अ) प. ४. प्रेरणे. પ્રેરવું. ફેંકવું. क्षिप्यति लोष्टं नरः નર ઢેખું ફેંકે છે. क्षेपः (१ [illegible], २ निंदा), १ क्षेपकः, २ क्षेमा (क्षम + ફેંકનાર), आक्षेपः (૨૫).

क्षिप्, (अं) उ. ६. प्रेरणे. પ્રેરવું, ફેંકવું. क्षिपति-ते ફેંકે છે. क्षिप्तः, **विक्षिप्तः,** प्रक्षिप्तः, **संक्षिप्तः**, क्षेपः, प्रक्षेपः, विक्षेपः, संक्षेपः, क्षेपकः, क्षेप्ता, क्षिप्रम् (શીઘ્ર), क्षिपः, क्षेप्यम्, क्षिपकः (વાયુ), क्षिपका (આયુધ).

क्षिव, (उ) प. १. निरसने. વારવું, નિષેધવું. क्षेवति વારે છે.

क्षिव, (उ) प. ४. निरसने વારવું, નિષેધવું. क्षीव्यति વારે છે.

, (ञी) उ. १. हिंसायाम्. હણવું. क्षयति-ते હણે

, (श्) प. हिंसायाम. હણવું. क्षिणाति, क्षिण्यति

क्षीज्, (अ) प. १ अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. क्षीजति पक्षी પંખી અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે.

क्षीव, (ऋ) आ. १. मदे. મત્ત થવું, મદ કરવો. क्षीवते धनेन नरः નર ધનવડે મદ કરેછે. क्षीबः (મત્ત).

क्षु, (टु) प. २. शब्दे. શબ્દ કરવો. क्षौति શબ્દ કરેછે. क्षवः (રાઈ), क्षवथुः (ઠાંસો), १ क्षोणिः, २ क्षोणी (પૃથ્વી), क्षुपः (લઘુવૃક્ષ), क्षुमा (અળસી).

क्षुद्, (इर्) उ. ७. संपेषणे. દળવું, પીસવું, ચૂર્ણ કરવું, વાટવું. क्षु... હરિદ્રાં नारी नारी હળદરને ... क्षोदः ચૂર્ણ, क्षुद्रः ... (વટાણા), क्षुद्रा (મધમાખ્ય).

क्षुध्, (अ) प. ४. बुभुक्षायाम्. ભૂખે મરવું. क्षुध्यति भिक्षुः ભિક્ષુ ભૂખે મરેછે. १ क्षुत् (ध् +), २ क्षुधा (ભૂખ), क्षुधितः (ભૂખ્યો), क्षुधुनः (કીટ).

क्षुप, (अ) प. १. (सौ०) अवसादने. ખેદ પામવું. क्षोपति ખેદ પામેછે. क्षुपः (લઘુવૃક્ષ).

क्षुभ, (अ) आ. १. संचलने. संचलनं प्रकृतिविपर्यासोमंथनं च. १ પ્રકૃતિ બદલવી, હાલવું. २ વલોવાવું, મેળવું. क्षोभित जलम् પાણી હાલેછે. १क्षोभः, २ विक्षोभः (સંચલન), क्षुम्भ (વલોણાનો વાંસ), क्षुभितः (ચળેલો).

क्षुभ, (अ) प. ४. संचलने. १ પ્રકૃતિ બદલવી, હાલવું, २ વલોવાવું. क्षुभ्यति समुद्रः સમુદ્ર હાલેછે. १ क्षोभः, २ विक्षोभः (હલન).

क्षुभ, (अ) प. ९. संचलने. १ પ્રકૃતિ બદલવી. હાલવું, २ વલોવાવું. क्षुभ्नाति હાલેછે. क्षुभ्यः (વલોણાનો વાંસ), क्षुभितः (ચળેલો).

क्षुर्, (अ) प. ६. विलेखने. ભેદવું, કાપવું, વાઢવું. क्षुरति वालान् नापितः નાપિત વાળને કાપેછે. क्षुरः (છરો), क्षुरी (છરી).

क्षेड्, (अ) उ. १०. भक्षणे. ખાવું. क्षेडयति-ते ખાયછે.

क्षेव्, (उ) प. १. निरसने. વારવું, નિષેધવું. क्षेवति વારેછે.

क्षै. प. १. क्षये. क्षय पामवुं, दुबळुं थवुं. क्षायति दुबळो थायछे. क्षाम (पातळो).

क्षोट, उ १०. क्षेपे. फेंकवुं, उछेरवुं. क्षोटयति-ते फेंकेछे.

क्ष्णु, प. २ तेजने. उकरवुं, तेजस्वी करवुं. क्ष्णौति शस्त्रं शाणिकः शासियो हथियार उकरे छे.

क्ष्माय्, (ई) आ. १. विधूनने. धुणावबुं, हलाववुं, कंपाववुं. क्ष्मायते वायुर्वृक्षं वायु झाडने धुणावेछे. णौ- क्ष्मापयति. क्ष्मातः (धरेलो).

क्ष्मील्, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः संकोचवुं. क्ष्मीलति संकोचेछे.

क्ष्विद्, (त्रि, आ) प. १. स्नेहनमोचनयोः १ चोपडवुं, भीनुंकरवुं, पलाळवुं. २ मूकवुं. क्ष्वेडति चोपडेछे इ०. क्ष्वेडः (विष), प्रक्ष्वेडनः (लोहमयबाण).

क्ष्विद्. (त्रि, आ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. अस्पष्ट शब्द करवो. क्ष्वेदति अस्पष्ट शब्द करेछे.

क्ष्विद्, (त्रि, आ) आ. १. स्नेहनमोचनयोः मोहने च. १ चोपडवुं, पलाळवुं, २ मूकवुं, ३ मोहवुं. क्ष्वेदते चोपडेछे. क्ष्वेडः (विष), क्ष्वेडा (रव).

क्ष्विद्. (त्रि, आ) प. ४. स्नेहनमोचनयोः. १ चोपडवुं, पलाळवुं, २ मूकवुं. क्ष्विद्यति चोपडेछे.

क्ष्वेल्, (ऋ) प. १. चलने. चळवुं. क्ष्वेलति चळेछे.

खक्ख्, (अ) प. १. हसने. हसवुं. खक्खति हसेछे. खक्खा (हास).

खच. प. ९. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो ऽतिक्रान्तोत्पत्तिः उपजी रहेवुं,

[illegible]

खज्, (अ) प. १. मंथे. मंथो विलोडनम्. वलोववुं, डहोळवुं, ड्होळवुं. खजति जलं वराहः भूंड पाणी ड्होळेछे. खजाका (कडछी), खजकः (वलोणानो वांस).

खञ्ज्, (इ) प. १. गतिवैकल्ये. गतेर्वैकल्यं विकृतत्वम्. खोडंगतां चालवुं. खंजति खोडंगतां चालेछे. खंजः (खोडो), खंजनः (दीवाळीपछीनामे पंखी).

खट्, (अ) प. १. कांक्षायाम्. इच्छवुं. खटति धनं लुब्धः लोभी धनने इच्छे छे. खटः = खड (तृणु), [illegible] खाट (खाटलो), खटी = खडी (धोळी माटी), खटिका (खडी), खट्ट्(खड), खटक (अर्धमुष्टि)..

खट्ट्, (अ) उ. १०. संवरणे. આંતરવું, ઓછાડવું, ઢાંકવું, ... ,
સંકોડવું. खट्टयति-ते मुखं नरः નર મુખને ઢાંકેછે.

खड्, (अ) उ. १०. भेदने. ભેદવું, વિદારવું. खाडयति-ते ભેદેછે. खड्गः = खग्ग = ખાગ.

खड्, (इ) आ. १. मंथे. વલોવવું, ડામોળવું, ડહોળવું, વછાડવું, વેરવું. खंडते ડહોળેછે. खंडः = ખાંડ. खंडिता (મયિતા સ્ત્રી).

खड्, (इ) उ. १०. भेदने. ભેદવું, खंडयति-ते, खंडति = खडइ = ખાંડે ભેદેછે. खंडः (ટુકડો), खंडनम्. खंडितः = खंडिओ = ખાંડ્યો.

खद्, (अ) प. १. स्थैर्ये हिंसायां भक्षणे च. स्थैर्येऽकर्मकः. १ રહેવું, ૨ હણવું,
[illegible]
[illegible]

खन्, (उं) उ. १. अवदारणे. ઓદાળવું, ખણવું, ખોદવું. खनति-ते कूपं नरः નર કૂપને ખણેછે. खनति = खनइ = ખણે. खातः (ખોધો), खेयम् (ખોદવા યોગ્ય), खनकः (ઉંદર), खनकी (ઉંદરી), परिखा (ખાઇ), खनित्रम् (ખાતરિયું), खात्रम् (ચોરે કરેલું છિદ્ર), खनिः, २ खनी, ३ खानिः, ४ खानी = खाणी = ખાણ્ય (આકર). आखुः (ઉંદર), खसः = ખસ (પામાં), खलः (ખોળ), खननम्.

खर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. खर्बति જાયછે. खर्वः (વામણો).

खर्ज्, (अ) प. १. पूजने व्यथने च. पूजनं मार्जनम्. १ ખજોળવું, વલુરવું, માંજવું, ૨ પીડવું, નડવું. खर्जति देहं नरः નર દેહને ખંજોળે છે ઇ૦. खर्जूरः = ખજૂરો. खर्जूरी = ખજુરી. खर्जूः (ખસ), खर्जूरम् (હરિતાલ).

खर्द्, (अ) प. १. दंदशूके. दंदशूककर्तृके दंतकर्मणीत्यर्थः. સાપનું ડસવું. खर्दति सर्पो नकुलम् સાપ નોળને ડસેછે.

खर्व्, (अ) प. १. दर्पे. ગર્વ કરવો. खर्वति मूर्खः મૂર્ખો ગર્વ કરેછે. खर्वः (ગર્વ).

खल्, (अ) प. १. संचये चलने च. १ સાંચવું, ઢગ કરવો. ૨ ચળવું. खलति धनं नरः નર ધનને સાંચેછે ઇ૦. खलम् (૧ રણાંગણ, ૨ દાણા મસળવાનું ખળું) खलः (૧ દુર્જન, ૨ નીચ, ૩ ખોળ). खल्वम् (નીચાણ). खल्ल—

7

(ચર્મપાત્ર), १ खल्वाट:, २ खलतिः (માથે ટાલ,
२ ચર્મવસ્ત્ર, ૩ ખાળ, ૪ ક્ષેઈલ પંખી).

खव्, (अ) प. ९. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भाव [illegible]. ઉપજી રહેવું, ઉપજ વીતી જવી. **खौनाति जनः** જન ઉપજી રહેછે.

खष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. **खषति** હણેછે.

खाद्, (ऋ) प. १. भक्षणे. ખાવું, જમવું. **खादति मोदकं विप्रः** વિપ્ર મોદકને ખાયછે. खादति = **खायइ** = ખાયે. **खाद्यम्** (ખાવાયોગ્ય), **खादकः** (ખાનાર), **खादनम्** (ભક્ષણ).

खिट्, (अ) प. १. उत्त्रासे. ભડકાવવું, ડગાવવું. **खेटति केशी गोष्ठम्** કેશી ગોષ્ઠને ભડકાવેછે. **खेटनम्** = ખેડણ. **आखेटः** (મૃગયા), **आखेटकः**, १ खेटम्, २ **खेटकम्** (ઢાલ), १ खेटः, २ **खेटकः** (ગામડું).

खिद्, (अ) आ. ४. दैन्ये. ખેદ પામવું, દીનતા કરવી. **खिद्यते** = **खिज्जइ** = ખીજે ખેદ પામેછે. **खेदः**, **खिन्नः** (ખેદ પામેલ).

खिद्, (अ) प. ६. परिघाते परितापे च. १ ખુંદવું, २ દુઃખ દેવું. **खिंदति** ખુંદેછે इ०.

खिद्, (अ) आ. ७. दैन्ये. ખેદ પામવું, દીનતા કરવી. **खिंते** भिक्षुः ભિક્ષુ ખેદ પામેછે. **खिन्नः**.

खु, (ङ) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. **खवते** શબ્દ કરેછે.

खुज्, (उ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. **खोजति भक्षणं कृष्णः** કૃષ્ણ માખણને ચોરેછે.

खुड्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓછાડવું, ઢાંકવું. **खुडति धनं धनिकः** ધનવા ધનને ઢાંકેછે.

खुड्, (इ) उ. १०. [illegible]ने. ખાંડવું, ભેદવું. **खुंडयति**--ते, खुडति ખંડેછે.

खुर्द्, (अ) आ. १. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું, વિહરવું. **खूर्दते गोपालः** ગોવાલ રમેછે.

खुर्, (अ) प. ६. **छेदने. छेदनं विलेखनम्.** ઉખેડવું, ખેડવું, છેદવું. **खुरति भूमिं कृषकः** કૃષક ભૂમિને ખેડેછે. **खुरः** (ખરી).

खेट्. उ. १०. भक्षणे. ખાવું, જમવું. **खेटयति**–ते मांसं हिंस्रः હિંસ્ર માંસને જમેછે.

[ख]. उ. १०. भक्षणे. ખાવું, જમવું. खेडयति–ते मांसं सिंहः સિંહ માંસ[ને] જમેછે. खेटकः, खेटः, (१ ગામડું, २ ભક્ષક).

खेल, (अ) प. १. चलने. ચળવું. खेलति मर्कटः માકડો ચળેછે. खेलः, खेला, खेलनम. खिलम् (ખેડ્યાવનું ખેતર).

खेला. प. ११. विलासे. રમવું, ખેલવું. खेलायति विलासी વિલાસી રમેછે. खेला (રમત), खेलनम् = ખેલણ.

खेव, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. खेवते हरिं भक्तः ભક્ત હરિને સેવેછે.

खै. प. १. खदने. खदनं स्थैर्यं हिंसा भक्षणं च. १ રહેવું, २ હણવું, ३ જમવું. खायति नरः નર રહેછે. खायति मृगं व्याधः પારધી મૃગને હણેછે. खायति मोदकं विप्रः વિપ્ર મોદકને જમેછે. खायति = खायद = ખાયે.

खोट. उ. १०. भक्षणे क्षेपे च. १ જમવું, ખાવું, २ ફેંકવું. खोटयति–ते लड्डुं विप्रः વિપ્ર લાડુને જમેછે. खोटयति–ते शूरं शूरः શૂરો શૂરને ફેંકેછે.

खोड, (ऋ) प. १. गतिप्रतीघाते. गतिविषये प्रतीघात इत्यर्थः. ચાલતાં ખોડંગવું. खोडति पंगुः પાંગળો ખોડંગે છે. खोडः = ખોડો (પંગુ).

खोड. उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉછાળવું. खोडयति–ते तृणं नरः નર તૃણને ફેંકેછે.

खोद, उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું, ઉછાળવું. खोदयति–ते कर्करं जनः જન કાંકરાને ફેંકેછે.

खोर, (ऋ) प. १. गतिप्रतीघाते. ચાલતાં ખોડંગવું. खोरति खंजः ખોડો ખોડંગેછે. खोरा (અધમગી), खोरः (ખોડો).

खोल, (ऋ) प. १. गतिप्रतीघाते. ચાલતાં ખોડંગવું. खोलति खोडः ખોડો ખોડંગેછે.

ख्या. प. २. प्रकथने. વખાણવું, કહેવું. ख्याति सुजनं लोकः લોક સુજનને વખાણેછે. आख्यानम्, व्याख्यानम्, प्रत्याख्यानम् (નિષેધ), ख्यातः, प्रख्यातः, विख्यातः, आख्यातः, प्रत्याख्यातः (નિષિદ્ધ), संख्या. ख्यातिः (વખાણ).

गग्घ, (अ) प. १. हसने. હસવું. गग्घति विकलं जनः જન વિકલને હસેછે.

गज, (अ) प. १. शब्दार्थे मदने च. मदनं मदोत्पत्ति मदः चित्तविकारः. १ શબ્દ કરવો, २ મદ કરવો. गजति १ શબ્દ કરેછે, २ મદ કરેછે. गजः (હસ્તી).

[गज], (अ) उ. १०. शब्दे. શબ્દ કરવો. गाजयति–ते जनः જન શબ્દ કરેછે.

गञ्ज्, (इ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. गंजति नरः नर्द… (१ मदिरानुं घर, २ आगर).

गड्, (अ, म्) प. १. सेचने. सींचवुं. गडति, लत्वे गलति जलं नरः, नर पाणीने सींचेछे. णौ–गडयति, लत्वे गलयति. गाडः, लत्वे मालः, गडः, मडकः, गडु (पृष्ठग्रंथि), निगडः (बेडी), निगडितः (बेडी घालेलो).

गड्, (इ) प. १. वदनैकदेशे. गंडगतसंहननक्रियायामित्यर्थः. गाल सींचवा, गाल एकठा करवा. गंडति गाल सींचेछे. गंडः (गाल), १ गांडिवं, २ गांडीवम् (अर्जुनधनुष).

गण. उ. १०. संख्याने. गणवुं. गणयति–ते दिवसान् नारी नारी दिवस गणेछे. गणः (समूह), गणकः (ज्योतिषी), गणितं = गणियं = गण्युं. गणना. गण्यः, गणिका (वेश्या), निगणः (होमधूम).

गद्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट–प्रकट बोलवुं. गदति वचनं जनः जण वचन बोलेछे. १ गद्गदः, २ गद्गदा, ३ गद्गदम् (अस्पष्ट वचन), गद्यम्, गदितम् (कथित).

गद्, (ई) उ. १०. देवशब्दे. मेघ गाजवो. गदयति–ते घनः मेघ गाजेछे.

गद्गद, प. ११. वाक्स्खलने. अस्पष्ट वचनउच्चरवुं. गद्गदति दुःखार्त्तः दुःखार्त अस्पष्ट वाणी उच्चरेछे. १ गद्गदः, २ गद्गदा, ३ गद्गदम् (अस्पष्ट वचन).

गंध्, (अ) आ. १०. अर्दने. पीडवुं, नडवुं. गंधयते लुब्धो वदान्यम् लोभियो दाताने पीडेछे. १ गंधः, २ गंधनम् (हिंसन), गंधर्वः, सुगंधकः (ककोडी), गंधोली (शाखांदेर).

गम्, (लृ) प. १. गतौ. जवुं. गच्छति ग्रामं पांथः पांथ गामने जायछे. आगच्छति आवेछे. गमः, आगमः (शास्त्र), निगमः (वेद), संगमः, समागमः, १ प्लवंगमः, २ प्लवंगः, ३ प्लवगः (वानर). १ विहंगमः, २ विहंगः, ३ विहगः (पंखी), १ भुजंगमः, २ भुजंगः, ३ भुजगः (साप). उरगः (साप), गत्वरः, जगत् (लोक), गंगा, गगनम् (व्योम), गात्रम् (शरीर), आगंतुः (आवनार), गौः (गाय), गमी (जनार), आगामी (हन् [illegible]), पन्नगः (साप), मृगः, दुर्गः, [illegible] दुर्गमः, अभ्यागतः (परोणो).

गर्ज् [illegible] शब्दे. शब्द करवो [illegible] गर्जति मेघः मेघ गाजेछे. गर्जति = गज्जइ = गाजे. गर्जना, गर्जितम् (नादादि शब्द).

[illegible] शब्द करवो, अवाजवुं. गर्भयति-ते [illegible]

गद, [illegible] शब्द करवो. गदति [illegible] व्याघ्र: [illegible] बोलेछे. [illegible] गदहो = गधो.

गर्द्, (अ) उ. १०. शब्दे. शब्द करवो. गर्दयति-ते वराह: भुंड बोलेछे.

गर्ध्, (अ) उ. १०. अभिकांक्षायाम्. इच्छवुं. गर्धयति-ते धन लुब्ध: लोभियो धनने इच्छेछे.

गर्व्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. गर्वति जायछे. गर्व: (गति).

गर्व्, (अ) प. १. दर्पे. गर्व करवो. गर्वति मूर्ख: [illegible] गर्व करेछे. गर्व:, गर्वित:

गर्व्, आ. १०. माने. [illegible] मूढ धनवडे गर्व करेछे. गर्व:, गर्वित:

गर्ह् (अ) आ. १. कुत्सायाम् [illegible] वखोडवुं. गर्हते सुजनं दुर्जन: दुर्जन [illegible]. विगर्हित:, गर्हणम्, गर्हाम् (निंदा).

गर्ह्, (अ) उ. १०. विनिंदने. निंदवुं, वखोडवुं. गर्हयति-ते साधुं दुष्ट: दुष्ट साधुने निंदेछे. गर्हा, गर्हित:, गर्हणम्.

गल्, (अ) प. १. अदने स्रवणे च. १ खावुं, जमवुं. २ झरवुं चारवुं. गलति मूलकं जन: जन मूळाने खायछे. गलति जलं करकात् करवामांथी जळ झरेछे. अवगलति = ओगळे. निगलति = निलगइ = निगळे. अधिगलति. पिगलति = पिघलइ = पिघळे. गलनम् = गयणं = गळणुं. गाल: = गाल, गल: (कंठ).

गल्, (अ) आ. १०. स्रवणे. झरवुं, [illegible]. गलयते जलम् पाणी झरेछे. गल:, गालि: (गाल), गलनम् = [illegible] = [illegible].

गल्भ्, (भ) आ. १. धार्ष्ट्ये. प्रौढ थवुं समर्थ थवुं. गल्भते, [illegible] मित्र मित्र प्रौढ थायछे. प्रगल्भ: (प्रौढ).

गल्ह्, (भ) आ. १. कुत्सायाम्. निंदवुं. गल्हते सुजनं दुर्जन: [illegible] सुजनने दुर्जन निंदेछे. गल्ह:

गवेष, उ. १०. मार्गणे. मार्गणमन्वेषणम्. खोळवुं, शोधवुं. [illegible] हरि-र्न नर: नर हरिसुने खोळेछे. १ गवेषणम्, २ गवेषणा (खोळवुं [illegible]) गवेषित: (शोधेलो).

गह, उ. १०. गहने. १ વસમુ થવું, દુર્ગમ થવું. ૨ પીડવું, નડવું. गहयति. १ गहनः, २ गहना, ३ गहनम् (દુરધિગમ, દુઃપ્રવેશ).

गा, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. गाते ग्रामं पान्थः પંથ ગામને જાયછે.

गा, प ३. (वै०) स्तुतौ. સ્તવવું, સ્તુતિ કરવી. जिगाति સ્તુતિ કરેછે. गानम्, गाथा, गायकः.

गाध्, (ऋ) आ. १. प्रतिष्ठालिप्सयोर्ग्रंथे च. प्रतिष्ठा आस्पदम्. लब्धुमिच्छा लिप्सा. ग्रथनं ग्रंथः. प्रतिष्ठायामकर्मकोयम्. लिप्साग्रंथयोः सकर्मकः. १ રહેવું, સ્થિતિ કરવી. ૨ લેવા ઈચ્છવું, ઈચ્છવું, ૩ ગુંથવું. गाधते રહેછે इ०. गाधः (થાગ), अगाधः (અથાગ), गाधिः (વિશ્વામિત્રપિતા).

गाह्, (ऊ) आ. १. विलोडने. विलोडनं परिमिलनम्. પ્રવેશ કરવું, પેસવું. गाहते, अवगाहते પેસેછે. गाहनम्, अवगाहनम्, वगाहनम्, गाहः, अवगाहः वगाहः, गाढः.

गु, (ङ्) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. गवते અસ્પષ્ટ શબ્દ કરે છે. १ गुडः, २ गुलः = गुलो = ગોળ.

गु, (ङ्) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. गवते શબ્દ કરેછે. गोत्रम् (કુળ), गवल. (અરણ્ય મહિષ), गवयः (રોઝ).

गु, प. ६. पुरीषोत्सर्गे. મળવિસર્જન કરવું, હગવું. गुवति હગેછે. गूथम्, (વિષ્ઠા). गुतव्यम्.

गुज, (अ) प. ६. शब्दे. શબ્દ કરવો. गुजति શબ્દ કરેછે.

गुञ्ज, (इ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. गुंजति भ्रमरः ભમરો ગણગણેછે. गुंजितम (મિંહાદિશબ્દ), गुंजा (ચણોઠી). गुंजारवः (ભ્રમર-શબ્દ)

गुंठ, (इ) उ. १०. वेष्टने. વીંટવું. गुंठयति-ते अवगुंठयति ते વીંટેછે. गुंठ-[illegible] अवगुंठनम्. [illegible]

गुध्. [illegible] रक्षणम्. [illegible]

[illegible] गुडः [illegible] गुल्म [illegible]

[illegible] गुम्फित [illegible]

(ગામ), गुल्म (મોથું).

गुड, (इ) उ. १०. वेष्टने रक्षणे च. १ वींटवुं, घेरवुं. २ રાખવું. ૩ પાળવું. गुंडयति-ते, गुंडति વીંટેછે. गुंडनम्, गुंडित:.

गुण्. उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं मुहोक्ति: छानुं કહેવું, ગુઢ બોલવું. गुणयति-ते मंत्री મંત્રી છાનું કહેછે. गुण:, गुणितम्.

गुद, (भ) आ. १. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવું. गोदते बाल: બાળ રમેછે. गुदम् (ગાંડ), गुंद्रा (સુગંધિ મોથ).

गुध, (अ) प. ४. परिवेष्टने. વીંટવું. गुध्यति. વીંટેછે. गोधूमः = ગોદૂમો = ઘઉં. गुत्सः (તૃણગુચ્છ), गुधितः (વેષ્ટિત), गुधेरः (પાળક).

गुध, (अ) प. ९. रोषे. કોપવું, રીસાવું. गुध्नाति કોપેછે. गोधा = ગોધા ઘોહ. गोधूमः = ગોદૂમો = ઘઉં.

गुप्, प. १. गोपने. ગોપવું, સંતાડવું. गोपयति धनं चोरः ચોર ધનને ઢાંકેછે. गोप्यम्, गोपनम्, गुप्तिः, गुप्तम्.

गुप, (भ) आ. १. निंदायाम्. નિંદવું. जुगुप्सते નિંદેછે. जुगुप्सा (નિંદા).

गुपू, (ऊ) प. १. रक्षणे. રાખવું, પાળવું. गोपायति पृथ्वीं नृपः નૃપ પૃથ્વીને પાળેછે. कुप्यम् (સુવર્ણ રજતવિના બીજું ધન), गोप्यम् (રક્ષણીય), गोपनम् (રક્ષણ), गुप्तिः (રક્ષા), गोप्ता (त्र + રક્ષક).

गुप्, (अ) प. ४. व्याकुलत्वे. આકળું કરવું, વ્યાકુલ કરવું. गुप्यति लोकं कोपः કોપ લોકને આકળું કરેછે.

गुप्. (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. गोपयति-ते બોલેછે ઇ०.

गुफ, (अ) प. ६. ग्रंथे. ગુંથવું. गुफति माल्यं मालाकारः માળી ફૂલને ગુંથે છે. गुंफः (ગ્રંથ).

गुफ्. (अ) प. ६. ग्रंथे. ગુંથવું. गुंफति माल्यं मालाकारः. માળી ફૂલને ગુંથે છે. गुंफितः, गुंफः = ગુંફ.

गुर्. (ई) आ. ६. उद्यमने. १ ઉદ્યોગ કરવો. २ ઊગામવું. गुरते वैश्यः વૈશ્ય ઉદ્યોગ કરેછે ઇ०.

गुर्द् (भ) आ. क्रीडायाम्. રમવું, ખેલવુ. गुर्दते बालः બાળ રમેછે.

गूर्द्, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું. गूर्दयति-ते વસેછે.

गुर्द, (अ) उ. १०. पूर्वनिकेतने. पूर्वनिकेतनमाद्यो निवास। पेहेलुं वसवुं. गूर्दयति-ते पेहेलुं वसेछे.

गुर्द्, (ई) प. १. उद्यमने. १ उद्योग करवो. २ ऊगामवुं. गूर्दति वैश्यः वैश्य उद्योग करेछे इ०.

गुह्, (उ) ऊ. १. संवरणे. ढांकवुं, ओछाडवुं. गूहति-ते, निगूहति-ते छिद्रं जनः जन छिद्रने ढांकेछे. गूढः, गुह्यम्, गह्वरम् (गुहा).

गूर, (अ) आ. १०. उद्यमने भक्षणे च. १ उद्योग करवो, २ ऊगामवुं, ३ जमवुं. गूरयते वैश्यः वैश्य उद्योग करेछे. उद्गूरयते खड्गम्. खड्गने ऊगा-

[illegible]

गूर, [illegible] बलवान् [illegible] वान् शत्रुने हणेछे इ०. गूर्जरः (देशविशेष).

गृ, प. १. सेचने. सिंचवुं. गरति भूमिं मेघः मेघ भूमिने सिंचेछे.

गृ, आ. १०. विज्ञाने विज्ञापने च. १ जाणवुं, अनुभववुं. २ जणावुं. गारयते अनुभवेछे इ०.

गृज्, (अ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. गर्जति = गज्जइ = गाजे. गर्जनम्.

गृञ्ज्, (इ) प. १. शब्दार्थः. शब्द करवो. गृंजति शब्द करेछे. गृंजनम् (डुंगळी).

गृध्, (उ) प. ४. अभिकाङ्क्षायाम्. इच्छवुं. गृध्यति इच्छेछे. गृद्धः (इच्छित), १ गर्द्धनः, २ गृध्नुः (लोभी), गृधिः (कांक्षा), गृध्र = गीध (एक पक्षी).

गृह, (ऊ) आ. १. ग्रहणे. ग्रहवुं, लेवुं, आलवुं. गर्हते आलेछे. गृढः (लीधो), गृढिः (ग्रहण), गृहम् = घर, गृहा (स्त्री).

गृह्, आ. १०. ग्रहणे. ग्रहवुं, लेवुं, आलवुं. गृहयते आलेछे.

गृ, प. ६. निगरणे. निगरणं भोजनम्. भोजन करवुं, जमवुं, खावुं. गिरति, लत्वे, गिलति मुलकं नरः नर मुळाने जमेछे. गिरः, लत्वे गिलः अजगरः, १ गरः, लत्वे २ गलः (कंठ), निगारः, उद्गारः (ओडकार), गर्गरः (सर्पविशेष) गर्गरी = गागरी = गागरय (महाकुंभ). गर्गः (ऋषि), गर्त्तः (खाडो), गर्दः, गिरि (पर्वत), गर्मुत् (हेम), निगरणः (कंठ), गृष्टिः (एकवार ज्यणती) गरः (विष).

[illegible] स (छे.

[illegible] (क) आ. १. अन्विच्छायाम्. अन्विच्छा अन्वेषणम्. शोधवुं, खोळवुं. [illegible]षते गा गोपालः गोवाळ गायने खोळेछे.

[illegible] प. १. शब्दे. शब्द करवो. गायति गीतं नारी नारी गीतने गायछे. गीतम्, प्रगीतम्, गानम्, गेयम्, गीतिः, उपगीतिः, उद्गीतिः, गायकः (गानार), गाथा, गायनः (गानार), गायनी, सामगः, सामगी, उद्गीथः (ॐकार), उद्गाता (सामग).

गोम, उ. १०. उपलेपने. लिंपवु. गोमयति गोमयेन भूमिं पत्नी पत्नी गोमयथी भुमिने लिंपेछे. गोमयम् (छाणु).

गोष्ट. (अ) आ. १. संघाते. एकठुं करवुं. गोष्टते धान्यं कृषिः कृषि दाणाने एकत्र करेछे.

ग्रथ्, (इ) आ. १. कौटिल्ये. कौटिल्यं कुसृतिर्बंधश्च. १ वांकुं जवुं, २ बांधवुं, गुंथवुं, गांठवुं. ग्रंथते गवयः रोज वांको जायछे. ग्रंथते फुल्लानि माली माली फुलाने गुंथेछे. ग्रंथिः= गंठी = गांठ. ग्रंथः= गंठो = गांठो.

ग्रथ, (अ) प. ९. संदर्भे. संदर्भो ग्रंथनम्. गुंथवुं. ग्रथ्नाति ग्रंथं कविः कवि ग्रंथने गुंथेछे. ग्रंथः, ग्रंथिः= गंठी = गांठ.

ग्रथ, (अ) उ. १०. संदर्भे. संदर्भो बंधनम्. बांधवुं, गांठवुं, गुंथवुं. ग्रंथयति-ते, ग्रंथति माल्यं माली माली फुलने गांठेछे. ग्रंथति = गंठइ = गांठे.

ग्रस्, (उ) आ. १. अदने. खावुं, जमवुं. ग्रसते मोदकं विप्रः विप्र लाडुने जमेछे. ग्रासः (कवळ), ग्रामः = गाम. ग्रीष्मः (ऋतुभेद).

ग्रस्, (अ) उ. १०. ग्रहणे. झालवुं, लेवुं, ग्रहवुं. ग्रासयति-ते फलं जनः जन फळने लेछे.

ग्रह्, (अं) उ. ९. उपादाने. उपादानं स्वीकारः. स्वीकारवुं, लेवुं, झालवुं. गृह्णाति, गृह्णीते धर्मं धार्मिकः धार्मिक धर्मने झालेछे. गृहम् = घर. ग्राहः (जळचर), गृहोली = घरोली. विग्रहः = वढवेड (युद्ध), परिग्रहः (स्वीकार),

९

निग्रहः (અસ્વીકાર), अनुग्रहः (સ્વીકાર), आग्रहः = આગ્રહ, संग्रहः = સંગ્રહ, विग्रहः (શરીર), अवग्रहः (અનાવૃષ્ટિ), ग्रहः (જ્યોતિષ), ग्राहकः (લેનાર), गृहीता (क्त + લેનાર), फलेग्रहिः (ફલવૃક્ષ), ग्रहणम्, गृहकः (પરતંત્ર). गृहीतः (લીધો).

ग्राम, उ. १०. आमंत्रणे. आमंत्रणं गूढोक्तिः. છાનું કહેવું, **ग्रामयति–ते मंत्री** મંત્રી છાનું કહેછે.

ग्रुच, (अ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. **ग्रोचति नक्षणं मोहनः** [illegible] ચોરેછે.

ग्लस, (अ) आ. १. अदने. જમવું, ખાવું. **ग्लसते तमोभुवनम्** [illegible] ખાયછે. ग्लासः (કોળિયો).

ग्लह, (अ) आ. १. ग्रहणे. ઝાલવું, લેવું, ગ્રહવું. **ग्लहते करकं यतिः** [illegible] ગ્રહેછે.

ग्लुच, (उ) प. १. स्तेयकरणे. ચોરવું. **ग्लोचति धनं चोरः** ચોર ધનને ચોરેછે.

ग्लुंच, (उ) प. १. गतौ. જવું. **ग्लुंचति ग्रामं ग्राम्यः** ગામડિઓ ગામને જાયછે.

ग्लेप, (ऋ) आ. १. दैन्ये कंपने गतौ च. १ દીન થવું, દીનતા કરવી. २ કંપવું, ३ જવું. **ग्लेपते भिक्षुः** ભિક્ષુ દીનતા કરેછે ઇ०.

ग्लेव, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. **ग्लेवते देवं नरः** નર દેવને સેવેછે.

ग्लेष, (ऋ) आ. १ अन्विच्छायाम् अन्विच्छा अन्वेषणम्. ખોળવું, શોધવું. **ग्लेषते गवली विडाम्** [illegible] ખોળેછે.

ग्लै, प. १. हर्षक्षये. [illegible] धात्वर्थः. ધાતુ ઓછી થવી, બળહીન થવું. ગ્લાન થવું. **ग्लायति विद्या** [illegible] બળહીન થાયછે. ग्लानः (બળહીન), ग्लानिः (બળહીનતા [illegible]

घग्घ, (अ) प. १ हसने. [illegible] **घग्घति** હસેછે.

घट, (अ, म, ष) आ. १. चेष्टायाम्. [illegible] **ईहा.** ઘડવું, રચવું. **घटते घटं कुंभकारः** કુંભાર ઘડાને ઘડેછે. [illegible] घटयति. **घटना** (રચના), **घटा** (રચના), घटः = ઘડો. घटी (મહાકુંભ), **घटितम् = घटितं** = ઘડ્યું.

घट, (अ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું, મેળવવું, ગુંથવું. **घाटयति–ते कुपित-जनं साधु.** સાધુ કોપેલા જનને [illegible] उद्घाटयति [illegible] उग्घाडइ [illegible]

उद्घाटनम् = उग्धाडवुं = ऊघाडवुं. उद्घाटित = उघाडेलो.

घट्, (घु) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. घाटयति-ते पक्षी पंखी बोलेछे इ०.

घट्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं घंटयति-ते कपोत. कपोत बोलेछे इ०. घंटा, निर्घंटः (नामकोश).

घट्ट्, (अ) आ. १. चलने. चळवुं, कंपवुं, डोलवुं. घट्टते कंपेछे. अरघट्टः (रेंटो), घट्टः = घाट (नद्यवतरणु स्थान, तीर्थ).

घट्ट्, (अ) उ. १०. चलने. चळवुं, कंपवुं. घट्टयति-ते कंपेछे. घट्टः = घाट (नदी ऊतरवानुं स्थान), अरघट्टः (रेंटो).

घष्, (इ) आ. १. क्षरणे. खरवुं. घंषते खरेछे.

घस्, (इ) आ. १. क्षरणे. खरवुं. घंसते खरेछे.

घस्, (लृ) प. १. अदने. खावुं, जमवुं. घसति खायछे. घस्मा, (खा‑ जमनार), घस्तुम्, घस्मरः (भक्षक), घासः, घस्रः (दिन).

घिण्, (इ) प. १. ग्रहणे. ग्रहवुं, लेवुं. घिण्णते ग्रहेछे.

घु, (ङ्) आ. १. शब्दे. शब्द करवो. घवते शब्द करेछे. घूकः = घूड.

घुट्, (अ) आ. १. परिवर्त्तने. परिवर्त्तनमित्युक्तस्ततो भ्रमणम्. अहिं तहिं भमवुं, रखडवुं घोटते मवासी प्रवासी अहिंतहिं रखडेछे. घोटः = घोडो. घोटकः, घुटः, घुटिका (घुंटी).

घुट्, (अ) प. ६ [illegible] घुटति = घुटइ = [illegible] १ घोटः, २ घोटकः (घोडो).

घुण्, (अ) आ. १. भ्रमणे. भमवुं. घोणते भमेछे. घुणित., घोणा (नासिका), घुणः (काष्ठकीट, महिषडु).

घुण्, (अ) प. ६. भ्रमणे. भमवुं. घुणति भमेछे. घुण (महिषडु), घोणा (नासिका), प्राघुणः = प्राहुणो.

घुण्, (इ) आ. १. ग्रहणे. ग्रहवुं, लेवुं. घुण्णते [illegible]

घुर्, (अ) प. ६. भीमार्थशब्दयोः. १ भय करवो, डरावुं. २ शब्द करवो. घुरति [illegible] घोरं (भयानक), घुर्घुरः (अनुकरणु शब्द घरघराट).

घुष्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. **घोषति हरिं भक्तः** भक्त हरिने घोषे छे. घोषति = घोसइ = घोखे. घोषणम् = घोषणुं. घोषः (घांटो).

घुष्. (अ) आ. १. कांतिकरणे. चकचकतुं करवुं. **घोषते** चकचकतुं करे.

घुष्, (इ) आ. १. कांतिकरणे. चकचकतुं करवुं. **घुंषते** चकचकतुं करे.

घुष्, (इर्) प. १. अविशब्दने शब्दे च. १ झीणो शब्द करवो, २ शब्द करवो. घोषति झीणो शब्द करे छे. इ०. घोषः (रुवाटी पाडे).

घुष्. (इर्) उ. १०. विशब्दने विशब्दनं विशिष्टशब्दकरणं, **नानाशब्दनं वा**. १ मन्त्र भणवो. घांटो पाडवो. २ विविध शब्द करवा. **घोषयति–ते. घोषति.** उद्घोषयति–ते. उद्घोषयति घांटो काढे छे, राम गाय छे.

घूर, (ई) आ. ४. हिंसावयोहान्योः १ हणवुं. २ जुनुं थवुं, वृद्ध थवुं. **घूर्यते** हणे छे इ०.

घूर्ण. (अ) आ. १. भ्रमणे. भमवुं, घुमवुं. **घूर्णते मत्तः** मातो घुमे छे. **घूर्णते** = घुम्मइ = घुमे.

घूर्ण. (अ) प. ६. **भ्रमणे**. भमवुं, घुमवुं. **घूर्णति** भमे छे. **घूर्णितः** (भमेल), घूर्णिः (भ्रमण).

घृ प. ६. सेचने. सिंचवुं. **घरति दग्धं पयसा नरः** नर दाझेलाने जलवडे सिंचे छे. **घारः** (सिंचन), **घर्घरीका** (घंटडी), **घृतम्** = घिअं = घी. **घर्मः** = घम्मो = घाम, **घृणा** (दया).

घृ, प. ३. (जै०) क्षरणदीप्त्योः १ झरवुं, झरवुं. २ प्रकाशवुं, प्रदीप्त करवुं. जिघर्ति जलम् जल झरे छे. **जिघर्ति वन्हिं घृतेन होता** होता घीवडे अग्निने प्रकाशे छे.

घृ, उ. १०. **प्रस्रवणे स्रावणे च.** १ झरवुं, २ झराववुं. **घारयति–ते** झरे छे.

घृण, (इ) आ. १. ग्रहणे. ग्रहण करवुं, झालवुं, लेवुं. घृण्णते झाले छे.

घृण, (उ) उ. ८. दीप्तौ. दीपवुं. **घृणोति, घृणुते** घर्णोति, घर्णुते दीपे छे. घृतम्, घृणा (दया), घृतिः (दीप्ति).

घृष. (उ) प. १. संघर्षे. १ [illegible] घसवुं. स्पर्धा करवी. घर्षणम्, घृष्टिः.

घ्रा, प. १. गंधोपादाने. સુંઘવું, વાસલેવી. जिघ्रति पुष्पं नरः નર ફુલને સુંઘેછે. १ घ्राणः, २ घ्रातः (સુંઘેલ), व्याघ्रः = વાઘ

ङु, (ङ्) आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. ङवते શબ્દ કરેછે.

चक्, (अ) प. १. (सी०) भ्रांतौ. ભમવું, ઘુમવું. चकति ભમેછે. चकितः (ભ્રાંત).

चक्, (भ्) आ. १. तृप्तौ प्रतीघाते दीप्तौ च. १ તૃપ્ત થવું. २ રોકવું. ३ દીપવું. चकते તૃપ્ત થાયછે. इ०. चकितः (બીનેલ), चकोरः (ચકોર પક્ષી).

चक्, (अ, म्) प. १. तृप्तौ. તૃપ્ત થવું. चकति તૃપ્ત થાયછે. णौ–चकयति.

चक्, (अ) उ. १०. व्यथने. પીડવું, નડવું, દુઃખદેવું. चकयति–ते પીડેછે. चिकर्ष = ચીકણું.

चकास्, (ऋ) प. २. दीप्तौ. દીપવું. चकास्ति દીપેછે.

चक्ष्. [illegible] સ્પષ્ટ બોલવું, કહેવું. २ જોવું, દેખવું [illegible] इ०. चक्षुः, विचक्षणः, ख्यादेशे–ख्यातः, व्याख्यानम्, व्याख्या (ટીકા).

चंच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું, चंचति જાયછે. चंचलः, चंचरीकः, (ભ્રમર), चंचुः = ચાંચ.

चट्, (ए) प. १. वर्षावरणयोः. १ વરસવું, २ ઢાંકવું, ઓઢાડવું, ચડવું. चटति मेघः મેઘ વરસેછે इ०. चटति = चढइ = ચડે. चटितः = चढिओ = ચડ્યો.

चट्, (अ) उ. १० . भेदने. ફોડવું, ભેદવું. चाटयति–ते. चटति = चडइ = ચડે. उच्चाटयति, उच्चाटनम्, चटकः (ચકલો), चटका (ચકલી).

चड्, (इ) आ. १. कोपे. કોપવું. चंडते કોપેછે. चंडः (કોપન), चंडी (१ કોપની, २ પાર્વતી), प्रचंडः, चंडालः.

चड्. (इ) उ. १०. कोपे. કોપવું. चंडयति–ते કોપેછે. चंडः (કોપવાળો), १ નદી, २ चंडिका (પાર્વતી).

चण्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. चणति શબ્દ કરેછે. चाणूरः (કૃષ્ણે હણેલો મલ્લ). चणकः = चणओ = ચણો.

चण्, (अ, म्) प. १. दाने गतौ हिंसायां च. १ देवुं, २ જવું, [illegible] દેછે. इ०. णौ–चणयति. चणकः (ચણો).

चत्, (ए) उ. १. याचने. જાચવું. चतति–ते જાચેછે. चत्वरम् (ઓટલો, સ્થંડિલ). चतुर. चत्वारः= ચાર. चत्वरम् (બહુ માર્ગ), चातकः (બપૈયો).

चद्, (इ) प. १. आल्हादे दीप्तौ च. आल्हाद आनंदनम् आनंदोत्पादनमित्यर्थः. १ આનંદ ઉપજાવવો. ૨ દીપવું. चंदति આનંદ ઉપજાવેછે. चंद्रः, चंदनम्, चंद्रमा (स्) (ચંદ્ર), चंद्रिका (ચાંદણું, ચંદ્રપ્રકાશ).

चद्, (ए) उ. १. याचने. જાચવું. चदति–ते જાચેછે.

चन्, (अ, म्) प. १. हिंसायाम्. હણવું, મારવું. चनति હણેછે. णौ–चनयति.

चन्, (अ) उ. १०. श्रद्धोपहननयोः. १ વિશ્વાસ કરવો, ૨ મારવું, હણવું. चानयति–ते, चनति વિશ્વાસ રાખેછે इ०.

चप्, (अ) प. १. सान्त्वने. સમજાવવું. चपति शिष्यं गुरुः ગુરુ શિષ્યને સમજાવેછે. चापम् (ધનુષ), चपल.

चप्, (अ, म्) उ. १०. परिकल्कने. परिकल्कनं दंभः शाठ्यं च. १ દંભ–ઢુંગ કરવો, ૨ શઠતા કરવી. चपयति–ते દંભ કરેછે इ०.

[redacted] उ. १०. गत्याम्. જવું. चंपयति–ते, चंपति જાયછે. चंपकः (ફુલ-

[redacted] प. १. अदने. ખાવું, જમવું. चमति लड्डुकं विप्रः વિપ્ર લાડુને જમે છે. उच्चमति, विचमति, आचामति, आचमनम्, चामरः, चामरम्, चमसः (સોમપાત્ર), चमसी (સવ), १ चुंढिः, २ चुंढी (કૂઈ), चोचम् (છાલ).

चम्, (उ) प. ५. भक्षणे. જમવું, ખાવું. चम्नोति જમેછે.

चय्, (ङ) आ. १. गतौ. જવું. चयते જાયછે. चयः (ગતિ).

चर्, (अ) प. १. गतौ भक्षणे च. १ જવું, ૨ ખાવું. चरति જાયછે. अर्थेन संचरेत = संचरइ = संચरे. १ चरः, २ चारः (દૂત), संचारः, उच्चारः प्रचारः, विचारः, आचारः, अनुचरः, गोचरः, चरकः, चर्यम् (तप), आचार्यः (ગુરુ), परिचारकः (ચાકર), कुरुचरः (કુરુદેશી), भिक्षाचरः (ભીખારી), संचारः (પાલો), व्यभिचारः, ब्रह्मचारी (इन्+), चराचरः, चरणः (પાદ), चरमः, चरित्रम्, चरिः, (१ पशु, २ प्राकाराग्र) चारिः= ચારુ (પશુભક્ષ્ય), चरुः

(हंडी), चारुः (सुंदर), चर्म = चम्म = ચામ. चर्या, परिचर्या (સેવા), गोचरः, सहचरः, सहचरी, अनुचरः (ચાકર).

चर्, (अ) उ. १०. असंशये. નિશ્ચય કરવો. વિચારવું. चारयति-ते. विचारयति-ते अर्थान् पंडितः પંડિત પદાર્થોને વિચારેછે. विचारणा, विचारः.

चरण्, प. ११. गतौ. જવું. चरण्यति જાયછે. चरणः (પગ).

चर्च्, (अ) प. १. परिभाषणहिंसातर्जनेषु. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ ઠપકો દેવો. २ હણવું, ३ તિરસ્કાર કરવો. चर्चति ઠપકો દેછે, इ०. चर्चा.

चर्च्, (अ) प. ६. परिभाषणभर्त्सनयोः. १ ઠપકો દેવો. २ તિરસ્કાર કરવો, નિંદવું. चर्चति ઠપકો દેછે इ०. चर्चा.

चर्च्, (अ) उ. १०. अध्ययने. ભણવું. चर्चयति-ते शास्त्रम् શાસ્ત્રને ભણેછે. चर्चा, विचर्चिका (ખસ).

चर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. चर्बति જાયછે. चर्वं (ગતિ), चार्वाकः (નાસ્તિક), चर्वणा (કાલી ભાખ્ય).

चर्व्, (अ) प. १. अदने. ખાવું. चर्वति धानाम् ધાણીને ચાવેછે. चर्वति= चब्बइ = ચાવે. चर्वणम् = ચાવવું. चार्वाकः (નાસ્તિક).

चल्, (अ) प. १. कंपने. કંપવું. चलति કંપેછે. १ चालः, २ चलः, ३ चलाचलः, ४ चंचलः, (ચપલ), चालनी = चालणी = ચાલણી. चलुः = ચળુ (મુખમાં સમાય એટલું જલ), चला ः(વિજળી).

चल्, (अ, म) प. १. कंपने. કંપવું, હાલવું. चलति કંપેછે. णौ-चलयति शाखाम् શાખાને કંપાવેછે.

चल्, (अ) प. ६. विलसने. રમવું, ખેલવું. चलति भर्त्रा नारी. નારી ભર્તાસાથે રમેછે. चलनम् (વિલસનમ્), चलनी (વિલસંતી સ્ત્રી).

चल्, (अ) उ. १०. भृतौ. भृतिर्भरणं भर्त्सनं च. १ભૂલ કરવું, २ ભરવું. चालयति ભૂલ કરેછે इ०.

चष्, (से) उ. १. भक्षणे. ખાવું, જમવું. चषति-ते ખાયછે. चषति = चप्पइ = ચાખે. चाषः (ચાસપક્ષી), चषकम् (મદ્યપાન), चषकः (પાનપાત્ર), चषाल (યપવલય).

चह, (अ) प० १. परिकल्कने. परिकल्कनं शाठ्यं दंभः कथनं च. १ शठता करवी, २ दंभ–ढुंग करवो, ३ कहेवुं. चहति शठता करेछे इ०.

चह, (अ, म) उ. १०. परिकल्कने. परिकल्कनं दंभः शाठ्यं च. १ दंभ–ढुंग करवो, २ शठता करवी. चहयति–ते दंभ करेछे.

चह, उ. १०. परिकल्कने. १ ढुंग–दंभ करवो, २ शठता करवी. चहयति–ते ढुंग करेछे इ०.

चाय्, (ऋ) उ. १. पूजानिशामनयोः. १ पूजवुं, २ जोवुं, देखवुं. चायति–ते पूजेछे इ०. अपचितिः (पूजा), अपचित. (पूजित), केकयः (राजा), केतुः (ग्रहभेद).

चि, (ञ) उ. ५. चयने. चणवुं, संचवुं, एकठुं करवुं, वीणवुं. चिनोति–चिनुते धान्यं कृषकः खेडु दाणाने एकठा करेछे. १ चय, २ प्रचयः, ३ संचयः, ४ निचयः (समूह), परिचयः, उपचयः (वृद्धि), अपचयः (क्षय), उच्चयः (ढग), निश्चयः (निर्णय), कायः (देह), निकायः (समूह), चितिः (ढग), चीरम् = छरुं. चित्रम् (चित्र), चित्रा (नक्षत्र), १ चेतव्यः, २ चयनीयः, (संचवा-योग्य), चिबुकम् (हनुना अग्र भाग), चीरम् (वस्त्र), १ चीनः, २ चीनकः, (चीणो).

चि, (ञ, म) उ. १०. चयने. एकठुं करवु, चणवुं, भेगुं करवुं. चपयति–ते, चयति–ते भेगु करेछे.

चिक्, (अ) उ. १०. व्यथने. पीडवुं, नडवु. चिकयति–ते नडेछे.

चिट्, (अ) प. १. परप्रेष्ये. परने सेववुं, परनी चाकरी करवी. चेटति परने सेवेछे. १ चेटिः, २ चेटी (दासी), चेटकः (१ आळ, २ दास).

चित्, (ई) प. १. संज्ञाने. संज्ञानं संचितिः जाणवुं, अनुभववुं. चेतति जाणे छे. चित् (ज्ञान), चित्तम् (मन), १ चित्ति, २ चेतना (ज्ञान), चैतन्यम्, चेतनः (जीव), चेतनम् (ज्ञान), चैत्यः (ह + चित्त).

चित्, (अ) आ. १०. संचेतने. मूर्छावस्थाविपृष्युत्तरकालिकं ज्ञानं संचेतनम्, जाग्रत थवुं. चेतयते जाग्रत थायछे. चेतनः, चेतना.

चिन्त्, (इ) उ. १० स्मृत्याम्. स्मरवुं, संभारवुं. चिंतयति–ते. चिंतति, संभारेछे. चिंतनम् (स्मरण), चिंता (स्मृति), चिंतितम् (स्मृत), १ चिंत्यम्, २ चिंतितव्यम्, ३ चिंतनीयम्, (स्मरवा योग्य).

चित्र. उ. १०. चित्रीकरणे. अद्भुतदर्शने च. चित्रीकरणमालेख्यकरणम्. ૧ ચીતરવું, ૨ અદ્ભુત દેખવું. चित्रयति-ते. आलेख्यं करोति अद्भुतदर्शनं करोति वा ચીતરેછે, અદ્ભુત દેખેછે. चित्रम् (૧ ચિત્રામણ, ૨ આશ્ચર્ય). विचित्रम्, चित्रितम् (ચીતરેલ).

चिरि, प. ५. (वै०) हिंसायाम्. હણવું. चिरिणोति હણેછે. चिर्भटी = चिभडी = ચીભડી. चिर्भिटम् = चिभ्भिटम् = ચીભડું.

चिल्, (अ) प. ६. वसने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. चिलति वस्त्रेण देहं नरः નર વસ્ત્રે કરી દેહને ઢાંકેછે. १ चेलम्, २ चैलम्, ३ चेला, ४ आचेलः (વસ્ત્ર).

चिल्ल्, (अ) प. १. शैथिल्ये हावकरणे च. શિથિલ-ઢીલું થવું, ૨ અભિપ્રાય પ્રકટવો. चिल्लति શિથિલ થાયછે इ०. चिल्लः (पट), चिल्लः = ચીલ (ચીલપંખી).

चीक्, (अ) उ. १०. आमर्षणे. સહવું, વેઠવું. चीकयति-ते, चीकति વેઠેછે.

चीभ्, (ऊ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી. चीभते સ્તુતિ કરેછે. चीभा (શ્લાઘા).

चीव्, (ऋं) उ. १. आदानसंवरणयोः. ૧ ઝાલવું, ગ્રહવું, લેવું. ૨ ઓઢાડવું-ઢાંકવું. चीवति-ते ઓઢાડેછે. चीवरम् (વસ્ત્ર).

चीव, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. चीवयति-ते બોલેછે.

चुक्क्, (अ) उ. १०. व्यथने. પીડવું, નડવું. चुक्कयति-ते પીડે છે.

चुच्य्, (अ) प. १. अभिषवे. अवयवानां शिथिलीकरणं सुरायाः संधानं वा अभिषवः स्नानं च. ૧ અવયવ શિથિલ કરવું, કચરવું. ૨ દારુ ગાળવાને અથાણું કરવું, આથવું. ૩ ન્હાવું. चुच्यति કચરેછે इ०. चुक्तः (કચરેલું).

चुट्, (अ) प. १. अल्पीभावे. અલ્પ-થોડું થવું. चोटति वेदः कलौ કલિમાં વેદ અલ્પ થાયછે. चोटी (ચાડી).

चुट्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું. चुटति છેદેછે. चोटः (છેદન), १ चोटनः, २ चोटकः (છેદનાર).

चुट्, (अ) उ. १०. छेदने. છેદવું. चोटयति-ते છેદેછે.

चुट्, (इ) उ. १०. छेदने. છેદવું, ચુંટવું. चुंटयति-ते. चुंटति केशं शिशुः બાલ કેશને ચુંટેછે. चुंटति = चुटइ = ચુટે. चुंटनम् = ચુંટણું.

चुट्ट, (अ) उ. १०. अल्पीभावे. थोडुं थवुं, અલ્પ થવું. चुट्टयति–ते शोकेन देहः શોકે કરી દેહ થોડો થાયછે.

चुंड, (इ) प. १. अल्पीभावे. थोडुं-ઓછું थवुं. चुंडति ઓછું थायछे.

चुड, (अ) प. ६. संवरणे. ઓછાડવું, ઢાંકવું, વીંટવું. चुडति ઓછાડેછે. चुडः, चुडी (ચૂડો.)

चुड्ड, (अ) प. १ हावकरणे. हावोभावसूचनम्. અભિપ્રાય-આશય પ્રકટવો ભાવ જણાવવો. चुड्डति नटी નટી ભાવ જણાવેછે. चुड्डम् (भग), चु (કુટ્ટિની).

चुण, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું, ચુણવું, ચુંટવું. चुणति शाकं नरः નર શા ચુંટેછે चुणितं = चुणिअं = ચુણ્યું.

चुंद, (अ) उ. १. निशामने. निशामनमालोचनम्. જોવું, દેખવું. चुंदति–ते रूपं नरः નર રૂપને જુવેછે.

चुद, (अ) उ. १०. संचोदने. संचोदनं नोदनम्. પ્રેરવું, चोदयति–ते પ્રેરછે. चोदना (પ્રેરણા), प्रचोदितः (પ્રેર્યો), **चोद्यम्** (પ્રેરવાયોગ્ય).

चुप, (अ) प. १. मंदायां गतौ. હળવું, ચાળવું.चोपति किंचिच्चलतीत्यर्थः. હળવું ચાલેછે. चोपनम्, चुप्यम् (મંદગમન), चुपः (વાયુ).

चुब, (इ) प. १. वक्त्रसंयोगे—वक्त्रेण संबंधे, ચુંબન કરવું. चुंबति ચુંબેછે चुंबनम्, चुंबितं= चुंबिअं= ચુંબ્યું.

चुब, (इ) उ. १०. हिंसायाम. હણવું. चुंबयति–ते હણેછે,

चुर, (अ) उ. १०. स्तेये. ચોરવું. चोरयति–ते, चोरति धन लुब्धः લોભિયો ધનને ચોરેછે. चोरति= चोरइ= ચોર. चोरः, चोरा (ચોરનારી), **चौरः**, चौर्यम् (ચોરનું કામ), चोरितः=चोरिओ=ચોર્યો. १ चुरिः, २ **चुरी** (કૂઈ)

चुरण, प. ११. चौर्ये. ચોરવું. चुरण्यति धनं चोरः ચોર ધનને ચોરેછે.

चुल्, (अ) प. १. (सौ०) आच्छादने. ઓછાડવું, ઢ[illegible] चोलति ઓછાડેછે. १ निचुलः, २ निचोलः (પાટપછેડી), **चोलः** (કાંચલા).

चुल, (अ) उ. १०. निमज्जने समुच्छ्राये च. १ ન્હાવું, સ્નાન કરવું. २ વધવું, ઉછરવું. चेलयति–ते गंगायां विप्रः વિપ્ર ગંગામાં ન્હાયછે. चोलितम्, चोलनम्, चूलः, चुल्लिः, निचुलः (નેતર).

चुल्, (अ) प. १. हावकरणे. मैथुनेच्छाप्रेरितशरीरविकारोत्पादकरणम मैथुनेच्छाએ પ્રેરેલો શરીરવિકાર કરવો. **चुलति** प्रियेण नारी નારી પ્રિયમાંપ્ર ભાવ જણાવેછે. चुलः (હાવ), १ **चुल्लिः**, २ **चुल्ली** (ચુલ્ય).

चुलुंप् (अ) प. १. (सौ०) लोपने. લોપવું. **चुलुंपति** લોપેછે. चुलुकः (ચાંગુ). किंचुलुकः (અળસિયું).

चूर्, (ई) आ. ४. दाहे. બાળવું, **चूर्यते** બાળેછે. **चूर्णः**=चुण्णो=ચુનો. चुर्णिः (वृत्ति).

चूर्ण्, (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्रेरणं दलनम्. દળવું, પેષણ કરવું, પિપવુ. **चूर्णयति–ते** દળેછે. चूर्णः (१ પડવાસાદિ ચુર્ણ, २ ધુળ્ય), **चूर्णिः** (વૃત્તિ).

चूर्ण्, (अ) उ. १०. संकोचने. સંકોચવું, સંકેલવું. चूर्णयति–ते સંકેલેછે.

चूष्, (अ) प. १. पाने. પીવું. **चूषति** पक्वरसालफलं मनुष्यः માણસ પાકી કેરી ચુસેછે. चूषति= चूसइ =ચૂસે. **चोषणम्, चोष्यः**.

चृत्, (ई) प. ६. हिंसाग्रंथनयोः. १ હાણવું. २ ગુંથવું. चृतति હણેછે इ०.

चृप्, (अ) उ. १०. संदीपने. સળગવું, લાગવું. **चर्पयति–ते**, **चर्पति** वन्हिः અગ્નિ સળગેછે.

चेल्, (ऋ) प. १. चलने. કંપવું, હાલવું. **चेलति** કંપેછે.

चेष्ट्, (अ) आ. १. चेष्टायाम्. १ ઇચ્છવું, २ ઉદ્યોગ કરવો. **चेष्टते** ઇચ્છેછે इ०. चेष्टा, चेष्टितम् (આચરણ).

च्यु, (ङ्,) आ. १. गतौ. જવું. **च्यवते** જાયછે. च्युतः, च्यवनः (ઋષિ).

च्यु, उ. १०. सहने हसने च. १ સહવું વેઠવું, २ હસવું. **च्यावयति–ते** शरान् शूरः सहत इत्यर्थः શુરો બાણોને સહેછે इ०.

च्युत्, (इर्) प. १. आसेचने. आसेचनमुपसेकः आर्द्रीकरणं च. १ થોડું સિંચવું, २ ભીનું કરવું. **च्योतति** થોડું સિંચેછે इ०. च्युतिः (યોનિ).

च्युस्, (अ) उ. १०. सहने हसने च. १ સહવું, વેઠવું, २ હસવું. **च्योसयति–ते** સહેછે.

[illegible] (१०) छर्दने. [illegible] प्राणनं बलं च. १ ઉલટવું, २ બળ [illegible] इ०. हे० गौ-छर्दनं प्रभुं के छदयति. [illegible] भावार्थ [illegible] ખવરાવ્યાન કે પ્રાણદાન કરેછે.

छद्, (अ) उ. १०. अपवारणे. ઢાંકવું, ઢાંકવુ. ઓઢાડવું. छादयति-ते. छद-
ति-ते ઢાંકેછે. १ छद, २ प्रच्छदः (ઢાંકણું), छत्रम्, छात्रः (વિદ્યાર્થી), छद्यं
[redacted]), छदिः (છાપરું), छंदः (छ + वेद), छर्दी = छर्दिः = ઉલટી. १ छदम्,
[redacted]म् (પત્ર), १ छन्नं, २ छादितः (ઓઢાડેલ), १ छादकः, २ अवच्छादकः,
[redacted] प्रच्छादकः (ઢાંકણનાર); उच्छादकः (ઉઘાડનાર), छायम् = छन्नं = ઢાંક્યું.
छपर्णं = छभणं = ઢાંક્યું.

छद, उ. १०. अपवारणे. છાવું, ઓઢાડવું. छदयति-ते ઓઢાડેછે. छदः, दंतछदः (હોઠ).

छद. (इ) उ. १०. संवरणे. ઢાંકવું, ઓઢાડવું. छंदयति-ते, छंदति ઓઢાડેછે. छंदः (म + वेद).

छप, (इ) उ. १०. गतौ. જવું. छंपयति-ते જાયછે.

छम. (उ) प. १. अदने. જમવું, ખાવું. छमति જમેછે.

छर्द, (अ) उ. १०. वमने. ઓકવું, વમન કરવું. छर्दयति-तेऽन्नं रोगी રોગી અન્નને ઓકેછે. १ छर्दिः, २ छर्दनम्, ३ प्रच्छर्दनम् (વમન).

छष, (अ) उ. १. हिंसायाम्. હણવું. छषति-ते હણેછે.

छिद्, (इर) उ. ७. द्वैधीकरणे—भीकस्य पृथक्त्वे. એકના બે વિભાગ કરવા. छिनत्ति छिंते तृणं शिशुः બાળક તૃણને છેદેછે. छिदा (છેદ), १ छित्तिः, २ विछित्तिः, ३ छेदः, ४ विच्छेदः (છેદન), अवच्छेदः, उच्छेदः, छिन्नः, उच्छिन्नः, विच्छिन्नः, अर्वाच्छिन्नः, छेदकः, छेत्तुम् (છેદવા), छिदुरा रज्जुः (છેદાય એવી દોરી), छिदिरः (उंदर), छिदिरम् (રાજ્ય), छिद्रम् = छिद्रम् = છીદ્રું. छेदनम्, १ छेद्यम्, २ उच्छेद्यम् (છેદનયોગ્ય).

छिद्र. उ. १०. भेदने. વીંધવું, વેહપાડવો. छिद्रयति-ते कलशं जनः માણસ કલશને વીંધેછે. छिद्रम् = छिद्रुम् = છીદ્રું.

छुद्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું. छुटति છેદેછે. छोटिका (ચપટી).

छुट, (अ) उ. १०. छेदने. છેદવું. छोटयति-ते છેદેછે. छोटिका (ચપટી).

छुड. (अ) प. ६. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. छुडति ઓઢાડેછે. छुडम् (પરકુટી, ડેરો, તંબુ).

छुप, (अ) प ६. स्पर्शे. અડવું, સ્પર્શ કરવો. छुपति અડેછે.

छुर्, (अ) प. ६. छेदने. છેદવું. छुरति છેદેછે. छुरः= छुरी= છરો. છરી. छुरिका.

छृद्, (उ. इ. र.) उ. ७. दीप्तिदेवनयोः वमने च. ૧ દીપવું, શોભવું. ૨ ૩ ખોકરવું. छृणत्ति–छृंते દીપેછે इ०. छृण्णः (દીપ્ત), छृद्यम् (દીપ.. छर्दिः (વાંતિ), छर्दनम् (વમન).

छृद्, (ई) उ. १०. संदीपने. સળગવું, દીપ્ત થવું. छर्दयति–ते, દીપ્ત થાયછે.

छृप्, (अ) उ. १०. संदीपने. સળગવું, દીપ્ત થવું. छर्पयति–ते, દીપ્ત થાયછે.

छेद, उ. १०. द्वैधीकरणे. બેભાગ કરવા. छेदयति–ते છેદેછે. छेदः, छेदितम्=छेदिर्अ= છેદ્યું. छेदनम्.

छो, प. ४. छेदने. છેદવું. छ्यति घासं नरः નર ઘાસને છેદેછે. छातः (છેદિત), छागः= છાળો (બકરો). छागी= છાળી (બકરી), छमलः (બકરો), छलम् (અસદુત્તર), छगलः (એકઋષિ), छविः= છબી (કાંતિ), छविलः= છબિલો. छेकः (ઘણો ડાયો), छलम् (કપટ).

जक्ष्, (अ) प. २ भक्षहसनयोः. ૧ જમવું, ખાવું. ૨ હસવું. जक्षिति मूलकम् મુળાને ખાયછે. जक्षणम् (ભક્ષણ).

जज्, (अ) प. १. युद्धे. જુઝવું, લડવું, યુદ્ધ કરવું. जजति લડેછે.

जञ्ज्, (इ) प. १. युद्धे. જુઝવું, લડવું, યુદ્ધ કરવું. जंजति લડેછે,

जट्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગુંથવું. जटति. એકઠું કરેછે. जटति= जडइ= જડે. जटा= જડ (વૃક્ષાદિમૂલ), १ जटिलः, २ जटालः=(જટાળો), जटः (સંઘાત), जटावान्.

जड्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગુંથવું. जडति= जडइ =જડે. जडा.

जन्, (अ) प. ३. (वै०) जनने. ઉપજવું, ઉગવું. जजंति ઉપજેછે.

जन्, (ई) आ. ४. प्रादुर्भावे. प्रादुर्भावउत्पत्तिः. ઉપજવું. નીપજવું. जायतेऽकुरोबीजात्. બીજથી અંકુર ઉપજેછે. जनः (લોક), प्रजा (લોક), जातः= जायो. राज्ञीजातः=રાણીજાયો. मनुजः (માણસ), अनुजः (ન્હાનોભાઇ), पूर्वज., जातिः (૧ઉત્પત્તિ, ૨નીપજતી, ૩બ્રાહ્મણાદિ) जातिः=જાઇ=જાય

(માતાની). जाति:—जात्य (બ્રાહ્મણાદિ), जनक: (પિતા), जननी ([redacted]
(ઉપજાવા), जन्म (જન્મ, ઉત્પત્તિ). जनि: (ઉત્પત્તિ), जंतु: (શરીરી), जनु:
(ઉત્+જન્મ), द्विज: (१ ત્રૈવર્ણિક, २ પક્ષી, ३ દંત) उद्भिज्ज: (સ્થાવર),
अब्जम्, २ जलजम् (કમલ), अंडज: (પંખી), स्वेदज:, जरायुज:, अभिजन:
(ગોત્ર), अभिजात: (કુલીન), जन्यु: (१ જન્મ, २ પ્રાણી). जानु:, जातु
(કદાચિત્), जंघा =જાંઘ. जार., जाया (ધણીયાણી), जठरम् (પેટ),
जंबू: (જાંબૂનું ઝાડ). जनयितृ: (પિતા), जनयित्री (માતા), निज:
(પોતાનો).

जप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि मानसे च. १ સ્પષ્ટ બોલવું, २ કોઇ ન સુણે એવું બોલવું. છાનું બોલવું, જપવું. जपति = जपइ = જપે. जप:, जाप:, कर्णेजप: (સૂચક), जपा (જાસૂદ).

जभ्, (ई) आ. १. गात्रविनामे. શરીર પસારવું, શરીર ખલાવવું. जंभते શરીર પસારેછે. जंभ: (લીંબોઇ).

जभ्, (ई) प. १. मैथुने. मिथुनस्य कर्मणि भावे वा. ચોદવું. जंभति. ચોદેછે. जंभ: (મૈથુન), जंभक: (મૈથુનકરનાર).

जभ्, (ई) उ. १०. नाशने. નાશકરવું जंभयति—ते, जंभति નાશ કરેછે. जंभ: (દંત).

जम्, (ऊ) प. १. अदने. જમવું. जमति = जमइ = जमे. जमनम् = જમણ. जमित: = જમિઓ = જમ્યો. जमितुं = जमिउं = જમવા.

जर्ज्, (अ) प. १. परिभाषणहिंसातर्जनेषु. १ ઠપકો દેવો, २ હણવું, ३ ધિક્કારવું. जर्जति ઠપકો દેછે.

जर्झ्, (अ) प. ६ परिभाषणभर्त्सनयो:. परिभाषणं सनिंदोपालंभ:. ઠપકો દેવો, તિરસ્કાર કરવો, ધિક્કારવું. जर्झति ઠપકો દેછે.

जल्, (अ) प. १. घात्ये. घात्यं जडत्वम्. अतैक्ष्ण्यमित्यर्थ:. જડ થવું, જડતાને પામવું. जलति જડ થાયછે. जलम्, १ जल:, डलं जड:, जाल्म: (મૂર્ખ), १ जालम्. २ जालकम् (જાળિયું), किंजल्कम् (કેસર).

जल, (अ) उ. १०. अपवारणे. જાળવવું, ઢાંકવું. जालयति— ते देहं. नर: नर દેહને જાળવેછે. जालम् = જાળું. जालकम्, जालिका (જાળી).

जल्प्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ બોલવું. जल्पति સ્પષ્ટ બોલે [illegible]. जल्पः (ભાષણ), जल्पाकः (બોલનાર), जल्पनम् (ભાષણ), जल्पितम् (ભાષિત).

जष् प. १. हिंसायाम्. હણવું. जषति હણેછે.

जस्, (उ) प. ४. मोक्षणे. મૂકવું, जस्यति वत्सं गोपः ગોપ વત્સને મૂકેછે. जस्तः (मुक्त), अजस्रम् (નિત્ય).

जस्, ([illegible]. १०. रक्षणे मोक्षणे च. १ રક્ષણ કરવું, રાખવું, २ મૂકવું. जंसयति– ते, जंस[illegible] રાખેછે ६०.

जस्, (ड) ड. १०. हिंसायाम्. હણવું. जासयति– ते, उज्जासयति– ते चोरस्य राजा રાજા ચોરને હણેછે. १ जासनम्, २ उज्जासनम् (હિંસન).

जस्, (उ) उ. १०. ताडने. તાડન કરવું. जासयति– ते जसति તાડન કરેછે.

जागृ, प. २. निद्राक्षये. જાગવું. जागर्त्ति मुनिः મુનિ જાગેછે. जागर्त्ति=जगइ= જાગે. १ जागरः= જાગરો. २ उज्जागरः= ઊજાગરો. जागरणम्= જાગણુ. जाग्रत् (જાગતો), जाग्रती= જાગતી. जागरूकः (જાગતો), जागरी (ઇન્ + જાગતો). जागरितः= जागिओ= જાગ્યો.

जि. [illegible]
[illegible]
(સંવત્સર[illegible])

जि, प. १. अभिभवे. अभिभवोन्यूनीकरणं न्यूनीभवनं च. आद्ये सकर्मकः, द्वितीयेत्व[illegible]
હારવું. [illegible]
यति शत्रु[illegible]
नक्षोलकः अध्यतु ग्लायतात्यथः બાલકો અણુપાધા હારછ. जयः, पराजयः, वि-जयः, जय्यः (જિતવાશક્ય), जयः (જિતવાયોગ્ય), धनंजयः (१ અર્જુન, [illegible] विजय., जिगि. जैन. क +
[illegible]

जिम्, (उ) प. १. अदने. જમવું. जेमति मोदकं विप्रः વિપ્ર લાડુને જમે છે. जेमनम् (જમણુ).

जिरि, प. ५. (वै०) हिंसायाम्. હણવું. जिरिणोति હણેછે.

क्षिव्, (इ) प. प्रीणनार्थः. तृप्तथवुं. क्षिन्वति तृप्त थायछे.

क्षिष्, (प. १. सेचने. सिंचवुं. क्षेषति सिंचेछे.

जीव्, (अ) प. १. प्राणधारणे. જીવવું. जीवति नरः નર જીવેછે. जीवति= जीवतु= જીવે. जीवनम् (१ વૃત્તિ, २ જલ). जीवः (આત્મા), जीवकः (પક્ષી), १ जीविका, २ उपजीविका (વૃત્તિ), अनुजीवी (हन्+ ચાકર), जैवातृकः (ચંદ્ર). जीवातुः (જીવનૌષધ).

जु, प. (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. जवते જાયછે. १जवः, २ जवनः (वेग),

जु, प. १. (सौ०) वेगे. વેગકરવો. जवति વેગ કરેછે. १ जवः, २ जवनः (वेग), जवनी (કનાત. પછેડી), जवनम् (આરશાલાવાલું ઘર).

जुग्, (इ) प. १. वर्जने. વર્જવું, તજવું. जुंगति તજેછે.

जुड्, (अ) प. ६. बंधने. બાંધવું, જોડવું. जुडति अनः वस्त्रं सूत्रेण જણ સૂતરવડે વસ્ત્રને બાંધેછે. जोडः (બંધ), जोडनम् (બંધન).

जुड्, (अ) प. ६. गतौ. જવું. जुडति જાયછે. जुडः=જુએ. जोडः= જોડો.

जुड, (अ) उ. १०. प्रेरणे. प्ररणं दलनम्. દળવું. जोडयति–ते દળેછે.

जुत्, (ङ) आ. १. भासने. ભાસવું, દીપવું. जोतते विद्यया नरः નરવિદ્યાવડે દીપેછે.

जुन्, (अ) प. ६ गतौ. જવું. जुनति જાયછે.

जुष्, (ई) आ. ६. प्रीतिसेवनयोः. १ પ્રેમકરવો, સંતોષવું. २ સેવવું. जुषते પ્રેમ કરેછે ह०. जुष्टः, जुष्टवान् (મલેલ), जुष्यः (મલવા યોગ્ય), सजूः (ઉસ+ સાથી)·

जुष्, (अ) उ. १०. परितर्कणे परितर्पणे च. परितर्कणमूहोहिंसा वा, परितर्पणं परितृप्तिक्रिया. १ તર્ક કરવો, २ હણવું, ३ તૃપ્ત કરવું. जोषयति– ते, जोषति તર્ક કરેછે.

जूर्, (ई) आ. ४. हिंसावयोहान्योः. १ હણવું, જૂનું થવું. जूर्यते वृद्धः બુઢ્ઢો જૂનો થાયછે. जूर्णम्= જૂનું, जूर्णः (જાસ્થ).

जूष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. जूषति હણેછે.

जृम्भ, (ई) आ. १. गात्रविनामे. શરીર પસારવું, શરીર ખીલાવવું. जृंभते शरीर પસારેછે. १ जृंभणम्, २ विजृंभणम् (१ બગાસુ, २ વિકસન). जृंभितः

(ખિકસન), जृम्भः, जृम्भा (વિકાસ), उज्जृम्भणम् (વિકસન), विजृम्भितम (વિકસિત).

जॄ, (ष्) प. ४ वयोहानौ. વય ઓછું થવું, વૃદ્ધ થવું, જૂનું થવું, જરવું. जीर्यति वस्त्रम વસ્ત્ર જૂનું થાયછે. जीर्णम्, अजीर्णम्, जरा (વયોહાનિ). अजर्यम् (આર્યસંગતિ), कुंजरः (હાથી), जारः (છીનાળવો), जर्जरः (અદૃઢ), जर्जरी (અદૃઢ), जरंतः (વૃદ્ધ), जर्णः (વૃક્ષ).

जॄ, प. ५. वयोहानौ. वयोहानिः जरा. વય ઓછું થવું. जृणाति देही દેહવાન જૂનો થાયછે. जरा (વય ઓછું થવું).

जॄ, उ. १०. वयोहानौ. જુનું થવું, જરવું. जारयति–ते, जरति જરેછે. जरति= जरइ = જરે.

जेषृ, (ञ) आ. १. गतौ. જવું. जेषते જાયછે.

जेहृ, (ञ) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવું. जेहते પ્રયત્ન કરેછે.

जै, प. १. क्षये. ક્ષય પાંમવું. जायति ક્ષય પામેછે.

ज्ञप्, (अ. म्) उ. १० ज्ञाने ज्ञापने च. १ જાણવું, २ જણાવવું. ज्ञपयति–ते १ જાણેછે, २ જણાવેછે. विज्ञपयति–ते = विण्णवइ = વીનવે. ज्ञप्तिः, विज्ञप्तिः, ज्ञप्तः, ज्ञपितः, विज्ञप्तः, विज्ञपितः.

ज्ञा, प. ९. अवबोधने. જાણવું. जानाति = जाणइ = જાણે. १ ज्ञः, २ प्रज्ञः, ३ प्राज्ञः (વિદ્વાન), संज्ञा (નામ), प्रज्ञा (બુદ્ધિ), उपज्ञा (આદ્યજ્ઞાન), ज्ञातिः (१ બંધુ, २ સ્વજન). अभिज्ञान (ચિન્હ), ज्ञानम् (બુદ્ધિ).

ज्ञा, (म्) १. (९ जानाति) मारण तोषण निशामन निशानेषु. निशामनं चाक्षुषं ज्ञानं ज्ञापनं च, निशानं तीक्ष्णीकरणम्. १ મરાવવું, २ સંતોષવું, ३ દેખાડવું, ४ સમજાવવું, ५ તીક્ષ્ણ–તીનું–તીખું કરવું. चौ.– उ० १ संज्ञपयति पशुम् मारयतीत्यर्थः પશુને મારેછે. २ विज्ञपयति गुरुम् संतोषयतीत्यर्थः ગુરુને સંતોષ કરેછે. ३ संज्ञपयति रूपम् दर्शयतीत्यर्थः રૂપ દેખાડેછે. ४ मतांतरे बोधयतीत्यर्थः જણાવેછે. ५ प्रज्ञपयति शरम् तीक्ष्णं करोतीत्यर्थः બાણ તીખો કરેછે. संज्ञप्तः (હત).

ज्ञा, उ. १० नियोगे. આજ્ઞા કરવી. ज्ञापयति–ते, आज्ञापयति–ते भृत्यम् ચાકરને આજ્ઞા કરેછે. ज्ञापितः (જણાવ્યો), ज्ञापना, आज्ञा = आणा = આણ.

ज्या, प. ९. वयोहानौ. જુનું થવું. जिनाति જુનું થાયછે. जीनः (જુનો), ज्या (પૃથ્વી).

ज्यु, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું ज्यवते જાયછે.

जि, प. १. अभिभवे. अभिभवोन्यूनीकरणं न्यूनीभवनं च. १ ઓછું કરવું, હરાવવું, જિતવું. २ ઓછું થવું, હારવું. जयति धर्मं कलिः કલિ ધર્મને હરાવેછે.

ज्रि, उ. १०. वयोहानौ. જુનું થવું. ज्रायति-ते, ज्रयति જુનું થાયછે.

ज्वर्, (अ, म) प. १. रोगे. રોગ થવો. ज्वरत्यजीर्णेन અજીર્ણવડે રોગ થાયછે. णौ-ज्वरयति. ज्वरः (રોગ), ज्वरितः (રોગયુક્ત), जूर्तिः (रोग), संज्वरः (અભિતાપ).

ज्वल्, (अ) प. १. दीप्तौ. દીપવું, લાગવું. ज्वलति वह्निः અગ્ની દીપેછે. ज्वाला, ज्वलनः (અગ્નિ), उल्का (તેજઃ પુંજ), उल्मुकम् (ખોયણું), उज्ज्वलः= ઉજ્વલો.

ज्वल्, (अ, म) प. १. दीप्तौ. દીપવું, લાગવું. ज्वलति, प्रज्वलति લાગેછે. णौ-प्रज्वलयति.

झट्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું થવું. झटति એકઠું થાયછે. झटा, झटा, झाटः.

झम्, (उ) प. १. अदने. જમવું. झमति જમેછે. झंझा (વૃષ્ટિસહિત વાયુ), झंझा (ઝુરકો).

झर्झ्, (अ) प. १. परिभाषण हिंसा तर्जनेषु. १ ઠપકો દેવો, २ હણવું, ३ તિરસ્કાર કરવો. झर्झति ઠપકો દેછે.

झर्झ्, (अ) प. ६. परिभाषणभर्त्सनयोः. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ ઠપકો देवो, २ તિરસ્કાર કરવો. झर्झति ઠપકો દે.

झष्, (अ) उ. १. आदानसंवरणयोः. १ લેવું. २ ... [redacted] ઢાંકવું, ઓઢાડવું. झषति-ते આલેછે. झषः માછલું.

झष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. झषति હણેછે. झषः (વન).

झॄ, (ष्) प. ४. वयोहानौ. જુનું થવું. झीर्यति જુનું થાયછે. १ झरः, २ निर्झरः (ઝરો). झरा, १ झर्झरः, २झर्झरा (અક્ષરનામે વાજું). झर्झरीका (વાદિત્રભાંડ).

टङ्क्, (इ) उ. १०. बंधने. બાંધવું. टङ्कयति-ते, टंकति બાંધેછે. १ टंकः, २ टंकणम् (પાષાણ ટાંકવાનું). १ टंकक, २ टंकण. (ટંકણખાર).

टल्, (अ) प. १ वैक्लव्ये, विक्लवएव वैक्लव्यं स्वार्थे ष्यञ्. કાયર થવું, ગભરાવું. टलति કાયર થાયછે.

टिक्, (ऋ) आ. १. गत्यर्थः જવું. टेकते જાયછે.

टिप्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. टेपयति– ते, टेपति ફેંકેછે.

टीक्, (ऋ) आ. १. गत्यर्थः જવું. टीकते જાયછે. टीका.

टीक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. टीकते જાયછે.

टुल्, (अ) प. १. वैक्लव्ये. કાયરથવું. टोलति કાયર થાયછે.

डप्, (अ) आ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डापयते એકઠું કરેછે.

डप्, (इ) आ. १०. संघाते अभिमर्दे च. १ એકઠું કરવું, २ મર્દન કરવું. डंपयते એકઠું કરેછે.

डब्, (इ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. डंबयति– डंबति ફેંકેછે. विडंबयति.

डभ्, (इ) उ. १० संघाते. એકઠું કરવું. डंभयति– ते, डंभति એકઠું કરેછે.

डिप्, (अ) प. ४. क्षेपे. ફેંકવું. डिप्यति ફેંકેછે. डिंगरः (ચાકર).

डिप्, (अ) प. ६. क्षेपे. ફેંકવું. डिपति –ते ફેંકેછે.

डिप्, (अ) आ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डेपयते એકઠું કરેછે.

डिप्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. डेपयति ફેંકેછે.

डिप्, (इ) आ. १०. संघाते अभिमर्दे च. १ એકઠું કરવું, २ મર્દનકરવું. डिंपयते એકઠું કરેછે इ०.

डिब्, (इ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. डिंबयति– ते. डिम्बः (અરાજકપણ).

डिभ्, (इ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. डिंभयति– ते, डिंभति એકઠું કરેછે. डिंभः (बाल).

डिम्, (अ) प. १. (सौ०) हिंसायाम्. હણવું. डेमति હણેછે. डिंडिमः (ઢોલ).

डी, (ङ) प. १. विहायसागतौ. विहायसा आकाशेन गतिः આકાશવડે ઊડવું. डयते हंसः હંસ ઊડેછે. उड्डयते= उड्डयन= ઉડ. डयितः (ઉડેલ). डिंडीरः (સમુદ્રફીણ).

डी, (ओ. ङ)आ. ४. विहायसागतौ. આકાશવડે ઊડવું. डीयते. उड्डीयते = उडड = ઊડે. उड्डीनः.

ढुंढ्, (अ) प. १. (सौ)० मार्गणे. ખોળવું. ढुंढति= ढुंढइ = ઢૂંઢે. ढुंढितः= ઢૂંઢિઓ.

ढौक्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. ढौकते જાયછે. आढ्य [redacted]
(लाच), आढकः (આરહેર), आढकी (તુવર).

णक्ष्, (अ) प. १. गतौ જવું. नक्षति જાયછે. नक्षत्रम्.

णख्, (अ) प. १. गत्यर्थः જવું. नखति જાયછે. नखः, नखरः = नहरो =

णख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. नंखति જાયછે.

णट् (अ) प. १. नृतौ. नतावित्यन्ये, हिंसायामप्येके. १ નાચવું, २ નમવું, ३ હણવું. नटति નાચેછે ઇ०. (हिंसार्थे नटति= नडइ= નડે). नटः, नाटकम् = નાટક.

णट्, (अ. न्) प. १. नतौ. નમવું. नटति. णौ– नटयति शाखाम् શાખ નમાવેછે.

णद्, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे शब्दमात्रे च. १ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો, २ શબ્દ કરવો. नदति શબ્દ કરેછે. नदः, नदी, १ नादः, २ निनदः, ३ निनादः (शब्द).

णद्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १બોલવું, २ દીપવું. नादयति–ते બોલેછે.

णभ्, (अ) आ. १. हिंसायामभावेच. १ હણવું, २ નાસ્તિ હોવું, અભાવ હોવો. नभते હણેછે नभः (+ स, આકાશ), नाभिः.

णभ्, (अ) प. ४. हिंसायाम्. હણવું. नभ्यति હણેછે.

णभ्, (अ) प. ९. हिंसायाम्. હણવું. नभ्नाति હણેછે. नभितः (હત).

णम्, (अ) प. १. प्रह्वत्वे शब्दे च. प्रह्वत्वं नम्रत्वम्. १ નમવું, २ શબ્દ કરવો. नमति गुरुं शिष्यः શિષ્ય ગુરૂને નમેછે. नमति = नमइ = નમે. प्रणमति = पणमइ = પ્રણમે. णौ–नामयति નમાવેછે. उन्नामयति उल्लालयतीत्यर्थः, ઉચાળેછે. १ नतः, २ प्रणतः, ३ नम्र (નમનશીલ), नाकुः (ઋષિ), नमस्यं, नमस्कारः, प्रणामः, नसा (ना + પોત), नाम (न् + संज्ञा), यमः (म् + नम-નાર્થ અવ્યય).

णय, (अ) आ. १. गतौ रक्षणे च. १ જવું, २ રક્ષાનુકરવું. नयते शायते ઇ०.

णर्द, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દકરવો. नर्दति શબ્દ કરેછે. नर्दः (શબ્દ)

णड, (अ) प. १ गंधे बंधने च. संयोर्दनम्. १ નડવું, ૨ બાંધવું. नुलति. इत्ते नडति = नडइ = [illegible] नालम् પદ્માદિનો નાળ. नाली, नाडी, १ मणालम्, २ प्रणाली (જલમાર્ગ), मणालिका, मनाडिका, नडः નડતૃણ), नीलनम् (કમળ).

णश, (अ) प. ४. अदर्शने. अदर्शनमनुपलब्धिः. નદેખવું, નજણાવું. नश्यति = नसइ = નાસે. नाशः (મૃત્યુ), नष्टः = नट्ठो = નાઠો. नाशकः, विनाशकः, नश्वरः, (નાશવંત). नश्वरी.

णस्, (ङ) आ. १. कौटिल्ये. વાંકું થવું. नसते खलः ખલ વાંકો થાયછે. १ नासा, २ नासिका (નાક).

णह, (ओ) उ. ४. बंधने. બાંધવું. नह्यति– તે બાંધેછે. नद्धः, संनद्ध. (સાંધેલ). संनाहः (બંધન), उपानत् (ह्+પગરખાં), नहुषः (રાજા), नाभिः (નાહડી), नध्री (વરત), नाहलः (મ્લેછ).

णास्, (ङ) आ. १ शब्दे. શબ્દ કરવો. नासते શબ્દકરેછે. १ नासा, २ नासिका (નાક).

णिक्ष्, (अ) प. १. चुंबने. चुंबनं वक्त्रसंयोगः. ચુંબનકરવું. निक्षति ચુંબન કરેછે.

णिज्, (इ) आ. २. शुद्धौ. શુદ્ધ–સ્વચ્છ કરવુ. निंक्ते देहं जलेन જલવડે દેહને શુદ્ધ કરેછે.

णिज्, (इ र्) उ. ३. शौचपोषणयोः. १ શુદ્ધ કરવું, ૨ પોષવું, પોષણકરવું. नेनेक्ति, नेनिक्ते कर्पटं पानीयेन પાણીવડે કપડાને શુદ્ધ કરેછે. निर्णेजकः (ધોબી), निर्णेजनम् (ધોવું).

णद्, (कं) उ. १. कुत्सासंनिकर्षयोः १ નિંદવું, ૨ પાસે જવું. नेदति–ते पापिनं सज्जनः સજ્જન પાપીને નિંદેછે.

णिद्, (इ) प. १. कुत्सायाम्. નિંદવું. निंदति નિંદેછે. निंदा, निंदकः, निंद्यः, निंदितः, १ निंदनम्, २ विनिंदनम् (નિંદા).

णिल्, (अ) प. ६. गहने. गहनं बाधा [illegible]ડવું, પડવું. निलति પડેછે.

णिव्, (इ) प. सेचने सेवने च. १ સિંચવું, ૨ સેવવું. निन्वति સિંચેછે.

णिश्, (अ) प. १. समाधौ. समाधिरंतःकरणनिरोधः. ચિત્ત એકાગ્ર કરવું, અંતઃકરણ રૂંધવાં. नेशति मुनिः મુનિ ચિત્ત એકાગ્ર કરેછે. निशा (રાત્રી). नैशम् (અંધકાર).

णिच्, (अ) प. १. सेचने सेवने च. १ સિંચવું, ૨ સેવવું. नेचति સિંચેછે ઈ૦.

णिस्, (इ) आ. ५. चुंबने. ચુંબન કરવું. निंस्ते ચુંબન કરેછે. निंसः (ચુંબન). निंस्यम् (ચુંબનીય).

णी, (ञ्) उ. १. प्रापणे. પમાડવું. नयति– ते ग्राममजां गोपालः, प्रापयतीत्यर्थः ગોવાળ બકરીને ગામને પમાડેછે. प्रणयति–ते. उपनयते बटुम् બટુને જનોઈ દેછે. विनयते क्रोधम् ક્રોધને શમાવેછે. नयः (નીતિ), प्रणयः, २ विनयः (નમ્રતા). अभिनयः (અંગચાલા), उपनयनम् (મૌઞ્જીબંધન), नयनम् (१ પમાડવું, ૨ નેત્ર). सान्नाय्यम् (હવિ), ग्रामणीः (ગામધણી), अग्रणीः (અગ્રેસર), नेत्रम् (નયન), नीथम् (જલ), नीपः (કદંબ), नेयः (પુરોહિત), नेयम् (१ જલ, ૨ વાહન). नीरम् (જલ), नेमिः (ચક્રધારા), उन्नेता (क्र + ઋત્વિક્), नेष्टा (क्र + ઋત્વિક્), आनाय्यः (દક્ષિણાગ્નિ), ना (क्र + નર) नायः (નય), उन्नायः (ઉન્નતા), नीतः, अविनीतः, विनीतः (નમ્ર), नीमम् = નેવું (પડાળપ્રાંત). १ नायकः, नेता (क्र + નાયક).

णू, प. २. સ્તુતી સ્તુતિ–વખાણ કરવાં. नौति સ્તુતિકરેછે. प्रणवः

णुद, (अ) उ. ६ प्रेरणे. પ્રેરવું. મોકલવું. नुदति–ते पठनाय सुतं पारः બાપ પુત્રને ભણવામાટે પ્રેરેછે. नुन्नः (પ્રેરિત).

णुद, (अ) प. ६, प्रेरणे. પ્રેરવું. नुदति પ્રેરેછે. नौः (નૌકા).

णू, प. ६. स्तवने. સ્તુતિકરવી, સ્તવવું. नुवति परमेश्वरं भक्तः ભક્તપરમેશ્વરને સ્તવેછે.

णेद्, (ऋ) उ. १. कुत्सासन्निकर्षयोः १ નિંદવું, પાસેજવું. नेदति– ते નિંદેછે, પાસે જાયછે.

णेष्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. नेषते જાયછે.

तक्, (अ) प. १. हसने. હસવું. तकति હસેછે.

तक्, (इ) प. १. कृच्छ्रजीवने. દુઃખેજીવવું, દરિદ્રતાવડે જીવવું. तंकति દુઃખે જીવેછે. आतंकति બીહેછે. आतंकः (ભય).

तक्ष्, (अ) प. १. त्वचने. त्वचनं संवरणं त्वचोग्रहणं च. १ ઢાંકવું, છોલવું, છાલ ઉખેડવી. तक्षति १ ઢાંકેછે, ૨ છોલેછે.

तक्ष्, (अ) प. १. तनूकरणे. છોલવું. तक्षति, तक्ष्णोति काष्ठं सूत्रधारः સુતાર લાકડું છોલેછે. १ तक्षकः, २ तक्षा (૧+સુતાર), तक्षणम् (છોલવું).

तग्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. तंगति જાયછે.

तंच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું. तंचति જાયછે. तक्रम् (છાસ).

तंच्, (ऊ) प. ७. संकोचने. સંકોચાવું, સંકોડાવું. तनक्ति સંકોચાયછે. तक्रम् (છાસ).

तंच्, (ऊ) प. ७. संकोचने. સંકોચાવું, સંકોડાવું. तनक्ति સંકોચાયછે.

तट्, (अ) प. १. उच्छ्राये. ઉછરવું, વધવું. तटति ઉછરેછે. १ तटः, २ तटी, ३ तटम् (તડ), तटाकम् (તળાવ).

तड्, (अ) उ. १० आघाते. આપટવું, તાડવું. ताडयति-ते, तडति लोहं लोहकारः લોહાર લોહને તાડેછે. ताडः= તાડો. (નઅવ). १ तडाकम्, २ तडागम् (સરોવર). १ ताडिः, २ ताडनम् (આપટવું). तडितः= ताडिओ= તાડ્યો. ताडका (એકરાક્ષસી). १ ताडकम्, लत्वे- २ तालकम् (તાળું). तडित् (વીજળી), ताली (તાલાકુંચી).

तड्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. ताडयति- ते બોલેછે इ०.

तड्, (इ) आ. १. ताडने. તાડનકરવું. तंडते शत्रुं नरः નર શત્રુને તાડેછે. वितंडा (પરપક્ષમાં દુષણ દેવાનો વાદ), तंडुलः (ચોખા).

[illegible]तस्, प. ११. दुःखे. દુઃખ પામવું. तंतसयति वेदनार्तः રોગી રોગવડે પીડાયછે.

तंत्र्, (इ) आ. १०. कुटुंबधारणे. कुटुंबस्य परिवारस्य धारणं कुटुंबधारणम्. કુટુંબ ધારણકરવું. કુટુંબપાળવું, પરિવાર પાળવો. तंत्रयते કુટુંબ ધારણ કરેછે. तंत्रम् (१ રાજ્ય, २ કુળ, ३ ઓષધિક્રિયા). स्वतंत्रः (સ્વાધીન), तंत्रिः (વીણાસૂત્ર), तंत्री. (१ શુષ્ક સ્નાયુ, २ આળસ).

तद्, (इ) आ. १. कृशी. કૃશ થવું. तंदते કૃશ થાયછે.

तन्द्र्, (इ) प. १. (सौ०) मोहावसादयोः. १ મોહ પામવું, २ ખેદ પામવું. तंद्रति મોહપામેછે. १ तंद्रा, २ तंद्रिः (આળસ્ય).

तन्, (उ) उ. ८. विस्तारे. વિસ્તારવું. तनोति, तनुते વિસ્તારેછે. ततः (વિસ્તૃત), १ तानः, २ अवतानः, ३ वितानः (વિસ્તાર). ततिः (પંક્તિ), तातः (પિતા),

तनम् (पिष्टादि धान्य), तनयः (पुत्र), तनुः (काय), तोकम् (छोकरुं). १ सं-तानः, २ संततिः (कुल), स्वधा (अन्न), तन्तुः (सूत्र), तंडुः (ऋषि), तंडुना प्रोक्तं तांडवम्.

तन्, (उ) उ. १०. श्रद्धोपकरणयोः. १ विश्वास करवो, २ उपकार करवो. तानयति-ते, तनति विश्वास करेछे.

तन्, (उ) उ १०. उपसर्गाद्दैर्घ्ये. उपसर्गपूर्वक तनधातु लांबुंथवुं ए अर्थ-मां प्रवर्तेछे. वितानयति-ते, वितनोति लांबो थायछे. वितानम् (दीर्घता).

तप्, (अ) प. १. संतापे. तपवुं. तपति= तपइ= तपे. १ तापी, २ तपनी (तापी नदी). तपा (ऋ+तपनार), तपनः (सूर्य), तपः (स्+तप), १ तापः, २ संतापः, (ताप). प्रताप (प्रभाव), ललाटंतपः (सूर्य), द्विषंतपः (शत्रुनेतापकारी).

तप्, (अ) आ. ४. ऐश्वर्ये वा. प्रतापी थवुं, प्रभावीथवुं. तप्यते– तपति प्रतापी थायछे. १ तापः २ प्रतापः (प्रभाव), तपनः (सूर्य).

तप्, (अ) उ. १०. दाहे. तपवुं, बळवुं. तापयति– ते. तपति= तपइ= तपे. उपतापः (रोग), संतापः (अभिताप), तापः (दाह).

तम्, (उ) प. ४. कांक्षायां ग्लानौ च. १ इच्छवुं, २ ग्लानथवुं. ताम्यति इच्छेछे इ०. तमी (रात्रि), ताम्रम् = तंबं= तांबुं. तिमिः (मत्स्य), तमः (स्+अंधारु), तमरम् (कलई), तमालः (तमालवृक्ष).

तय् (अ) आ. १. गतौ रक्षणे च. १ जवुं, २ रक्षण करवुं, राखवुं, तयते जायछे.

तरण्, प. ११. गतौ. जवुं. तरण्यति जायछे.

तर्क्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे तर्के च. १ बोलवुं, २ दीपवुं, ३ तर्ककरवो. तर्कयति– ते. तर्कः (अनुमान), वितर्कः (ऊलटुं अनुमान).

तर्ज्, (अ) प. १. भर्त्सने निंदवुं. तर्जति निंदेछे. तर्जनम् (निंदा), तर्जितः (निंदित).

तर्ज्, (अ) आ. १०. भर्त्सने निंदवुं. तर्जयते– तर्जते निंदेछे. तर्जनी (अंगुठा पासेनी आंगळी).

तर्द्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तर्दति हणेछे. १ तर्दनम्, २ प्रतर्दनम् (हिंसन).

तर्व्, (अ) प. १ गतौ. जवु. तर्वति जायछे.

[illegible] (अ) प. १. (सी०) गमने. જવું. तलति જાયછે. १ तलः, २ प्रतल (આંગળીઓ પસારેલો હાથ), तालम्, [illegible], तालूरः (જલભ્રમ).

[illegible], (अ) उ. १० प्रतिष्ठायाम्. રહેવું, વસવું. तालयति- ते રહેછે. तालः- તાડ. तालिका (તાળી), [illegible], भूतलम्, १ तल्पम्, २ तालिनम् (ત-ળાવ).

तस [illegible]

तस. [illegible]

तम. [illegible]

ताय [illegible]

तिक [illegible]

तिक [illegible]
तिक्नोति હલાં કરેછે.

तिग्, (अ) प. ५. आस्कंदने हिंसायां च. १ હલાંકરવી, २ દુઃખકરવું. [illegible]
तिग्नोति હલાંકરેછે.

तिघ. (अ) प. ५. हिंसायाम्. હણવું. तिघ्नोति હણેછે.

तिज्, (अ) आ. १. क्षमायाम्. સહવું, ખમવું, વેઠવું. तितिक्षते कोपम् કોપને ખમેછે. तितिक्षुः (સહનશીલ), तितिक्षा (ક્ષમા).

तिज्, (अ) उ. १०. निशाने. निशानं तीक्ष्णीकरणम्. તીખું કરવું, ઉકટવું-ઉજ્જ્વળ-ઝગઝગતું કરવું, છોલવું. तेजयति- ते उत्तेजयति- ते ઉકટેછે. तेजनम्, उत्तेजनम्, तीक्ष्णः (તીખ), तेजः (તેજ), तेजनः (ધૂજ).

तिप्, (स) आ. १. क्षरणार्थः. ખરવું, ઝરવું. तेपते जलं घटात् ઘડાથી પાણી ઝરેછે. तिपम् =ટીપું.

तिम्, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. ભીનુંકરવું, ભીનું થવું, પલાળવું. પલળવું. तिम्यति जलेन वस्त्रम् પાણીવડે વસ્ત્રને પલાળેછે. तेमनम् (વ્યંજન, દધિ), तिमिरम् (અંધારૂ), तिमिः (મત્સ્ય).

तिरस्, प. ११. अंतर्द्धौ. આછડવું, ઢાંકવું. ગુપ્ત કરવું. तिरस्यति वार्तां कुटिलः કુટિલવાતને ઢાંકેછે. तिरः (સ+આડું).

तिल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. तेलति જાયછે. तिलकम् (ટીલું).

तिल्, (अ) प. ६. स्नेहे. ચોપડવું. तिलति तैलेन शरीरम् તેલવડે શરીરને ચોપડેછે. तिलः (તલ), तिलकम् (હૃદયને દક્ષિણપાસે જળાધાર).

तिल्. (अ) उ. १०. स्नेहने. ચોપડવું. तेलयति–ते देहं तैलेन नरः નર તેલવડે દેહને ચોપડેછે. तिलकम्.

तिल्. (अ) प. १. गतौ. જવું. तिलति જાયછે.

तीक, (ङ) आ. १. गतौ. જવું. तीकते જાયછે.

तीम. (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. ભીનુ કરવું, ભીનું થવું, પલાળવું. तीम्यति जलेन वस्त्रम् જળવડે વસ્ત્રને પલાળેછે ६०.

तीर, उ. १०. कर्मसमाप्तौ. કામ સમાપ્ત કરવું, કામ પાર કરવું. तीरयति– તે કામ પાર કરેછે. तीरम् (તટ), तीरी (બાણ).

तीव्, (अ) प. १. स्थौल्ये. જાડું થવું. तीवति જાડું થાયછે. तीवरम् (જળ), तीवः (ઝેરુ), तीवम् (દહ).

तु, प. २ (सौ०) गतिवृद्धिहिंसासु. १ જવું, २ વધવું, ३ હણવું. જાયછે ६०. तोकः (છોકરે).

तुज, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तोजति હણેછે.

तुज, (अ) उ. १० हिंसाबलादाननिकेतनेषु. १ હણવું, २ બળ કરવું, ३ આલવું, રહેવું, ४ ઘર કરવું, વસવું. तोजयति– તે હણેછે ६०.

तुज, (इ) प. १ पालने हिंसायां प्राणने च. १ પાલવું, २ હણવું, ३ જીવવું. तुंजति પાળેછે.

तुज, (इ) उ. १० हिंसाबलादाननिकेतनेषु. निकेतनं गृहम्. १ હણવું, २ બળકરવું, આલવું, લેવું, ४ ઘર કરવું, વસવું. तुंजयति – તે, तुंजति હણેછે.

तुज, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું. २ દીપવું, तुंजयति– તે, तुंजति બોલેછે ६०.

तुट, (अ) प. ६. कलहकर्मणि. કલહ કરવો, લડવું, જુડવું. तुटति दुष्टः દુષ્ટ કલહ કરેછે. तोटकम (વૃત્તભેદ), तुटिः = त्रुटि = त्रुटम.

तुट्, (अ) उ. १०. छेदने. छेदवुं, तोडवुं. तोटयति– ते रज्जुं नागनो दोरडाने छेदेछे. तोटः (छेद).

तुड्, (ऋ) प. १. तोडने. तोडनं दारणं हिंसनं च. १ तोडवुं. २ हणवुं. तोडति जरासंधं भीमः भीम जरासंधने तोडेछे–हणेछे. तोडति = तोडइ = तोडे.

तुड्, (इ) आ. १. तोडने. तोडनं दारणं हिंसनं च. १ तोडवुं, २ हणवुं. तुडते तृणं नरः नर तृणने तोडेछे इ०. तुंडिः (वधेलनाभि).

तुड्, (अ) प. ६. तोडने. १ तोडवुं, २ हणवुं. तुडति बंधनं गजः गज बंधनने तोडेछे. तोडः = तोडो. तोडनम्, तोडितः = तोडिओ = तोड्यो.

तुड्ड्, (अ) प. १. अनादरे. अनादर करवो, तिरस्कार करवो. तुड्डति अनादर करेछे.

तुण्, (अ) प. ६. कौटिल्ये. वांकु थवुं, कुटिलता करवी. तुणति खलः खल कुटिलता करेछे. तुंडम् (मुख), तुणित.

तुत्थ, उ. १०. आवरणे. ओढाडवुं, पाथरवुं, विस्तारवुं. तुत्थयति – ते पाथरेछे.

तुद्, (अं) प. ६. व्यथने. दुःख देवुं, पीडवुं, नडवुं. तुदति– ते विधुंतुदो विधुं राहु चंद्रने पीडेछे. १ तोत्रम्, २ तोदः (परोणो), तुन्दम्, विधुंतुदः (राहु), १ तुदती, २ तुदती (व्यथाकरनारी स्त्री), तुदी (ओकगाम), तुत्थम् (मोरथुथु), तुंदिः (पेट).

तुप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तोपति हणेछे. तोपः.

तुप्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. तुपति हणेछे. तोपः.

तुंप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तुंपति हणेछे,

तुंप्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. तुंपति हणेछे.

तुफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तोफति हणेछे.

तुफ्, (अ) प ६. हिंसायाम्. हणवुं. तोफति हणेछे.

तुंफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. तुंफति हणेछे

तुफ्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. तुफति हणेछे.

तुंफ्, (अ) प. ६. तृप्तौ. तृप्त थवुं. तुंफति विप्रः विप्र तृप्त थायछे.

तुब्, (अ) प. १. अर्दने. पीडवु, नडवुं. तुंबति पीडेछे.

तुब्, (इ) उ. १०. अर्दने अदर्शने च. १ पीडवुं, नडवुं, अदृश्य थवुं, न दे-खावुं. तुबंयति – ते, तुंबते पडेछे. तुंबी, तुंबकं = तुंबडुं.

तुभ्, (अ) आ. १. हिंसायाम्. हणवुं. तोभते हणेछे.

तुभ्, (अ) प. ४. हिंसायाम्. हणवु तुभ्यति हणेछे.

तुभ्, (अ) प. ९. हिंसायाम्. हणवुं. तुभ्नाति हणेछे. तुभितः (हत).

तुर्, (अ) प. ३. (वे०) त्वरणे. त्वरा–उतावळ करवी. तुतोर्ति उतावळ करेछे.

तुर — — (वे०) त्वरणे त्वरा–उतावळ करवी तरुति–ते [illegible]

[illegible]

तुरण, प. ११. त्वरायाम्. त्वरा– उतावळ करवी. तुरण्यति उतावळ करेछे.

तुर्व्, (ई) प १. हिंसायाम. हणवुं. तुर्वति हणेछे.

तुल्, (अ) उ. १०. उन्माने. तोळवुं. तोलयति- ते, तोलति धान्यं वाणिजः वाणियो धान्यने तोळेछे. तोलति= तोलइ= तोळे. तुलः, तुला, तुलना, तोलः.

तुष्, (अ) प. ४. प्रीतौ प्रीतिस्तुष्टिः संतोष पामवुं. तुष्ट थवुं तुष्यति संतोषपामेछे. तुष्टः, संतुष्टः, तुष्टिः [illegible] तुषारः (हिम).

तुस्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. तोसति शब्द करेछे. तोसलः (राजा).

तुह्, (इ र्) प. १. अर्दने. पीडवुं, नडवुं. तोहति पीडेछे. तुहिनम् (हिम).

तुड, (अ) प. १. तोडने. १ तोडवुं, हणवुं. तुडति तोडेछे.

तूण्, (अ) उ. १०. संकोचे. संकोचावुं, संकोचवुं. तूणयति– ते संकोचायछे, १ तूणः, २ तूणीरः (भाथो).

तूण्, (अ) आ. १०. पूरणे. पूरवुं, पूर्णु करवुं. तूणयते पूर्णु करेछ.

तूर्, (ई) आ. ४. गतित्वरणहिंसयोः १ त्वरा– उतावळथी जवुं, २ हणवुं. तूर्यंते याचकः याचक त्वराथी आवेछे. तूर्णम् (त्वरा), तूर्णिः (त्वरा), तुरुष्कः (वेगेजनार) तुरुष्कः (तुर्कस्थान देश).

तूल्, (अ) प. १. निष्कर्षे. निष्कर्षोन्तस्सारस्य बहिर्निस्सारणम्. बाहार निकाळवुं, बाहार खेंचवुं. तूलति बाहार खेंचेछे. तूलम् (कपास), तूलिः (रेंटियो), तूलिका (चीतारानीराजी).

तुष, (अ) प. १. तुष्टौ. संतुष्ट थवुं. तुषति हरिः हरि संतुष्ट थायछे. तुर्णीम (मौन).

तृक्ष, (अ) प. १. गतौ. जवुं. तृक्षति जायछे.

तृण, (उ) उ. ८. अदने. भक्षण करवुं. तृणोति–तृणुते, तर्णोति तर्णुते भक्षण करेछे. तृनः (भुक्त), तृतिः (भुक्ति).

तृद. (इ र) उ. ७. हिंसानादरयोः. १ हणवुं, २ अनादर करवो. तृणत्ति, तृंते हणेछे. तृण्णः(१ हत, २ अनादृत), वितर्दिः, स्वार्थे के वितर्दिका (वेदी).

तृप, (अ) प. ४. प्रीणने. प्रीणनं तृप्तिस्तर्पणं च. तृप्त थवुं, तृप्त करवुं. तृप्यति विप्रः विप्र तृप्त थायछे. तृप्यति पितॄन् नरः नर पितरोने तृप्त करेछे. तृप्तः, [illegible] णम्, तर्पणा, तृप्रम् (दुःख), तृप्तिः.

तृप, (अ) प. ५. प्रीणने. तृप्त थवुं. तृप्नोति तृप्त थायछे तृप्तः, तृप्तिः.

तृप, (अ) प. ६. प्रीणने. तृप्त थवुं. तृपति तृप्त थायछे.

तृप, (अ) उ. १०. तृप्तौ संदीपने च. १ तृप्त थवुं, २ जागवुं, सळगवुं. तर्पयति– ते, तर्पति तृप्त थायछे, सळगेछे.

तृंप, (अ) प. ६. प्रीणने. तृप्त थवुं. तृंपति तृप्त करेछे.

तृफ, (अ) प. ६. तृप्तौ. तृप्त थवुं. तृफति विप्रः विप्र तृप्त थायछे. तृफितः (तृप्त).

तृंफ, (अ) प. ६. तृप्तौ. तृप्त थवुं. तृंफति तृप्त थायछे. तृंफितः (तृप्त).

तृष, (ञि, अ) प. ४. पिपासायाम्. तरस्यां थवुं. तृष्यति चातकः पपैयो तरस्यो थायछे. तृषा = तरस. तृष्णा, तृट् (स्त्री–इच्छा) तृषितः = तरसिओ=तरस्यो.

तृह, (उ) प. ६. हिंसार्थः. हणवुं. तृहति हणेछे. १ तृढः, २ तृढवान (हणेल).

तृह, (अ) प. ७. हिंसायाम्. हणवुं. तृणेढि हणेछे. तृढिः (हणेल).

तृंह, (उ) प. ६. हिंसार्थः. हणवुं. तृंहति हणेछे. १ तृढः, २ तृढवान् (हणेल).

तॄ, प. १. प्लवनतरणयोः. प्लवनं मज्जनम्. तरणमुल्लंघनम १ डुबकुं मारवुं. न्हावुं. २ ओळंगवुं. तरति १ न्हायछे, २ ओळंगेछे. तरति = तरक = तरे. १ तारा, २ तारका (ज्योति), तारकः (तारनार), [illegible], [illegible] तरम् (साम), १ तरणिः, २ तरणी, ३ [illegible] तारः,

तरंग (મોજું). तरुणः (જુવાન) ... १६८
उत्तरम (પ્રતિવચન).१ ... ७९

नेम ... घातु ...

तेर्, ... ઘતુ है.

तेव्, (ऋ) आ. १. देवने. ખેલવું. तेवते ખેલેછે.

तोड्, (ऋ) प १. अनादरे. અનાદર કરવો. तोडति અનાદર કરેછે.

त्यज्, (अ) प. १. हानौ. हानिस्त्यागः. તજવું. त्यजति= तजइ= તજે. त्याग- (૧ દાન, ૨ તજવું).

त्रंक्, (इ) आ. १. गत्यर्थे. જવું. त्रंकते જાયછે.

त्रख्, (अ) प. १. गत्यर्थे. જવું. त्रखति જાયછે.

त्रंख्, (इ) प. १. गत्यर्थे. જવું. त्रंखति જાયછે.

त्रग्, (इ) प १. गत्यर्थे. જવું. त्रंगति જાયછે.

त्रंद्, (इ) प. १. चेष्टायाम्. ચેષ્ટા- વ્યાપાર કરવો. त्रंदति ...

त्रप्, (ऊ, ष्, म्) आ. १. लज्जायाम्. શરમાવું. त्रपते नवोढा નવોઢા શરમાયછે. ण्यौ - त्रपयति. त्रपा: (શરમાળ), त्रपा (લાજ), त्रपु (કલાઇ).

त्रस्, (ई) प. १. उद्वेगे. ત્રાસ પડવું. ઉદ્વેગ થવો. બીવું. त्रसति, त्रस्यति खलात् साधुः ખલથી સાધુ બીહેછે. त्रासः (અકસ્માત ભય).

त्रस्, (अ) उ. १०. निवारणे ग्रहणे धारणे च. ૧ નિવારવું. ૨ ગ્રહવું, ૩ ધારણ કરવું. त्रासयति- व्याधो मृगान् निराकरोतीत्यर्थः મૃગોને નિવારેછે. त्रासः.

त्रंस्. (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું. त्रंसयति- ते, त्रंसति બોલેછે ઇ૦.

त्रिख्. (इ) प. १. गत्यर्थे. જવું. त्रिंखति જાયછે.

त्रुट्. (अ) प. ६. छेदने. છેદવું, તુટવું. त्रुट्यति, त्रुटति તુટેછે. त्रुटितम् - त्रुटिअं તુટેલું. त्रोटः= त्रोडो= ત્રોડ. त्रोटिः (ચાંચ).

त्रुट्. (अ) आ. १०. छेदने. त्रोटयते रज्जुम् દોરીને ત્રોડેછે.

त्रुप्. (अ प १. हिंसायाम्. હણવું. त्रोपति હણેછે.

तुंप्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तुंपति હણેછે.

तुफ्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. तोफति હણેછે.

तुंफ्. [illegible] हिंसायाम्, હણવું. तुंफति હણેછે.

त्रै, (ङ) आ. [illegible] पालने. પાળવું. त्रायते પાળેછે. त्राता (રક્ષિત). त्राणम्. परित्राणम्, [illegible].

त्रौक. [illegible] १. गत्यर्थे. જવું. त्रौकते જાયછે.

त्वक्ष. [illegible] १. तनूकरणे. त्वचनं त्वगग्रहणं संवरणं वा. १ છોલવું, છાલ ઉતારવી. [illegible] ઓઢવું. त्वक्षति છોલેછે. त्वष्टा (ત્ર + અર્થ).

त्वक्ष्, (ऊ) प. १. तनूकरणे. तनूकरणं कार्श्यम्. છોલવું, પાતળું કરવું. त्वक्षति પાતળું કરેછે.

त्वग्, (इ) प. १. कंपने गतौ च. स्थितस्यैव चलनं कंपनं, गतिर्देशान्तरप्राप्तिहेतुः क्रिया. १ કંપવું, ધ્રુજવું. २ જવું. त्वंगति કંપેછે.

त्वच्, (अ) प. ७. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ઓઢાડવું, ઢાંકવું, છાવું. त्वचति दोषम् દોષને ઢાંકેછે. त्वचा, त्वक् (च् + છાલ), त्वचनम् (ઢાંકણું).

त्वंच्, (अ) प. १. गत्यर्थे. જવું. त्वंचति જાયછે.

त्वर्, (ञि आ ए, म्) आ. १ संभ्रमे संभ्रमोऽत्राशुकारिता. ઉતાવળ કરવું. रते भोजनाय ભોજનને અર્થે ઉતાવળ કરેછે. णी– त्वरयति. त्वरा (વેગ), त्वरितः (ઉતાવળો).

त्विष्, (अ) उ. १. दीप्तौ. દીપવું, ભાસવું. त्वेषति–ते દીપેછે. (त्र + ईर्ष).

त्सर्, (अ) प. १. छद्मगतौ. छद्मना कपटेन यातिः छद्मगतिः. કપટથી જવું. त्सरति खलः ખલ કપટવડે ગતિ કરેછે.

[illegible] (अ) प. ६ संवरणे. १ ઓઢાડવું. ઢાંકવું. थुडति ઓઢાડેછે. थुडम् (પટકુટી. [illegible]).

[illegible] (इ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. थुर्वति હણેછે. थूर्णः (હણેલ), अथर्वा (अन + अथर्वन्).

[illegible] (अ) आ. १ [illegible] ल. १ વધવું, २ ઉતાવળ કરવી. दक्षते [illegible]
[illegible], दक्षाध्वः (ગીધ), दक्षः [illegible]

दक्ष, (ञ, ष, म्) आ. १. गतिहिंसनयोः. १ જવું, ૨ હણવું. ણી– दक्षयति.

दघ, (अ) प. ५. (वे०) घातने पालने च. १ સોરવું, છોલવું. ૨ પાળવું. दघोति છોલેછે.

दघ्, (इ) प. १. वर्जने पालने च. १ વર્જવું, ૨ પાળવું. दंघति વર્જેછે.

दंड, उ० १०. दंडनिपातने. દંડ કરવો, દંડ પાડવો, દંડ દેવો. दंडयति–ते पापि नं राजा રાજા પાપીને દંડેછે. दंडः, दंडनम्, दंडयः, अदंडयः, दंडितम्= दंडिઓ= દંડ્યો.

दद. (अ) आ. १. दाने. દેવું. ददते દેછે. ददः (દેનાર).

दध्, (अ) आ. १. धारणे दाने च. १ ધારણ કરવું, ૨ દેવું. दधते ધારણ કરેછે. दधि=દહિ.

दभ, (अ) उ. १०. आज्ञापने. આજ્ઞા કરવી, પ્રેરણા કરવી, પ્રેરવું. दभयति–ते પ્રેરેછે.

दभ. (ह) उ. १०. आज्ञापने. આજ્ઞા કરવી, પ્રેરણા કરવી, પ્રેરવું. दभयति–ते પ્રેરેછે.

दंभ्, (उ) प. ५. दंभने. दंभनं दंभः દંભ– ઢુંગ કરવો. दभ्नोति धूर्तः ધૂર્તો દંભ કરેછે दंभः (ઢુંગ).

दम. (उ) प. ४. उपशमे. सकर्मकः. શમાવવું, દમવું, જિતવું. दाम्यति इंद्रियाणि ઇંદ્રિયોને દમેછે. दाम्यति= दमइ=दमे. १ दांतः. २ दमितः= दमिઓ= દમ્યો. दम्यः, दमी (ઇંદ્રિ+ દમવાળો), दमः, दंडः, दंतः= દાંત.

दय्, (अ) आ. १. दानगतिरक्षणहिंसादानेषु. आदानं ग्रहणम्. १ દાનદેવું, દેવું, ૨ જવું, ૩ રક્ષણ કરવું, મારવું, ૪ હણવું, ૫ આલવું, ગ્રહવું, લેવું. दयते દેછે इ०. दया (કૃપા), दयालुः, दयितः (પ્રિય), दायता (પ્રિયા), दयनम् (રક્ષણ).

दरिद्रा. प. २. दुर्गतौ. નિર્ધન થવું, દરિદ્ર– કદર્ય થવું. दरिद्राति अलसः આળસુ દરિદ્ર થાયછે. दरिद्रः (નિર્ધન), दारिद्रम्.

दल, (अ) प. १. विशरणे. विशरणमवयवानां विभागः. २ અવયવ વિભાગ કરવા, દળવું, ફેરવું. दलति धान्यं नारी નારી દાણાને દળેછે. दलितं=दलि

દયે. दलम् (पर्ण), दिलीपः, दल्भः (ऋषि), दलिः (ढेफु), दलिकम् (કાષ્ઠ), दलितम् (विकसित), उद्दालः (क्षेदय), दलित = दलिओ = દળેલ. दलनम = दयणं = દયણું.

दल्, (भ, म) प. १. विदारणे. ભેદવું, કાપવું. दलति કાપેછે. णी- दलयति, दलनम् = દળવું.

दल्, (अ) उ. १०. विदारणे. કાપવું, ભેદવું. दालयति-ते ભેદેછે. अवदालयति = ओदालई = ઓદાલે.

दश्, (इ) प. १. दंशने. ડસવું, કરડવું. दंशति. दंशः = डंसो = ડાંસ (વનમાખ્ય). संदंशः (સાણસો).

दंश्, (इ) आ. १०. दंशने. ડસવું, કરડવું. दंशयते, दंशति ડસેછે. दंशः = डंसो = ડાંસ.

दंश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. [illegible] दंशयति-ते બોલેછે.

दंश्, (अ) प. १. दशने. दशनं दंतकर्म. કરડવું, ડસવું, ચાવવું. दशति नरः નર ભુજાને કરેછે. दशति = डसइ = ડસે. दंदशूकः (सर्प), [illegible]
[illegible]

दस्, (उ) प. ४. उपक्षये. ક્ષય પામવું, નાશ પામવું. दस्यति ક્ષય પામેછે. [illegible] दस्युः (ચોર).

दस्, (अ) आ. १०. दर्शनदंशनयोः. १ જોવું, દેખવું, २ ડસવું, કરડવું. [illegible] यते. જુવેછે इ०.

दस्, (इ) आ. १०. दर्शनदंशनयोः. १ જોવું, દેખવું, २ ડસવું, કરડવું. दंसयते, दंसति દેખેછે इ०. दासितः (કરડેલો).

दस्, (इ) प. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. दंसयति- दंसति. બોલેછે.

दह्, (अ) प. १. भस्मीकरणे. બાળવું, રાખ કરવી. दहति काष्ठं वन्हिः અગ્નિ કાષ્ઠને બાળેછે. दहति = दहइ = દહે. दहनः (અગ્નિ), दाहः = दाघः = ग्रीष्म. निदाघः ग्रीष्मऋतु.

दा, (ण्) प. १. दाने. देवुं. यच्छति, प्रयच्छति धनं विप्राय ब्राह्मणने धन देछे. दानम्, संप्रदानम्, आदानम्, अपादानम्, निदानम्, दत्तः, दारु (लाकडुं), दाता (कर्ता + देनार).

दा, (प्) प. २. लवने. छेदवुं, कापवुं. दाति धान्यं दात्रेण नरः नर दातरडावडे धान्यने कापेछे. १ दात्रम्, २ दात्रकम् = दातरडुं.

दा, (डु, ञ्) उ. ३. दाने. देवुं. ददाति गां विप्राय विप्रने गाय देछे. दाता, (कर्ता + देनार), दातव्यम्, देयम्, दायः, विदायः, दायादः (भागिया), धर्मदः, धर्मप्रदः, मर्यादा = मर्यादा.

दा(सृ) उ. १. आर्जवे. सरल थवुं, पाधरुं थवुं. दीदांसति-ते सरल थायछे.

[illegible] १. (१०) खंडने. भांगवुं. दानयति भांगेछे.

दायृ, (ङ) आ. १. दाने. देवुं. दायते देछे. दाय (भाग).

दाश्, (ऋ) उ. १. दाने. देवुं. दाशति-ते विप्राय वस्त्रम् विप्रने वस्त्र देछे. दाशः, पुरोडाशः.

दाश, (अ) प. ५. (वै०) हिंसायाम्. हणवुं. दाश्नोति हणेछे. दाशः.

दास, (ऋ) उ. १. दाने. देवुं. दासति-ते देछे. दासितः, दासितम्, दासः, दासी, दास्यन्.

दिन्व्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. संतुष्ट-तृप्त थवुं, संतुष्ट-तृप्त करवुं. दिन्वति.

दिव्, (उ) पं. ४. क्रीडा विजिगीषा व्यवहार द्युति स्तुति मोद मद स्वप्न कान्ति गतिषु. कान्तिरिच्छा. जयेच्छा विजिगीषा. व्यवहारः पणि. क्रयादिः १ खेलवुं, रमवुं, २ जितवानी इच्छा करवी, ३ लेवा देवानो व्यवहार करवो, ४ दीपवुं, प्रकाशवुं. ५ स्तुति करवी, ६ आनंद पामवुं. ७ मद करवो, ८ ऊंघवुं, सुवुं, ९ इच्छवुं, १० जवुं. दीव्यति बालः बाळ रमेछे. द्यूतः, द्यूतवान्, देवः, देवी, देविका (नदी). दीविः (जुगारी), किकिदीविः (चाष), द्यूतम् = जूअम् = जुगुं. द्यूतकारी = जूअगारी = जुगारी. दिनम्, दिवसः, देवनम् (खेल). देवनः (पासो).

दिव (च) उ. १०. मर्दने. पीडवुं, बळवुं, मरडवुं. देवयति-ते शत्रून् शत्रु-[illegible]

दिव्, (उ) आ. १०. परिकूजने. १ ટૌકા-અવ્યક્ત શબ્દ કરવો, २ ચિત્કાર કરવો. देवयते पक्षी પક્ષી ટૌકા કરેછે. देवयते गंत्री. ગાડી ચિત્કાર કરેછે. परिदेवयते दुःखितः દુઃખિયો વિલાપ કરેછે. परिदेवनम् (વિલાપ).

दिश्, (अ) उ. ६. अतिसर्जने. अतिसर्जनं त्यागः દેવું, આપવું. दिशति-ते छात्राय विद्याम् છાત્રને વિદ્યા દેછે. देशः (દેશ), १ देशकः, २ उपदेशकः (શાસ્ત્ર), दिष्टः, आदिष्टः (આજ્ઞા), दिष्टम् (ભાગ્ય), १ दिशा, २ दिक् (स + दिश्), दिष्टिः (વેહેંત), उपदेशः, संदेशः, विदेशः, प्रदेशः, निर्देशः, आदेशः, निदेशः (આજ્ઞા).

दिह्, (अं) उ. २. उपचये. उपचयः लेपः. १ વધવું, २ લીંપવું, વધારવું. देग्धि-दिग्धे देहोघृतेन ઘીવડે દેહ વધેછે. देग्धि-दिग्धे गृहं गोमयेन છાણવડે ઘરને લિંપેછે. देहः (શરીર), उपदेहिका (ઉધેઇ), संदिग्धः, संदेहः (સંશય), उपदेहः (વૃદ્ધિ), विदेहः (દેશભેદ), देहली = ડેહલી (ઉમરો).

दी, (ओ, ङ्) आ. ४. क्षये. ક્ષય પામવું, ઓછું થવું. दीयते ક્ષય પામેછે. दीनः (ક્ષીણ), दायः, उपदायः.

दीक्ष्, (अ) आ. १. मौंड्येज्योपनयननियमव्रतादेशेषु. मौंड्यं वपनम्, इज्या यजनम्, उपनयनं मौंजीबंधः, नियमः संयमः, व्रतादेशः संस्कारादेशः. १ મુંડન કરવું, મુંડવું, २ યજન કરવું, ३ જનોઈ દેવી, મૌંજીબંધન કરવું, ४ સંયમ કરવો, નિયમ કરવો. ५ સંસ્કાર કરવો. दीक्षते મુંડેછે ઇ०. दीक्षितः (દીક્ષા ગ્રહણ કરેલો), दीक्षा.

दीधी, (ङ्) आ. २. (वे०) दीप्तिदेवनयोः. १ દીપવું, ઝળકવું, २ ખેલવું, રમવું. दीधीते गगने भानुः ભાનુ ગગનમાં દીપેછે.

दीप्, (ई) आ. ४. दीप्तौ. દીપવું, ચળકવું. दीप्यते દીપેછે. दीपः = દીવો. प्रदीपः (દીવો), दीप्तः, प्रदीप्तः, दीप्तः. (પ્રકાશ), दीप्तिः दीपनम्, उद्दीपनम्, संदीपः, दीपाली = દીવાળી.

दु. प. १. गतौ. જવું. दवति જાયછે. १ दावः, २ दवः (વનવન્હિ).

दु, (टु) प. ५. उपतापे. રોગી થવું, દુઃખી થવું, ખેદ પામવું. दुनोति चित्तम् ચિત્ત ખેદ પામેછે. १ दवः, २ दावः (વનવન્હિ). दवथुः.

दुःख्, उ. १०. तत्क्रियायाम्. दुःखनं क्रिया. દુઃખવું, દુઃખ થવું. दुःखयति-ते દુઃખેછે. दुःखम्, दुःखनम् = દુઃખવું. दुःखितः = દુઃખિઓ.

(ख) प. ११. तत्क्रियायाम्. दुःखवुं, दुःख थवुं. दुःखयति दुःखमनुभवती- ... दुःखम्, दुःखनम् =दुःखावुं.

दुर्व्, (इ) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. दूर्वति हणेछे. दूर्णः (हणायलो), दूर्वा (दरो).

दुल्, (अ) उ. १०. उत्क्षेपे. उंचेथवुं, फेंकवुं. दोलयति–ते, दोलावि फेंकेछे. दोलाति = डोलइ = फेंके. दोला = डोळी = फेण (हिंडोळो, पालखी इ०). फुलडोला = फुलफेंक. १ दुलिः, २ दुली (काचबा).

दुवस्, प. ११. संदीपने. संदीपन करवुं, सळगाववुं. दुवस्यति समिधाग्निम् समिधवडे अग्निने सळगावेछे.

दुष, (अ) प. ४. वैकृत्ये. दोषवान् थवुं, विकारी थवुं. दुष्यति दोषवान् थायछे. दोष., दुष्ट.

दुह, (दर) प. १. अर्दने. पीडवुं, नडवुं. दोहति पीडेछे.

दुह, (ध्) उ. २ प्रपूरणे. प्रपूरणं त्याजनम्. दोहवुं. दोग्धि, दुग्धे पयोगां गोपः गोप गायना दुधने दुहेछे. दुग्धम् =दुद्ध = दुध. दोहनी = दोहणी = दुणी. कामदुघः (धर्म), कामदुघा (धेनु), दोहः, दोहनम् = दोहवुं=दोहवुं. दोहदः (गर्भिणीमनोरथ), दुहिता (सुत + पुत्री), दहः (धसे).

दू, (ओ. ङ.) आ. ४. परितापे. परितापः=खेदः. खेद पामवुं, दुभावुं. दूयते सज्जनः परदुःखेन परदुःखथी साधु खेद पामेछे. दूयते = दुमाइ = दूभाय.

दूष, (अ) प. ४. वैकृत्ये. १ दोषवान थवुं, २ दोषवान करवुं. दूष्यति दोषवान् थायछे इ०. दूषणम्, दूषिका (नेत्रमल).

दृ. प. १. भये. बीवुं, डरवुं. दरति भीरुः बीकणु डरेछे. दरति = डरइ = डरे. दरः = डर. दरितः = डरियो, डरेलो.

दृ. प. ५. हिंसायाम्. हणवुं. दृणोति हणेछे.

दृ, (ङ्) आ. ६. आदरे. आदरवुं, मानवुं, सत्कारवुं. आद्रियते मानेछे. आदृतः (आदरेल), दृतिः (पखाल), आदरः, निरादरः, पुरंदरः (इंद्र), [illegible] (गेम).

दृप, (अ) प. ४. हर्षमोहनयोः. मोहनं गर्वः. १ हरखवुं, आनंद पामवुं. २ गर्व करवो, अभिमान करवुं. दृप्यति हरखेछे इ०. दर्पः (गर्व) दृप्त (गर्विष्ठ).

दृप, (अ) प. ६ उत्क्लेशे. पीडवुं, नडवुं, बाधवुं, मारवुं. दृपति पीडेछे.

दृप्, (अ) उ. १०. **संदीपने.** સળગાવું, લગાડવું, પ્રદીપ્ત કરવું. **दर्पयति**-ते, दर्पयति સળગાવેછે. **दर्पः** (ગર્વ).

दृफ्, (अ) प. ६. **उत्क्लेशे.** પીડવું, નડવું, બાધવું, બાઝવું. **दृफति** પીડેછે.

दृंफ्, (अ) प. ६. **उत्क्लेशे.** પીડવું, નડવું, બાધવું, બાઝવું. **दृंफति** પીડેછે.

दृभ्, (ई) प. ६. **ग्रंथे.** ગુંથવું, ગાંઠવું. **दृभति फुल्लानि मालाकारः** માળી ફુલાંને ગુંથેછે. **दर्भः** = ડભ્ભો = ડાભ. **संदर्भः** (ગુંથણું), **दृंभूः** (સર્પ), **विदर्भः** (દેશવિશેષ).

दृभ्, (अ) उ. १०. **संदर्भे.** ગુંથવું, ગાંઠવું, એકઠું કરવું. **दर्भयति**– ते, **दर्भति पुष्पाणि मालिकः** માળી પુષ્પને ગુંથેછે. **दर्भः**, **संदर्भः** (ગુંથણું), **विदर्भः** (દેશવિશેષ).

दृभ्, (ई) उ. १०. **भये.** બીવું, ડરવું. **दर्भयति**–**ते**, **दर्भति बालः** બાળ બીહેછે.

दृश्, (इ र) प. १ **प्रेक्षणे.** જોવું, દેખવું, નિહાળવું. **पश्यति घटं नरः** નર ઘડાને જુવેછે. **पश्य** (જોનાર), **असूर्यपश्याः** (રાણીઓ), **उग्रंपश्यः** (રાજા), **द्रष्टा** (ऋ+જોનાર), **द्रष्टुम्** (જોવા), **दर्शनम्**, **प्रदर्शनम्**, **निदर्शनम्** (દષ્ટાંત), **सुदर्शनम्** (વિષ્ણુચક્ર). **तादृक्षः**, **तादृशः**, **तादृक्**, **तादृशी**, **सदृक्षः**, **सदृशः**, **सदृक्**, **सदृशी**. **दृष्टम्**= **दिट्ठं**= દીઠું.

दृह्, (अ) प. १. **वृद्धौ.** વધવું. **दर्हति वृक्षः** વૃક્ષ વધેછે. **दृढः** (१ જાડો, २ બળવાન્).

दृंह्, (इ) प. १. **वृद्धौ.** વધવું. **दृंहति तरुः** ઝાડ વધેછે.

दॄ, (म) प. १. (९) **भये.** બીવું, ડરવું, ભડકવું. **दरति बालः** બાળ ડરેછે. **दरति**= **डरइ**= ડરે. णी– **दरयति.**

दॄ, प. ९. **विदारणे भये च.** १ ફાડવું, ચીરવું, ફાડવું. २ બીવું, ડરવું. **दृणाति काष्ठं सूत्रधारः** સુતાર કાઠને ફાડેછે. **दृ**. १ **दीर्णः**, २ **विदीर्णः** (ફાડેલ). **दारणम्**, **विदारणम्** (ફાડ), **दारु** (કાષ્ઠ), **दरी** (ગુફા), **दारुणः** (ભીમ), **दर्दुरः** (१ દેડકો, २ મેઘ). **दर्विः** (ચાટુઓ), **दरकः** (બીકણ), **दरः** (१ભિક્ ,२ ડર) **दर्दरः** (ભંડ વાળવું), **दूर्वा** (દરો), **दुर्दुरूटः** (દુર્મુખ), **दर्दुः** (દાદર). **दरदः** ... (પર્વત) ... (ભંડ વાળવું)

देव्, (ऋ) आ. १. देवने. રમવું, ખેલવું. **देवते बालः** બાળ રમેછે. (દિયર). **देवनः** પાસો), **देवलः** (ખેડક્રષિ), **आदेवकः** (રમનાર).

दै, (प्) प. १. शोधने. શુદ્ધ કરવું, શોધવું. **दायति देहं जलेन नरः** નર જળ વડે દેહને શુદ્ધ કરેછે.

दो, प. ४. अवखंडने. अवखंडनं छेदनम्. છેદવું, ચાકવું, કાપવું. **द्यति काष्ठम** કાકને છેદેછે. **दितः** (છિન્નો). **देयम्** (છેદ્ય), **दायः** (ખંડ), **दात्रा** = (દાતરડું), **दाम** (न् + दोरी), **दामनी** (પગબંધન દોર).

द्यु, प. २. अभिगमने. સામું જવું, સન્મુખ થવું, સામું થવું. **द्यौति भीमो जरासं-धम्** ભીમ જરાસંધ સામો થયો.

द्युत्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું, ઝળકવું. **द्योतते सूर्यः** સૂર્ય દીપેછે. **द्योतनः** (તેજસ્વી). **खद्योत** (આગિયો પક્ષી), **विद्युत् = विद्युला** = વીજળી. **ज्योतिः** (स् + तारा), १ **द्योत.**, २ **उद्योतः** (પ્રકાશ). **ज्योतिष्कः** (અર્કવૃક્ષ), **द्युति** (કાંતિ), **द्योतनम** (પ્રકાશન).

द्यै, प. १. न्यक्करणे. न्यक्करणं तिरस्कारः ધિક્કારવું, તિરસ્કાર કરવો. **द्यायति सज्जनं खलम** સજ્જન ખલને ધિક્કારેછે.

द्रम्, (अ) प. १. गतौ. જવું. **द्रमति** જાયછે.

द्रम्स्, प. ११. परितापपरिचरणयोः. ૧ પરિતાપ કરવો, ૨ પરિચ[redacted] **द्रम्सयति** પરિતાપ કરેછે.

द्रा, प. २. कुत्सितायां गतौ. कुत्सिता गतिः पलायनम्. પલાયન કરવું, નાશીજવું. **द्राति कुक्कुरः पश्चात्** કૂતરો પાછો નાશેછે. **निद्राति** ઊંઘેછે. **निद्रा** (ઊંઘ), **निद्रालु** (ઊંઘાળુ), १ **उन्निद्रम्**, २ **विनिद्रम** (વિકસિત), **निद्राणम्** (संकुचित), **निद्रानु**.

द्राक्ष्, (इ) प. १. घोरवासिते कांक्षायां च. घोरवासितं घोरशब्दः. ૧ ભયંકર શબ્દ કરવો, ભયંકર અવાજ કરવો, ૨ ઇચ્છવું, વાંછવું. **द्राक्षति सिंहः** સિંહ ભયંકર શબ્દ કરેછે. **द्राक्षा** = દ્રાક્ષ.

१. सामर्थ्ये आयामे आयासे च. आयामो दैर्घ्यम् आयासः. समर्थ—शक्त थवुं, शक्तिमान् थवुं, २ लांबुं करवुं, दीर्घ करवुं, ३ परिश्रम करवो, थाकवुं. द्राघते समर्थ थायछे.

निरसनमयथवाबिभाग, सडनमिवियावत्. विशीर्णं पुष्पम् फूल सडेछे. द्राडः (भागो).

द्राह. आ १. निद्राक्षये निक्षेपे च. १ जागवुं, न ऊंघवुं, २ नांखवुं, थापवुं, सपरवुं. द्राहते जागेछे इ०. द्राहः (फिलभरो).

द्रु, प. १. गतौ. जवुं. द्रवति लोहं लोह ओगळेछे. द्रावः (ओगळवुं), शास्त्र-द्राव-, द्रव (भेद), द्रविणम् (धन), द्रुः (झाड), पीतद्रुः (देवदारुवृक्ष).

द्रुण्, (अ) प. ६. हिंसागतिकौटिल्येषु. १ हणवुं, २ जवुं, ३ वांकु थवुं-करवुं. द्रुणति चोरं राजा राजा चोरने हणेछे. द्रुणति घोटः घोडो जायछे. द्रुणति खलः खल कुटिल थायछे. द्रोणः (१ अश्वत्थामानो बाप, २ कागडो, ३ वीछी), द्रुणः (१ धनुष, २ वीछी), द्रुणा (पणछ).

द्रुह्, (अ) प. ४. जिघांसायाम्. हणवानी इच्छा करवी. द्रुह्यति रिपुं राजा राजा शत्रुने हणवा इच्छेछे. द्रोहः, द्रोही (इन्), द्रुहिणः (ब्रह्मा), द्रुह् (शत्रु), मित्रध्रुह् (मित्रशत्रु).

द्रू. (ञ) क. ९. हिंसायाम्. हणवुं. द्रूणाति, द्रूणीते हणेछे. द्रूणः (हणेल).

द्रेक्, (ऋ) आ. १. शब्दोत्साहयोः. उत्साहोवृद्धिरौद्धत्यं च. १ शब्द करवो, २ वधवुं, ३ उद्धत थवुं, गर्व करवो. द्रेकते मयूरो रणे रणमां मोर शब्द करेछे. द्रेक (शब्द).

द्रै, प. १. स्वप्ने. ऊंघवुं, सूवुं. द्रायति लोको निशायाम् रात्रे लोक ऊंघेछे. निद्रा, निद्रालुः, निद्रितः (ऊंघेल).

द्विष्, (अ) प. १. अप्रीतौ. निंदवुं. द्वेष्टि तं साधुं खलः खल साधुने निंदेछे. १ द्विषन् (त), २ द्वेषणः, ३ द्विट् (पुं) (शत्रु). मित्रद्विट्, द्वेष्टा (ऋ), द्वेषः, द्वेषी (इन्), द्वेष्यः

द्विष्, (अं) उ. २. अप्रीतौ. નિંદવું. द्वेष्टि, द्विष्टे मंदो महात्मानम् મૂર્ખ મહાત્માને નિંદેછે. द्वेषः, द्वेषी (મનુ), १ द्विषम्, २ द्वेषणः, ३ द्विट् (શત્રુ); मित्रद्विट्, ब्राह्मणद्विट्, द्वेष्टा, द्वेष्यः (દ્વેષ કરવા યોગ્ય-શત્રુ).

द्वृ, प. १. संवरणे. છાવું, ઓછાડવું, ઢાંકવું. द्वरति रथमास्तरेण रथी રથવાળો આચ્છાદનવડે રથને ઢાંકેછે. द्वारम् = બારું = बारम् = બાર.

धक्क्, (अ) उ. १०. नाशने. નાશ કરવું. धक्कयति-ते નાશ કરેછે.

धण्, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. धणति શબ્દ કરેછે. धणः (શબ્દ).

धन्. (अ) प. ३. शब्दे. શબ્દ કરવો. धनति શબ્દ કરેછે. धनम्, धन्वा (धन्+ મરુદેશ). प्रधनम् (યુદ્ધ), निधनम् (વિનાશ).

धन्, (अ) प. ३. (वै०) धान्ये. દાણા ઉપજાવવા, દાણા પકવવા, દાણા નીપજાવવા. दधंति દાણા ઉપજ કરેછે. धनम्, धान्यम्. धनुः (धन् + ચાપ), धनिष्ठा (નક્ષત્ર).

धम्, (अ) प. ९. (सौ०) ध्वाने. શબ્દ કરવો. धमति શબ્દ કરેછે, १ धमनिः, २ धमनी = धमणी = ધમણ. धमनः (નડતૃણ).

धव्, (इ) प. १ गत्यर्थः. જવું. धन्वति જાયછે. धन्वा (धन् + મરુદેશ).

धा, (डु, ञ) उ. ३. धारणपोषणयोः दाने च. १ ધારણ કરવું, ઝાલવું. २ પોષણ કરવું, પોષવું. ३ દેવું, આપવું. दधाति, धत्ते फुलं नरः નર ફૂલને ઝાલેછે. विदधाति કરેછે. संदधाति સાંધેછે. परिदधाति પહેરેછે. अपिदधाति, पिदधाति ઢાંકેછે. निदधाति સ્થાપેછે. अभिदधाति કહેછે, विधानम् (કરણ) संधानम्, (સાંધણ). परिधानम् (પહેરણ), १ अपिधानम्, २ पिधानम् (આચ્છાદન), निधानम् (१ સ્થાપન, २ નિધિ), अभिधानम् (નામ), हितम्, [illegible]हितम्, संहितम्, परिहितम्, अपिहितम्, पिहितम्, निहितम्, अभिहितम्, [illegible] . संधिः (સાંધો), परिधिः (પહેરણ), निधिः (નિધાન), १ धाता, [illegible] (બ્રહ્મદેવ), १ अंतर्धिः, २ अंतर्धानम् (અંતર્ધાન). अंतर्हितः [illegible]तम्, श्रद्धा, धानकम् (હેમાદિ પરિમાણ), धाना (યવાદિની [illegible] (धन् + १ ધર, २ તેજ). धान्यम् (દાણા), धीर, धाक्षि [illegible] ओषधिः, धाम्या (ક્ષે) पयोधाः, (पयस् + ધર, रेतोधाः [illegible] पुरोधाः (धन् + પુરોહિત), वेधाः (वेद + બ્રહ્મદેવ).

मषीधानी (દવાત), शार्ङ्धानी (કરંડીઓ, ઢોયે), अंगारधानी (સગડી), भिन्न-धानी (ભિક્ષાની), उर्ध्वधानी = ભીડાણી. पर्णधानी (પાનદાનીયું), राजधानी, धातकी (ધાવડી).

धाव्, (ઉ) ઉ. १. गतिशुद्ध्योः. १ જવું, ધાવું, દોડવું २ શુદ્ધ કરવું, ધોવું. धाव-ति-ते धोट: ધોબી ધોવે છે. धावति-ते वस्त्रं धावकः ધોબી વસ્ત્રને ધુવે છે. धौतः (ધોયેલ), धौतवस्त्रम् (ધોયલું વસ્ત્ર). धावकः (ધોબી), धौतिः (ધોવું), धावनम् (ધોવું), दंतधावनम् (દાંત ધોવું).

धि, प. ५. गतितृप्त्योः. १ જવું, २ તૃપ્ત ..., તૃપ્ત કરવું. धिनोति જાયછે.

धि, प. ६. धारणे. ધારણ કરવું, ઝાલવું. धियति वेदं ब्राह्मणः બ્રાહ્મણ વેદને ધારણ કરેછે.

धिक्ष्, (अ) प. १. संदीपन क्लेशन जीवनेषु. १ સળગવું, ધીકવું. २ પીડવું. ન-ડવું. ३ જીવવું. धिक्षति वन्हिः काष्ठेन કાઠવડે અગ્નિ ધીકેછે ઇ०. धिक्षति = धिक्खइ = ધીકે.

धिव्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. १ તૃપ્ત થવું, २ તૃપ્ત કરવું. धिनोति તૃપ્ત કરેછે.

धिष्, (अ) प. ३. (वै०) शब्दे. શબ્દ કરવો. दिधेष्टि શબ્દ કરેછે.

धी, (ङे, ङ्) आ. ४. आधारे अनादरे च. १ આશરો કરવો, આધાર કરવો, २ અનાદર કરવો, અનાદરવું, धीयते આશરો કરેછે. धीनः (ધૃત).

धु, (ञ्) उ. ५. कंपने કંપવું, કંપાવવું, હાલવું, હેલાવવું. धुनोति–धुनुते शालि-र्न वातः પવન શાલિને કંપાવેછે. धवः (પતિ).

धुक्ष्, (अ) आ. १. संदीपन क्लेशन जीवनेषु. १ સળગવું, સળગાવવું. २ પીડવું. નડવું. ३ જીવવું. धुक्षते वन्हिः काष्ठेन કાઠવડે અગ્નિ સળગેછે. संधुक्षते = संधुक्खइ = સંધૂકે. संधुक्षितः = संधुक्खिओ = સંધુક્યો.

धुर्व्, (ई) प. १. हिंसार्थः. હણવું. धूर्वति હણેછે. धूर्त: (ઠગ), १. धूः (ધુર), २ धूर्वी (ધરી), धूर्त्त = ધુતા.

धू, (ञ्) उ. ५. कंपने. કંપવું, કંપાવવું, હાલવું, હલાવવું. धूनोति–धूनुते शा-लिनं वातः વાયુ શાલિને હલાવેછે. धवः (પતિ), धूकः (ઘૂવડ). धवधूतः (જોગી) धूमः, धूसरः (કાંઇધોળો), १ धूलिः, २ धूली = धुलि = ધુળ.

धु, प. ६. विधूनने. धुणावबुं, कंपावबुं. धुवति हस्तं नटः न

निधुवनम् (मैथुन).

धू, (ञ्) उ. ९. कंपने. कंपावबुं, धुणा . . .

वायु पल्लवने हलावेछे. १ धूनि, २ . . .

धू, (ञ्) उ. १०. कंपने. कंपावबुं, . . .

यति-ते पुष्प . . .

धूप्, (अ) प. १ . . . धूप . . .

तपेछे, तपे . . . (सधारेव).

धूप्, (अ) उ. १०. भ . . .

करबुं. धूपयति-ते बोलेछे, दी . . .

धूर्, (ई) आ. ४. हिंसागत्योः . . .

(हत).

धूश्, (अ) उ. १०. कांतिकरणे. तेजवंत-तेजस्वी करबुं, शोभतुं करबुं.

यति- ते देहं भूषणेन नरः नर घरेणावडे देहने शोभतुं करेछे.

धूष्, (अ) उ. १०. कांतिकरणे तेजवंत-तेजस्वी करबुं, शोभतुं करबुं. धूषयति

-ते देहं कुंकुमेन बनः जणदेहने कुंकुमवडे शोभतो करेछे.

धूस्, (अ) उ. १०. कांतिकरणे. तेजस्वी-शोभतुं करबुं. धूसयति-ते देहं

चंदनेन नरः नर चंदनवडे देहने कांतिमान करेछे.

धृ, प. १. सेचने. सिंचबुं. धरति मेघः पृथ्वीं मेघ पृथ्वीने सिंचेछे

धृ, (ङ्) आ. १. अविध्वंसने. हेठेन पडवा देबुं. धारण करबुं, आलीशप्पवुं. धर-

ते धारण करेछे. १ धरा, २ वसुंधरा (पृथ्वी). धुरंधरः, मलधरः (रोगभेद),

युगंधरं (धुंसरुं), आधारः (आश्रय), १ धरणी, २ धरित्री (पृथ्वी). धरः

(पर्वत), धारा (प्रपात, दडुओ). धृतिः (१ धारण, २ धैर्य), १ भर्ता, २ धर्मः

(सत्कर्म).

धृ. (ञ्) उ. १. धारणे. धारण करबुं. धरति- ते धारण करेछे. धारक, वज्र-

धरः (इंद्र), [illegible] (विष्णु), गंगाधरः (शिव), धाराधरः (मेघ), दंडधरः

(यम), [illegible] सूतारी= सुतार. कर्णधारः (निजामो, नाविक), धारणम्,

धारणा, धार्यम्, धृत, विधृत, निर्धारणम्, अवधारणम्, आधारः, धृतिः (धैर्य)

धरा. धर्ता, धर्म.

(धृङ्.) आ. ६. अवस्थाने धारणे च. १ रहेवुं, स्थिर थवुं, वसवुं. धारण करवुं. ध्रियते, आध्रियते रहेछे इ०. धरा (पृथ्वी), आधारः (१ जळबंधन क्यारो, २ आश्रय), धार्यः (धारण करवा योग्य), ध्रुवः.

धृज्, (ज) प. १. गतौ. जवुं. धर्जति जायछे.

धृञ्, (इ) प. १. गतौ. जवुं. धृंजति जायछे इ.

धृष्, (त्रि. आ.) प. ५. प्रागल्भ्ये. धीठ थवुं, हिंमतवान थवुं, समर्थ थवुं. प्रवीण थवुं. धृष्णोति मैत्र [illegible] धृष्टः (अविनीत), धर्षितः (प्रगल्भ), धिषणा (बुद्धि).

धृष्, (अ) उ. १०. प्रसहने. प्रसहनमभिभवः जितवुं, पराभव करवो. ति–ते. धर्षति धृष्टोधार्मिकम्. अविनीत धार्मिकने जितेछे. धर्षितः (धृष्यः, (जितवा योग्य), अधृष्यः, धर्षणम् (जितवुं).

धॄ. प. ९. वयोहानौ. जूनुं थवुं, वय ओछुं थवुं. धृणाति वस्त्रम् वस्त्र जूनुं थायछे.

धे, (ट्) प. १. पाने. धावुं, पीवुं, पान करवुं. धयति धेनुं वत्सकः वाछडो धेनुने धावेछे. धयः (शिशु), धया (कन्या). स्तनंधयः (बाळक), स्तनंधयी (बाळकी), धीतम् (पीधुं), शुनिंधयः (कुकरियुं), धात्री (१ उपमाता, २ पृथ्वी, ३ आमळी), धेनुः (गाय), सुधा (अमृत), धत्तूरः= धतुरो.

धेक्, उ. १०. दर्शने. जोवुं, देखवुं. निहाळवुं. धेकयति–ते शिवं शैवः शैव शिवने निहाळेछे. धेकः (दर्शन).

धोर्, (ऋ) प. १. गतिचातुर्ये. सारु चालवुं, रुडुं चालवुं. धोरति घोटः घोडो सारुं चालेछे. १ धोरितम्, २ धोरितकम्, (घोडानी सारी चाल), धोरणम् (वाहन), आधोरणः (हस्तिपालक, महावत).

ध्मा. प. १ शब्दाग्निसंयोगयोः. १ शब्दसंयोग करवो. फुंकवुं, वगाडवुं. २ अग्निसंयोग करवो. धमवुं. धमति शंखं [illegible] [illegible] नडयो. [illegible] देवदत्त, [illegible]

ध्यै, प. १. चिंतायाम्. चिंता करवी, चिंतववुं. ध्यायति मातरं बालः बाळ माने

चिंतवेछे. ध्यातः (चिंतित), ध्यानम् (चिंतन), ध्याता (क + चिंता करनार), ध्येयः (ध्यान करवा योग्य), आढ्यः (धनवान), संध्या (संध्याकाळ), मध्यम् = (मध्य), धीः (मति), धीवरः = धीमरु (माछी).

ध्रज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. ध्रजति जायछे.

ध्रज्. (इ) प. १. गतौ जवुं ध्रंजति जायछे.

ध्रण, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. ध्रणति शब्द करेछे.

ध्रस, (उ. अ) प. ९. उंछे. कणुवीणवा, वीणवुं ध्रस्नाति कणान् भिक्षुः भिक्षु कणोने वीणेछे,

ध्रस्, (उ. अ.) उ. १०. उंछे उत्क्षेपे च. १ कणुवीणवा, वीणवुं. २ फेंकवुं, [illegible]वुं. ध्रासयति-ते कणान् यतिः जति कणोने वीणेछे इ०.

ध्राक्ष्, (इ) प. १. घोरवासिते कांक्षायां च. १ भयंकर शब्द करवो, पोहामणो घांटो कांडवो, २ इच्छवुं, चाहवुं. ध्रांक्षति सिंहः सिंह भयंकर शब्द करेछे. इ०.

ध्राख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ सूकावुं, शुष्क थवुं. २ पूर्ण करवुं. ध्राखति.

ध्राघ्, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. बल करवुं, [illegible]

ध्राड्, (ऋ) आ. १. विशरणे. चेरवुं, शाडवुं [illegible] पुष्पम् [illegible] [illegible]

ध्रिज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. ध्रेजति जायछे.

ध्रु, प. १. स्थैर्ये. स्थिर थवुं, अचल थवुं. ध्रुवति स्थिर थायछे.

ध्रु, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ जवुं. २ स्थिर थवुं, अचल थवुं. ध्रुवति स्थिर थायछे. ध्रुवः (स्थिर), ध्रुवः (ध्रुव [illegible]), ध्रुविलः (कविनाम),

ध्रुव्, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ जवुं. २ स्थिर थवुं, अचल थवुं. ध्रुवति स्थिर थायछे ध्रुवः. (स्थिर).

ध्रू, प. ६. गतिस्थैर्ययोः. १ जवुं. २ स्थिर थवुं, अचल थवुं. ध्रवति स्थिर थायछे. ध्रुवः (स्थिर).

[illegible]क, (ऋ) आ. १. शब्दोत्साहयोः. उत्साहोऽर्धवृद्धिरौद्धत्यं च. १ शब्द करवो. [illegible] थवुं, ३ [illegible] करवुं. गर्व करवो, अहंकार करवो. [illegible] शब्द करेछे.

[illegible] प. [illegible] तृप्तौ. तृप्त थवुं, धरावुं. ध्रायति विप्रः विप्र धराय छे. घ्रायति = धरावे [illegible] = धरावे. ध्राणः (तृप्त).

ध्वज्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. ध्वजति जाय छे. ध्वजः (धजा), मकरध्वजः (काम), कपिध्वजः (अर्जुन).

ध्वञ्, (इ) प. १. गतौ. जवुं. ध्वंजति जाय छे.

ध्वण्, (अ) प. १ शब्दार्थः. शब्द करवो. ध्वणति शब्द करे छे.

ध्वन्, (अ. म) प. १. शब्दे. शब्द करवो. ध्वनति शब्द करे छे. णौ–ध्वनयति घंटां नरः नर घंटाने शब्द करावे छे. १ ध्वनः, २ ध्वानः, ३ ध्वनिः (शब्द). ध्वनितः (शब्दित), ध्वान्तम् (अंधारुं).

ध्वन्, उ. १०. शब्दार्थे. शब्द करवो. ध्वनयति–ते शब्द करे छे. १ ध्वनः, २ ध्वानः, ३ ध्वनिः, (शब्द).

ध्वंस्, (उ) आ. १. अवस्रंसने गतौ च. १ हेठे पडवुं, २ अकळावुं, भूको थवो, ३ जवुं. ध्वंसते हेठे पडे छे इ०. ध्वंसः (विनाश).

ध्वाक्ष्, (इ) प. १. घोरवासिते कांक्षायां च. १ भयंकर शब्द करवो, भोहामणुं बोलवुं, २ इच्छा करवी. ध्वाक्षति ध्वाङ्क्षः प्राय भयंकर शब्द करे छे. ध्वाङ्क्षः (१ कागडो, २ बगलो), ध्वांक्षरावः (काकशब्द).

ध्वृ. प. १. हूर्छने. हूर्छनं कौटिल्यम्. वांकुं थवुं, कुटिलता करवी. ध्वरति [illegible] [illegible] (धाव).

नक्क्, (अ) उ. १०. नाशने. नाश करवो. नक्कयति–ते नाश करे छे.

नख्, (अ) प. १. सर्पणे. चालवुं, [illegible]. नखति चाले छे. नखः.

न[illegible] [illegible] चाले [illegible] [illegible]. नख = [illegible]

न[illegible] [illegible]. नटति नाचे छे. नटः, नटी.

[illegible] [illegible] गतौ च. १ नृत्य करवुं, नाचवुं, २ नमवुं,

[illegible]

[illegible] [illegible], नमवुं, [illegible]

(अ) उ. १०. [illegible] नाट्यम्. १ नाट्य करवुं, २ पडवुं. नाटयति–ते हस्तं नटी नटी हाथने नचावे छे इ०. नाट्यम्, नाटकम्.

नड्, (अ) प. १. संचये. સાંચવું, એકઠું કરવું. नडति સાંચેછે.

नड्, (अ) ड. १०. भ्रंशे. પડવું, પછાડવું. **नाडयति–ते** પાડેછે. नाडी, प्रणाल, **प्रणाली.**

नड्, उ. १०. पतने. પડવું. नडयति–ते પાડેછે.

नद्, (टु. इ) प. १. समृद्धौ. હરખવું, આનંદવાન્ થવું. **नंदति** હરખેછે. नंदनः (પુત્ર), नंदः, आनंदः, नंदा (તિથિ. १–६–११), नांदी (સ્તુતિ), **नंदि** (**इन्** + શિવગણ), नंदकः (વિષ્ણુખડ્ગ), ननांदा (**ऋ** + નણદ).

नंच्, (अ) प. १. गतौ. જવું. नंचति જાયછે. **नंचः** (ગતિ).

नभ्, (अ) प. १. प्रव्हत्वे शब्दे च. प्रव्हत्वं नम्रत्वम्. १ નમવું, २ શબ્દ કરવો. नमति [illegible] **नमनम्**, [illegible] [illegible] , नम्र, विनय , [illegible], नमः, **नम** [illegible] नता (**ऋ** + પુત્રનો પુત્ર), नमः (अस् + નમન).

नर्द्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. नर्दति શબ્દ કરેછે. नर्दः (શબ્દ), गेहे. नर्दी (इन् + ઘરમાંબ્રુ).

नल्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું, ચળકવું. **नाल्यति–ते** બોલેછે ह०.

नाथ्, (क) आ. १. याच्ञोपतापैश्वर्याशीःषु. [illegible] **अस्याशिष्ये-** [illegible] २ જાચવું, માગવું. [illegible] **પણું** કરવું, પ્રભુતા કરવી, ધણિરથવું, ४ આશી [illegible] નાથતિ યાચકો વદાન્યમ् [illegible] **सल:** સાધું. [illegible] **नाथति** [illegible] **था-** પછે. **नाथते विप्रोयजमानम्** વિપ્ર યજમાનને આશીર્વાદ દેછે. **नाथः** (१ સ્વામી, २ બળદના નાકે ઘાલેલી દોરી), नायकः (જાચક), **नाथनम्** = **नाथ**-પણું. **नाथितः** = **नाथिता** = नाथ्य. लोकनाथः, **जगन्नाथः, विश्वनाथः.**

नाध्, (क) आ. १. याच्ञोपतापैश्वर्याशीःषु. १ જાચવું, માગવું, २ પીડવું, નડવું, ३ પ્રભુતા કરવી, ધણીથવું, ४ આશીર્વાદ દેવો. नाधते.

निवास, उ०. १०. **आच्छादने.** ઢાંકવું, ઓઢાડવું. **निवासयति–ते वस्त्रेण** [illegible] વસ્ત્રવડે દેહને ઢાંકેછે. निवासः.

[illegible] प. १. **सेचने.** સિંચવું. **नेयति** સિંચેછે.

निष्क्, (आ) आ. १०. परिमाणे. માન કરવું, પરિમાણ કરવું. निष्कयति માન કરેછે. निष्कः (પરિમાણ વિશેષ).

नील्, (अ) प. १. वर्णे. वर्णोपलक्षितायां क्रियायाम्. રંગવું, લીલું કરવું. नीलति श्वेतं मरकतकान्त्या ધોળાને નીલ મણિની કાંતિવડે લીલું કરેછે. नीलम् = [illegible] नीला शाटी નીલી સાડી. नीली [illegible]

नीव्. [illegible] स्थौल्ये. [illegible] ना ति જાડું થાયછે. नीवम् (નેવું ઘરનું).

नुद्, (अ) प. ६. वधे. હણવું. नुदति હણેછે.

नृत्, (ई) प. ४. गात्रविक्षेपे. નાચવું. नृत्यति नटः નટ નાચેછે. नृत्यम् = नृत्त = नाट्य. नर्त्तकः (નાચનાર), नर्त्तकी (નાચનારી), नर्त्तनम्, नृत्तम् (નાચ), सुनृतम् ([illegible] સત્યવચન).

नृ, (प [illegible] [illegible] च्चे. પમાડવું, મેળવવું, અણાવવું, દોરવું. नृणाति नरं राजा રાજા નરને [illegible] [illegible]છે. णी–नरयति. नरः, नारी (સ્ત્રી), नीर्णिः (સેવું), नर्म (अन् + क्रीडा), नारमः (ઝાડ).

पक्ष्, (अ) प. १. परिग्रहे. સ્વીકારવું. पक्षति સ્વીકારેછે. पक्षः.

पक्ष्, (अ) उ. १०. परिग्रहे. સ્વીકારવું. पक्षयति–ते સ્વીકારેછે. पक्षः.

पच्, (डु. अं. ष) उ. १. पाके. રાંધવું, પચવું, અટવવું. पचति–ते तंदुलं पाचकः પાચક તાંદુલને રાંધેછે. पाकः (રસોઇ), पाचकः (રસોઇઓ), पचनम् (રાંધવું), पक्वः = पक्वं = पक्वे. पाचकः (આંગઠ), पाचिका (આંગણી), अकृष्टपच्याः (ખેડ્યા વિનાવગરે પાકેલો), १ पचेलिमः, २ पक्तव्यः (રાંધવા [illegible] [illegible] नम्, ४ मांसपचनम् (માંસની [illegible]ડી), सार्पपिकः कटाहः [illegible] [illegible] रांधनारी [illegible]), [illegible] [illegible] (પાક).

[illegible] સ્પષ્ટ–દેખાડવું–પ્રકટ કરવું. पचते गुणं कवि [illegible] नम्, पंचिका (થાપણ), पंकः (કાદવ), पंचालः [illegible] પાંચ સંખ્યા), प्रपंचः (પ્રકટ),

पच्, (इ) उ. १०. विस्तारवचने. વિસ્તારે બોલવું. पंचयति–ते, पंचति

विस्तारे કહેછે. प्रपंचः (વિસ્તાર), पंकः (કાદવ), पक्ष्म (મન્ [illegible] प्रपंचितम्, (વિસ્તાર્યું).

पज्, (इ) प. १. (सौ०) रोधे. રૂંધવું, રોકવું. पंजति રોકેછે. पंजरम् = પાંજરું.

पट्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पटति જાયછે. पटः (વસ્ત્ર), पट्टनम् (નગર), पटलम् (છાજ, પડલ), पाटलम् (ગુલાબી રંગ), पटोलः (શાકભેદ), पटहः (ઢોલ), पटुः (ચતુર). पाटला = પાડલ. पटोली (તુરિયાનો વેલો).

पट. [illegible] परिवेष्टनम. [illegible] पटयति रज्जुम् वेष्टयतीत्यर्थः દોરીને [illegible] पटी (નાહનું વસ્ત્ર).

[illegible] भासार्थे च. १ ચીરવું. २ દીપવું पाटयति-ते, [illegible] १ पाटः, २ पाटकः (કુળિયું. પાડો, ગામ).

पठ्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. ઉંચું-પ્રકટ બોલવું पठति पाठं पाठकः પાઠક પાઠને પઢેછે. पाठः, पाठकः, पठनम्. पठितम् = पढिअं = પઢેલું = પઢ્યું १ पाठ्यम्, २ पठनीयम् (પઢવા યોગ્ય).

पठ्, उ. १०. ग्रंथे. ગુંથવું, સિવવું. पठयति-ते ગુંથેછે.

पड्, (इ) आ. १. गतौ. જવું. पंडते જાયછે. पंडा (બુદ્ધિ), पंडिओ = પંડ્યો. पंडः (નપુંસક).

पड्, (इ) उ. १०. नाशने. નાશ કરવું. पंडयति-ते, पंडति નાશ કરેછે.

पण्, (अ) आ. १. व्यवहारे स्तुतौ च. व्यवहारः पणिः, स्तुतिर्नुतिः. १ વ્યવહાર એટલે આપવું લેવું, २ સ્તુતિ એટલે સ્તવન કરવું. व्यवहारे पणते वणिक् हट्टे વાણિયો હાટમાં આપલે કરેછે. स्तुतौ-पणायति हरिं भक्तः ભક્ત હરિને નમેછે. १ पणितव्यम्, २ पण्यम् (વેચવાનું), आपणः (હાટ), शाकपणः (શાકવ્યવહાર), आपणिकः (નગરવાસી), १ वणिक्, २ वाणिजः = વાણિયો. विपणः (વિક્રય).

पत्, (ऌ) प. १. पतने. પડવું. पतति वृक्षात्फलम् ઝાડથી ફળ પડેછે. पतति = पडइ = પડે [illegible]-पातयति = पाडेइ = પાડે. आपतति. आवडइ = આવ- [illegible] उप्पडइ = ઉપડે. पातः (પડવું), पतः (પક્ષી), पतनम् = [illegible] उत्पातः, निपातः, संपातः, आपातः, पतितः = पडिओ = પડ્યો. [illegible] = ઉપડ્યો. आपतितः = आवडिओ = આવડ્યો.

संपतितः= संपडेलो झंपडेलो. पत्रम् (१ वाहन, २ पान), पताका २८ पताकी (इन् + ध्वजा वाळनारो). आपातिक (आंस्). पतंगः (प. तडं, ३ टुं, सुरज), पत्तनम् (नगर), पतत्रम् (पीछुं), पातालम्, पन्सलः (श्रेष्ठ) संपातिः (गीधराज), पाप्मा (अन् + पाप), प्रणिपातः (नमस्कार).

पत्, (अ) आ. ४. ऐश्वर्ये. धणी थवुं. पत्यते धणी थायछे. पतिः (धणी).

पत्, उ. १०. गतौ. जवुं, पडवुं. पतयति–ते, पतति पडेछे.

पत्, (अ) उ. १०. गतौ. जवुं, पडवुं. पातयति–ते, पतति पडेछे.

पथ्, (ए) प. १. गतौ. जवुं. पथति जायछे. पथः (मार्ग), पाथः (अस् + जल), पंथाः (इन्+मार्ग).

पथ्, (अ) उ. १०. प्रक्षेपे. फेंकवुं. पाथयति ते फेंकेछे.

पथ्, (इ) उ. १०. गतौ. जवुं. पंथयति–ते, पंथति जायछे. परिपंथयति शत्रु थायछे. परिपंथी (इन+शत्रु).

पद्, (अ) आ. ४. गतौ. गतिर्यानं ज्ञानं च. १ जवुं, २ जाणवुं. पद्यते जायछे, जाणेछे. प्रपद्यते, विपद्यते, आपद्यते, प्रतिपद्यते, निष्पद्यते = निष्पज्जइ = नीपजे. संपद्यते, उपपद्यते, पन्नः (पामेल), प्रपन्नः (शरणागत), विपन्नः (पीडित), आपन्नः (प्राप्त), प्रतिपन्नः (पामेल), निष्पन्नः, संपन्नः, उपपन्नः, प्रतिपद् (१ पडवो, २ ज्ञान), विपत् (विपत्ति), संपत् (धन), आपत् (दुःख), संपत्तिः, विपत्तिः, आपत्तिः, निष्पत्तिः (नीपज), प्रतिपत्तिः, पदम् (१ स्थान, २ पग, ३ पगलुं), पादः (चरण), पद्मं (कमल). पद्रः (गामडुं), १ पदविः, २ पदवी (मार्ग), पादुका (पावडी), पत्तिः (पाळो), उपपादनम्, प्रतिपादनम्, संपादनम्

पद्, आ. १०. गतौ. १ जवुं, २ जाणवुं. पदयते जायछे, जाणेछे. पदम् (स्थान).

पन्, (अ) आ. १. स्तुतौ. स्तुति करवी. पनायति परमेश्वरं भक्तः भक्त परमेश्वरने स्तवेछे. १ पांडुः, २ पांडुरः (धोळो). पनसः= फणस (फलवृक्ष).

पंपस्, प. ११. दुःखे. दुःख पामवुं. पंपसति मदेनार्त्तः रोगी रोगे दुःख पामेछे.

पय्, (अ) आ. १. गतौ. जवुं. पयते जायछे. पयः (अस + १ दुध, २ पाणी)

14

पक्ष, प. ११ प्रसृती प्रसृमि पदिमाणविशेष. ખોબો ભરવો, ચાંગળું ભરવું. [illegible] ૨ પાશ્રી).

पर्ण्, उ. १०. हरितभावे. હરિયા–પોપટિયા રંગે રંગવું–રંગાવું. पर्णयति હરિયા રંગે રંગેછે–રંગાયછે. पर्णम् = पण्णं = પાનું = પાન.

पर्द्, (अ) आ. १. कुत्सिते शब्दे. गुदरवइत्यर्थः. પાદવું, શબ્દ કરવું. पर्दते વાયલ પાદેછે. पर्दते = पद्दइ = પાદે. पर्दनः = पद्दणो = પાદણ. पर्दिओ = પાદો. पर्दनम् = पद्दणं = પાદવું. कपर्दः = कवड्डो = કોડે.

पर्प्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पर्पति જાયછે. पर्पटः = पप्पडो = પાપડ.

पर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पर्बति જાયછે.

पर्व्. (अ) प. १. पूरणे. પૂરવું. पर्वति પૂરેછે. पर्व (अन् + १ પેરાઈ, ૨ ઊત્સવ, ૩ અમાંસ ને પડવાનો સંધિ, ૪ અષ્ટમી, અમાવાસ્યા અને પૂર્ણિમા), पर्वतः.

पल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पलति पथे नरः નર પથે પળેછે. पलति = पलइ = પળે. पलितः = पलिओ = પળ્યો. पलम् (માંસ), पलितं = પળિયું (ધોળ કેશ), पालः, गोपालः, धनपालः, पललम् (ખોળ). १ पलः, २ पलालः = પરાળ. पल्वलम् (અખાત, સરોવર), पिप्पलः = पिप्पलो = પીપળો. पिप्पली = પીપળી. १ पाली, २ पालिः = પાળિ = પાળય. उत्पलम् = ઊપળું (૧ કમળ, ૨ ખાટલાનું અંગ).

पल्ल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. पल्लति જાયછે. १ पल्ली, २ पल्लिः (ઘરોળી), पल्लवः (નવું પત્ર).

पल्यूल, उ. १०. लवनपवनयोः. ૧ છેદવું, કાપવું. ૨ શુદ્ધ કરવું. पल्यूलयति सबुसं धान्यम् પરાળ સોતા ધાન્યને કાપેછે. पल्यूलयति क्षेत्रम् ખેતરને શુદ્ધ કરેછે.

पव्, (अ) आ. १. गतौ જવું. पवते જાયછે. पवनः (વાયુ).

पश्, (अ) उ. १०. बंधने. બાંધવું. पाशयति–ते पाशैरश्वम् પાશવડે ઘોડાને બાંધેછે. पाशः = ફાંસો (પાસલો), पाशकः (પાસો), पाशी (इन् + વરુણ દેવ).

पष्, (अ) उ. १. बाधनस्पर्शनयोः. स्पर्शने ग्रंथनम्. ૧ પીડવું. ૨ ગુંથવું. पषति–ते પીડેછે, ગુંથેછે. पाषाणः = पाहाणो = પાહાણ.

पर्ष्, उ. १०. गतौ. જવું. पषयति-ते જાયછે.

पस्, (अ) प. १. (सौ०) निवासे. વસવું. पसति વસેછે. पस्त्यम् (ઘર).

पस्, (इ) उ. १०. नाशने. નાશ કરવું. पंसयति-ते, पंसति નાશ કરેછે. पांसुः (ધૂળય).

पा, प. १. पाने. પીવું. पिबति जलम् જલને પિયેછે. पानम्, पीतम् = પીવું. पानीयम् (જલ), पिपासा (તરસ), पिपासुः (તૃષિત), १ सुरापी, २ सीधुपी (દારુ પીનારી સ્ત્રી), द्विपः (વાઘ), द्विपका = દિપડો (વાઘ), प्रपा (જલ-શાલા), सुरापाणाः माच्याः (દારૂ પીનારા પૂર્વિયા), पायुः (ગુદ), पाथः (સૂર્ય), पामा (ખસ), पित्तम् (ભાથું), पयः (अस् + १ જલ, २ દૂધ), पातव्यम् = पाअव्वं = પાવું. पेयम्, पिकः (ઓસડ).

पा, प. २. रक्षणे. રક્ષણ કરવું, રાખવું, પાળવુ. पाति क्षेत्रं कृषिः કૃષિ ખેતરને રાખેછે. अधिपः (અધિપતિ), पात्रम् (નદીના બે કાંઠા વચલો જલપ્રવાહનો ભાગ), पतिः (સ્વામી), पिता (ऋ + બાપ), पुमान् (पुंस् + પુરૂષ), विप्रः (બ્રાહ્મણ), भूपः, नृपः.

पार, उ, १०. कर्मसमाप्तौ. કામ પાર પાડવું, કામ પૂરૂં કરવું, સમાપ્ત કરવું. पारयति-ते राजसूयं युधिष्ठिरः યુધિષ્ઠિર રાજસૂયને સમાપ્ત કરેછે. पारम् (પરતીર, સામો કાંઠો), पारितम् (સમાપ્ત કરયું), पारणम्, पारी (ઘોડી).

पाल्, (अ) उ. १०. रक्षणे. રાખવું, પાળવું. पालयति-ते पुत्रं पिता પિતા પુત્રને પાળેછે. पालनम् (રક્ષણ), पालनम् = પારણું (છોકરાંને ઝૂલવાનું), पालिताः = पालिओ = પાળ્યો. पाली = પાળી = પાળ્ય (પાણીમાં તરવાનો ધોરો). पालकः (રક્ષક), १ पाल्यम्, २ पालनीयम् (પાળવા યોગ્ય).

पि, प. ६. गतौ. જવું. पियति જાયછે. पितः (ગત), पीठः (ઉપસ્થ).

पिश्, (अ) उ. १०. कुट्टने. કૂટવું. पिश्चयति-ते કૂટેછે. पिश्चटम् (કલઈ).

पिच्छ्, (अ) उ. १० कुट्टने. કૂટવું. पिच्छयति-ते કૂટેછે. पिच्छं = પીછું.

पिज्, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું, રહેવું. पेजयति-ते વસેછે. पेजा (ઘર).

पिज्, (इ) आ. २. वर्णे संपर्चने अवयवे अव्यक्ते शब्दे च. १ રંગવું. પીળવું, २ એકઠું-મિશ્ર કરવું, ३ અવયવ કરવા, ४ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. पिंक्ते वस्त्रं रंगकारः રંગારો વસ્ત્રને રંગેછે-પીળેછે. १ पिंगः, २ पिंजरः (પીળો), पिंजनी = पिंजणी = પીંજણ. पिंजनम् = પીંજવું. पिंजूलः (હસ્તિબંધનપાશ).

पिञ्ज्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, ૨ દીપવું. पिञ्जयति-ते બોલેછે, દીપેછે.

पिञ्ज्, (इ) उ. १०. हिंसाबलादाननिकेतनेषु. निकेतनं गृहम्. १ હણવું. ૨ બલ કરવું, ૩ આલવું, ગ્રહવું. [illegible] (હસ્તિબંધનપાશ), [illegible] नम् = पिञ्जणं = પિંજણું.

पिट्, (अ) प. १. शब्दसंघातयोः. १ શબ્દ કરવો, ૨ એકઠું કરવું, ઢગ કરવો. पेटति શબ્દ કરેછે. पेटति धान्यम् દાણાને એકઠા કરેછે. १ पिटः, २ पिटकः, ३ पिटम्, ४ पिटकम्, (છાબડી. ચેપલી), १ पेटकः, २ पेटा (મજુસ).

पिठ, (अ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. १ હણવું, ૨ પીડવું, નડવું, દુઃખ દેવું. पिठति હણેછે. पिठरम् (હેડી).

पिड्, (इ) आ. १. संघाते. એકઠું કરવું, ગોળો કરવો. पिण्डते पिष्टं नरः નર પીઠને એકઠો કરેછે. पिण्डः = પેંડો. पिण्डी, पिण्डः (ગ્રાસ), पिण्डः (શરીર), पिण्डितः (ગોળો વળેલ).

पिड्, (इ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. ગોળો કરવો. पिण्डयति — ते, पिण्डति એકઠું કરેછે. ગોળો કરેછે. पिण्डः(१ ગોળો, ૨ ગ્રાસ-કવલ, ૩ શરીર).

पिल्, (अ) उ. १०. क्षेपे. ફેંકવું. पेलयति ફેંકેછે. पलम् (વૃષણ).

पिव्, (इ) प. १. सेचने सेवने च. સિંચવું, સેવવું. पिन्वति સિંચેછે इ०.

पिश, (अ) प. ६. अवयवे दीपनायां च. १ અવયવ કરવા. ૨ પ્રકાશ કરવું, દીપન કરવું. पिंशति અવયવ કરેછે. पिशाचः (એક દેવયોનિ), पैशाची (પિશાચની ભાષા), पिशुनः (ચાડિઓ). १ पेशिः, २ पेशी (માંસપેશી), [illegible]

पिष [illegible] प. ७. [illegible] ૨ હણવું. [illegible] पेष्टि दषद् [illegible] छे. पिनष्टि [illegible] ચોરને [illegible] १ पेषः, २ [illegible] पिनाकम् [illegible] पिण्याकः (तिल [illegible]).

पिस, (अ) प. १. गतौ. જવું. पेसति જાયછે. पिसः (अति), [illegible]

पिस्, (अ) उ. १०. गतौ हिंसायां च. १ જવું, २ હણવું. पेसयति- જાય છે, હણેછે.

पिस्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पिंसयति-ते બોલેછે, દીપેછે.

पी, (ङ्) आ. ४. पाने. પીવું. पीयते पयः बालः બાળ દૂધ પીયેછે. पिच्छं = પીછું. पीठम् (આસન), पीलुः (વરખડો નામે ઝાડ).

पीड्, (अ) उ. १०. गहने. गहनं बाधा. પીડવું, નડવું, પીલવું, નીચોવવું. पीडयति-ते प्रजामेव ग्रहः અનાવૃષ્ટિ પ્રજાને પીડેછે. पीडति = पीडइ = પીડે, પીલે. पीडा. पीडनम्, पीडितः = पीडिओ = પીડયો. पीडितव्यम् = पीडिअव्वं = પીડવું. १ पीडनीयः, २ पीड्यः (પીડવા યોગ્ય), पीलकः (પીલનાર), तिलपीलकः (ઘાંચી), निष्पीडनम् (નીચોવવું), वस्त्रनिष्पीडनम् (વસ્ત્ર નીચોવવું).

पीय्, (अ) प. १ (सौ०) प्रीणने. તૃપ્ત કરવું. पीयति તૃપ્ત કરેછે. पीयूषम् (અમૃત).

पील्, (अ) प. १. प्रतिष्टंभे. प्रतिष्टंभोरोधनम्. રોકવું, રૂંધવું, पीलति રોકેછે. १ पीलः, २ पीलकः (મંકોડો), पिपीलिका (કીડી).

पीव्, (अ) प. १. स्थौल्ये. જાડું થવું, પુષ્ટ થવું. पीवति જાડું થાયછે. १ पीवः, २ पीवरः (જાડો).

पुट्, (अ) प. ६. संश्लेषणे. મળવું, ભેટવું. पुटति कान्तं कान्ता નર નારીને ભેટેછે. पोट. [illegible], पुटः [illegible] पुटी [illegible]ડી. १ पुटः, २ पुटकः, ३ संपुटः (ઘરેણું [illegible]). [illegible] ઘાના.

पुट्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे संचूर्णने च. १ બોલવું, २ દીપવું, ३ ચૂર્ણ કરવું. पोटयति-ते બોલેછે.

पुट्, उ. १०. संसर्गे. ઘાલવું, બાંધવું, સાંધવું. पुटयति-ते संपुटे भूषणं नारी નારી ડાબલામાં ઘરેણું ઘાલેછે. १ पुटः, २ पुटकः, ३ संपुटः (ડાબલો), त्रिपुटी.

पुट्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पुंटयति-ते, पुंटति બોલેછે इ०.

पुड्, [illegible]ने. અંધ થવું. અ[illegible] થવું. पुड्या[illegible]-ते [illegible] देहः દેહ [illegible] અંધ થાયછે.

[illegible]ભાગવું, છોડવું, મૂકવું. पुडति તજેછે.
पुंडति ખડેછે.

पुण, (अ) प. ६. कर्माणि शुभे. શુભ કર્મ કરવું. पुणति શુભ કર્મ કરેછે. पुण्यम् (સત્કર્મ), पुंड्रम् (તિલક), १ पुण, २ निपुणः (ડાહ્યો), पुंडरीकम् (કમલ), पुंडः (ભિન્નવર્ણ), पुणितः (ધર્મનિષ્ઠ).

पुत्त, (अ) प. १. गतौ. જવું. पुत्तति જાયછે. पुत्तिका.

पुथ, (अ) प. ४. हिंसायाम्. હણવું. पुथ्यति रिपुम् શત્રુને હણેછે. पोथः (હિંસા), वातपोथः.

पुथ, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. पोथयति – બોલેછે.

पुथ, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसा प्राण्युपघातः. संक्लेशो बाधा. १ હણવું, २ પીડવું, નડવું, પજવવું. पुंथति હણેછે इ०. पुंथितम् (હણેલ).

पुर, (अ) प. ६. अग्रगमने. આગળ જવું. पुरति આગળજાયછે. पुरितः (આગલ ગયેલો), पुरम् (શરીર).

पुर्व, (अ) प. १. पूरणे. પૂરવું. पुर्वति जलेन कलशं नरः નર જલવડે કલશને પૂરેછે. पूर्वः.

पुर्व, (अ) उ. १०. निकेतने. વસવું. पूर्वयति–ते વસેછે.

पुल, (अ) प. १. महत्त्वे. મોટું થવું, વિસ્તાર પામવું. पोलति મોટું થાયછે. १ पोलः, २ पुलः, ३ पुलम्, ४ विपुलम् (વિસ્તાર). पुलकः (રોમાંચ), पुलिनम् (બારું), पुलिः (પુલો), पुलिंदः (મ્લેચ્છ).

पुल, (अ) प. ६. महत्त्वे. મોટું થવું. पुलति મોટો થાયછે.

पुल, (अ) उ. १०. महत्त्वे. મોટું થવું, વિસ્તાર પામવું. पोलयति–ते વિસ્તાર પામેછે. पोलः (વિસ્તાર).

पुष [illegible] १. [illegible]
[illegible]
पोषणम्.

पुष, (अ) प. ४. पुष्टौ. પોસવું. पुष्यति પોસેછે. पुष्टः, पुष्यः (નક્ષત્રભેદ).

पुष, (अ) प. ९. પોસવું. पुष्णाति પોસેછે.

[illegible] १०. धारणे. धारण करवुं. पोषयति-ते आभरणं नरः न पहेरेछे.

पुष्प्, (अ) प. ४. विकसने. फूलवुं. पुष्प्यति कलिका, कळी फूलेछे. पुष्पम् (फूल), पुष्पितः (फूलेल), पुष्पिता (फूलेली).

पुस्, (अ) प. ४. विभागे अभिमर्दे च. १ विभाग करवो, २ भांगवुं, भांगवुं, भूंसवुं. पुस्यति विभाग करेछे. पुस्यति = पुसइ = भूसे. पुसितः = पुसिओ भूस्यो. पुस्तम्, २ पुस्तकम्, (लखेलां पत्रनो संचय).

पुंस्, (अ) उ. १०. अभिवर्द्धने. उदित थवुं, वधवुं. पुंसयति-ते उदित थायछे. नपुंसकम्.

पुस्त्, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ आदर करवो, २ अनादर करवो. पुस्तयति-ते आदरेछे इ०. पुस्तम्, पुस्तकम्. (लखेलां पत्रनो संचय).

पू. (ङ्) आ. १. पवने. पवनं नीरजीकरणम्. ऊपणवुं, शुद्ध करवुं, झाटकवुं. पवते गवाहारान् खले खळामां गवारने ऊपणेछे. १ पवनम्, २ उत्पवनम् (ऊपणवुं), विपूयः (दोरडुं इत्यादि रचवाने शोधवानो मुंज), १ पवमानः, पवनः (वायु), पवित्रः – त्रा – त्रम्. निष्पावः (शुद्धीकरण), पोतः (बाल), पूगः (सोपारी(, पुण्यम् (सत्कर्म), पुत्रः (सुत), पविः (वज्र), पोत्रम् (१ हळाग्र, २ सूयरना मुखनो अग्रभाग).

पू, (ञ्) उ. ९. पवने. पवनं शुद्धिः. शुद्ध करवुं. पुनाति – पुनीते यवान् खले खळामां जवने ऊपणेछे. पूनं धान्यम् (धान्य ऊपणेल), पवित्रम्, पुत्रः, पूतः (शुद्ध), पोत्रम् (हळमुख, २ सूयरमुख). पोता (ऋ + ऊपणनार), पोतः (बाळ), पोली (पोळी), पवनी (सावरणी), पावनम्, परिपावनम.

पूज्, (अ) उ. १०. पूजायाम्. पूजवुं. पूजयति-ते गुरुं शिष्यः शिष्य गुरुने पूजेछे. पूजा, पूजनम्, पूजनी (सावरणी), पूजकः (पूजनार), पूजितः = पूजिओ = पूज्यो. गुरुपूजकः. १ पूज्यः. २ पूजितव्यः = पूजिअव्वो = पूजवो.

[illegible] (अ) उ. १०. संघाते. एकठुं करवुं. पूलयति-ते एकठुं करेछे.

[illegible] १. विशरणे दुर्गंधे च. १ सडवुं, राजवुं, भिन्न थवुं, २ दुर्गंधावुं. [illegible] पूतः (दुर्गंधवाळो), १ पूयः, २ पूतिः (दुर्गंधि), पूतिगंधिः [illegible].

पूर्, (ई) आ. ४. आप्यायने. आप्यायनं वृद्धिः १ [illegible], २ [illegible] [illegible], [illegible] करवुं. पूर्यते [illegible] इ०. पूरः (नदीपूर), पूरन [illegible] [illegible] [illegible] प्रतपूरः (घेवर [illegible]) [illegible] [illegible], सत्र-शाला, [illegible] नग-री), बीजपूरः = बीजउरो = બીજોરૂ.

पूर्, (ई) प. १०. आप्यायने. १ पूरवुं, २ संतुष्ट करवुं. पूरयति-ते, पूरति पूरेछे इ०. पूरति = पूरइ = पूरे.

पूर्ण्, (अ) उ. १०. संघाते [illegible]

पूर्त्, (अ) उ. १०. निकेतने [illegible]

पूल्, (अ) प. १. संघाते. [illegible] १ पूल [illegible] पूळो, २ पूलकः, ३ पूली (तृणनो पूळो).

पूल्, (अ) उ. १०. संघाते. એકઠું કરવું. पूलयति-ते એકઠું કરેછે. (ગઠી).

पूष्, (अ) प. १. वृद्धौ. વધવું. पूषति વધેછે. पूषितः (વૃદ્ધ), पूषा (એકદેવ)

पृ, (ङ) आ. ६. व्यायामे. प्रायेणाय व्याङ्पूर्वः. ઉદ્યોગ કરવો, ધંધો કરવો. म्रियते-व्याप्रियते धर्मे साधुः સાધુ ધર્મનેવિષે ઉદ્યોગ કરેછે. व्यापारयति = वावरइ = વાવરે. व्यापारः, व्यापृतः व्यापारित = वावरिओ = વાપર્યો. पृतना (સેના).

पृ, प. ५. (वे०) प्रीतौ. નેહ કરવો, હેત કરવું. पृणोति साधुरतिथीन् સાધુ અતિ-થીને નેહ કરેછે.

पृ, (ई) आ. २. संपर्चने. संपर्चनं मिश्रणम्. મિશ્ર થવું, મળવું. पृक्तः, संपृक्ते साधुभिः सह साधुः સાધુઓમાં સાધુ મળેછે. १ पर्कः, २ संपर्कः (મિશ્રતા), संपृक्तः (મળેલ).

पृच्, (इ) प. ७. संपर्के. संपर्कोमिश्रणम्. મિશ્ર થવું, મળવું, સંયુક્ત થવું. पृणक्ति [illegible] મળેછે. १ पर्कः, २ संपर्कः (મેળ), मधुपर्कः.

पृच्, (अ) उ. १०. संयमने. નિયમે રાખવું. पर्चयति-ते, पर्चति નિયમે રાખેછે.

पृष्, (ङ) आ. २. वर्णे संपर्चने अवयवे अव्यक्तेशब्दे च. १ રંગવું, २ મિશ્ર કરવું, ३ અવયવ કરવા, ४ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. पृक्ते રંગેછે इ०.

पृड्, (अ) प. ६. सुखने. સુખ દેવું, સુખ કરવું. पृडति धर्मः लोकम् લોકને ધર્મ સુખી કરેછે.

[illegible] (अ) प. ९. प्रीणने. तृप्त थवुं, तृप्त करवुं. पृणाति लोकं लोकने तृप्त करेछे. पृणः, लोकंपृणः (लोकने तृप्त करनार).

पृथ्, (अ) उ. १०. प्रक्षेपे. फेंकवुं. पर्थयति–ते फेंकेछे.

पृष्, (उ) प. १. सेचनहिंसासंक्लेशनेषु. १ सिंचवुं, २ हणवुं, ३ पीडवुं, नडवुं. पर्षति भूमिं मेघः मेघ भूमीने सिंचेछे. पृष्टः (सिंच्यो), पृष्यम् (सिंचवायोग्य), पृषता (१ मृग, २ बिंदु), पर्जन्यः (मेघ), पार्ष्णिः = पान्ही. पृषती (मृगी), पृषत्का (बाण).

पॄ, प. ३. पालनपूरणयोः १ पालन करवुं, २ पूरवुं. पिपर्त्ति पालन करेछे. पारः व्यापारः, व्यापृतं (वापरेल).

पॄ, प. ९. पालनपूरणयोः १ पाळवुं, २ पूरवुं. पृणाति विश्वं विश्वंभरः विश्वंभर [illegible]

[illegible]

परमः (उत्कृष्ट), पुरीषम् (विष्टा), पुरुषः (नर), १ परु, २ पर्व, (पेरासा, सांधा). १ पूः, २ पुरी (नगरी). पुरुरः (कृत), पर्णः (पांगळाने चालवानुं काग), पुरुः (१ महान, २ राजा).

पृ, उ. १०. पूरणे. पूरवुं. पारयति–ते, परति पूरेछे.

पेल्, (ऋ) प. १. गतौ. जवुं. पेलति जायछे. पेला (वस्त्रादिक घालवानुं भाजन विशेष), १ पेलः = पेळ. २ पेलका (पेलिया).

पेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. सेववुं. पेवते सेवेछे.

पेस्, (ऋ) प. १. गतौ. जवुं. पेसति जायछे.

पै, प. १. शोषणे. सुकावुं, सोसवुं. पायति सुकायछे.

पैण, (ऋ) प. १. गतिप्रेरणश्लेषणेषु. १ जवुं, २ प्रेरवुं, ३ भेगुं थवुं. पैणति जायछे.

प्यै, (ङ्) आ. १. वृद्धौ. वधवुं. प्यायते. प्रप्यिता (इतमग).

प्याय्, (ओ, ई) आ. १ वृद्धौ. वधवुं. प्यायते वधेछे. पीवरः (जाडो), पीवरी, पीवा (अनु + स्थूळ जाडो). पीनौ स्तनौ (जाडास्तन) पीनं मुखं, आपीनः, आपीनम्, पीनः (स्थूळ).

प्रच्छ्, (अ) प. ६. ज्ञीप्सायाम्. जिज्ञासा ज्ञीप्सा. पूछवुं. जाणवानी इच्छा करवी.

पृच्छति गुरुं शिष्यः શિષ્ય ગુરૂને પૂછેછે. पृच्छति = पुछइ = પુછે पृच्छा = પુછ (प्रश्न), पृच्छकः (પૂછનાર), प्रश्नः (પૂછ), प्रष्टः (પૂછ્યો), प्रष्टव्यम् = पुछअव्वं = પૂછવું. पृश्नि (કિરણ).

प्रथ, (अ, ष, म) आ. १. प्रख्याने. प्रख्यानं प्रसिद्धिः પ્રસિદ્ધ થવું. प्रथते विद्यया विद्वान् વિદ્વાન વિદ્યાવડે પ્રસિદ્ધ થાયછે. णी-प्रथयति પ્રસિદ્ધ કરેછે. प्रथा (પ્રસિદ્ધિ). पृथ्वीका (એલચી), प्रथमः (પેહલો), पृथिवी (ભૂમિ), प्रति (એક ઉપસર્ગ), प्रथनम् (प्रसिद्धि), १ पृथुः, २ पृथुकः = પહુક. = પુક. पृथुकः = पहुओ = પેવો.

प्रथ्, (अ) उ. १०. प्रख्याने. પ્રસિદ્ધ થવું. प्राथयति પ્રસિદ્ધ થાયછે.

प्रस, (अ, ष, म) आ. १ विस्तारे प्रसुवे च. १ વિસ્તારવું, २ પ્રસવવું, જણવું. प्रसते વિસ્તારેછે. णी-प्रसयति વિસ્તારાવેછે.

प्रा, प. २. पूरणे. पूरवुं. प्राति जलेन घटम् જલવડે ઘડાને પૂરેછે.

प्री, (ङ) आ. ४. प्रीतौ. सकर्मकः. પ્રીતિ કરવી, હેત કરવું, ચાહવું. प्रीयते धर्मं साधुः સાધુ ધર્મને ચાહાયછે. प्रीतः (હેતાળ), प्रीतिः (પ્રેમ), प्रियः (વાહલો), प्रिया, प्रियम्.

प्री, (ञ) उ. ९. तर्पणे कान्तौ च. कान्तिरभिलाषः. १ તૃપ્ત થવું-કરવું. प्रीणाति, प्रीणीते. તૃપ્ત થાયછે.इ०. प्रीतः, प्रियः, प्रिका (વાહલી).

प्री, (ञ) उ. १०. तर्पणे. તૃપ્ત થવું-કરવું. प्रीणयति-ते, प्राययति-ते, प्रयति-ते તૃપ્ત થાયછે.

प्रु, (ङ) आ. १. गतौ. જવું. प्रवते જાયછે. कटप्रूः (નદીતારો), प्रोथः (અશ્વનાસિકાગ્ર).

प्रुड, (अ) प. १. मर्दने. મર્દન કરવું, મરડવું. प्रोडति મરડેછે.

प्रुष, (उ) प. १. दाहे. બાળવું. प्रोषति બાળેછે.

प्रुष, (अ) प. ९. स्नेहनसेवनपूरणेषु. १ ભીનું કરવું, २ સેવવું, ३ પૂરવું. प्रुष्णाति ભીનું કરેછે इ०. १ निप्रुषः, २ विप्रुट् (बू + જલકણ), प्रुषितः (ભીનું કરેલ).

प्रेङ्खोल, उ. १०. आंदोलने. હિંદોળવું. प्रेङ्खोलयति-ते હિંદોળેછે. प्रेङ्खा १ ઊભી, २ ચાલવી, ३ હિંચકો).

प्रेष्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. प्रेषते જાયછે.

प्रोथ्, (ऋ) उ. १. पर्याप्तौ. पर्याप्तिः पूर्णता. પૂર્ણ થવું-કરવું. प्रोथति-ते थायछे. प्रोथः (१ અશ્વનાસિકાગ્ર, २ જવાન).

प्लक्ष्, (अ) उ. १. अदने. ખાવું. प्लक्षति-ते ખાયછે. प्लक्षः (પીપર).

प्लिह्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. प्लेहते જાયછે. प्लीहा = पीहो = પીયો (પેટમાં ગોળો).

प्ली, प. ९. गतौ. જવું. प्लीनाति જાયછે.

प्लु, (ङ्) आ. १. गतौ. જવું. प्लवते જાયછે. प्लवः (ગતિ), प्लुतिः (અશ્વગતિ), आप्लवः (ખુરાકો), अनुप्लवः (સેવક).

प्लुष्, (उ) प. १. दाहे. બાળવું. प्लोषति બાળેછે. प्लुष्टम् (બળેલ).

प्लुष्, (अ) प. ४. दाहे. બાળવું. प्लुष्यति બાળેછે.

प्लुष्, (अ) प. ९. स्नेहनसेवनपूरणेषु. १ ભીનુંકરવું, २ સેવવું, ३ પૂરવું. प्लुष्णाति ભીનું કરેછે ઇ०. प्लुषितः (ભીનું કરેલ).

प्सा, प. २. रक्षणभक्षणयोः. १ રક્ષણ કરવું, २ ભક્ષણ કરવું. प्साति રાખેછે.

फक्क, (अ) प. १. नीचैर्गतौ. नीचैर्गतिर्मंदगमनमसद्व्यवहारोवा. १ હળવુંચાલવું, २ નીચ કામ કરવું. फक्कति હળવું ચાલેછે.

फण्, (अ, म्) प. १. गतौ. જવું. फणति જાયછે. फणसः (ફણસ (ભેરમા), णौ – फणयति. फणः (ફણા).

फल, (अ) प. १. गतौ. જવું. फलति જાયછે. फालः (કોશ), फ कम् (પાટિયું).

फल्, (अ) प. १. निष्पत्तौ. निष्पत्तिः सिद्धिः. ફળવું. फलति वृक्ष ફળેછે. फलति = फलइ = ફળે. फलितः = फलियो = ફળ્યો. फलम् (ઝાડનું ફળ), फल्गुनी–पूर्वाफल्गुनी, उत्तराफल्गुनी (નક્ષત્ર).

फल्, (ञि, आ) प. १. विशरणे. વેરાવું, ભિન્ન થવું. फलति વેરાયછે. प्रतिफलति છાયા પડેછે. प्रतिफलितः (પ્રતિબિંબિત), १ फलम्, २ फलकम् (ઢાલ), फल्गुनी (નક્ષત્ર). फल्गु (અસાર). फालः (હળની ફાળ).

फुल्ल्, (अ) प. १. विकसने. ફૂલવું, વિકસવું. फुल्लति कलिका કળી ફૂલેછે. फुल्लम् = ફૂલ. प्रफुल्लम् (વિકસન), फुल्लितः = फुल्लिओ = ફૂલ્યો. प्रफुल्लितः

फेल्, (क) प. १. गतौ. जवुं. फेलति जायछे. फेलिता
फालितम् (कुंपळ), फला (ज्योत्स्ना करतां पगेलुं).

बण्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. बणति शब्द करेछे. बाणः (बाण).

बद्, (अ) प. १. स्थैर्ये. स्थिरथवुं. बदति स्थिर थायछे. बदति = बदर = बोर. बदरी = बोरी. बदरिका = बोरडी. बदरम् = बोर.

बध्, (अ) आ. १. चित्तविकारे. चित्तविकार थवो. बीभत्सते चित्तविकार पामेछे. बीभत्सा (चित्तविकार), बीभत्सः (१ चित्तविकार उपजे एवो रसमांनो एकरस, २ क्रूर, ३ हिंस्र, ४ विकृत, ५ रोगी).

बध्, (अ) उ. १०. संयमे. बांधवुं. बाधयति – ते कैदी हीपदी ओधी बांधेछे. बाधः अटकाव, बाधकः (अटकावनार), बद्धः (बांधेल).

बध्, (अ) प. ९. बंधने बांधवुं. बध्नाति चोरं राजा राजा चोरने बांधेछे = बधद = बांधे बद्धः, बंधः, बंधनम्, बंधकः, बंधकी (छीनाळवा), बंधूकः ... बधिरः = बहिरो = बहेरो. बंधुः (भाई), बंधा (वंध्या). निबंध... निबंधः (ग्रंथ), प्रबंधः (कथा), अनुबंधः (बांधणी), प्रतिबंधः (रोध), प्रतिबंधकः, निबंधकः, संबंधः.

बंध, (अ) उ. १०. संयमे. बांधवुं. बंधयति – ते, बंधति बांधेछे. बंधः, बंधनम्, बंधकः.

बर्ब्, (अ) प. १. गतौ जवुं. बर्बति जायछे. बर्बरः (नीच), बर्बरी = बब्बरी = बाबरी (कुंकडेशा).

बर्ह्. (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनदानेषु. १ कथन देवो, बोलवुं, २ हणवुं, ओढाडवुं, ३ ढांकवुं, ४ देवुं. बर्हते कथन देछे इ०. बर्हः (पिछुं), १ बर्हणम्, २ निबर्हणम् (हिंसन).

बर्ह्. (अ) आ. १. प्राधान्ये. प्राधान्यं श्रेष्ठयम्. १ प्रधान थवुं. श्रेष्ठ थवुं. बर्हते श्रेष्ठ थायछे.

बर्ह्, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ ... बर्हयति – बोलेछे इ०.

बर्ह्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. बर्हयति ते हणेछे.

… १. मानने धान्यावरोधे च. मानमं धान्यम्, धान्यमवरुध्यते … धान्यावरोधः कुशूलः. १ ઉપવું, કોઠી કરવી, કોઠાર કરવો. … बाल:, बाला, बला, बलम्, बलवः (કોઠાર), बालिकः (ખૂંપ).

बल, (अ, म्) उ. १०. मानने. ઉપવું. बलयति – તે ઉપવે છે. बलम.

बल्ह, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनदानेषु. १ બોલવું, ઠપકો દેવો, २ હણવું, ઓઢાડવું, ३ આચ્છાદન કરવું, ४ દેવું. बल्हते. बाल्हीकः (દેશભેદ), बाल्हिकाः (१ દેશ, २ ક્ષત્રિય વિશેષ).

बल्ह, (अ) आ. १. प्राधान्ये. प्राधान्यं श्रेष्ठत्वम्. શ્રેષ્ઠ થવું, પ્રધાન થવું. बल्हते શ્રેષ્ઠ થાય છે.

बल्ह, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. बल्हयति – તે બોલેછે इ०.

बाड़, (ऋ) आ. १. आप्राव्ये. आप्राव्यमाप्रावनम्. १ પલળવું, ન્હાવું, ડૂબકી મારવી. बाडते પલાળેછે.

बाध, (ऋ) आ. १. लोडने. लोडनं प्रतिघातः. १ મેળવું, બાઝવું, બાધ કરવો. बाधते. बाध, बाधक, बाधा. (પીડા), बाष्प (આંસુ). बाष्पः = बष्पो = બાફ (...).

बाह, (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવું. बाहते પ્રયત્ન કરેછે. बाहुः (ભુજ). बाहम् (અતિશય). बाहितम् (દુઃખ).

बिट, (अ) प. १. आक्रोशे. ગાળ દેવી, નિંદવું. बेटति નિંદેછે.

(इ) … १. अवयवे. अवयवएकदेशः. अनेन स्वगता क्रिया लक्ष्यते. અંશ થવા, ભાગ કરવા. बिंदति ભાગ કરેછે. बिंदुः ટીંપું.

(अ) … १. (सौ०) दीप्ती. દીપવું. बिबाते દીપેછે. बिम्ब (મંડલ), चंद्रबिंबम्, सूर्यबिंबम्.

बिल, (अ) प. ६. भेदने. છિદ્ર કરવું, બોડ્ય કરવી. बिलति બોડય કરેછે. बिल्वम् = बिल्वं = બીલું. बिलम् (१ બોડય, २ દર). बिल्मम् (પ્રકાશ), बिडम् (બિડલવણ).

बिल, (अ) उ. १०. क्षेपे भेदने च. १ ફેંકવું, ઊછેરવું, २ છિદ્ર કરવું, બોડ્ય કરવી. बिलम् (१ બોડય, २ દર). बिल्मम् (પ્રકાશ). बिल्वम् = बिल्वं = બીલું.

बिस, (अ) प. ४. क्षेपे. ફેંકવું, ઊછેરવું. बिस्यति ફેંકેછે.

बुक्क् (अ) प. १. भषणे. भषणं श्वरवः કૂતરાનું ભસવું. बुक्कति-श्वा કૂતરો ભસેછે. बुक्कति = भूकइ = ભૂકે.

बुक्क्, (अ) उ. १०. भाषणे भषणे च. १ ભાષણ કરવું, २ કૂતરાનું ભસવું. बुक्कयति-ते वचनम् વચન બોલેછે. बुक्कयति श्वा चौरान् કૂતરો ચોરોને ભસેછે.

बुट्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. बुंठयति-ते હણેછે.

बुड्, (अ) प. ६. त्यागे संवरणे च. १ તજવું, २ ઓઢવું, ઢાંકવું. बुडति તજેછે ઇ०.

बुंद्, (उ. इर्) उ. १. निशामने. निशामनं चाक्षुषं ज्ञानम्. જોવું, દેખવું. बुंदति-ते જુવેછે. बुद्बुदः (પરપોટો).

बुध्, (अ) प. १. अवगमने. अवगमनं ज्ञापनम्. બોધવું, જણાવવું. बोधति બોધેછે. बोधति = बोधइ = બોધિ. बुधः (१ બુધવાર, २ પંડિત), बुधानः (આચાર્ય), बोधः (જ્ઞાન), प्रबोधः (જાગવું).

बुध्, (इ र्) उ. १. बोधने. બોધવું. बोधति-ते બોધેછે. बोधः (જ્ઞાન), बुधः (१ પંડિત, બુધવાર), बुद्धः (१ બુદ્ધાવતાર, २ જ્ઞાનવાન્), बुद्धिः (જ્ઞાન).

बुध्, (अ) आ. ४. अवगमने. अवगमनं ज्ञानम्. જાણવું. बुध्यते જાણેછે. बुधः (१ પંડિત, २ બુધવાર), बोधिः (તત્ત્વજ્ઞાન), बुधानः (આચાર્ય), बुधः (१ બુધ, २ દેવ), बुद्धः, प्रबुद्धः, प्रबोधः, सुबोधः, निबोधः, प्रतिबोधः, अवबोधः, उद्बोधः.

बुस्, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. बुंसयति-ते હણેછે.

बुल्, (अ) उ. १०. निमज्जने. બોળવું. बोलयति-ते બોળેછે. बोलः ([illegible] બોળ), बोलकः (જલભમરો).

बुस्, (अ) प. ४. उत्सर्गे. તજવું. बुस्यति તજેછે. बुसम् (ભૂંસું).

बुस्त्, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ આદર કરવો, २ અનાદર [illegible] बुस्तयति-ते આદર કરેછે.

बृह्, (अ) प. १. वृद्धौ. વધવું. बर्हति વધેછે. ब्रह्म (વેદ).

बृह्, (इर्) प. १. वृद्धौ शब्दे च. १ વધવું, २ શબ્દ કરવો. बर्हति વધેછે.

बृह् (इ) प. १. वृद्धौ शब्दे च. १ વધવું, २ શબ્દ કરવો. बृंहति વધેછે ઇ०. बृंहितम् (હાથીનો શબ્દ).

बह्, (भ) आ. १. प्रयत्ने. प्रयत्न करवु. [illegible] बहते प्रयत्न करे छे.

बुस्, (भ) प. ४. विभागे. विभाग करवो. बुस्यति विभाग करे छे.

ब्रू (भ) उ. २. व्यक्तायां वाचि. स्पष्ट बोलवुं. ब्रवीति, ब्रूते, आह बोले छे. वाच्यम् (आरोप्य नाम), वाचकम् (शब्दनाम), प्रवाच्यः (ग्रंथविशेष), १ वाक्, २ वाचा (वाणी), उक्थम् (साम).

बुस्. (भ) उ. १० [illegible] बुसयति [illegible] ते व्याप्रधीरम वाध [illegible]

भक्ष्. (भ [illegible] विप्रः त्रिप्र मोदक [illegible] भक्षाति = भक्षण-

[illegible] नरः नर मानु [illegible]

[illegible] भक्षणम्, अभक्षणम्, भक्षक भक्षितम = [illegible] = [illegible].

भज्, (भ) उ. १. सेवायाम्. भजवुं. भजति — ते सेवे छे. भक्ति, विभक्तिः, संभक्ति, भजनम्, विभजनम्, भक्त (भक्त), विभक्त, (विभक्त). १ भक्तम्, २ विभजनम् (विभाग करवु), भाग्य (दैव), भाग (भाग), विभाग (भाग), भजनम् = [illegible] = भाजुं = भांत [illegible] भाजी (हल् + [illegible]), भक्त (भाग).

भञ्ज्, (भ) उ. १०. विभाजने. विभाजनं विभजनम्. वहेंचवुं, पाडवुं, [illegible]. भाजयति — ते वहेंचे छे. भाजन (पात्र), भाजनम् (पात्र), भाजी (शाकभाजी), [illegible] ([illegible]).

भज्, (?) उ. १०. भाषणे भासने च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. भंजयति — ते बोले छे इ०.

भंज्, (आ) प. ७. आमर्दने. भांगवुं, मोडवुं, मोसवुं, मूडवुं. भनक्ति वृक्षं करी: हाथी वृक्षने भांगे छे. भनक्ति = भंजइ = भांजे = भांगे. भग्नः = भांगो

= ભાગો. भंगुरः (ભાંગી જનારું), क्षणभंगुरः (ક્ષણવિનાશી), भंगः, प्रभंगः, भंगा (ભાંગ), भंक्तुम् = ભાંજવા = ભાંગવા. भंजनम्, प्रभंजनः (વાયુ).

भट, (अ) प. १. भृतौ. भृतिर्वेतनं भरणं च. १ મૂલ કરવું, २ ભરવું, ३ પોષવું. भटति મૂલ કરેછે. भटः (યોદ્ધો), १ भाटम् = ભાડં = ભાડું. २ भाटकम् (ભાડું), भाटिः (મૈથુનમૂલ્ય).

भट्, (अ. मृ) प. १. परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. १ બોલવું, २ ઠપકો દેવો. भटति બોલેછે इ०. णी–भट्यति भट्टः [illegible]

भड. [illegible] आ. १ परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः [illegible] १ [illegible] २ [illegible], ३ [illegible] भंडने ભાંડેછે. भंडते = भंडेइ [illegible]. भंडः = ભાંડ (હસાવનાર).

भड. (इ) उ. १०. कल्याणे. કલ્યાણ કરવું–થવું. [illegible] भंडयति– [illegible] કરેછે), भंडितं (કલ્યાણ).

भण. (अ) प. १. शब्दार्थः बोलवुं. भणति બોલેછે. भणति = भणइ = ભણે. भणितम् = भणियं = ભણેલું. भणनम्, भाणः (કથાભેદ), भंडः = भंडो = ભાંડ. (१ [illegible]).

[illegible], (इ) आ. १. कल्याणे सुखे भीतौ च. कल्याणं श्रेयः, सुखं [illegible] [illegible], [illegible]. १ શ્રેય કરવું–થવું. २ સુખ કરવું–થવું, [illegible]પ્રીતિ કરવી. मंदते [illegible] કરેછે इ०. [illegible] (શ્રેય કરનાર), मदंतः (પૂજ્ય), [illegible] (કલ્યાણ).

भर्व, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. भर्वति હણેછે.

भर्त्स्, (अ) आ. १०. तर्जने. ધમકાવવું, તિરસ્કાર કરવો, અપમાનવાણી બોલવી. भर्त्सयते તિરસ્કાર કરેછે. भर्त्सनम्. (અપમાનવાણી).

भर्व, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. भर्वति હણેછે.

भल, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसादानेषु. १ બોલવું. २ ઠપકો દેવો, ३ હણવું. ४ દેવું. भलते બોલેછે इ०. भल्लूकः (રીછ), भामनी (કુહાડી).

भल. (अ) आ. १०. आभंडने. आभंडनं निरूपणम्. १ નિહાળવું, २ [illegible] [illegible], निभालयते જુવેછે. निभालयते = निहालइ = निहाळे = [illegible]

विभालितम् = निहालितं = निहालिउं = निहाळ्युं = ज्याएलुं. निभालनम् = निहालनम्. भालुकः (रीछ)

भक्ष, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसादानेषु. १ बोलवुं, २ हणवुं हिंसा, ३ हसवुं. ४ देवुं. भक्षते बोले छे इ०. भक्षः = भक्षो = भाखो. १ भल्लुकः, २ भल्लूकः, ३ भाल्लूकः (रींछ), भल्लिः (बाणु), भक्षम् = भक्षुं = भालुं (मंगळकल्याण).

भष्, (अ) प. १. भर्त्सने. इह भर्त्सनं भषणं कुतरानुं भसवुं. भषति श्वा. भ. षति = भषइ = भसे. १ भषकः, २ भषणः (कुतरो), भषणम् (भसवुं). भषितम् = भषिअं = भस्युं.

भस, (अ) प. ३. (वे०) भर्त्सनदीप्त्योः. १ तिरस्कार करवो, २ दीपवुं. बभस्ति तिरस्कार करे छे. १ भस्म, २ भसितम् (राख), भस्त्रा (धमण).

भा, प. २. दीप्तौ. दीपवुं. भाति दीपः दीवो दीपे छे. १ भाः, २ प्रभा (प्रकाश), भानुः (सूर्य).

भाज, उ. १०. पृथक्करणे. भिन्न करवुं, जूदुं करवुं. भाजयति–ते भिन्न करे छे. विभागः, भाजनम् (पात्र).

भाम्, (अ) आ. १. क्रोधे. क्रोध करवो. भामते क्रोध करे छे. भांडम (पात्र), भामः (क्रोध), भामिनी (क्रोधना स्त्री).

भाम्, उ. १०. क्रोधे. क्रोध करवो. भामयति–ते क्रोध करे छे.

भाष्, (अ) आ. १. व्यक्तायां वाचि स्पष्ट बोलवुं. भाषते बोले छे. भाषा (वाणी), भाष्यम्, भाषणम्, भाषितः = भासिओ = भाख्युं. भाषः.

भास्, (अ) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं. भासते दीपे छे. भासते = भासइ = भासे. भासः (भासपंखी), १ भासुरः, २ भास्वरः (दीप्तिमान्), भाः (भास् + दीप्ति), उद्भासः, १ भास्करः, २ भास्वान् (सूर्य).

भिक्ष्, (अ) आ. १. भिक्षायामलाभे लाभे च. १ भीखवुं, मागवुं, २ नहि मळवुं, ३ मळवुं. भिक्षते भीखे छे. भिक्षते = भिक्खइ = भीखे. भिक्षा = भिक्खा = भीख. भिक्षाहारी = भिक्खारी = भीखारी. १ भिक्षुः, २ भिक्षुकः (भीखारी).

भिद्, (इ) प. १. अवयवे. अवयव करवा. भिंदति अवयव करे छे.

भिद्, (इ र्) ड. ७. विदारणे. १ फाडवुं, चीरवुं, २ भेदवुं. भिनत्ति–भिन्ते फाडेछे इ०. भिन्नम् (भि...), भिन्नः (जूदो), भेदः, भिदा: (नदी), १ भित्तिः= भित्ती = भींत. २ भित्तिका (भींत), भिदुरम् (भद्र), १ भिदिरम्, २ भिदुरम्, ३ भिदिः (वज्र), भिन्नः = भिन्नो = भेदा. भिन्नम् = भिन्नं = भीनुं.

भिष, (अ) प. १. (सौ०) रुग्जये. रोग मटाडवो. भेषति रोग मटाडेछे. भेष-जम् (ओसड), भिषक् (स्त्री + वैद्य).

भिषज्, प. ११. चिकित्सायाम्. रोग टाळवो, रोगनो उपाय करवो. भिषज्यति रोग टाळेछे. भेषजम् (ओसड), भिषक् (वैद्य).

भिष्णज्, प. ११. उपसेवायाम्. सेववुं, चाकरी करवी. भिष्णज्यति सेवेछे.

भी, प. ३. भये. बीवुं. बिभेति बीहेछे. बिभेति = बीहइ = बीहे. भीतः = बीओ = बीनो. भयम्, भीरुः (बीकणु), १ भीः, २ भीतिः (भय), भेकः (१ देडको, २ कायर), भयानकः (१ भयंकर, २ भयानकरस), भेरः (१ नगारुं, २ कायर), भीमः, भीष्मः.

भुज, (ओ) प. ६. कौटिल्ये. कुटिलता करवी, कुटिल थवुं. भुजति कुटिलता करेछे. भुजः (१ कौटिल्य, २ बाहु), भुजगः (सर्प), भोगः (सर्पशरीर), भोगी (इन् + सर्प).

भुज, (ऌ) उ. ७. पालनाभ्यवहारयोः. अभ्यवहारो भोजनम्. १ पाळवुं, २ खावुं. भुनक्ति–भुंक्ते भुवम् पृथ्वीने पाळेछे इ०. भोगः, संभोगः (मैथुन), उपभोगः, भोज्यम् (भक्ष्य), भोग्यम् (भोगववा योग्य), भुज्यु (ऋषि), भोजनम्, भुक्तम्, बुभुक्षा (भूख), बुभुक्षितः (भूख्यो), भुजिष्यः (दास), भोजः, विश्वभोजः (अग्नि).

भुड् (ड़) आ. १. [illegible] वरणं स्वीकरणम्. स्वीकारवुं, पोतानुं करवुं. भुंडते स्वीकारेछे. भुंडः (अनिर्णीत).

भुरण, प. ११. [illegible]. १ धारण [illegible] थवुं, पोषण करवुं. भुरण्यति धारण करेछे.

भू, प १. सत्तायामुपलब्धौ च. १ होवुं, विद्यमान होवुं, २ उपजवुं. भवति = होइ = हाय. संभवति = संभवइ = संभवे. [illegible] = [illegible]

[illegible] आत्मा, २ शिव, ३ अंकुर), प्रभवः (उत्पत्ति), १ पराभवः, २ अभिभवः (पराजय). अनुभवः (ज्ञान), विभवः (धन), परिभवः (तिरस्कार), उद्भवः (जन्म), नैनर, भाव. [illegible] [illegible], २ स्वभाव, ३ अभिप्राय. [illegible] = [illegible]. भूतम् = विभूतिः (ऐश्वर्य, अनुभूतिः (अनुभव), [illegible] (शिव), स्वयंभूः (महादेव), [illegible] (स्वयंभु), भुवनम् (जगत्), भव[illegible] थतो), प्रभावः (प्रताप).

भू, आ० १०. [illegible] [illegible] [illegible], भवने, भवति थायछे. भावः (पदार्थ).

भू, क. १०. अवकल्कने चिंतने च. अवकल्कनं मिश्रीकरणम्. १ करमोववुं, २ चिंतववुं. भावयति – ते सर्पिषा सक्तून्. मिश्रयतीत्यर्थः घीवडे साथुआने करमोवेछे. भावना (वासना, विचार), भावितम् (वासित, विचारेल).

भूष, (अ) प. १ अलंकरणे. शोभाववुं, दीपाववुं. अलंकृत करवुं. भूषति शोभावेछे. १ भूषा, २ भूषणम्, ३ विभूषणम्, ४ आभूषणम् (घरेणुं), १ भूषितः, २ विभूषितः, ३ आभूषितः (शणगारेल).

भूष. (अ) उ. १०. अलंकरणे. शोभाववुं. भूषयति – ते कन्याम् कन्याने शोभावेछे. भूषा (अलंकार).

भृ, (ञ्) उ. १. भरणे. १ धारण करवुं, २ पोषण करवुं, पोषवुं, भरवुं भरति–ते धारण करेछे भरति = भरई = भरे. भर्त्ता (क्र + पति, तीर्थ-भर्त्ता (क्र + तीर्थंकर), भृतः, भारः (बोज), भरः, भारः = भारो. भृत्यः (चाकर), भार्यः = भार्गवो (क्षत्रिय विशेष), भरणम्, १ कुक्षिंभरिः, २ आत्मंभरिः, ३ उदरंभरिः (पेटभरो). विश्वंभरः (विष्णु), विश्वंभरा (पृथ्वी), मालभारी, उत्पलमालभारी (कमळमाळा धरनार), भरतः (१ नट, २ एकराजा, भव-भृथः (यज्ञांत), भृशम् (अतिशय), भर्तः (१ देश, २ समुद्र), भालुः (चंद्र), बभ्रुः (नोळीयो), भरटः (१ नाव, २ भरवो).

भृ, (डु, ञ्) उ. ३. धारणपोषणयोः. १ धारण करवुं, २ पोषण करवुं, पोषवुं. बिभर्त्ति मालाम् माळाने धारण करेछे. भारः, भृत्यः (चाकर), भार्मः = भार्गो

ઢક્ષણ્નિમ નિરાધ), भार्या = ભારજા (વહુ), विश्वंभरः (વિષ્ણુ), १ भूमिः, २ भृत्या (મૂલ્ય), प्रभृति (આદિ), भर्त्ता (ભ + પતિ), प्राभृतम् (લાંચ), भारभरा (ભારને પોષનારી સ્ત્રી), भरणी (નક્ષત્ર), भृंगः (ભમરો), भरणम्, आभरणम् (અલંકાર).

भृज्, (ई) आ. १. भर्जने. भर्जनं जलं विना तंडुलादेः संतापविशेषः. શેકવું, ભુંજવું. भर्जते तंडुलान् ચોખાને શેકેછે. भर्जनम् (સેકવું), भर्जकः (સેકનાર), भृक्तः (સેકેલ), भर्गः (१ સ્વ, २ भेर), भृज्यम् (સેકવા યોગ્ય).

भृड्. (अ) प. ६. निमज्जने. ન્હાવું, ડુબકી મારવી. भृडति गंगां विप्रः વિપ્ર નદીમાં ન્હાયછે. भृडति = भडइ = બડે.

भृश्, (उ) प ४. अधःपतने. નીચે પડવું, હેઠે પડવું. भृश्यति पापी धर्मात् પાપી ધર્મથી હેઠે પડેછે. भृष्टः, धर्मभृष्टः

भृश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. भृंशयति–તે બોલેછે इ०.

भॄ, प. ९. भर्त्सने भरणे भर्जने च. भर्जनं पाकः. १ તિરસ્કાર કરવો, અપકાર કરવો, २ ધારણ કરવું, ३ પોષવું, ४ શેકવું, ભુંજવું. भृणाति कुपुत्रं पिता પિતા કપુતને તિરસ્કાર કરેછે इ०. भर्भुरः (કપટી), भर्भरी (લક્ષ્મી), मुर्मुरः (સંચય), भार्या = ભારજા (વહુ).

भेष, (ऋ) उ. १. भये गतौ च. १ બીવું, २ જવું. भेषति–તે બીહેછે. भेषः = ભેષ.

भ्यस्, (अ) आ. १. भये. બીવું. भ्यसते બીહેછે.

भ्रक्ष, (अ) उ. १. अदने. ખાવું. भ्रक्षति–તે ખાયછે.

भ्रण, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. भ्रणति શબ્દ કરેછે. भ्रणः (શબ્દ).

भ्रम, (उ) प. १. चलने. मंडलाकारेण भ्रमणमेव धात्वर्थो न तु चलनमात्रम् ભમવું. भ्रमति – भ्राम्यति तीर्थे साधुः સાધુ તીર્થે ભમેછે. भ्रमति = भमइ = ભમે. १ भ्रमः, २ भ्रांतिः, ३ भ्रमणम् (१ મિથ્યાજ્ઞાન, २ અટન), विभ्रमः (१ ભ્રાંતિ, २ સ્ત્રિયોનો લટકો), संभ्रमः (ગભરાટ), भ्रमणम् (અટન), भ्रांतः (ભમેલ), भ्रमरः = ભમરો. भृमिः (વાયુ), भ्रमिः (भ्रांति), भ्रूः (ભવું), भ्रूभृः (ભાગ્ય ભવાંવાળી સ્ત્રી).

भ्रम्, (उ) प. ४. अनवस्थाने. अनवस्थानं देशांतरगमनम्. અટન કરવું ભ્રમણ કરવું, ભમવું, દેશાંતર જવું. भ्राम्यति लोभी લોભી ભમેછે, १. भ्रमः २ भ्रांतिः, ३ भ्रमणम् (१ મિથ્યાજ્ઞાન, २ અટન), भ्रमी (स्त्र + ભમભુકર્તા), जलभ्रमः (પાણીનો ભમરો), भ्रमिः (વાયુ), भ्रूः (આંખ્ય ઉપલી રોમપંક્તિ), १ भ्रुकुटिः, २ भ्रकुटिः (ભ્રૂકુટિલ કરવી), भ्रांतः (ભમેલો), भ्रमरः (१ ભમર પખી, २ કપાલે વાળનો ભમરો), भ्रमणम् (અટન).

भ्रंश, (उ) आ. १. अवस्रंसने. નીચે પડવું, હેઠ પડવું. भ्रंशते નીચે પડેછે. भ्रंशः (પતન), अपभ्रंशः (१ પતન, २ ભાષાવિશેષ), भ्रष्टः (પતિત).

भ्रंश, (ऊ) प. ४. अधःपतने. નીચે પડવું. भ्रश्यति. નીચે પડેછે. भ्रंशः, भ्रष्टः.

भ्रंस्, (उ) आ १. अवस्रंसने. નીચે પડવું. भ्रंसते નીચે પડેછે. भ्रंसः.

भ्रस्ज, (ओ) उ. ६. पाके. શેકવું, ભુંજવું. भृज्जति–ते શેકેછે. भृष्टम् (શેકેલું), भ्राष्ट्रः = भट्ठी = ભાડી. भृज्जनम् (પચન), भृज्जानः (પાચક), भ्राष्ट्रः (સેકવાનું પાત્ર), भृगुः (ઋષિ).

भ्राज्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राजते દીપેછે. १ भ्राट्, २ विभ्राट् (દીપતું).

भ्राज्, (टु, ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राजते દીપેછે. १ भ्राट्, २ विभ्राट् (દીપતું), भ्राजिष्णुः (દીપ્તિમંત), भ्राता (भ्र + ભાઈ).

भ्राश्, (टु, ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्राशते, भ्राश्यते દીપેછે.

भ्री, प. ९. भरणे भये च. १ ભરવું, બીહવું, ધારણ કરવું, २ બીવું. भ्रीणाति–भ्रिणाति पत्नीं पतिः પતિ પત્નીને ભરેછે इ०.

भुड, (अ) प. ६. आच्छादने संचये च. १ ઓઢાડવું, ઢાંકવું, २ સાંચવું, એકઠું કરવું. भुडति ઓઢાડેછે.

भ्रूण, (अ) आ. १०. आशाविशंकयोः. १ ઇચ્છવું, આશા કરવી, २ આશંકવું, ઓહકવું, બીવું. भ्रूणयते पुत्रं वंध्या. વંધ્યા પુત્રને ઇચ્છેછે. भ्रूणः (१ બાલ, २ સ્ત્રીગર્ભ).

भ्लेश्, (ऋ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. भ्लेशते દીપેછે.

म्रेक्ष्, (ञ) उ. १. गती भये च. १ જવું, ૨ ખાવું. म्रेक्षति-ते [illegible] (નીતિ), अभ्रेषः (નીતિ).

म्लक्ष्, (ञ) उ. १. अदने. ખાવું, જમવું. म्लक्षति-ते ખાયછે.

म्लाज्, (टु, ङ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. म्लाजते, म्लाज्यते દીપેછે.

म्लेष्, (ञ) उ. १. गतौ. જવું. म्लेषति-ते જાયછે.

मक्, (ड) आ. १. मंडने गती च. १ શોભાવવું, દીપાવવું, ૨ જવું. शरीरमलंकारेण नारी. નારી અલંકારવડે શરીરને શોભાવેછે. मंकनः (ભૂ-ષણ), मंकना (વસ્ત્રવિશેષ), मंकणः (ઋષિ), १ मकुरः, २ मंकुरः (૧ દર્પણ. ૨ પુષ્પકળી), मकरः = मगर.

मक्ष्, (अ) प. १. संघाते. એકઠું કરવું. मक्षति એકઠું કરેછે. मक्षिका (મા-ખી), मक्षः (ક્રોધ), मक्षीचूर्ण = મધુમાખીચૂર્ણ.

मख, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. मखति જાયછે. मखः (યજ્ઞ).

मख, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. मंखति જાયછે. मंखः (કવિ).

मग्, (इ) प. १. सर्पणे. જવું. मंगति જાયછે. मगधः (એક દેશ), मंगलम् (કલ્યાણ, શુભ), मंगलः (મંગળવાર).

मगध्, प. ११. परिवेष्टने नीचदास्ये च. १ વીંટવું, ૨ નીચનું દાસત્વ કરવું, ખાવું. मगध्यति વીંટેછે. मगधः (૧ માગધ, વંદિજનો).

मघ्, (ड) आ. १. गत्याक्षेपे कैतवे च. मंघते आक्षेपे निंदा वेगारंभ उपलंभोवा, कैतवं वंचना. १ ગતિનિંદવી, ૨ ગતિનો વેગ હોવો, ૩ ગતિનો આરંભ કરવો. ૪ ગતિ કરવી, ૫ છેતરવું. मंघते ગતિ નિંદેછે ઇ०. मघा (નક્ષત્ર), (मन् + क)

मघ्, (इ) प. १. मंडने. શોભાવવું. मंघति શોભાવેછે.

मच्, (अ) आ. १. कल्कने. कल्कनं दंभः शाठ्यं कथनं च. १ કપટ-દંભ ૨ શઠતા કરવી, ૩ મુખલેપ કરવો. સ્તુતિ કરવી. मचते मुठ [illegible] ઇ०. काकमाची (કાકમાંચી ઓષધિ વિશેષ).

मच्, (इ) आ. १. धारणोच्छ्रायपूजनेषु. १ ધારણ કરવું, ૨ ઉંચકવું. [illegible] मंचते ધારણ કરેછે ઇ०. १ मंचः = માંચો. २ मंचकः = [illegible] मंचा = માંચી. मंचिका = માંચડી (ખાટલી).

१. मंची. ज्वुं. मंचति जायछे.

मञ्ज्, (इ) प. १. (सी०) ध्वनी. शब्द करवो. मंजति शब्द करेछे. मं
मञ्जुल. मंजुल: (सुंदर), १ मंजा, १ मंजरि, २ मंजरी = मांजर. मं
(मंजरी), मंजीरम् (कल्ल), मंजीर: (वलोणाना थांसनी मांकडी)

मञ्, (इ) प. १. शब्दार्थ:. शब्द करवो. मंजति शब्द करेछे.

मद्, (अ) प. १. (सी०) अवसादने. खेद पामवुं. मदति खेद पामेछे.

मद्, (अ) प. १. मदनिवासयो: स्थैर्ये च. १ मद करवो, चित्तविकार थवो.
गांडुं थवुं-करवुं. २ वसवुं, रहेवुं, ३ जाडुं करवुं, मठवुं. मठति मद करेछे.
इ०. मठति = मठह = मठे. मठर: (अधम), १ मठ:, २ मठी, ३ मठम्
(विद्यार्थी अने संन्यासीनुं घर), मठ:= मठो = मठ. मठी = मठी.

मठ्, (इ) आ. १. शोके. शोक इह आध्यानम्. स्मरवुं, संभारवुं. मंठते
स्मरेछे.

मड्, (इ) प. १. भूषायाम्. शोभावषुं. मंडति शोभावेछे. मंडनम् (भूषण),
मंडप: = मंडवो = मांडवो.

मड्, (इ) आ. १. विभाजने वेष्टने च. विभाजनं विभक्तीकरणं चर्माभावश्च.
१ विभाग करवो, भिन्न करवुं, २ उतरडवुं, ३ वींटवुं मंडते विभाग करेछे.
मंड: (रमाञ, तर), मंडक: (नर), मंडूक: (देडको), मंडूरम् (लोहमल),
१ मंडलम्, २ मंडली (संघ, श्रेणी).

मड्, (इ) उ. १०. भूषायाम्. शोभाववुं, दीपाववुं. मंडयति-ते, मंडति
शोभावेछे. मंडनम् (घरेणुं), मंडित: (भूषित).

मण्, (अ) प. १. शब्दार्थे. शब्द करवो. मणति शब्द करेछे. माणव: (निर्धन).
१ मणिक, २ मणिक: (माटलुं, महापात्र), मणि: (रत्न).

मंतु, प. ११. अपराधे रोषे च. १ अपराध करवो, २ रीस करवी. मंतूयति
अपराध करेछे. मंतु: (अपराध).

मंतु, प. ११. अपराधे रोषे च. १ अपराध करवो, २ रीस करवी. मंतू-
यति अपराध करेछे. मंतु: (अपराध).

मंत्र्, (इ) आ. १०. गुप्तपरिभाषणे. छानुं कहेवुं, गुप्तविचार करवो. मंत्रयते
छानुं कहेछे. मंत्र: (गुप्त भाषण), १ मंत्री (प्रधान), २ मंत्रि:
(प्रधान).

मथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. हिंसामाण्युपघातः, संक्लेशो बाधा १ હણવું. २ પીડવું, નડવું, દુઃખ દેવું. **मंथति** હણેછે ई०.

मथ्, (ए) प. १. विलोडने. મંથન કરવું, મથવું, વલોવવું, ડહોળવું. મ૦ વલોવેછે. मथति = **मथइ** = મથે. मथनम्, प्रमाथी (इन् + વલોવનાર), मथुरा, मथितम् (છાશ).

मंथ्, (अ) प. १. विलोडने. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું. **मंथति** વલોવેછે. मंथितम् (છાશ), मंथनम् (વલોવવું).

मंथ्, (अ) प. ९. विलोडने. વલોવવું, ડખોળવું, ડહોળવું. मथ्नाति दधि દહિં વલોવેછે. **मथितम्** = **मथिअं** = મથ્યું. १ मंथः, २ मंथाः (રવૈયો), ३ मंथानः (વલોણાનો વાંસ).

मद्, (इ) आ. १. **स्तुतिमोदमदस्वप्नकांतिगतिषु**. **मोदः संतोषः**, **मदोगर्वः**, **स्वप्न** आलस्यम्. **मोदमदस्वप्नेष्वकर्मकोयम्**. **स्तुतिगत्योः सकर्मकः**. १ સ્તુતિ કરવી, સ્તવવું, २ સંતોષ પામવું, હરખાવું. ३ ગર્વ કરવો, અભિમાન કરવું, ४ આળસ કરવું, ઢીલ કરવું, ५ શોભવું, ६ જવું. **मंदते देवं मंदारुः** અભિવાદક દેવને સ્તવેછે. **मंदः** (મંદ), **मंदा** (१ સ્ત્રીજાતિ, २ પ્રસવી), **मंदारुः** (પર્વત-વિશેષ), **मंदाकिनी** (ગંગા), **मंद्रम्** (ગંભીર), **मंदरः** (મંદરાચળ), **मंदारः** (દેવ વૃક્ષ), **मंदिरम्** (ઘર), **मंदुरा** (ઘોડાર), १ **मंदः**, २ **मंदा**, ३ **मंदम्** (ધીમું).

मद्, (ई) प. ४. हर्षे. હરખાવું. **माद्यति** **मदः** નર હરખેછે. **मत्तः** (પીધેલ), मदनः (કામ), **हर्षमदः** (મેઘજ્યોતિ), **उन्मादः** (ચિત્તભ્રમ), **उन्मादी** (इन्+ ઉન્મત્ત), मत्तः, प्रमत्तः, **उन्मत्तः**, **मदः** (હર્ષ), **प्रमादः** (આળસ), **संमदः** (કલ્યાણોનો હર્ષ), **प्रमदः** (ક્રીડિયાઓનો હર્ષ), **मत्स्यः** (માછલું), **मत्सी** (માછલી), १ मदिरा, २ **मद्यम्** (દારૂ), **मत्सरः** (પરનો ઉત્કર્ષનું અસહન), **मद्रम्** (કલ્યાણ), **मदनम्** = **मयणं** = મીણ.

मद्, (ई, म्) प. १. (इ) **हर्षग्लेपनयोः**. **ग्लेपनं दैन्यम्**. હરખાવું, આનંદ પામવું, २ દીનથવું. (**इ मादयति**), णी– **मदयति सुरा चैत्रम्** **हर्षयतीत्यर्थः** દારૂ ચૈત્રને હરખાવેછે. **मदयति शत्रुं वली** **ग्लेपयतीत्यर्थः** બળી શત્રુને દીન કરેછે.

मद्, (अ) आ. १०. **तृप्तियोगे**. તૃપ્તિ ચાહવી. તૃપ્તિ મેળવવી. તૃપ્તિ પમાડવી. **मादयते** તૃપ્તિ પામેછે.

मन (अ) था० [illegible] [illegible] [illegible]

म. [illegible] मा [illegible]

[illegible]

(कु [illegible] म. [illegible]

(सथ [illegible]

मन, (उ. आ. [illegible] परमेश्वरमाणिक [illegible]

[illegible]

मन. [illegible]

[illegible]

मन्त्र [illegible]

मय [illegible]

मर्क. [illegible]

[illegible] १. पूरणे गतौ च [illegible] समान [illegible].

[illegible] १. धारणे. धारण करवुं. मलते फुलं बटुकः [illegible] फूलने [illegible] माला (हार), मलय. [illegible], मल्लम् = [illegible] [illegible] (पीलानुं झाड), परिमल (सुगंध), [illegible] [illegible]).

[illegible] मलने धारण करे छे. मल्ल: (बाहुयुद्ध [illegible] [illegible] नामे कुशल.

[illegible]

प. [illegible]

[illegible] प. १. शब्द [illegible] समापो च. [illegible] शोध करवो, ३ चित्त स्थिर करवुं, अंतःकरण रोकवा, [illegible] [illegible]. मशक. [illegible]

१७

[redacted]
२ मथी (भांगी

मथ् (अ) प. १. मंथे रोप

शब्द करेल ट

मस्, (ई) प. ४ [redacted]

मग्क

मक्न्.

पुओने मारिए हृद. १ ममः

२ अमझी), **मज्जा** (अन् + हाडनो रस, मीज), **मद्गु** (

मह्, (अ) प. १. पूजायाम्. पूजा करवी. महति पूजेछे.

२ पूजा), मही (पृथ्वी), **महाक्** (हत् +भोये), **महती** (

= मुहं = मुह = (**मो**), **मखः** (यज्ञ). १ माहिनम् २ महिमम्

मंहिष्ट . मंहिट . महिषी **भेंश**)

मत

मह. महति पूजेछे.

मह प. १. पूजायाम महति

महिम महिमा

म

मा, (स्त्री

मातु,

मा

मानम्, मानम्,

(मान), निर्माणम् (

मानेे. ... मानह

[redacted]

विद्यासा

(विचारणा),

गतावाम

मा

मार्.

मार्ग. (अ)

१. प्रक्षेपणे.
मेषभा, ફેંકેછે, मेलकः
(દૈત્યવિશેષ.) मधुः

मिच्छ, (अ) प

मिज, (इ) उ.
मिञ्जति

मिथ. (ॐ) ઉ.
१ मेथि, २ मेथी

मिद, (ञि. आ) आ. १. स्नेह-
કરવું. ચોપડવું, ફરમાવવું.
मेदुरः (ચોપડેલ), मित्रम्

मिद, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसा-
ચોપડેછે.

मिद, (ञि. आ) प. ४. स्नेहने
મેદિની (પૃથ્વી),
मित्रम् (સભા),

मिद, (अ) उ. १०. स्नेहने
—તે ચોપડેછે

मिद. (इ) उ. १०. स्नेहने.
ચોપડેછે. मिदः (કુડી)

मिध, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसन
नर वेदने जाणेछे. ह०. मेधा
मेधः (हिंसा), अश्वमेधः

मिल, (श) उ. ६. संगमे
संगम करेछे. मिलति
मिलनम्. मिलितः = मिलित

मिश, (अ) प. १. शब्दे.
आवेछे. १ मेशि, २ मेशक

मिव्, (इ) प. [illegible] मेवति [illegible]
इ०.

मिश्, (अ) प. [illegible] [illegible] भाति [illegible] (०५ [illegible]

मिश [illegible] [illegible] मिश्र

[illegible] प्रमिम्यौ [illegible]

मी, (आ ङ्) आ. ४. हिंसायाम् १ [illegible] माछलो), मेरुः (मेरुपर्वत), [illegible]

मी, (ञ्) उ. ९. हिंसायाम्. [illegible] मयूरः = मोरो = मोर.

मी, उ. १०. गतौ मतौ च. [illegible] मापयति - ते, मयति [illegible] इ०.

मीम्, (ऋ) प. १. गतौ [illegible] मीमांसे [illegible] इ०.

भिमगो ... नकोश

मात्, ...

मुन्, ... कातेन ...

मुत्र,

मूत्र, (

मुश. (इ) आ [illegible] निर्वाभावस्थ. १ [illegible]
२ [illegible] मंडन, मंडः, मुंडो [illegible]

मुद. [illegible]

[illegible]

१०. संसर्गे. मोकलवुं, मेळववुं, [illegible]
[illegible]

[illegible]

मुग [illegible]

मुग. [illegible]

मुर्छ्, (भ्वा) प. ४. [illegible]
मुस्ता = मुथ्था
(मुसनीकंद).

मुस्त, (अ. उ. १० [illegible]
[illegible]

मुह, (अ [illegible]
[illegible]

मूत्र [illegible]
[illegible] **मूत्र** [illegible]
[illegible] प्रभृति, ३ [illegible]
[illegible] १ मौक्तिः, २ मौक्तिकम् = मं.

मूत्र. उ. १०. [illegible] मूत्रयति – [illegible]
[illegible]. [illegible] = [illegible]. **मूत्रिका** ([illegible]),

मूर्च्छ्, (भ. प. १. [illegible]
मूर्च्छति [illegible]

मूल्, (भ. उ. १० [illegible]
[illegible], [illegible].
उन्मूलनम् ([illegible]).

मूष्, (भ्वा). प. १.
मूषक: ([illegible]), [illegible]
[illegible]

मृ ([illegible]. आ. ६. **प्राणत्यागे**. [illegible]
[illegible]
[illegible] १ [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]

(મારકણું), मर्मरः (સુકાપાનઅંનો શબ્દ), मरामरः (અનુકરણ [illegible]), मरीचिः (१ કિરણ, २ એક ઋષિ), १ मरकः, २ मारिः (મરકી [illegible] કોગળિયું), मरिचम् = मरियं = મરિયું. मृकंडुः (એક ઋષિ), मर्मराग (અગ્નિ), मृत्युंजयः (શિવ),

[illegible] (अ) प. १. संघाते. [illegible] કરેછે.

मृग, (अ) प. ४. अन्वेषणे [illegible] મૃગને ખોળેછે. मृगः (હરિણ), मार्गणः (બાણ). मार्गणः = मग्गणो = માગણ.

मृग. आ. १०. अन्वेषणे. ખોળવું, શોધવું, તપાસવું. मृगयते मृगं व्याध પારધી મૃગને ખોળેછે. मृगः (હરિણ), मृगयुः (પારધી), १ मृगया, २ मृगव्यम् (શોધ), मृगरिपुः (સિંહ), मृगांकः (ચંદ્ર), मृगशिरः (अम् +મગસર), मृगितः (શોધેલો).

मृज्, (अ) प. १ शब्दे. શબ્દ કરવો. मर्जति શબ્દ કરેછે.

मृज्, (ऊ) प. २ शुद्धौ. શુદ્ધ કરવું. માંજવું. मार्ष्टि जलेन देहं नरः નર જલવડે દેહને શુદ્ધ કરેછે. मृष्टम् = मिट्ठं = મીઠું (નિર્મળ). मार्गः = मग्गो = માગ. १ मार्जनम्, २ मृजा, ३ शुद्धिः (શુદ્ધિ). संमार्जनी (સાવરણી),

मृज्, (ऊ) उ. १०. शौचालंकारयोः. १ માંજવું, શુદ્ધ કરવું, નિર્મળ કરવું, २ અલંકૃત કરવું, શોભાવવું, શણગારવું. मार्जयति – ते, मार्जति नीरेण शरीरम् પાણીવડે દેહને માંજેછે. मार्जयति [illegible]. मार्जति कुंकुमेन ललाटं नारी કંકુવડે નારી લલાટને શણગારેછે. मार्जति = मज्जइ = માંજે. १ मार्जनम्, २ मार्जना, ३ मृजा (શુદ્ધિ). मार्जनः (લોધર નામે વૃક્ષ), मार्जिता (દહિનો શીખંડ),

मृड, (अ) प. ६. सुखने. [illegible] धार्मिकम् ધર્મીને ધર્મ સુખી કરેછે. मृडः [illegible]

मृड, (अ) प. ९. क्षोदे सुखे [illegible] મરડવું, २ સુખી કરવું. [illegible] મૃડ [illegible] (શિવ). मृडानी [illegible]

[illegible] હણવું. मृणाति હણેછે. मृणालम् (કમળનાળ).

[illegible]

मृद्, (क्र्या) प. १. क्षोदे. वाटवुं. चूर्ण करवुं, चूरो करवो, [illegible] कुमुदिनीं हस्ती हाथी पोयणीने वाटेछे. १ मृद्, २ मृत्तिका. (माटी), १ मृद्धीका, २ मृदीका (द्राक्षवेली). १ मृत्सा, २ मृत्स्ना (रुडीमाटी), १ मर्दलः = मद्दलो = मादल. २ मर्दलकम् = मद्दलयं = मादलियुं (मृदंगजेवुं एक वाजुं). एक राजा जेवा एक अलंकारने मादलियुं कहेछे. मृदिता (वाटेल), मृद्दरः (एक व्याधि), संमर्दः (युद्ध). नगरमर्दी (हन् + नगर भागनार), प्राकारमर्दी (हन् + कोट भागनार).

मृध्, (उ) उ. १. उंदने. भीनुं करवुं — थवुं, पलाळवुं, पलळवुं. मर्धति – ते पलाळेछे. मृधम् (युद्ध).

मृश्, (अ) प. ६. आमर्शने. आमर्शनं स्पर्शः. अडवुं, स्पर्श करवो. मृशति अडेछे. मृष्टः (अडेल), विमर्शः (पूर्वानुभवनी अभिस्मृति).

मृष्, (उ) प. १. सेचने सहने च. १ सींचवुं, खमवुं. २ सहवुं, सहन करवुं, वेठवुं. मर्षति भूमिं मेघः मेघ भूमिने सिंचेछे. मर्षत्यपराधं मुनिः मुनि अपराधने खमेछे. मृष्टः (सिक्त). मृषा (मिथ्या), मर्षणम् (१ क्षमा, २ सेचन). [illegible]ः (क्षमाशील), सुमर्षणः (क्षमावान्).

मृष्, (षि) उ. ४. तितिक्षायाम्. तितिक्षा क्षांतिः सहवुं, सहन करवुं, वेठवुं, खमवुं. मृष्यति – ते सहेछे. मर्षणम् (क्षमा), मर्षिता, मर्षिणः (क्षमावान्).

मृष्, (षी) उ. १०. तितिक्षायाम्. सहवुं, सहन करवुं, वेठवुं, खमवुं. मर्षयति – ते, मर्षति – ते सहेछे. मर्षणम् (क्षमा),

मॄ, प. ९. हिंसायाम्. हणवुं. मृणाति हणेछे. मूर्णः (हत), मूर्तिः (हिंसा), मरुत् (वायु),

मे, (ङ्) आ १. प्रणिदाने. प्रणिदानं विनिमयः प्रत्यर्पणं च. १ अदलाबदली करवुं. एक बीजानी [illegible] आपवुं. २ पाछुं आपवुं. मयते तिलैर्धान्यम् तिल देई धान्य लेछे. विनिमयः (अदलो), मेरुः, माया (कपट).

मेथ्, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ जाणवुं, २ हणवुं. मेथति – ते जाणे

मेद्, (ऋ) उ. १. मेधाहिंसनयोः. १ जाणवुं, २ हणवुं. मेदति – ते

मेथृ, (ऋं) उ १. संगमे मेधाहिंसनयोश्च. १ મળવું, સંગ કરવો, ૨ જાણવું, ૩ હણવું. मेधति – ते संग કરેછે. मेधिः (ખળાવચ્ચેની થાંભલી) ... गृहमेधी (इन् + ગૃહસ્થ), मेधा (બુદ્ધિ), मेध्यम् (પવિત્ર), અનેધ્યમ, मेधः (હિંસા), अश्वमेधः.

मेधा, प. ११. आशुग्रहणे. ઉતાવળું ચડવું. मेधायति ઉતાવળું ચડેછે. मेधा (ધારણાવની બુદ્ધિ), मेधावी (इन् + બુદ્ધિમાન),

मेपृ, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. मेपते જાયછે.

मेवृ, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું, પૂજવું. मेवते સેવેછે.

मोक्ष्, (अ) उ. १०. असने. ફેંકવું, છોડવું. मोक्षयति -- ते, मोक्षति शरान् शूरः શૂરો બાણ ફેંકેછે. मोक्षः (મુક્તિ), मोक्षणम् (મોચન).

म्ना, प. १. अभ्यासे. अभ्यासः पारंपर्येणावृत्तिः. ભણવું, પઢવું, અભ્યાસ કરવો. मनति विद्याम् अभ्यस्यतीत्यर्थः. आम्नति ભણેછે. आम्नायः (વેદ), आम्नातम् (પઠિત).

म्रक्ष्, (अ) उ. १०. म्लेच्छने म्रक्षणे च. १ અસ્પષ્ટ–અસ્ફુટ બોલવું, ૨ અપશબ્દ બોલવા, અશુદ્ધ બોલવું, ૩ ચોપડવું, ઘતાદિ સીંચવું. म्रक्षयति – ते અશુદ્ધ બોલેછે. म्रक्षणम् (ચોપડવું આદિ),

म्रद्, (अ. ए अ.) आ. १. मर्दने. ચૂરવું, ચોળવું, ઘસવું. म्रदते ચુંથેછે. णौ – म्रद ..त.

म्रुच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું. म्रोचति જાયછે.

म्रुंच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું. म्रुंचति જાયછે.

म्रेद्, (ऋ) प. १, उन्मादे. ઉદમાત કરવો, ચિત્ત ભમવું, મછરાવું. म्रेटति ... મછરાયછે.

म्रेड्, (ऋ) प. १. उन्मादे. ઉદમાત કરવો, મછરાવું. म्रेडति મછરાયછે.

म्लुच्, (उ) प. १. गत्यर्थः. જવું. म्लोचति જાયછે. मलिम्लुचः (ચોર ઇત્યાદિ).

म्लुंच्, (उ) प. १ गत्यर्थः. જવું. म्लुंचति જાયછે.

म्लेच्छ्, (अ) प. १. अव्यक्ते शब्दे. अस्फुटे अपशब्देचेत्यर्थः. १ અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો, અસ્પષ્ટ શબ્દ બોલવા. ૨ અપશબ્દ બોલવા. અશુદ્ધ

...वुं. म्लेच्छति અસ્પષ્ટ શબ્દ બોલેછે. म्लेच्छ, म्लिष्टम्, अ म्लेच्छितम् (અપશબ્દ),

म्लेच्छ. (अ) उ. १०. अव्यक्ते शब्दे. १ અસ્પષ્ટ-અશુદ્ધ બોલવું, २ म्लेच्छ બોલવું. म्लेच्छयति તે અસ્પષ્ટ બોલેછે. म्लेच्छ, म्लेच्छनम् (અપભ્રંશવાણી).

म्लेट्, (ऋ) प. १. उन्मादे. ઉદમાત કરવો, ચિત્ત ભમવું, મછરાવું. म्लेटति धनेन नीचः નીચ ધનવડે મછરાયછે.

म्लेड्, (ऋ) प. १. उन्मादे. ઉદમાત કરવો, મછરાવું. म्लेडति ઉદમાત

म्लेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. સેવવું. म्लेवते સેવેછે.

म्लै, प. १. **हर्षक्षये कान्तिक्षये च. इह हर्षक्षयो धात्वर्थः.** १ ધાતુ પૂરી, બળહીન થવું, २ કાંતિ ઘટવી, કાંતિ ઓછી થવી, ચીમળાવું. म्लायति नरः નર બળહીન થાયછે. म्लायति पुष्पं ફૂલ ચીમળાયછે. म्लानः (१ બળહીન, २ કાંતિહીન), म्लानिः (१ ગ્લાનિ, २ ચીમળાવું).

यक्ष्, (अ) आ. १०. पूजायाम्. પૂજવું, સેવવું. यक्षयते પૂજેછે. यक्षः [redacted] નામે દેવયોની), यक्षिणी (યક્ષની સ્ત્રી), यक्ष्मा (अम् + રોગ),

यज्, (अ) उ. १. **देवपूजासंगतिकरणदानेषु.** १ દેવ પૂજા કરવી, પૂજવું. २ સંગતિ કરવી, સંગ કરવો. મળવું, ३ દેવું. આપવું. यजति-ते विष्णुम् વિષ્ણુને, ... यजति-ते साधुं સાધુને મળેછે. यजति-ते इंद्राय हविः ઇંદ્રને હવિષ આપેછે. याजकः (१ પૂજક, २ યાગકર્તા), नृपयाजकः, ऋत्विक् (ऋ + હોમનાર), यजमानः, यायजूकः (વારંવાર યાગકર્તા), १ यज्ञः, २ इष्टा, ३ यागः, ४ इष्टिः (યજ્ઞ), इष्टम् (યજ્ઞકર્મ), यष्टिः = लकुटी = थाळी = (थाकडी), यज्ञः (ऋ + આજ્ઞાનુતિ), यज्वा (अम् + વિધિપૂર્વક જેણે યાગ કરેલો તે), यज्ञियः (યજ્ઞને યોગ્ય), सोमयाजी (इन् + સોમયાગ જેણે કરેલો તે), यज्ञपुरुषः (વિષ્ણુ), यजनम्, देवयजनम्.

यत्, (ई) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવો, ઉદ્યમ કરવો. यतते मुनिर्मोक्षाय મુનિ મોક્ષમાટે યત્ન કરેછે. यत्न, यातिः (સંન્યાસી), याता (ऋ + દિયરની સ્ત્રી).

यत्, (अ) उ. १०. **निकारोपस्कारयोः. निकारः खेदनम्.** १ ખિજવવું, તિરસ્કાર કરવો, २ ... આપવું, દેવું વાળવું, ३ છોડવું, ४ શુદ્ધ કરવું. यातयति [redacted]

शत्रुने निष्कासे છે. यातयति दरिद्रोनागरस्य धनम् [illegible] पाछुं आपे છે. यातयति छिद्रं राजा पच्छादयतीत्यर्थः राजा छिद्र [illegible] यातयति व्रणं नं देहं यतिः यति स्नानवडे देहने शुद्ध करे છે. नि[illegible] पूर्वक आ धातु प्रतिदान अर्थमां वपराय છે. निर्यातयति ऋणम् देवुं वा[illegible] यातना (तीव्र दुःख), निर्यातनम् (पाछुं आपवुं), ऋणनिर्यातनम् (देवुं वाळवुं).

यत्र, (इ) उ. १०. संकोचे. संकोचवुं, चोकठामां आणवुं, बांधवुं. यंत्रयति - ते, नियंत्रयति-ते खलं राजा राजा खळने बांधे છે. यंत्रम् = जंतर. १ नियंत्रणम्, २ नियंत्रणा (बंधन), १ यंत्रितः, २ नियंत्रितः (बद्ध). यंत्रिणी (साळी).

यभ्, (अ) प. १. मैथुने. स्त्रीसंभोग करवो, गोदवुं. यभति स्त्रीसंभोग करे છે. १ याभः, २ यभनम् (मैथुन), यब्धुम् (गोदवा).

यम्, (अ) प. १. उपरमे. उपरमोनिवृत्तिः. यच्छति पापात् धार्मिकः धार्मिक पापथी निवृत्ति पामे છે. उपयच्छते कन्याम् कन्याने परणे છે. यमः (१ अहिंसा, सत्य, अचौर्य, ब्रह्मचर्यपरिग्रहण पंच-यम, २ जम, ३ इंद्रियनिग्रह), यमः= जम. यामः (१ प्रहर, २ योगसाधन), यामि: (१ बहेन, २ कुळवधू), यतिः (१ संन्यासी, २ निवृत्ति), १ उपयमः, २ उपयमनम् (विवाह), संयमः, आयामः (दीर्घता, लंबाइ), उद्यमः (उद्योग), यतः (निवृत्त), आयतः (लांबो), नियमः, १ यमलम्, २ यमकम् (जुगल), यमुना = जमना. वाचंयमः (मौनव्रत [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] दक्षिणा, गंगा [illegible] [illegible], नाविनी (सत्री).

यस्, (अ, म्) उ. १०. परिवेषणे. परिवेषणं भोजनस्य वेष्टनं च. १ जमाडवुं, पीरसवुं, २ वींटवुं, आंतरवुं, घेरवुं. [illegible] ब्राह्मणान् भोजयतीत्यर्थः. [illegible] चंद्रम् वेष्टयत्यर्थः चंद्रने वींटे છે.

यस्, (अ) प. ४. प्रयत्ने. उद्योग करवो, प्रयास करवो. यस्यति धनाय नरः [illegible] धनमाटे प्रयास करे છે. १ यासः, २ आयासः, ३ प्रयासः (परिश्रम). प्रयासी (वन + उद्योगी).

या, प. २. प्रापणे. प्रापणमिहगतिः. જવું. याति ग्रामं नरः નર ગામ જાયછે. याति = जाइ = જાય. १ यानम् = જાન. २ प्रयाणम्, ३ यात्रा = જાત્રા (ગમન), यामः (પ્રહર), उद्यानम् (ક્રીડાવન), यातव्यम् = जाअव्वं = જાવું. यामिनी (રાત્રી).

याच्, (टु, ञ्) उ. १. याच्ञायाम्. જાચવું. याचति-ते धर्मं मार्गणः માગણ ધનને જાચેછે. याचति = जाचइ = જાચે १ याचना, २ याच्ञा (માગવું) याचकः = જાચક્રો = જાચક. याचितम् = जाचिअं = જાચ્યું. याच्यम्. याचनम् = जाचणम् = જાચવું.

यु, प. २. मिश्रणामिश्रणयोः. १ મિશ્ર-ભેળું-ભેગું થવું, २ અમિશ્ર-ભિન્ન-જુદું થવું. यौति भक्ते घृतम् ભાતમાં ઘી ભેળેછે. यौति खलेभ्यः सभ्यः સાધુ પુરુષો ખળોથી ભિન્ન થાયછે. यूका (જૂ). यवनः = જવન. युक्त (મિશ્ર), यव = जवो = જવ. यवक्षारः = જવખાર. यव्यम् (જવનું ખેતર), यवासः = જવાસો (ધમાસો), १ युवतिः, २ युवती = જુવતી. युवा (अन् + જવાન), १ यावः, २ यावकः (અળ્ખે), यवसम् (१ ઘાસ, २ ઔષધ), योनिः = જોનિ = જોન્ય. यूषः (રસાઓ, દાળ), अमिश्रणेर्थे अयुतः (ભિન્ન), अयुतसिद्ध. (અ-ભેદ્ય, રહેલ).

यु, (ञ्) क्र. ९. बंधने. બાંધવું. युनाति - યુનીને બાંધેછે. योत्रम् = [illegible] यूपः (યજ્ઞસ્તંભ).

यु, आ. १०. जुगुप्सायाम्. નિંદવું. यावयते धर्मं बाल्मः નીચો ધર્મને નિંદેછે.

युग्, (इ) प. १. वर्जने. વર્જવું. युंगति વર્જેછે.

युच्छ्, (अ) प. १. प्रमादे. આળસવું. युच्छति આળસેછે.

युज्, (अ) आ. ४. समाधौ. समाधिश्चित्तवृत्तिनिरोधः. अकर्मकोयम्. ચિત્તવૃત્તિ રોકવી, સમાધિ કરવી, ધ્યાન કરવું. युज्यते गुहायां योगी યોગી ગુહામાં ધ્યાન કરેછે. योगः (१ ધ્યાન, २ વિષ્કંભાદિ ૨૭), योगी (इन् + ધ્યાની), युङ् (ञ् + યોગી), योक्त्रम् = જોતું. योजनम् (१ ચાર કોસ, २ જોડ), प्रयोजनम् (કારણ), प्रयोक्तृ, योजना, युग्मम् (જુગલ).

युज, (इर्) उ. ७. योगे. મેળ કરવો, મેળવું, જોડવું, જોડવું. युनक्ति, युंक्ते मनोविषयैः भक्तः ભક્ત વિષયમાં મન મેળેછે. योगः (મેળ), संयोग

वियोगः, उपयोगः, प्रयोगः, अभियोगः, नियोगः (આજ્ઞા), नियोगी, (दम् + યા-કર), योजना (મેળ), युग्यः (વાહન), योग्यः (યથાર્થ).

युज, (अ), उ. १०. संयमने. નિયમ રાખવું, વશ રાખવું. योजयति - ते योजयति वृषं यंता માર્યા બળદને નિયમે રાખેછે.

युत् (ऋ) आ. १ भासने. ભાસવું, દીપવું. योतते દીપેછે.

युध, (अ) आ. ४. संप्रहारे. संप्रहारो हननम्. હનન કરવું, જુદ્ધ કરવું, ઝુઝવું, લડવું. युध्यते योधः જોધો લડેછે. युध्यते = युध्यतः = ઝુઝે. युद्धम् = જુદ્ધ. योधः = જોધો. योद्धृ (યુ + જોધો), आयुधम्, योधक, १ दुर्योधनः २ सुयोधनः

युप. (उ) प. ४. विमोहने. विमोहनं व्याकुलत्वम्. આકળું કરવું. મોહ પમાડવું, युप्यति આકળું કરેછે.

युष, (अ) प. १. (सौ०) सेवने. સેવવું, ભજવું. योषति સેવેછે. १ योषा, २ योषित्, ३ योषिता (સ્ત્રી). युष्मत् = તુમ્હે.

यूष. (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. यूषति હણેછે.

येष, (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. ઉદ્યોગ-વ્યાપાર કરવો. येषते ઉદ્યોગ કરેછે.

योट, (ऋ) प. १. संबंधे. संबंध योग. મળવું, જોડવું, ભળવું. योटति वधूं वरः વર વહુને ભેટેછે.

यौड, (ऋ) प. १. संबंधे. મળવું, જોડવું. यौडति મળેછે. यौडति — जोडइ = જોડે.

रक, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. १. आस्वादनं जिह्वया प्रक्लेदः. १ શિરાવવું, ચાખવું. २ ગ્રહણ લેવું. रकयति — ते रक्याम् ચણાને શિરાવેછે. [illegible] धर्मम् ધર્મને ગ્રહેછે.

रक्ष्, (अ) प. १. [illegible] રાખવું. रक्षति चोरात् धनम् ચોરથી ધનને રાખેછે. रक्षति = रक्षतः = રાખે. रक्षा = रक्षणा = રાખ. रक्षितः = रक्षितवान् = રાખ્યો. १ रक्षा, २ रक्षणम् (પાલન), ३ रक्षः (अम्), २ राक्षसः (નિશાચર). रक्षितव्यम् = रक्षितव्यं = રાખવું. १ रक्ष्यम्, २ रक्षणीयम् (રાખવા યોગ્ય).

रख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रखति જાયછે.

रख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. रंखति જાયછે.

रग्, (ष. अ) प. १. शंकायाम्. શંકા કરવી, સંશય કરવો. २ ડરવું [illegible]. रगति સંશય કરેછે. रगति साधुः खलेभ्यः સાધુ ખળપુરૂષોથી ડરેછે.

रग्, (इ) प. १. गतौ. જવું. रंगति જાયછે. रंग (નર્તનસ્થાન), रंगम् (સીસું),

रग्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. ચાટવું, શિરાવવું. २ લેવું, ગ્રહવું. रागयति – તે ચાટેછે.

[illegible] (अ) उ. १०. आस्वादने. ચાટવું, શિરાવવું. राघयति – ते. रघ्वा [illegible] [illegible]: બાળ શાખને હાથવડે ચાટેછે.

[illegible] (इ) आ. १. गत्यर्थः જવું. रंघते જાયછે.

[illegible] (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ ભાસવું, દીપવું. [illegible]-यति – તે બોલેછે.

रच्, उ. १०. प्रतियत्ने कृत्वा च. प्रतियत्नः संस्कारः १ સમારવું, સુધારવું, સફોરવું, સમું કરવું, પાધરું કરવું. २ રચવું, ઘડવું, કરવું, ગુંજવું. रचयति दीपं पुत्री પુત્રી દીવાને સંકોરેછે. विरचयति लोकानीश्वरः ઈશ્વર લોકોને સૃજેછે. [illegible] रचति = रचइ = રચે. समारचावि = समारयइ = સમારે. रचितम् = रचिअं = રચ્યુ. विरचितम्. रचितव्यम् = रचिअव्वं = રચવું. रचना (ઘટના),

रंज्, (क्र) उ. ४. रागे. १ પ્રીતિ કરવી, સ્નેહ કરવો. २ રંગવું. रजति – ते युवा युवतौ જવાન જુવતીમાં પ્રીતિ કરેછે. रजति – तै वस्त्रं रंजकारः રંગારો વસ્ત્રને રંગેછે. रागः (१ પ્રીતિ, २ રંગ), अनुरागः (પ્રીતિ), विरागः (અપ્રીતિ), उपरागः (ગ્રહણ), रंगः (१ ગુલાલ્ રંગ, २ નાટ્યસ્થાન), रंगाजीवः (રંગારો), रंगकारः = રંગારો. रंजकः (१ રંગારો, २ ધોબી), १ रागी, २ अनुरागी (પ્રીતિમાન), रागिणी (પ્રીતિવાળી), विरागी (इन् + પ્રીતિહીન), विरागिणी (१ પ્રીતિરહિત સ્ત્રી, २ વૈરાગ્યવંત), वैराग्यिक (વૈરાગી), रंजनम् ([illegible]), १ रक्तः, २ अनुरक्तः (રાગી), विरक्तः (વૈરાગી), रक्तः = [illegible] [illegible]. [illegible], रजतम् (રૂપું), रजनम् (હળદ), महारजनम् (કસુંબો),

१ रजनि, २ रजनी (रात्री), रजः (अस् + १ धूળ, २ ઓરતવ, ३ ગુણ), रजस्वला, रजोमूर्त्तिः (બ્રહ્મદેવ), रंजनी (ગળી), पंचरंगी =પચરંગી

रंज् (अ) उ. ४. रागे. १ प्रीतिकरवी, २ रंगवुं. रज्यति–ते परमेश्वरे भक्तः પરમેશ્વરને વિષે ભક્ત પ્રીતિકરેછે. रज्यति–ते वस्त्रं रंगकारः રંગારો વસ્ત્રને રંગેછે. रक्त, अनुरक्त, विरक्त, रागः, अनुरागः, विरागः, रजकः, रजकी, रंगः.

रट्, (अ) प. १. परिभाषणे. १ બોલવું, २ ઘણીવાર કહેવો. रटति रामम् રામને બોલેછે. रटति = रटइ = રટે रटणम् = રટણ. रामरटणम्.

रठ् (अ) प. १ परिभाषणे. १ બોલવું. २. ઘણીવાર કહેવો. रठति બોલેછે.

रण् (अ. म.) प. १. गतौ. જવું. रणति જાયછે. णौ–रणयति. रणः.

रण् (अ) प. १. शब्दार्थे. શબ્દ કરવો. रणति શબ્દ કરેછે. १ रणः, २ रणक = रणकं (નાદ). रणत्कार =રણકારો. रणम् (યુદ્ધ).

रद् (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं भेदनम्. ખોદવું, ભેદવું, ભેડવું, ઉખેડવું. रदति भुवं मूदारः ભૂંડ ભુઇને ખોદેછે. रदनम् (ભેદન), १ रदनः, २ रदः (દંત).

रध्, (अ) प. ४. हिंसासंराद्ध्योः. संराद्धिः पाकः. १ હણવું. २ રાંધવું, रध्यति पशुं हिंसकः हिंसक [illegible]
णौ–रंधयति. रंधनम्, [illegible] हिंसः

रप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ–ચોખ્ખુ બોલવું. रपति सत्यं साधुः સાધુ સાચું બોલેછે. रिपुः (વેરી).

रफ् (अ) प. १. गतौ वधे च. १ જવું, २ હણવું. रफति જાયછે. इ०. रफः (વધ).

रम्फ् (इ) प. १. गतौ वधे च. १ જવું, २ હણવું. रम्फति જાયછે. रफः (વધ).

[illegible] आ. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. रेबते શબ્દ કરેછે. [illegible] (તિમિરપુષ્પો). [illegible] (ચંદ્રમતિ).

[illegible] (अ) आ. १. राभस्ये. राभस्यमुत्साहम्. १ આરંભવું. आरभते આરંભેછે. [illegible] = આરંભે. आरंभः संरंभः (ક્રોધ), आरंभकः, रभा (ઉત્સાહ), आरंभणम्, रभसः (વેગ), समारंभः, सुरभिः (સુગંધ). आरब्धः, आरब्धा.

शब्द करवो. रंभते शब्द करेछे. रंभा (केळथ).

[illegible] प. क्रीडायाम्. रमवु, खेलवुं. रमते वृंदावने कृष्ण. वृंदावनमां कृष्ण रमेछे. रमते = रमइ = रमे. विरमति = विरमइ = विरमे. रामः (१ बळदेव, २ परशुराम, ३ दाशरथि राम). १ रमणी, २ रामा, ३ रमणा (स्त्री), रमण. (स्त्रीनो धणी), रमा (लक्ष्मी), १ रम्यः, २ रमणीयम् (मनोहर). रति (१ प्रेम, २ कामस्त्री), १ विरतिः, २ विरामः (छेडो), १ उपरति, २ उपरामः (निवृत्ति), आरामः (उपवन, वाडी). स्तंबेरमः (हाथी), रथः, रतः (प्रीतिमान्). विरतः, सुरतः (दयाळु), सुरतम् (मैथुन), रमणम् (रमत).

रय्, (अ) आ. १. गतौ. जवुं. रयते जायछे. रयः (वेग),

रव्, (इ) प. १. गत्यर्थ. जवुं. रण्वति जायछे.

रश्, (अ) प. १. (सौ०) स्वपे. उंघवुं. रशति उंघेछे. रशना (कंदोरो),

रस्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. रसति शब्द करेछे.

रस, उ. १०. आस्वादनस्नेहनयोः. १ चाटवुं, शिरावबुं. २ भीनुं करवुं, पलाळवुं. रसयति- तें रसोला रसिकं रसिया श्रीखंडने शिरावेछे. रसयति - ते धरणीं मेघः मेघ धरणीने पलाळेछे. रसः (१ शृंगारादि नव रस, २ मधुरादि ६ रस, ३ प्रीति, ४ शरीरनो प्रथम धातु, पारो), रसा (पृथ्वी). १ रसना, २ रसनम्, ३ रसज्ञा (जिव्हा), रसवती = रसोई. रसवती (रसोडुं), रसातलम् (पाताळ), रसालः (आंबो), रसाला (दहिनो श्रीखंड).

रह, (अ) प. १. त्यागे. [illegible] विरत [illegible] विरक्त थइने त- जेछे. राहुः (नवग्रह [illegible] एकांत स्थल), विरहः (वियोग). रहित. [illegible] विरहिणी (वियोगवाळी स्त्री), विरही (वियोग[illegible]).

[illegible] प. १. गतौ. जवुं. रंहति जायछे. रंहः (स् + वेग).

[illegible] म्) उ. १०. त्यागे. तजवुं, छोडवुं. रहयति ते गेहं [illegible] विरागी घरने तजेछे. वी- विरहयति तजावेछे.

ठ. १०. त्यागे. તજવું. रहयति–ते તજેછે. विरह (વિજોગ), विरहित: (વિજોગી).

रह, (इ) उ १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, ૨ દીપવું. रंहयति તે બોલેછે ઇ૦.

रा, प. २. दाने. દેવું, આપવું. राति धनं विप्राय વિપ્રને ધન દેછે. राका (૧ પૂર્ણ ચંદ્રયુક્ત પૂર્ણિમા, ૨ રજસ્વલા કન્યા), १ रात्रिः, २ रात्री = રાતી = રાત્ય.

राख्, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयोः. १ સુકાવું, સુકવવું, ૨ પૂર્ણ થવું, પૂર્ણ કરવું. राखति સુકાયછે.

राघ, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. સમર્થ થવું. राघते युद्धाय वीरः વીર યુદ્ધને અર્થે સમર્થ થાયછે.

राज्, (ऋं) उ. १. दीप्तौ. દીપવું, બિરાજવું. राजति–ते राजा રાજા દીપેછે. राजति = राजइ = રાજે. विराजते = विराजइ = બિરાજે. १ राट् (अ + નૃપ), राजा (अन् + १ નૃપ, २ ચંદ્ર), राजन्यः (ક્ષત્રિય), १ राजकम्, २ राजन्यकम् (ક્ષત્રિયસમૂહ). राजन्वान् (वत् + સારા રાજાનો દેશ), राजराजः (કુબેર). राष्ट्रम् (દેશ), राजादनः (૧ ખાસેળીનું ઝાડ, ૨ રાયણનું ઝાડ), राजादन = रायाअणो = રાયણ. राज्ञिका (રાઈ).

राध्, (अ) प. ४. वृद्धौ. अकर्मकोयम्. વધવું. राध्यति वर्द्धते इत्यर्थः વધેછે.

राध्, (अ) प. ५. संसिद्धौ संसिद्धि. फलनिष्पत्तिः. ફળ સંપન્ન કરવું, રાંધવું, પચવવું, સીઝવું. राध्नोति ओदनं पाचकः રસોઇયો ભાતને રાંધેછે. राध्नोति = राधइ = રાંધે. आराध्नोति परमेश्वरं भक्तः ભક્ત પરમેશ્વરને આરાધેછે. आराध्नोति = आराधइ = આરાધે. विराध्नोति पशुं પશુને હણેછે. विराध्नोति = विराधइ = વિરાધે. अपराध्नोति गुरुं ગુરુને ઉવેખેછે. १ राद्धिः, २ संराद्धिः, ३ राधनम् = રાંધવું (પાક), राधा (વિશાખા નક્ષત્ર), राध (વૈશાખમાસ), राद्धः (ફળસંપન્ન [illegible]), आराधनम्, अपराधः, अपराधी, विराधना (હિંસા). [illegible]

रास, (ऋ) आ. १. शब्दे. [illegible] रास, रासकः–ગમેગ્ર. रासभः (ગધેડો)

रि, प. ५. हिंसायाम्. हणवुं. रिणोति पशुं हिंसकः हिंसक पशुने हणेछे.

रि, प. ६. गतौ. जवुं. रियति जायछे. रयः (वेग).

रिख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. रेखति जायछे. रेखा = रेख.

रिंग्, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. रिंगति जायछे. रिंगणम् (१ घर्मादिकथी चळन, २ हाथपगे चालनु चालवुं), रिंगितम्, रिंगी (इन्), रिंगः (गति).

रिच्, (इ, र्) उ. ७. विरेचने. विरेचनं निःसारणम्. झाडवुं, खाली करवुं रिणक्ति-रिक्ते घटम् घडाने झाडवेछे. रेचः, रेचकः रिक्तः (झाडो), रिक्थम (धन).

रिच्, (अ) उ. १०. वियोजनसंपर्चनयोः. १ पृथक् करवुं, २ मिश्र करवुं. रेचयति-ते, रेचति पृथक् करेछे. विरेचनम्. रिक्तम् (खालु).

रिफ्, (अ) प. ६. कत्थनयुद्धनिंदाहिंसादानेषु. १ स्तुति करवी, २ युद्ध करवुं ३ निंदवुं, ४ हणवुं, ५ दान देवुं. रिफति स्तवेछे. रेफम (निंद्य).

रिव्, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. रिण्वति जायछे.

रिश्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. रिशति हणेछे.

रिष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. रेषति हणेछे. रिष्टम् (१ कल्याण, २ अमंगल). १ रिक्षा. लखे २ लिक्षा = लिक्खा = लीख.

रिष् (अ) प. ४. हिंसायाम्. हणवुं, रिष्यति हणेछे. रेषणम् (हिंसा).

रिह्, (अ) प. ६. कत्थनयुद्धनिंदाहिंसादानेषु. १ स्तुति करवी, स्तववुं, २ युद्ध करवुं. ३ निंदवुं, ४ हणवुं, ५ देवुं. रिहति स्तवेछे. रीढा (अनादर).

री, (ओ, ङ) आ. ४. स्रवणं गरवुं, स्रववुं. रीयते जलं करात् करमांथी जल झरेछे. रेतुः (पुत्र). रेफः (अधम).

री, प. ९. गतिरेषणयोः. रेषणं हिंसा वृकशब्दश्च. १ जवुं, २ हणवुं, ३ वरुनुं भसवुं. रिणाति जायछे इ०. रेणम् झरेल.

रु, (ङ) आ १. गतिरेषणयोः. रेषणं हिंसा वृकशब्दश्च. १ जवुं, २ हणवुं, ३ वरुनुं भसवुं. रवते जायछे.

रु, प. २. शब्दे. शब्द करवो. रौति शब्द करेछे. रवः (शब्द), रुरुः (मृगविशेष). पुरूरवाः (वस् + अंक सस्त), मयूरः = मोरो = मोर, कुक्कुरः = (कुत्रो), रुमा (मारसमर).

… १. दिप्तौ अभिप्रीतौ च. आभिप्रीतिरभिलाष १ [illegible], …ते मैत्राय दधि मैत्रने दहि रुचेछे. रोच्यम, रुचि १ कांति, २ रुचि, ३ शोभा, ४ इच्छा) रोचनम. रुचित (भावेल), रोचनः (ચંદ્ર), रोचना (धोळुं नरोत्तम), रोचिष्णुः (कांतिमान्) विरोचनः १ (सूर्य, २ दानव). रोचना (गोपित, गोरोचन). रुक्मम् (सोनुं), १ रुच्य, २ रुचिरः, (रुचि…) रुक्मिणी (कृष्णनी स्त्री), रोचिः (स् + प्रकाश), वसुरोचिः (आदित्य).

रुज्, (औ) प. ६. भंगे. पीडवुं, भांगवुं. रुजति रोगः चोरम् चोरने रोग नडे छे. रोगः, रुजा, रुक्मम् (सोनुं).

रुज् (अ) प. १०. हिंसायाम्. હણવું रोजयति–ते हणेछे. रोग.

रुट् (अ) आ. १. प्रतीघाते दिप्तौच. १ रोळवुं, पाछुं हटवुं, भांगवुं. रोटते रोळेछे. रोटते = रोडइ = रोळे.

[illegible]

[illegible] दीस करेछे.

रुट् (अ) उ. भासार्थे भाषार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. रोटयति–ते बोलेछे.

रुठ् (अ) आ. प्रतीघाते. रोळवुं, मसळवुं. रोठते रोळेछे.

रुठ् (अ) प. १. उपघाते. પછાડવું, फेंकवुं, अफाळवुं. रोठति कलिर्धर्मम् धर्म कलिने पछाडेछे.

रुंट्, (इ) प. १. स्तेये. चोरवुं. रुंठति चोरेछे.

रुंठ् (इ) प. १. गतौ. जवुं. रुंठति जायछे

रुंड् (इ) प. १. स्तेये. चोरवुं. रुंडति चोरेछे.

रुद्, (इर्) प. २. अश्रुविमोचने. रडवुं. रोदिति रडेछे. रोदिति = रडइ = रडे. रोदनम्, रोदितः = रडिओ = रडेला. रुदन्; आरोदनम् (आरडवुं).

रुध् (अ) आ. ४. कामे. कामइच्छा. अयमनुरूपः अनुरुध्यते कोपि कृष्णम् को- पी कृष्णने इच्छेछे. अनुरोध (अनुकूलता).

रुध्, (इ र्) उ. ७. आवरणे. आवरणं व्याप्तिनम्. १ व्यापवुं, ढांकवुं, १ वींटवुं. रुणद्धि, रुंद्धे व्यापेछे. रुंद्धे = रुंधइ = रुंधे. रोधः, विरोध (वेर), उपरोधः, रुधिरम् (१ लोही, २ कंकु). १ रुद्धः, १ अवरुद्धः, संरुद्धः (वींटेल, वींटेल). विरुद्ध (रुंधेलो). १ रोधः (म), २ रोधः (तीर).

रुप्, (उ) प. ४. विमोहने. विमोहनं व्याकुलीकरणम्. व्याकुळ करवुं. रुप्यति व्याकुळ करेछे. रूप्यम् = रुप्यं = रूपुं. (१ रूपुं, २ रुपैयो).

रुश्, (अ) प. ६. हिंसायाम्. रुशति हणेछे. रोशः (हिंसा).

रुश्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ बोलवुं, २ दीपवुं. रुंशयति-ते, रुंशति बोलेछे इ०.

रुष्, (अ) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. रोषति हणेछे. रोषनम् = रोसन (हिंसा)

रुष्, (अ) ४. रोषे हिंसायां च. १ कोपवुं, २ रीसावुं, ३ हणवुं. रुष्यति कोपेछे. रोषः (कोप), रुष्टः = रुष्टो = रूठो. रोषणः (क्रोधी). रुट् (द् + क्रोध).

रुष्, (अ) उ. १०. रोषे. कोपवुं. रोषयति-ते कोपेछे. रोषः. रुष्ट = रुष्टो = रूठो.

रुह्, (अ) प. १. बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च. बीजजन्माकुरोत्पत्तिः. १ ऊगवुं, कुमुमो-कुंपळो फूटवो, २ ऊपजवुं. रोहति बीजं क्षेत्रे खेतरमां खायुं ऊगेछे. १ रोहः, २ प्ररोहः (अंकुर), १ रोम-त्वे २ लोम (रुम् + वाळ), १ रुहः, २ रोहिः, ३ रोहितः (मृग), प्ररुहः, आरोहः, रूढः (१ ऊगेल, २ उपजेल), आरूढः (चढेल), १ रोहितः-लत्वे ३ लोहितः (१ मृगविशेष, २ लाल-रंग), रोहिणी (१ गाय, २ नक्षत्रवि०), रौहिषम् (तृणजाति), विरुत् (विस्तारवती वेली), आरोहणम् (चढाव), अवरोहणम् (उतार).

रूक्ष्, उ. १०. पारुष्ये. कठोर-लूखुं थवुं-बोलवुं. रूक्षयति-ते लूखुं थायछे. १ रूक्षः-लत्वे २ लूक्षः = लुक्खो = लूखो. १ रूक्षा, २ लूक्षा = लुक्खा = लूखी. १ रूक्षम, २ लूक्षम् = लुक्खं = लूखुं.

रूप्, उ. १०. रूपक्रियायाम्. राजमुद्रादिरूपस्य करणं वा रूपस्य दर्शनं रूप-क्रिया. १ राजमुद्रादिकनुं करवुं-घडवुं, २ रूप जोवुं, निहाळवुं. रूपयति-ते रूप घडेछे, रूप देखेछे. रूपम् (१ सौंदर्य, २ आकृति, ३ शुद्धादि रूप), रूपकम्, निरूपणम्, निरूपण, निरूपितम् (देखाडवुं).

रूष्, (अ) प. १. भूषायाम्. शोभाववुं, दीपाववुं. रूषति शरीरमलंकारेण नारी नारी अलंकारथी शरीर शोभावेछे. रूषितम् (भूषित), रूषणम् (भूषण).

[illegible] लंकायाम्. लंका वासेति

करवा, [illegible] करवी. रेकते करेछे.

रखा, प. ११. श्लाघासादनयोः. १ वखाणवुं, स्तववुं, २ [illegible]. रेखायति स्तवेछे. रेखा.

रेज्, (क) आ. १. दीप्तौ. दीपवुं, झळकवुं, शोभवुं. रेजते, विरेजते दीपेछे.

रेट्, (क) उ. १. परिभाषणे. १ बोलवुं, २ [illegible] देवो. रेटति-ते बोलेछे इ०.

रेप्. (क) आ. १. गतौ. जवुं. रेपते जायछे.

रेभ्. (अ) आ. १. शब्दे. शब्द करवो. रेभते शब्द करेछे. विरिब्धः (स्वर).

रेव्, (क) आ. १. गतौ प्लुतगतौ च. प्लुतिर्भिगतिः प्लुतगतिः. १ जवुं, २ कूद-तां जवुं. रेवते जायछे इ०. रेवा (नर्मदा), रेवंत (सूर्यपुत्र), रेवती (१ न-क्षत्र, २ बळदेवनी स्त्री), रेवतीरमणः (बळदेव).

रेष्, (क) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अयं वृकशब्दे. वरुनुं-रनकुतरानुं भसवुं. रेषते वृकः वरु भसेछे. १ रेषणम्, २ रेषा (वरुनो शब्द).

रै, प. १. शब्दे. शब्द करवो. रायति शब्द करेछे.

रोड्, (क) प. १. उन्मादे. उन्मादश्चित्तविभ्रमः. १ चित्त भमवुं, चित्त भ-मवुं. [illegible] थायछे.

रौड्, (क) प. १. अनादरे. अनादरवुं. रौडति अनादरेछे.

रौड्, (क) प. १. अनादरे. अनादरवुं. रौडति अनादरेछे.

लक्, (अ) उ. १०. आस्वादने ग्रहणे च. १ चाखवुं, चाटवुं, शिरावुं, २ ले-वुं, ग्रहवुं. लाकयति रमाला नरः नर श्रीखंडने चाटेछे. आलाकयति धर्म [illegible]

लक्ष्. [illegible] आवलोकन करवुं, देखवुं, ओळखवुं, निहाळ-[illegible] लक्षितः लक्षितवां = लख्यो, जोयो). अवलोकितं = अवलोकितवां = ओळख्यो.

लक्ष्, (अ) उ. १०. दर्शनाङ्कनयोः. अंकनं चिन्हम्. १ जोवुं, देखवुं, २ चिन्ह क-रवुं, चिन्हवुं. लक्षयति-ते देखेछे. लक्ष्यम्, लक्षणम्, लक्षणा, लक्ष्मीः, ला-क्षा = लक्षणा = लाख.

लख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. लखति जायछे.

[illegible]

लख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. लंखति જાયછે.

लग्, (ए. म्.) प. १. संगे. મળવું. लगति समुद्रं नदी નદી સમુ-
द्रने मी-लगयति મેળવેછે. लग्नः = लग्गो = લાગ્યો (સકત). लगित =
लगिओ = લગ્યો = (અડ્યો), लग्नम् (૧ મેષાદિ ૧૨ રાશિનો ઉદય). लगुडः =
(દંડ, ડાંગ).

(इ) प. १ गत्यर्थः. જવું. लंगति જાયછે. लांगलम् (હળ), लांगूलम्
(પૂંછડું).

(म) उ १० आस्वादने. ચાટવું. ચાખવું, રિશાવવું. लागयति–ते क्षिप्रं
नरः નર ક્ષિપ્રને ચાટેછે.

लघ्, (इ) प. १. शोषणं अल्पीभावे च १. સુકાવું, કોરું થવું, રથોડું થવું, અલ્પ
થવું. लंघति સુકાયછે ઇ૦. उलंघति = ओलंगइ = ઓળગે. लंघनम्, उल्ल-
घनम्. उल्लंघितम् = ओलंगिअं = ઓળંગ્યું. उल्लंघितः = ओलंगिओ = ઓળંગ્યો.

लघ्, (इ) आ. १. गत्यर्थे भोजननिवृत्तौ च. १ જવું, ૨ લાંઘવું. लंघते જાયછે,
લાંઘેછે. लंघते = लंघई = ક્ષિ. लंघनम्, उल्लंघनम्.

लघ, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, ૨ દીપવું, ભાસવું. लंघयति–ते,
लंघति બોલેછે ઇ૦.

लच्छ, (अ) प. १ लक्षणे. ચિન્હ કરવું. लच्छति ग्रहं दात्रेण દાતરડાવડે ઘરને
આંકેછે. लच्छनम्.

लज्, (अ) प. १. भर्जने. સેકવું, ભુંજવું. लजति સેકેછે. लाजाः (અક્ષત).

लज्, (इ) प. १. भर्जने. સેકવું. लंजति સેકેછે.

लज्, (ओ ई) आ. ६. व्रीडे. લાજવું. लजते = लजई = લાજે.

लज्, (अ) उ. १०. अपवारणे. ઢાંકવું. लाजयति–ते ઢાંકેછે. लाजाः (...

लज, उ. १०. प्रकाशने. પ્રકાશવું. लजयति–ते विद्या विप्रः વિપ્ર વિદ્યા...
મેછે.

लज्, (इ) उ. १०. हिंसाबलादाननिकेतनेषु. १ હણવું, ૨ બળ
લેવું. लंजयति–ते, लंजति હણેછે ઇ૦.

लज, (इ) उ १०. प्रकाशने. પ્રકાશવું. लंजयति–ते, लंजापयति–ते प्रकाशे...

लड्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ... लंडति ...,
लंबति प्रकाशेछे.

लट्, (अ) प. १. बाल्ये. बाल्यं बालक्रिया. બાળપણું કરવું. ... બોલવું. लटति लोकः स्वार्थे लोक स्वार्थने विषे બાળનાપેઠે ... लाट्,
कुलटा, लटः, लटकः, लाटकः, लट्वा (કરોળીઓ).

लड्, (अ) प. १. विलासे. રમવું. लडति, लले ललति રમેછે. ...
= उल्लल्ड् = ઉછળવું. णी – लाडयति. लले– लालयति पुत्रम् पुत्रने લડાવેછે. १ लडना, लले २ ललना (स्त्री), लाडः = લાડ (પ્ર), लाडी
(વહૂ), लालना, उपलालना, लालितः. लाला = લાળ.

लड्, (अ म्.) प. १. जिह्वोन्मथने. १ जिह्वायाः उन्मथनं ज्ञापनम्. જીભ જણાવવી. णी – लडयति जिह्वां कुक्कुरः जिह्वां ज्ञापयतीत्यर्थः જીભ જણાવેછે. २ जिह्वया उन्मथनम् જીભવડે પદાર્થ જણાવવા. लडयति जिह्वया
[illegible] पदार्थान् ज्ञापयतीत्यर्थः જીભવડે પદાર્થ જણાવેછે. ३ जिह्वाच
[illegible] जिह्वा शब्देन तद्व्यापारः. જીભે ચાટવું.
लडयति दधि દહિ ચાટેછે. ४ उन्मथने नाशे लडयति शत्रुम् શત્રુને હણેછે.
लाला (લાળ).

लड, (अ) उ. १०. उपसेवायाम्. स्नेहपूर्विका सेवा उपसेवा. સ્નેહકરી સેવવું. લડાવવું. રમાડવું. लाडयति–ते पुत्रम्. लले लालयति–ते લડાવેછે. उपलालयति રમાડેછે. उल्लालयति — उल्लालड् = ઉછાળ. उन्नामयतीत्यर्थः નમાવેછે.

लड्, (इ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. लंडयति–ते
બોલેછે ઇ૦.

लड्, (ओ. इ) उ. १०. उत्क्षेपे. ... ... ઓળંગવું. लंडयति–ते.
लंडति ઓળંડેછે.

लप्, (अ) प. १. (णी०) ... ...

लप्, (अ) प. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ બોલવું. लपति બોલેછે. लपनम्
(મુખ), आलापः (પરસ્પર આલાપ), अनुलापः (વારંવાર બોલવું), प्रलापः

(અનર્થક પ્રથન), विलाप: (શોકવચન), अपलाप (સંતાડવું), सुप्रलाप (સુવચન), आलापम् (ભાષણ).

लब्, (इ) आ. १. शब्दे अवस्रंसने च. १ શબ્દ કરવો. ૨ લબડવું, ટિંગાવું. लंबते शाखायां शाखामृगः વાનરો ડાળે ટિંગાયછે. आलंबते, अवलंबते. लंबः, लंबनम्, आलंबनम् (ધારણ), अवलंबनम्, अवलंबा, विलंबः, निरालंबः, लंबिका (જિહ્વા), १ अलाबूः, २ अलाबुः (તુંબી), अलंबुसा (એક રાક્ષસ).

लभ्, (डु, अ ष्) आ. १. प्राप्तौ. પામવું. लभते धनं नरः નર ધનને પામેછે. लाभः = लाहो = લાવો. लाभनम् = लाहणम् = લાણું. १ लब्धिः, २ उपलब्धिः (પ્રાપ્તિ), सुलभम्, दुर्लभम्, उपलंभः (અનુભવ), लभ्यम्, लिप्सुः (લોભી) लिप्सा (વાંછા).

लय्, (अ) आ. १. गतौ. જવું. लयते જાયછે. लयः (ગતિ).

लर्ब्, (अ) प. १. गतौ. જવું. लर्बति જાયછે.

लल्, (अ) प. १. विलासे. ખેલવું, રમવું. ललति રમેછે. ललना (સ્ત્રી), लालनम्, ललनम् (ક્રીડા).

लल्, (अ) आ. १०. ईप्सायाम्. ઇચ્છવું. लालयते ઇચ્છેછે, लालः, कुलालः (કુંભાર), ललना (સ્ત્રી), लालसा (લાલચ), ललितः (સુંદર), लालना.

लश्, (अ) उ. १०. शिल्पे. કુશળ થવું. लाशयति – ते કુશળ થાયછે.

लष्, (अं) उ. १. कांतौ. कांतिरिच्छा. ઇચ્છવું. लष्यति–ते, लषति–ते ઇચ્છેછે. अभिलाष. (ઇચ્છા), अभिलाषी (हन् + ઇચ્છુ), लशुनम् = લસણ.

लस्, (अ) प. १. श्लेषणक्रीडनयोः. १ મળવું, ભેટવું, २ રમવું, ખેલવું. लसति મળેછે. विलसति રમેછે. विलासः (ક્રીડા), विलासी (કામી), लसः (કામનેત્રો), अलसः (આળસુ), लास्यम् (નૃત્ય), लाक्षा = लक्खा = લાખ. लस्तकः (ધનુષ્યનો આવવાનું સ્થાન), उल्लासः = ઉલ્લાસ.

लस्, (अ) उ. १०. शिल्पयोगे. क्रियाविशेषं शिल्पम्. શિલ્પકર્મ કરવું. लासयति–ते નટી નાચેછે. लास्यम् (नृत्य).

लस्ज्. (ओ इं) आ. ६. व्रीडे. લાજવું. लज्जते नवोढा નવોઢા લાજેછે. लज्जा (લાજ) लज्जित = लज्जालुः = લાજાળુ.

ला, प. २. आदाने. લેવું, લેવું. **लाति धनं** ધન લેછે. **बहुलम्** = **बहुलं** = બોલેળું. **लंबा** = લાંચ. **लवा** (વેધા), **पित्तलम्** = પીતળ. लानम = ला-पम् = લેવું.

लाख, (ऋ) प. १. शोषणालमर्थयो:. १ શોષણ કરવું, ૨ પૂર્ણ કરવું. **लाखति** શોષણ કરેછે.

लाघ्, (ऋ) आ. १. सामर्थ्ये. સમર્થ થવુ શક્તિવાન્ થવું. **लाघते** સમર્થ થાયછે. **उल्लाघ**: (નીરોગ).

लाछ्, (इ) प. १. लक्षणे. ચિન્હ કરવું. **लांछति** ચિન્હ કરેછે. लांछनम्, लांछित: (ચિન્હિત).

लाज्, (अ) प. १. भर्त्सने च. धाद्धर्मने. १ તિરસ્કાર કરવો, ધિક્કારવું, ૨ સેકવું. ભુંજવું. **लाजति** તિરસ્કાર કરેછે इ०.

लाज्, (इ) प. १. भर्त्सने च. धाद्धर्मने. १ તિરસ્કાર કરવો, ધિક્કારવું, ૨ સેકવું. ભુંજવુ. **लांजति** તિરસ્કાર કરેછે इ०.

लाट, प. ११. **जीवने**. જીવવુ. **लाटयति** જીવેછે. लाट: (દેશભેદ).

लाभ, उ. १०. **प्रेरणे**. પ્રેરવું. लाभयति–ते પ્રેરેછે. लाभ: (પ્રેરણ).

लिख्, (अ) प. ६. **अक्षरविन्यासे**. લખવું. **लिखति पुस्तकं लेखक**: લહિઓ પુસ્તક લખેછે. **लेख**:, १ लिख:, २ **लिखक**: (ચિતારો), लेखनम्. लेखनी = **लेखनी** = કલમ. **लेखक**:

लिग्, (इ) प. १. **गत्यर्थ**: જવું. **लिंगति** જાયછે. **आलिंगति** = **आलिंगइ** = આલિંગે. **आलिंगनम्** (ભેટવું).

लिग्, (इ) उ. १० **चित्रीकरणे**. ચીતરવું. **लिंगयति–ते**, **लिंगति भित्तिं चित्रकार**: ચીતારો ભીંત ચીતરેછે. **लिंगम्** (ચિન્હ).

लिट्, प. ११. अल्पकुत्सनयो:. १ थोडुं थवुं, અલ્પ થવું–કરવું, ૨ નિંદવું. **लिटय**-ति અલ્પ થાયછે इ०.

लिप्, (मुं) उ. ६. **उपदेहे. उपदेहोवृद्धि**: વધારવું, લિંપવું **लिंपति – ते** લિંપેછે. **लेप**:, उपलेप:, **लेपनम्** = લિંપણ. **अनुलेप**, अनुलेपनम्, लिप्त: लेप्ता (**क** + લિંપનાર), **लिप**:

लिश्, (अ) आ. ४. **अल्पीभावे**. ઓછું થવું, થોડું થવું. **लिश्यते देहोरोगेन** રોગે દેહ થોડો થાયછે. **लिष्ट** (થોડું થયેલ), **लेश**: (અલ્પ), **लेष्टु** (ઢેફું).

[illegible] इ. ६. गती. જવું. लिनाति જાયછે. लेशः (લવ).

लिह, (ल) उ. २. आस्वादने. ચાટવું, ચાખવું. लेढि, लीढे गुडं बालिः બાળ ગોળને ચાટેછે. १ लेहः, २ अवलेह, ३ आलेहः (ચાટે), जिव्हा = जिभा = જીભ. अहंलिहः (આપણો), अभ्रंलिहः (વાયુ).

ली, (ओ. ङ.) आ. ४. श्लेषणे. મળવું, ભેગુથવું, ભેટવું, ચોટવું. लीयते पार्वे नारी નારી પતીને [illegible]. लीनः (મળેલ), लयः, प्रलयः, विलयः, १ निलयः, २ आलयः [illegible], लीनः [illegible].

ली, प. ९. श्लेषणे. [illegible], ભેટવું, ચોટવું. लिनाति पति नारि નારી ધણીને ભેટેછે. लीन (મળેલ), लीनिः (મળવું), लयः, प्रलयः, विलयः, [illegible]

ली. उ. १० द्रवीकरणे. ઓગાળવું. लाययति-ते, लयति घृतं वन्हिना होता. [illegible] વન્હિવડે ઘીને ઓગાળેછે, आलीनम् (કલઈ).

लुंच, (अ) प. अपनयने. अपनयनमपलापः. સંતાડવું, ઘુંપાવવું, કાઢીનેવું. लुंचति સંતાડે છે.

लुज, (इ) उ. १० भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. लुंजयति-ते, लुंजति [illegible] इ०.

लुज, (इ) उ. १० हिंसाबलादाननिकेतनेषु १ હણવું, २ બળ કરવું. ३ લેવું, [illegible]. ४ ઘર કરવું, વસવું. लुंजयति-ते, लुंजति હણે [illegible] इ०.

लुट, (उ) आ. १. प्रतीघाते. [illegible], [illegible], લોટવું, આળોટવું. लोटते भूमौ गर्दभः ગધેડો ભુમિ ઉપર આળોટે છે. लोटते = लोटइ [illegible] आलोटते = आलोटइ — આળોટે.

लुट, (अ) प. १. विलोडने. વલોવવું, મથન કરવું, [illegible]. लोटनम् (લોટવું).

लुट, (इ) प. १. स्तेये. લુંટવું, ચોરવું. लुंटति घरं चोर ચોર ઘર લુંટેછે. लुंटति = लुंटइ = लुंटे. लुंटिः = लुंटि = लुंटण. लुंटाकः (લુટનારો), लुंटनम्.

लुट. (अ) प. ४. विलोडने. વલોવવું, [illegible], [illegible]. लुटयति વલોવેછે.

लुट (अ) प. ६. संश्लेषणे. મળવું. ચોટવું ભેટવું, [illegible]. लुटति पतिं नारी [illegible] મળેછે. लोटः (મેળ).

लुट, (अ) उ. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું ૨ દીપવું. लोटयति-ते, लोटति બોલેછે ઇ૦.

लुट, (अ) उ. १०. स्तेये अनादरेच. १ લૂંટવું, ચોરવું. ૨ અનાદર કરવો. लुंटयति-ते લુંટેછે. लुंटनम्, लुंटिः = लुंटि = લુંટવ. लुंटाकः (ચોર), लुंटाकी.

लुट, (अ) आ. १. प्रतीघाते રોળવું, રોળવું, લોટવું, આળોટવું. लोठते भूमौ गर्दभः ગધેડો ભુમિઉપર આળોટેછે. १ लोठनम्, २ लुठितम् (આળોટવું).

लुठ, (अ) प. १. उपघाते પછાડવું, મારવું. लोठति कलिर्धर्मम्. કલિ ધર્મને પછાડે છે.

लुठ, (अ) प. ६. लोठने [illegible] १ આળોટવું, ગળવું, રોળવું ૨ મળવું, [illegible] [illegible]

लुठ्, (इ) प. १. स्तेये. લુંટવું ચોરવું. लुंटति લુંટેછે.

लुठ, (इ) प. १. गतौ. જવું. लुंठति જાયછે.

लुठ, (इ) प. १. आलस्ये प्रतीघाते च. १ આળસ કરવું. ૨ રોળવું, રોળવું. રોળેછે.

लुड, (अ) प. १. विलोडने. विलोडनं मंथः. વલોવવું. लोडति વલોવેછે. विलोडति = विलोडइ = વલોવે. लोडनम्, विलोडनम्.

लुड, (इ) प. १. स्तेये. ચોરવું. लुंडति ચોરેછે. लुंडः = લુંટો.

लुड, (अ) प. ६. संश्लेषणे संवरणे च. १ મળવું, ભળવું, ભેટવું ૨ ઢાંકવું, ઓઢાડવું, लुडति મળેછે ઇ૦.

लुथ्, (इ) प. १. हिंसासंक्लेशनयोः. १ હણવું ૨ પીડવું, નડવું. लुंथति शत्रुं શત્રુને હણેછે.

लुप्, (ठ) प. ४. विमोहने. આકુળું કરવું. लुप्यति આકુળું કરેછે.

लुप्, (लं) उ. ६. छेदने. છેદવું. लुंपति-ते काष्ठं वर्द्धकिः સુતાર લાકડાને છેદેછે. लुप्त, लोप्ता, लोप्यम् (ચોરીનું ધન), प्रलुम्पकम् (ખરજવું), लोपाकः (લુંકડી).

लुब्, (इ) प. १. अर्दने. પીડવું, નડવું लुंबति પીડેછે. लुंबिः = લંબ.

लुब, (इ) उ. १०. अदर्शने अर्दने च. १ નદેખવું, નભળવું. ૨ પીડવું, નડવું. लुंबयति-ते, लुंबति નથીદેખતો लुंबिः = લંબ.

लुभ् (अ) प. ४. गार्ध्ये. गार्ध्यमाकांक्षा. ઇચ્છવું, લોભ કરવો. लुभ्यति पुत्रं नारी નારી પુત્રને ઇચ્છેછે. लोभः, लोभी, लुब्धः, प्रलुब्ध, लुब्धकः (પારધી).

लुभ्, (अ) प. ६. विमोहने. આકુળું કરવું. लुभति આકુળું કરેછે. लुब्धः.

लुल् (अ) प. १. (सौ०) विमर्दे. મર્દવું, મરડવું. लोलति મરડેછે. लुलायः (પાડો), लुलितम् (કંપિત), लोलम् (ચપલ).

लुष्, (अ) प. १. स्तेये हिंसायां च. १ ચોરવું, २ હણવું. लोषति ચોરેછે, હણેછે.

लुह्, (अ) प. १. (सौ०) मोहे. મોહવું. મોહ કરવો, મોહ પમાડવું. लोहति મોહ કરેછે. लोहल (તોતડો).

लू. (त्र) उ. ९. छेदने. છેદવું. लुनाति--लुनीते છેદેછે. लवित्रम् (દાતરડું), लवनम् (છેદન), लोम (न + लवं). लवण = लोणम् = લૂણ. लवकः (છેતા), लावः (એક પંખી), लवाणकः (કાપ), लवानकम् (દાતરડું), लूता (કરોળિયો), लविः (દાતરડું).

लूष्, (अ) प. १. स्तेये भूषायां च. १ ચોરવું, २ શોભાવવું. लूषति ચોરેછે.

लूष्, (अ) उ. १०. स्तेये हिंसायां च. १ ચોરવું, २ હણવું. लूषयति-ते ચોરેછે इ०

लेख, प. ११. स्खलने. પડવું. लेखयति પડેછે.

लेखा, प. ११. स्खलने विलासे च. १ પડવું, २ રમવું. लेखायति પડેછે.

लेट्, प. ११. धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने दीप्तौ च. १ ધૂર્ત થવું. धूर्तता करवी. २ पूर्व थवुं, પેહેલું થવું, पूर्वता करवी. ३ [illegible] इ०.

लेपृ, (ऋ) आ. १. गतौ शब्दे च. १ જવું, २ શબ્દ કરવો. लेपते જાયછે इ०. लेपः

लेला, प. ११. दीप्तौ. દીપવું, ચળવું. लेलायति દીપેછે. लेला (દીપ્તિ.)

लोक्, (ऋ) आ. १. दर्शने. જોવું. लोकते જુવેછે. लोकः (જન), आलोकः (પ્રકાશ). अवलोकनम्, विलोकनम्.

लोकृ,(ङु) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. लोकयति-ते, विलोकयति-ते બોલેછે. लोकः, आलोकः (પ્રકાશ).

लोच्, (ऋ) आ. १. दर्शने. જોવું, દેખવું. लोचते જુવેછે. १ लोचनम्, २ विलोचनम् (१ નેત્ર, २ દર્શન). आलोचनम्, पर्यालोचनम्, लोचकम् (આંના માથાનું ચક્ષુ, ભ્રમ્મરો).

लोच्, (ऋ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १બોલવું, २ દીપવું. लोचयति-ते, आलोचयति-ते બોલેછે इ०.

लोट्, प. ११. धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने दिप्तौ च. पूर्वभावः-पूर्वत्वम्. १ ધુતવું, २ પૂર્વ થવું. પૂર્વતા કરવી, ३ ઊંઘવું, ४ દીપવું. लोटयति ધુતેછે, इ०.

लोड्, (ऋ) प. १. उन्मादे. उन्मादश्चित्तविभ्रमः. १ ચિત્ત ભમવું, ગાંડું થવું. लोडति ચિત ભમેછે.

लोष्ट्, (ॠ) आ. १. संघाते. એકઠું થવું, એકઠું કરવું. लोष्टते धान्यम् ધાન્ય એકઠું કરેછે. १ लोष्टः, २ लोष्टुः (ઢેફું).

वक्, (ॠ) आ. १. गतौ. જવું. वंकते જાયછે. वंकः.

वक्, (ॠ) आ. १. कौटिल्ये. વાંકું થવું-કરવું. वंकते વાંકું કરેછે. वंकः= વાંકું. वंकं काष्ठम् = વાંકું કાઠ. वक्रम् (વાંકું), वंक्रिः (પાસાનુંહાડ).

वक्ष्, (अ) प. १. रोषे संघाते च. १ રીસ કરવી, રીસાવું, २ એકતા-એકઠું કરવું. वक्षति बालः બાલ રીસાયછે. वक्षः (રીસ).

वख्, (अ) प. १. गत्यर्थः. જવું. वखति જાયછે.

वङ्ख्, (इ) प. १. गत्यर्थः. જવું. वंखति જાયછે.

वग्, (इ) प. १. गत्यर्थे खंजे च. १ જવું, २ ખોડંગવું. वंगति જાયછે इ०. वंगम् = વંગ (સીસું).

वघ्, (इ) आ. १. गत्याक्षेपे. गतेराक्षेपो निंदा वा आरंभ उपलंभो वा. १ ગતિનિંદવી. २ ગતિનો પેગ કરવો, ३ ગતિનો આરંભ કરવો, ४ ગતિ કરવી. वंघते ગતિનિંદેછે इ०.

वच्, (अ). प. २. परिभाषणे. १ બોલવું. वक्ति બોલેછે. वक्ता (क), वचनम्, वाक्, वाचा, वाच्यम्, वाक्यम्, अनूचानः (सांगवेदाध्ययनवान्), वाचकः (બોલનાર).

— १०. परिभाषणे संदेशने च. १ બોલવું, २ સદેશો કહેવો. १. वचति બોલેછે इ०. वाचनम्

[illegible], (उ) प. १. [illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] = [illegible] = पांच. ।

[illegible], (उ) आ. १०. प्रलंभने. प्रलंभनं मिथ्याफलाख्यानम्. [illegible] छेतरवुं, ठगवुं. वंचयते ठगेछे. १ वंचना, २ वंचनम् (ठगाई), वंचितः (छेतरेल).

वञ्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. वञ्चति जायछे. वञ्चनम्, वंचुकः (धितरा).

वञ्, (अ) उ. १०. मार्गसंस्कारगत्योः. १ मार्ग सुधारवो, २ जवुं. [illegible]ति – ते मार्ग सुधारेछे.

वट्, (अ) प. १. वेष्टने. वीटवुं. गुंथवुं. वटति रज्जूं घेरी विंटेछे. वटः = वडो [illegible]. वटम् = वडम् = [illegible] वटिः = वडी. १ वाटः = वाडो. २ वाटी = वाडी. ३ वाटम् = वाडुं (वाडो). फुलवाटी = फूलवाडी. [illegible].

वट्, (अ. म्) प. १. परिभाषणे. परिभाषणं सनिंदोपालंभः. ठपको देवो. वटति = वडइ = [illegible]. णी – वटगति.

वट, उ. १०. विभाजने ग्रंथे च. ग्रंथोवेष्टनम्. १ विभाग करवा, वेंहेचवुं, भाग पाडवा, बांटवुं. २ विंटवुं. वटयति – ते भूमिं ग्रामिकः – [illegible] भूंइ बांटेछे. वटकः (पर्यंकपाया).

वट्, (ई) प. १. (सी०) स्तेये. चोरवुं. वटति चोरेछे. वंटकः चोर.

वट्, (इ) प. १. विभाजने. विभाजनं विभागीकरणम्. [illegible] वहेंचवुं. बांटवुं. वंटति धनम् धन बांटेछे. वंट [illegible], वंटनम् वंटितम् = वंटियं = बांटयुं.

वट्, (इ) उ. १०. विभाजने. विभाग करवा, [illegible] बांटवुं. वंटय[illegible]ति – ते, वंटापयति – ते बांटेछे. वंट = वांटो.

वड्, (अ) प. १. स्थौल्ये. जाडुं थवुं. [illegible] वडति जाडुं थायछे. वडर (मूर्ख).

वठ, (इ) आ. १. एकचर्यायाम्. एकस्य असहायस्य च [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] आवछे. वंठतः = [illegible] वंठो.

वठ्, उ. १० ग्रंथे. गुंथवुं. वठयति–ते गुंथेछे.

[illegible] (सी०) आलिंगने. भेटवुं, [illegible] वडति [illegible] १ वडना [illegible] २ [illegible] ([illegible]).

वट्, (इ) आ. १. विभाजने वटने ना विभाजनं [illegible] यवोभावश्च. १ विभाग करवो, वांटवुं, २ आमंत्रण [illegible] **वंटते** वि-भाग करेछे.

वट, (इ) उ. १० विभाजने. विभाग करवो. वंटयति ते विभाग करेछे. **वंटः**= **वंटः** = भाग.

वण्, (अ) प. १. शब्दार्थः शब्द करवो. **वणति** शब्द करेछे. १ **वाणि**, २ **वाणी** (वाचा).

वद्, (अ) प. १. **व्यक्तायां वाचि**. स्पष्ट बोलवुं. वदति स्पष्ट बोलेछे. **वादः**, विवादः, संवादः, **अनुवादः**, **प्रतिवादः**, **प्रवादः**, **अभिवादः**, **अपवादः** (निंदा), निर्विवादः, **वदनम्** (मुख), १ **वदः**, २ **वदावदः** (वक्ता, बोलको), **वदान्यः** (१ दाता, २ प्रियवाणी बोलनार), **प्रियंवदः**, **श्लोकवादः**, **वावदूकः** (बहुभाषण करनार), वाद्यम् = **वर्ज्य** = वाजुं. **वादित्रम्** (वाजुं), **संवादी** (इन् + संवाद कर्ता), **परिवादी** (इन् + निंदक), **अवद्यम्** (निंद्य), **अनुद्यम्** (न कहेवा योग्य), **वादी** (इन् + वादकर्ता), **प्रतिवादी** (इन् + सामो बोलनार).

वद्, (इ) आ. १. अभिवादनस्तुत्योः अभिवादनं पादयोः प्रणिपातः, स्तुतिः गुणैः प्रशंसा. १ नमवुं, पगे लागवुं, २ स्तुति करवी, गुण वखाणवा. **वंदते देवम्** देवने नमेछे. वंदना [illegible], **वंदन** [illegible] नमनार), **वंदनम्** (१ नमन, २ स्तुति), वंदा [illegible] करनार), १ **वंद्यः**, २ **वंदनीयः** (नम्य), **वंदी** [illegible] भाट, चारण), **वंदितः**= **वंदितो**= वंद्य.

वद्, (अ) उ. १०. संदे[illegible] वादयति-ते संदेसो कहेछे. **वादः**, **प्रवादः** [illegible]

वद्, (अ) आ. १०. संदे[illegible] वादयते. वदते सदेसो कहेछे.

वध्, (अ) प. १. (सौ०) **हिंसायाम्**. [illegible]

वधकः (हिंसक), **प्राणिवधः** (प्राणि[illegible]

[illegible]

वन्, (अ) प. १. संभक्तौ. संभक्तिर्भजनम्. भजवुं, सेववुं. वनति पतिं नारी नारी पतिने सेवेछे. वनति = वणइ = वणे. वनिता (स्त्री), वानरः = वानर. वानीरः (वेतस).

वन्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. वनति शब्द करेछे. वनम् (अरण्य).

वन्, (अ, म्) प. १. हिंसायाम्. हणवुं. वनति हणेछे. णौ – वनयति.

वन्, (उ. म्) प. १. क्रियासामान्ये. १ करवुं, २ होवुं. वनति करेछे. णौ– वनयति.

वन्, (उ) आ. ८. याचने. जाचवुं. वनुते जाचेछे. वंविः (याचना), अर्वतिः (राजानुंनाम, वानीरः (वेतस झाड), वनीपकः (याचक).

वन्, (उ) प. ८. याचने. जाचवुं. वनोति जाचेछे.

वप्, (डु. अ) उ. १. बीजसंताने छेदने च. बीजाना संतानः क्षेत्रे विस्तारणं गर्भाधानं च. १ वावुं. ओरवुं. (खेतरमां बीज), २ गर्भाधान करवुं, गर्भमेळववो (स्त्रीमां), ३ छेदवुं, भेदवुं, कापवुं. वपति – से बीजं क्षेत्रे खेतरमां आसप वावेछे. वपति भार्यायां गर्भं नरः नर भार्यानेविषे गर्भने मुकेछे. वपति बालान् वाळोने कापेछे. वापः = वापो = बापो. वपनम् (१ वाववुं, २ गर्भाधान, ३ कापवुं), वप्ता (कर + वावनार), परिवापः (१ वाववुं, २ मुंडन), वपा (चरबी), १ वापिः, २ वापी = वाव्य. वप्रः (किल्लो), वपु (स् + शरीर), वापः (वाववुं, वप्ता = वप्पो = बापो बापो.

वभ्, (अ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. वभति जायछे.

वम्, (टु. अ) प. १. उद्गिरणे. उद्गिरणं मुक्तस्योर्ध्वगतिः. ओकवुं, वमन करवुं. वमति भुक्तं खाधेलुं ओकेछे. १ वमनम्, वान्तिः (ओकवुं), वामनः = वामणो. २ वंशः = वंसो = वांस = वयो (वंश).

वय्, (अ) आ. गतौ. जवुं. वयते जायछे. वयः (स् + १ पंखी, २ वय), वलमः (प्रभातो).

वर्, क. १०. ईप्सायाम्. इच्छवुं. वरयति से कन्याम् कन्याने वरे

वर्ण्, प. ११. गतौ जवुं. वरण्यति जायछे.

वर्च्, (अ) आ. १. दीप्तौ. દીપવું, ચળકવું, પ્રકાશવું. वर्चते દીપેછે. वर्च (स् + १. અશુચિ, તેજ), वर्चस्वी (इन् + તેજસ્વી), सुवर्चला (સાકભેદ), सुवर्चिका (ટંકણ).

वर्ण्, (अ) उ. १०. प्रेरणे वर्णे वर्णने च. प्रेरणं दलनम्. १ ચૂર્ણ કરવું, २ રંગવું, ३ વર્ણન કરવું. वर्णयति-ते ચૂર્ણ કરેછે. વર્ણ: (રંગ), वर्णनम्.

वर्ण, उ. १०. वर्णक्रियाविस्तारगुणवचनेषु. वर्णक्रिया वर्णकरणं. गुणवचनं स्तुतिः, वर्णयति-ते सुवर्णम् સુવર્ણને વર્ણકરેછે. वर्णयति-ते कथाम् विस्तृणातीत्यर्थ કથાને વિસ્તારેછે. वर्णयति-ते हरिम् स्तौतीत्यर्थः હરિને સ્તવેછે. वर्णकम्. वर्णितः = वर्णिओ = વર્ણવ્યો.

वर्ध, (अ) उ. १०. छेदनपूरणयोः. १ છેદવું, ભેદવું, કાપવું २ પૂરવું. वर्धयति-ते [illegible] કાનને છેદેછે. वर्द्धति = वधुर = વારે. वर्द्धकिः (સુતાર), वर्द्धनम् = वर्द्धकम् = વાઢવું. वर्द्धितः = वर्द्धिओ = વાઢ્યો. वर्द्धः = वद्रो = વાર.

वर्ष्, (अ) आ. १. स्नेहने. પલાળવું, ભીનું કરવું, वर्षते भूमिं मेघः મેઘ ભુંઇને પલાળેછે. वर्षणम्, वर्षा (વર્ષાઋતુ), वर्षितः = वर्षिओ = વર્ષ્યો, वर्षः.

वर्ह्, (अ) आ. १. प्राधान्ये. શ્રેષ્ઠ થવું, પ્રધાન થવું. वर्हते શ્રેષ્ઠ થાયછે. वर्हः (પ્રધાન), मुनिवर्हः (મુનિશ્રેષ્ઠ).

वर्ह, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनेषु. १ બોલવું, २ ટબકો દેવો, ३ હણવું, ४ ઢાંકવું, ઓઢાડવું. वर्हते બોલેછે इ०. वर्हम् (१ પત્ર, २ પિછું).

वल्, (अ) आ. १. आभंडने. आभंडनं निरूपणम् જોવું. वदालयते જુવેછે.

वल्, (अ) आ. १. संवरणे संचरणे च. संवरणमाच्छादनम्. १ ઓઢાડવું, ઢાંકવું, સંચરવું. वलते धनम् ધનને ઓઢાડેછે. वलते = वलए = વળે. वलयम् = वलयं = બલયું (१ ચુડી, २ કાંકણું, ३ કડું). कुत्सितः वलः कुवलः, कुवली (હિંગભજી), वलः = वळ. वालः = વાળ (કેશ). १ वल्कम्, २ वल्कलम् (છાલ્ય), वल्मीकम् [illegible] (કરંઢાળી), वलजम् (સાકરુસાયું [illegible]), वालुका, (રેતી, ગેતી), वाजिर. [illegible], वल्गुः (મધુર).

वल, (अ. म्) प. १. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. वलति ઓઢાડે છે. वलयति વાળેછે. प्रवालम् = પ્રવાળું

(अ) उ. १०. परिभाषणे. १ બોલવું, ૨ આપી દેવું. वल्कयति [illegible] [illegible] छे.

वल्ग, (अ) प. १. गत्यर्थः જવું. वल्गति गौः ગાય જાય છે. वल्गः (गति). वल्गितम् (घोडानी चाल).

वल्गु, प. ११. पूजामाधुर्ययोः १ પુજવું, २ મધુરતા કરવી. મધુર થવું. वल्गुयति पूजयछे. **वल्गुः** (मधुर).

वल्भ, (अ) आ. १. भोजने. જમવું, ખાવું. वल्भते જમે છે. १ वल्भः, २ वल्भनम् (भोजन).

वल्ल. (अ) आ. १. संवरणे संचरणे च. १ ઓઢાડવું, ઢાંકવું, २ સંચરવું. **वल्लते** ढांके छे. **वल्लिवः** (ढांकेल) वलः = वालो = वाल. वल्लूरम् (सुकुं मांस), वलवः [illegible], १ वल्लिः, २ वल्ली = वेली = वेल्य. १ **वल्लरिः**, २ **वल्लरी** (मांजर).

वल्ह, (अ) आ १. प्राधान्ये. श्रेष्ठ थवुं. वल्हते श्रेष्ठ थाय छे. १ **वाल्हिक**, २ **वाल्हीकः** [illegible].

वल्ह, (अ) आ. १. परिभाषणहिंसाच्छादनेषु. १ બોલવું. २ [illegible] ३ [illegible]. ४ ઓઢાડવું, ઢાંકવું. **वल्हते** બોલે છે.

वश, (अ) प. २. कान्तौ. कान्तिरिच्छा. इच्छवुं. **वष्टि** धर्मं धार्मिकः धार्मिक धर्मने इच्छे छे. वशानः (इच्छनार), **उशीरम्** (वीरणमूल), **उशिक्** (सुंदर), उशना [illegible] शुक्राचार्य). वशः (ताबे). विवशः (दुष्टबुद्धि). वशा (वहु).

वष, (अ) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. वषति हणे छे.

वष्क, उ. १०. दर्शने. જોવું. वष्कयति-ते जुवे छे.

वस, (अं) उ. १. निवासे. वसवुं. वसति [illegible] = समद्र वसे. १ वासः, २ [illegible] म.. (वस्त्र), उपवासः [illegible] २ [illegible] [illegible] १ **अमावस्या** [illegible] ३ [illegible], [illegible] भरपूर), **आवसथ**. [illegible] ([illegible]) [illegible], **वसि** (शय्या).

२. आच्छादने. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. वस्ते ... ...
१ वस्त्रम्, २ वासः (सु + वगडुं). वस्ति (पेढुं), वस्तः (બકરો),
सुवासिनी = सुवासिणी = સોવાસેણ.
वस्, (उ) प. ४. स्तंभ. થંભવું. वस्यति થંભેછે. वस्तः (બકરો), वस्ति. (પેઢુ)
वस्, (अ) उ. १०. स्नेहच्छेदापहरणेषु. १ ભીનું કરવું, પલાળવું, २ છેદવું,
... ३ હણવું. वासयति–ते भूमिम् ભૂમિને પલાળેછે. वासयति–ते वृक्षम् વૃક્ષને કાપેછે. वासयति–ते चोरम् ચોરને હણેછે.
वस्, उ. १०. निवासे. વસવું, રહેવું. वसयति–ते વસેછે. १ वासः, २ निवासः, ३ वसतिः (ઘર).
वस्क्, (अ) आ. १. गत्यर्थे. જવું. वस्कते જાયછે.
वस्त्, (अ) आ. १०. अर्दने. પીડવું, નડવું. वस्तयते પીડેછે. वस्तिः (ભક્ષણ)
वह्, (अ) उ. १. प्रापणे. લઈજવું, પોંચાડવું, વેહેવું, વહન કરવું. वहति भारं वाहकः વાહક ભારને લઈ જાયછે. नदी वहति નદી વહેછે. वहः (બળદનું ખાંધ), वाहः, प्रवाहः, परीवाहः, संवाहः, निर्वाहः, दुर्वाहः, विवाह, उद्वाहः (પરણવું), वहनम्, उद्वहनम्, ऊढा, नवोढा प्रौढः, प्रौढा, वह्यं शकटम् (વહનકરવા યોગ્ય ગાડું), वाह्यमन्यत् (બીજી વસ્તુ તે વાહ્ય), वहित्रम् (વાહણ), वाहनम् = વાહણ. वाहनम् (અશ્વાદિ), वह्निः (અગ્નિ), वधू = વહુ. वाहा (નદી), भारवाहः.
वह्, (इ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. वंहते વધેછે. बहुलाः (કૃષ્ણપક્ષ), बहि. (સ + બાહેર), बहुः.
वा, प. २. गतिगंधनयोः. १ જવું, વાવું, २ હણવું. वाति જાયછે. १ वाः, २ वायुः, ३ वातः. (પવન), वामा (વહુ).
वा, उ. १०. सुखसेवनयोः वती वई १ સુખ કરવું, २ સેવવું, ३ ... वापयति–ते સુખ કરેછે.
वाक्ष्, (इ) प. १. कांक्षायाम्. ઇચ્છવું. वांक्षति ઇચ્છેછે. वांक्षा (વાંછા).
वाछ्, (इ) प. १. इच्छायाम्. ઇચ્છવું. वांछति ઇચ્છેછે. वांछति = वांछइ = વાંછે. वांछा (ઇચ્છા), वांछितम् = वांछिअं = વાંછ્યું.
वाड्, (ऋ) आ. १. आप्लाव्ये प्रीतौ च ...
वाडते प्रैमाया शुनिः शुनि ...

वर्त्, उ. १०. सुखसेवनयोः गतौ च. १ सुખ કરવું, ૨ સેવવું, ૩ જવું. [illegible] वर्तयति-તે સુખ કરેછે.

वावृत्, (उ) आ. ४. विवरणे. વિવરણ કરવું, વેરવું. वावृत्यते વેરેછે. वावृत्यमाना (વરનારી).

वाश्, (ऋ) आ. ४. शब्दे. શબ્દ કરવો. वाश्यते काकः કાગ શબ્દ ૧ वाशः, ૨ वाशितम् (પશુશબ્દ).

वास, उ. १०. उपसेवायाम्. स्नेहपूर्विका सेवा उपसेवा. ૧ સ્નેહે સેવવું, ૨ વાસ આપવો. वासयति-તે સ્નેહે સેવેછે. वासकः, ૧ वासना, ૨ वासः (સુગંધ), वासितः (વધારેલ), पटवासः= પટવાસ (સુગંધિ ચૂર્ણ), अधिवासनम् (ગંધ-માલ્યાદિકે સંસ્કાર).

वाह्. (ऋ) आ. १. प्रयत्ने. પ્રયત્ન કરવો. वाहते પ્રયત્ન કરેછે. वाहनम्.

विच्, (ई. र) उ. ७. पृथग्भावे. ભિન્ન કરવું, વિવેક કરવો. विनक्ति-विंक्ते વિવેક કરેછે. विवेकः, विवेकी (इन्) विवेचनम्, विविक्तम् (એકાંત).

विच्छ्, (अ) प. ६. गतौ. જવું. विच्छायति જાયછે

विच्छ, (अ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. ૧ બોલવું, ૨ દીપવું, त्वं विच्छयति-તે બોપેછે.

विज्, (ई र) उ. ३. पृथग्भावे. ભિન્ન કરવું, વિવેક કરવો. वेवेक्ति-वेविक्ते देहात्मानं ज्ञानी જ્ઞાની દેહાત્માનો વિવેક કરેછે.

विज्, (ओ. ई) आ. ६. भयचलनयोः. ૧ બીવું, ડરવું, ૨ ચળવું, ઉદ્વેગી થવું. उत्पूर्वः-उद्विजते खलात्साधुः સાધુ ખલથી બીકે છે०. उद्वेगः, उद्वेगी (इन्). ૧ आवेगः, ૨ वेगः, ૩ संवेगः (त्वरा).

विज्, (ओ. ई) प. ७. भयचलनयोः. ૧ બીવું, ડરવું, ૨ ચળવું. ઉદ્વેગી થવું. विनक्ति लोकः લોક બીએછે. उद्विग्नः (ઉદ્વેગી),

विट्, (अ) प. १. शब्दे आक्रोशे च. ૧ શબ્દ કરવો, ૨ રડવું. वेटति શબ્દ કરેછે. विटपः (शाखाप्रशाखाનો વિસ્તાર).

विथ्, (अ) प १. याचने. વાચવું. वेथति રહેછે. विथकः (ભમાડો).

विदंश, उ. १०. निर्देशे. ૧ અનુકરણ કરવું, વેશ પેહેરવો. ૨ અનુકરણ કરવું. विडम्बयति-તે અનુકરણ કરેછે ह०. विडम्बना [illegible]

विल, उ. १०. समुत्सर्गे. નાખવું, છોડવું. विलयति – ते નાખેછે.

विश्, (म) आ. १. याचने. માગવું, માગવું. वेयते धनिनं भिक्षुः ભિક્ષુ ધનવંતને માગેછે.

विद्, (अ) प. २. ज्ञाने. જાણવું. वेत्ति शास्त्रम् શાસ્ત્રને જાણેછે. वेद (શ્રુતિ), वेदवित्. कोविदः (પંડિત), विदथः (જ્ઞાની), विद्वान्, विदुषी, विद्या, वेदना, विदितम् (જ્ઞાત), विदिः (શિલ્પી), विदुः (વેત્તા).

विद्, (अ) आ. ४. सत्तायाम्. છાહોવું, વિદ્યમાન હોવું. विद्यते घटः ઘડોછે. विद्यमानः, वित्तम् (ધન).

विद्, (लृ) उ. ६. लाभे. લાભવું. विंदति – ते पुण्यं दाता દાતા પુણ્યને લાભેછે. वित्तः (લબ્ધ), गोविंदः, अरविंदम् (કમળ), वित्तं (૧ ધન, ૨ લબ્ધ).

विद्, (अ) आ. ७. विचारणे. વિચારવું. विंत्ते ब्रह्म विवेकी વિવેકી બ્રહ્મને વિચારેછે. विन्नः (વિચારેલ), निर्वेदः (પોતાનુ અવમાન).

विद्, (अ) आ. १०. चेतनाख्याननिवासेषु. ૧ અનુભવવું, જાણવું. ૨ કહેવું, પ્રસિદ્ધ કરવું, વખાણવું. ૩ વાસવું, રહેવું. वेदयते सुखम् चेतयत इत्यर्थः સુખને અનુભવેછે. आवेदयते धर्मम् आख्यातीत्यर्थः ધર્મને કહેછે. वेदयते गृहम् निवासंकरोतीत्यर्थः ઘરને વાસેછે.

विध्, (अ) प. ६. विधाने. ભજવું, ઘડવું, કરવું. विधति विश्वं वेधाः બ્રહ્મદેવ વિશ્વને ઘડેછે. १ विधिः, २ वेधाः (वेधस् + ब्रह्मा).

विल्, (अ) प. ६. संवरणे. ઓઢાડવું, ઢાંકવું. विलति ઓઢાડેછે. वेला.

विल्ल, प. २२. विलासे. ક્રીડા કરવી. विल्लयति ક્રીડા કરેછે.

विश्, (अ) प. ६. प्रवेशने. પેસવું. विशति પેસેછે. प्रविशति = परसइ = પેસે. प्रवेशः, आवेशः, समावेश, अभिनिवेशः, निवेश, विष्टपम् (જગત્), प्रविष्टः = पइट्ठो = પેઠો. उपविष्टः, वेशंतः (તળાવડી), विश्वा (પૃથ્વી), वेश्म (ઘર), वेशः (૧ વેશ્યાઘર, ૨ અલંકારે કરેલીશોભા), विशिपः (રાશિ), विश्या (स्त्री).

विष्, (उ) प. १. सेचने સિંચવું. वेषति निषेकं तपणम् ...

(विष्) उ. ३. व्याप्तौ. व्यापवुं. वेवेष्टि-वेविष्टे विश्वं विष्णुः विष्णु विश्वने व्यापेछे. विष्णुः, विषाणम्. (शृंग), वेषः, परिवेषः (परिधि).

विष्, (अ) प. ९. विप्रयोगे. भिन्न करवुं. विष्णाति भिन्न करेछे, विषम्.

विष्क्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. विष्कयते हणेछे.

विष्क्, उ. १०. दर्शने. जोवुं. विष्कयति-ते जुवेछे.

विस्, (अ) प. ४. प्रेरणे. प्रेरवुं-विस्यति प्रेरेछे. विसम्, विस्तम्, (सोनानो ८० रती नो तोलो).

वि, प. २ गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. प्रजनो गर्भग्रहणम्. असनं क्षेपणम्. १ जवुं. २ व्यापवुं, ३ गर्भ ग्रहवो, ४ इच्छवुं, ५ फेंकवुं, ६ खावुं. वेति जायछे इ०. वेतनम्. (पगार), वेरम् (शरीर), कुबेरः (धनद). वेतसः (सोटीवृक्ष), वीव्रम् (वीर्य), १ वेणिः, २ वेणी (प्रवाह). त्रिवेणी (त्रिप्रवाह).

वीज, (अ) उ. १०. व्यजने. वायु ढोळवो, वायु नांखवो. वीजयति-ते वा ढोळेछे. वीजनः = वीजणो.

वीर. आ. १०. विक्रान्तौ. शूरथवुं. वीरयते शूरथायछे. वीरः (१ वीररस, २ शूरो). वीर्यम् (जोर).

वुग. (उ) प. १. वर्जने. तजवुं, तजवुं. वुंगति सर्व मानुं माधु पणने तजेछे.

वुड्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. हणवुं. वोटयति ते हणेछे.

वुस्, (अ) प. ४. उत्सर्गे. उत्सर्गस्त्यागः. तजवुं, तजवुं. वुस्यति कंचुकं सर्पः साप कांचळीने तजेछे. वुसम् (पराळ).

वुस्त, (अ) उ. १०. आदरानादरयोः. १ आदर करवो, अनादर करवो. वुस्तयति-ते आदर करेछे, अनादर करेछे. वुस्ति (जलेबी).

वृ, (ञ) उ. ५. वरणे. वरवुं. स्वीकारवुं. वृणोति [illegible]

[illegible] वरः, २ प्रवरः (श्रेष्ठ), वर्णम् (रुपयो), वर्षा [illegible]

(वाडि) वरंड (१ मुखरोग, २ [illegible], [illegible]

वरवरि [illegible]

?, (?) आ. १ संभक्तौ संभजितः संमिश्रा मेळवुं. [illegible]
[illegible]
[illegible]

वृ, (ञ) उ. १०. आवरणे. आवरवुं, ढांकवुं, ओढाडवुं, वारवुं, निवारवुं. वारयति–ते वारेछे. वारयति = वारइ = वारे. निवारयति = निवारइ = निवारे. वारि (जळ), वारणम्, आवरणम् (१ ढाल, २ आच्छादन). १ प्रावरः, २ प्रावारः (ओढवानुं वस्त्र). वरः (आच्छादन), निवारणम्, वारणः (हाथी), विवारः, संवारः.

वृक, (ङ) आ. १. आदाने. ग्रहण करवुं, लेवुं. वर्कते लेछे. वृकः (वनकूतरो).

वृक्ष, (ङ) आ. १. वरणे. संघाते च. १ वरवुं, स्वीकारवुं, २ अवुं, ३ ओढाडवुं, ओकठुं करवुं. वृक्षते स्वीकारेछे. वृक्षः.

वृच्, (इ) प. ७. वरणे. वरवुं, स्वीकारवुं. वृणक्ति वरेछे.

वृज, (ई) आ. २. वर्जने. वर्जवुं. वृक्ते कपटं साधुः साधु कपटने वर्जेछे. वर्जनम्. वर्गः (भाग).

वृज, (इ) आ. २. वर्जने. वर्जवुं. वृंक्ते वर्जेछे.

वृज, (ई) प. ७. वर्जने. वर्जवुं. वृणक्ति वर्जेछे. वर्गः (भाग).

वृज, (ई) उ. १०. वर्जने. वर्जवुं, तजवुं, टाळवुं. वर्जयति–ते वर्जेछे. वर्जेति = वज्जेइ = वर्जे. वर्जितम् = वज्जिअं = वर्ज्युं. वर्जनम्, विवर्जनम्.

वृण, (अ) प. ६. प्रीणने. तृप्त करवुं–थवुं. वृणति तृप्त करेछे, थायछे.

वृत्, (ङ) आ. १. वर्त्तने. वर्त्तनं स्थितिः १ वर्तवुं, रहेवुं, स्थिति करवी. वर्त्तते घटः घडो रहेछे. वर्त्तमानम्, वर्त्तकः (बतकपंखी), वर्त्तका, वर्त्तिका (बतकी [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
(ओतासनुं हतिआर), वृत्रः (दैत्य), वृत्तिः (आंखनी पांपण), निर्वृत्तिः (सुख), वर्तिः = वत्ती = बाती. दीपवर्त्तिः = दीववत्ती = दीवहि (दीवेट). १ व-र्त्तनिः, २ वर्त्मनी (मार्ग), वर्त्म (न् + मार्ग).

वृत्, (ङ) आ. ४. विवरणे. वेरवुं. वृत्यते वेरेछे.

वृत्, (अ) प. ६. हिंसाग्रंथयोः. १ हणवुं, २ गुंथवुं. वृतति हणेछे इ०.

वृध्, (ऊ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. **वर्धयति-ते** બોલેછે इ०.

वृध्, (ऊ) आ. १. वृद्धौ. વધવું. **वर्धते धर्मेण** ધર્મવડે વધેછે. वर्धते = व धह = વધે. वृद्धः, वर्द्धनम्, वृद्धिः, वर्धनः, सुखवर्द्धनः (સીસું), वर्ध्री = वर्द्धी = વાધરી (વરત), वर्द्धनी (સાવરણી).

वृध्, (उ) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. **वर्द्धयति-ते** બોલેછે इ०.

वृश्, (अ) प. ४. वरणे. १ સ્વીકારવું, २ છાવું, ઓછાડવું. **वृश्यति** સ્વીકારેછે इ०.

वृष्, (उ) प. १. सेचनहिंसासंक्लेशनेषु. १ સિંચવું, વરસવું, २ હણવું, ३ પીડવું. **वर्षति मेघः** મેઘ વરસેછે इ०. **वृष्टिः, अतिवृष्टिः, अनावृष्टिः,** वर्षणम्, वृषः (ધર્મ), **वृषलः (શૂદ્ર), वृषभः** (બળદ), **वर्षाः** (વર્ષાઋતુ), **वृष्णिः** (યાદવકુલ પુરુષ), **वृषणः** (પેળ).

वृष्, (अ) आ. १०. **शक्तिबंधने. शक्तिबंधनं** प्रजननसामर्थ्यं शक्तिसंबंधश्च. १ ગર્ભ ગ્રહવા સમર્થ થવું, २ શક્તિ બાંધવી. **वर्षयते गौः** ગર્ભ ગ્રહવા સમર્થ થાયછે. **आवर्षयते ग्रामः शक्तिं बध्नातीत्यर्थः** ગામ શક્તિને બાંધેછે.

वृह्, (अ) प. १. **वृद्धौ.** વધવું. **वर्हति** વધેછે. १ वृढः, २ **परिवृढः** (પ્રભુ).

वृंह्, (इ) प. १. **वृद्धौ शब्दे च.** १ વધવું, २ શબ્દ કરવો. **वृंहति** વધેછે, શબ્દ કરેછે. **वृंहितम्** (ગજરાજ), **ब्रह्म** (न + १ સત્ય, २ તપ, ३ વેદ), **ब्रह्मा** (न् + १ વિપ્ર, २ પ્રજાપતિ), **बर्हिः** (न् + પ્રભા), **ब्राह्मणी** (બ્રાહ્મણની સ્ત્રી).

वृह्, (ऊ) प. ६. **उद्यमने. उद्यमनमुद्धरणम.** ઉદ્ધારવું, ઉંચે લેવું. **वृहति** ઉદ્ધારેછે. १ **वृढः,** २ **परिवृढः** (પ્રભુ).

वॄ, (ञ) उ. ९. **वरणे.** १ વરવું, સ્વીકારવું. २ છાવું, ३ ભજવું. **वृणाति-वृणीते** વરેછે. **वरुणः (દેવ), वरुणा** (વરુણની સ્ત્રી)

वरणे भरणे च. १ વરવું, સ્વીકારવું, २ ભરવું, પોષવું, ધારણ કરવું. **वृणाति** વરેછે. **बर्बरः** (મ્લેચ્છ), **बर्बरी = बाबरी** = બાબરી, **वर्णाभिः** (ઋષિ).

वे, (ञ) उ. १. तंतुसंताने. तंतुसंतानं वानम्. વણવું. वयति-ते वस्त्रं वानकारः વણકર વસ્ત્રને વણેછે. वानम् (વણવું). तंतुवाय (વણકર), ..., वानकार वायको = વણકર. प्रातम् = પ્રેપુ.

वेण्, (ऊँ) उ. १. गतिज्ञानचिंतानिशामनवादित्रग्रहणेषु. वादित्रस्य वाद्यभाण्डस्य वादनाय ग्रहणं वादित्रग्रहणम्. १ જવું, २ જાણવું, ३ વિચારવું, ४ દેખવું. ५ વાજું અઅવું-ગ્રહવું. वेणति-ते જાયછે इ०. वेणिः वेणी (१ પ્રવાહ, २ સર્પાકાર કરેલો કેશવેશ), वेणुः (વાંસ).

वेथ्, (ऋ) आ. १. याचने. જાચવું. वेथते જાચેછે. वेथितः (જાચ્યો).

वेद, प. ११. धौर्त्ये स्वप्ने च. १ ધુતવું, २ ઉંઘવું. वेदयति ધુતેછે इ०.

वेन्, (ऋ) उ. १. गतिज्ञानचिंतानिशामनवादित्रग्रहणेषु. १ જવું, २ જાણવું, ३ વિચારવું, ४ દેખવું, ५ વાજું ઝાલવું-ગ્રહવું. वेनति-ते સેછે.

वेप्, (टु. ऋ) आ. १. कंपने. કંપવું. वेपते वातेन वृक्षः વૃક્ષ વાયુવડે હાલેછે. वेपथुः (કંપ), विपिनम् (વન), वेपनम् (કંપન).

वेल्, (ऋ) प. १. चलने. ચાલવું, કંપવું, હાલવું. वेलति હાલેછે. वेलनम् = वेलणं = વેલણ. वेला (જલવૃદ્ધિ), वलम् (ઉપવન, બાગ).

वेल, उ. १०. कालोपदेशे. કાલ કહેવો, કાલ જણાવવો. वेलयति-ते दिनं गणकः જ્યોતિષી દિન જણાવેછે. वेला (સમય).

वेल. उ. १०. उपदेशे. ઉપદેશ કરવો. वेलयति-ते ઉપદેશ કરેછે.

वेल्ल्, (अ) प. १. चलने. ચળવું, કંપવું, હાલવું. वेल्लति पत्रम् પત્ર હાલેછે. १ वेल्लनम्, २ वेल्लितम् (આલોટવું). कारवेल्लः (કારેલી).

वेवी, (ङ्) आ. २. (वै०) गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु. १ જવું. २ વ્યાપવું. ३ ગર્ભધરવો-ગ્રહવો. ४ દીપવું. ५ ફેંકવું. ६ ફેંકવું ७ ખાવું. वेवीते જાય-છે, इ०.

वेष्ट, (अ) आ. १. वेष्टने. वेष्टनं पंचधा कोटने परिदानेषु च. વિંટવું, ગુંથવું, २ આલોટવું, ३ તજવું. वेष्टते વિંટેછે. वेष्टनम् = વેષ્ટણ. प्रवेष्टः (બાહુ).

वेह् (ऋ) आ. १. प्रयत्ने ઉદ્યોગ કરવો. પ્રયત્ન કરવું. वेहते ઉદ્યોગ કરેછે. वेहत् (गर्भघातिनी).

वेल्ह्, (अ) प. १. गतौ. જવું. वेल्हति જાયછે.

[illegible]) प. १. शोषणे. १ સૂકવવું, સોસવું, ૨ સૂકાવું. वायति द्रव्याणि દ્રવ્યને [illegible]-છે. वायुः, १ वानः, २ वाना, ३ वानम् (સૂકું).

व्यच्, (અ) प. ६. व्याजीकरणे. છેતરવું, ધુતવું, કપટ કરવું. विचति धूर्तः साधुम् ધુતારો સાધુને છેતરેછે.

व्यथ् (अ. ए. म.) आ. १. भयसंचलनयोः दुःखे च. १ બીવું, ડરવું, ૨ સંચરવું, ૩ પીડવું, નડવું. व्यथते पापात् साधुः સાધુ પાપથી ડરેછે. णी–व्यथयति. व्यथा (દુઃખ), व्यथनः (દુઃખકર), विथुरः (રાક્ષસ), व्यथकः (મર્મભાવક).

व्यध्, (અ) प. ४. ताडने. તાડવું, તાડન કરવું, વિંધવું. विध्यति व्याधो मृगम् વ્યાધ મૃગને વિંધેછે. व्याध (પારધી), विध (શાલ્મલેપકરણ), विधु (ચંદ્ર), वेधः = वेह (છિદ્ર), श्वावित् (શ્ + શાવડી).

व्यय्, (अं) ઉ. १. गतौ. જવું, व्ययति–ते જાયછે, व्ययः (ખર્ચ).

व्यय उ. १०. वित्तसमुत्सर्गे. वित्तसमुत्सर्गेस्त्यागः. ખર્ચવું, વાવરવું. व्ययति-ते धनं नरः નર ધન ખર્ચેછે. व्ययः (ખર્ચ).

व्युष्, (अ) प. ४. दाहे विभागे च. १ બાળવું २ ભિન્ન કરવું, [illegible]. व्युष्यति બાળે છે ह०.

व्ये, (अ) ઉ. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ઢાંકવું, ઓઢાડવું. व्ययति–ते ઢાંકેછે. १ व्यानम्, २ संव्यानम्, ३ उपसंव्यानम् (પછેડી), व्ययम् (ઢાંક).

व्रज्, (अ) प. १. गतौ. જવું. व्रजति જાયછે. व्रजः (ગોકુળ), परिव्राजकः (સંન્યાસી), १ व्रज्या, २ प्रव्रज्या, ३ परिव्रज्या (સંન્યાસીપણું).

व्रण, (अ) प. १. शब्दार्थः. શબ્દ કરવો. व्रणति શબ્દ કરેછે. व्रणः (શબ્દ).

व्रण, उ. १०. गात्रविचूर्णने. શરીર ઘવાવું–ઘાયલ થવું. व्रणयति ઘાયલ થાયછે. व्रणः (ઘાવ),

व्रश्च, (ओ, ऊ) प. ६. छेदने. છેદવું. वृश्चति मूलम् મૂળને છેદેછે. वृश्चिकः = વિછુઆ = વિછિઓ. वृक्णः = वृक्णो = કપ.

व्री, (ओ, ऊ) आ. ४. वरणे. १ વરવું, સ્વીકારવું, ૨ આવરવું, ઢાંકવું. [illegible] वरं कन्या કન્યા વર વરેછે.

व्री. प. ९. वरणे १ વરવું સ્વીકારવું, ૨ આવરવું. [illegible] [illegible] (ગ્રંથર),

शि (ञ्) उ. ४. पोदने तनूकरणे च. १ भेदुं, પાતળું. शीयति છેદે છે. शिता (ધાર), शीदित (પતિત).

शुर, (अ) प. ६. संघाते संयावे मार्गे निमज्जने च. संघात संहति:, १ ભેગું, એકઠું, २ એકઠું-ઢગ કરવો, ३ ન્હાવું, બૂડવું. शुरति ભેગું કરે છે. शुरति = शुरई = બૂડે. शुरनम्, शुरन् = शुरन्तो = બૂડતો.

शी, प. ९. वरणे. વરવું, સ્વીકારવું. शीनाति વરેછે.

शक, (ऌ) क. ७. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. સહનકરવું, સહવું, વેઠવું, ખમવું. शकयति शिष्यापराधं गुरु: ગુરુ શિષ્યાપરાધને ખમેછે. शक्यम्, अशक्यम्, शक्तः, अशक्त:, शक्ति, अशक्ति, १ शकुंत:, २ शकुनिः (પંખી). १ शकटि:, २ शकटी = શગડી (१ અંગારધાની, २ ગાડી). शकृत् (છાણ).

शक, (इ) आ. १. शंकायाम्. १ ડરવું, બીવું, २ સંશય કરવો. शंकते ડરેછે, સંશય કરેછે. शंकुला (આયુધ), आशंका = आसंका= આશંકા (ભય).

शक, (ऌ). प. ५. शक्तौ. શકવું, સમર્થ થવું, શક્તિમાન્ થવું. शक्नोति तपः कर्तुं તપ કરી શકે. शक्नोति = सक्कइ = સકે. शक्ति:, शक्त:, शक्य:, शकटम (ગાડું), शाकम् = શાક.

शच, (अ) आ. १. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ વાણી બોલવી. शचते સ્પષ્ટ બોલેછે. शची (ઇંદ્રાણી).

शट, (अ) प. १. रुजाविशरणगत्यवसादनेषु. १ પીડવું. પીડવું, २ રાગવું, અવયવવિભાગ થવો, ३ જવું. ४ ખેદપામવું. शटति પીડાયછે. शटति = सडइ = સડવું = સડે. शाटी = સાડી. शाटक= સાડલો. शाट: = સાડો.

शट, (अ) क. १०. श्लाघायाम्. સ્તુતિ કરવી. शाटयति-ते સ્તુતિકરેછે. शाटी = સાડી. [illegible]

[illegible] ...ઠવું, २ હણવું, ३ પીડવું, નડવું, शठति शठो [illegible] ધુતેછે. शठ: (ધુ...).

शठ, (अ) आ १०. श्लाघायाम्. સ્તુતિકરવી. शाठयते સ્તુતિ કરેછે.

शठ, (अ) क. १०. असंस्कारगत्योः. १ અસંસ્કૃત-પામર-નીચ થવું, પ્રાકૃત થવું, २ જવું. शाठयति-ते असंस्कृतोभवति गच्छतिवेत्यर्थः પામર થાયછે, જાયછે. शठ: (પામર).

शठ, क. १०. सम्यगवभाषणे. ખરું નબોલવું. शठयति-ते ખરું ન બોલે [illegible]

शड, (ई) आ. १. रुजायां संघाते च. १ पीडवुं, नडवुं, २ એકઠું થવું-કરવું. शंडते પીડે છે ઇ૦. शंड. (१ અસુરપુરોહિત, २ હરાયું ઢોર).

शण्, (अ. म्) प. १. दाने गतौ च. १ દેવું, જવું. शणति દે છે. णौ-शाणयति. शाणः (શાણધાર્ય).

शद्, (ल) *प. १. शातने. शातनं तनूकरणम्. સારવું, છોલવું, ભિન્ન કરવું. शीयते છોલે છે. शादः (१ ઘાસ, २ કાદવ), शूद्रः, शद्रिः (વજ્ર), शाकुः (વેરી).

शद्, (ल) प. ६. शातने. शातनं तनूकरणम्. પાતળું કરવું, છોલવું. शीयते છોલે છે.

शप्, (अं) उ. १. आक्रोशे उपलंभने च. आक्रोशोविरुद्धानुध्यानम्. નિંદવું, શાપવું, વિસ્ફતાકવું. २ આક્ષેપકારવો शपति-ते मैत्राय મિત્રને શાપે છે. शापः, शपथः. शब्दः = सद्दो = સાદ.

शप्, (अं) उ. ४. आक्रोशे. નિંદવું, શાપવું, વિસ્ફતાકવું. शप्यति-ते पापिनम्. शापः. शपथः. शब्दः = सद्दो = સાદ.

शंब, (अ) उ. १०. संबंधने. સંબંધ કરવો. शंबयति - ते સંબંધ [illegible] संज्ञा - नाम (સંનિધાને યુ બેસેલાની), शंबलम् (ભાતું).

[illegible] (अ) उ. १०. आविष्कारे. પ્રસિદ્ધ-પ્રકટવી. शब्दयति પ્રસિદ્ધ ક[illegible]

[illegible] उ. १०. उपसर्गादाविष्कारे भाषणे च. ઉપસર્ગપૂર્વક શબ્દ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] प. ४. उपशमे. अकर्मकः. शाम्यति क्रोधः ક્રોધ શમે છે. शाम्यति

= શમે. शमकः, शांतिः, शंबः, शंडः (નપુંસક, शंडः ધાંભળો), शंडः (હડ્ડુંમેર), शम [illegible]

[illegible] (મિત્ર), शंभुः (नवायान ઉપર શંકર).

[illegible], [illegible] [illegible] शमयंत, [illegible]

[illegible]

नार्ह. [illegible] २ [illegible]. शर्णीत [illegible]

[illegible]

शर्व्, (अ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. शर्वति હણેછે. शर्वः (શિવ). शर्वाणी (પાર્વતી).

शल्, (अ) प. १. गतौ. જવું. शलति જાયછે. शाला (ઘર), शलाटुः (કાચું), शल्यम् = शल्कम् = સાલ. शल्कम् (સાપડીનું રૂપુ), शलाका (શળી), शालूकम् (પોયણી આદિનો કંદ), शलभः (તીડ), शल्यकः (સાહુડી), शल्कम् (સાપડીનું સિસોળિયું), शालिः (અંજેર).

शल्, (अ) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું–વેગે આવવું. शलति વેગે આવેછે. शलभः (પતંગિયું).

शल्, (ङ) आ. १. चलनसंवरणयोः. १ ચળવું. २ ઢાંકવું, ઓઢાડવું. ઢાંકવું. शलते ચળેછે. शलाका (શળી), शालूकः (પોયણી ઇત્યાદિનો કંદ), शलभ (પતંગિયું), शल्यम् = शल्कम् = સાલ. शल्यकः (સાહુડી), शललम् (સાહુડીનું સિસોળિયું), शालिः (વ્રીહિ), शलाटुः (કોમળ ફળ), शलालुः (વૃક્ષાવયવ).

शल्, (अ) प. १०. श्लाघायाम्. સ્તુતિ કરવી. शलयति સ્તુતિ કરેછે. शालिः (અંજેર), शालूकः (પદ્માદિકંદ).

शल्ह्, (अ) प. १. (सौ०) गतौ. જવું. शल्हति જાયછે. शल्हकी (સાલરઝાડ).

शल्भ्, (ङ) आ. १. कत्थने. સ્તુતિ કરવી. शल्भते સ્તુતિ કરેછે. शल्भा (સ્તુતિ).

शव्, (अ) प. १. गतौ विकारे च. १ જવું. २ વિકાર પામવું. शवति જાયછે ઇ०. शवः (મડું), शवरः (મ્લેચ્છ).

शश्, (अ) प. १. प्लुतगतौ. प्लुतिर्गतिविशेषो उत्प्लुत्यगमनमित्यर्थः. કૂદતાં ચાલવું, કૂદકો ભરવી. शशति કૂદકો ભરેછે. १ शशः, २ शशकः (સસલો).

शष्, (अ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. शषति હણેછે. शष्पम् (બાલતૃણ).

शस्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. शसति હણેછે. विशस्तः ([illegible]), शस्त्रम् (હથિયાર), शस्त्री (છરી).

शास्, (ङ) आ. २. इच्छायाम्. ઇચ્છવું. (आङ् पूर्व) आशास्ते मोक्षं मुनिः મુનિ મોક્ષને ઇચ્છેછે.

शंस्, (अ) प. १. स्तुतौ दुर्गतौ च. १ સ્તુતિ કરવી. २ દરિદ્ર થવું. शंसति સ્તુતિ કરેછે. नृशंसः (ક્રૂર). शस्तः = વખાણેલો. प्रशस्तः, प्रशंसा (સ્તુતિ), शस्त्रम् (१ સ્તોત્ર, २ આયુધ), १ शंसनम्, २ प्रशंसनम् (સ્તુતિ).

शाख्, (ख) प. १. व्याप्तौ. व्यापवुं, पथरावुं. शाखति शाखा गगनम् शाखा गगनने व्यापेछे. शाखा (डाळ), शाखोटः (वृक्षभेद), शिखरम् (टोच), शेखरः (शिखा, पागडुं), विशाखा (नक्षत्र), शाखि (वृक्षस्थान).

शाड्, (ऋ) आ. श्लाघायाम्. स्तुति करवी. शाडते-शाळते स्तुति करेछे. शाला (घर), गुणशाली (गुणवान्).

शान्, (ञ्) उ. १. निशाने. तीखुं-धारवाळुं करवुं, छेकवुं. शीशांसति-ते शूलम् शूळने धारवाळुं करेछे. शानः (सरण), शाणिकः = शाणियो = सरणिओ. १ शानम, २ निशानम् (जोकरवुं).

शार, (अ) उ. १०. दौर्बल्ये. दुर्बल थवुं, दुबळुं थवुं. शारयति दुर्बल थायछे. शारः (दुर्बल).

शाल्, (ऋ) आ. १. कत्थने. स्तुति करवी. शालते स्तुति करेछे. शाला (घर), गुणशाली (हन्), चंद्रशाला (शिरोगृह, अगाशी), विशाला (उज्जयिनी नगरी).

शास्, (उ) आ. २. इच्छायाम्. इच्छवुं. (आङ्पूर्व.) आशास्ते मोक्षं मुनिः मुनि मोक्षने इच्छेछे. आशीः (इच्छा + मंगलकथन), आशीर्वादः.

शास्, (उ) प. २. अनुशिष्टौ. अनुशिष्टिर्नियोगः. आज्ञा करवी. शास्ति विश्वं विश्वनाथः. विश्वनाथ विश्वने आज्ञा करेछे. शासनम्, अनुशासनम्, शिष्टः, शिष्यः, शास्त्रम्, शास्ता (क + १ बुध, २ उपदेशक), १ शिष्टिः, २ अनुशिष्टिः (आज्ञा).

शि, (ञ्) उ. ५. निशाने. निशानं तनूकरणम्. छेकवुं, धारवाळुं करवुं, सूक्ष्म करवुं, तीखुं करवुं, छेकवुं. शिनोति-शिनुते शूलम् शूळने छेदेछे. शितशिखम् (तीक्ष्णधारवाळुं), १ शितिः, २ शिखा (शिख).

शिक्ष्, (ष्) आ. १. विद्योपादाने. शीखवुं, विद्या लेवी. शिक्षते विद्यां विद्यार्थी विद्यार्थी विद्याने शीखेछे. शिक्षति = शिक्षक = शीखे. शिक्षकः. शिक्षा = शिक्षणा = शीखव = शीखव. शिक्षितः = शिक्षितो = शीखेलो (भणेलो).

शिख, (इ) प. १. गत्यर्थे. जवुं. शिखति जायछे.

शिङ्घ्, (इ) प. १. आघ्राणे. आघ्राणं गंधोपादानम्. सूंघवुं. शिङ्घति कुसुमम् फूलने सूंघेछे. शिङ्घति = शिंघर = सूंघे. शिङ्घिनी = सुंघणी (नासिका), शिङ्घाणम् = सूंघवुं. शिङ्घाणकः (शरीरमांथी मळ, कफ).

शिञ्, (यु) आ. २. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. **शिङ्क्ते** અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. **शिञ्जितम्** (ઝૂપકાનો શબ્દ), १ **शिञ्जा**, २ **शिञ्जिनी** (પણછ).

[illegible] (भ्वा) प. १. अनादरे. તિરસ્કાર કરવો. **शीटति साधुं मंदः** ભાંડ સાધુને તિરસ્કાર કરેછે.

शिल्, (भ) प. ६. उंछे. કણ વીણવા. **शिलति** કણ વીણેછે. **शिलम्** (કણ વીણવા). **शिला** = શલ.

शिव्, (भ) प. १. गतौ. જવું. **शिवति** જાયછે. **शिविरम्** (સેનાસ્થિતિ).

शिष्, (भ) प. १. हिंसार्थः હણવું. **शेषति** હણેછે.

शिष्, (रु) प. ७. विशेषणे. विशेषणं गुणांतरोत्पादनम्. ગુણાંતર ઉપજાવવા. વિશેષણ આપવું. **शिनष्टि, विशिनष्टि विष्णुम्** વિષ્ણુને વિશેષણ આપેછે. १ **शिष्टः**, २ **शिशिष्टः** (શિષ્ટ), **विशेषणम्, विशेष्यः, शेषः, विशेषः, वैशेषिकः** (કણાદ શાસ્ત્ર ભણનાર).

शिष्, (च) उ. १०. असर्वोपयोगे. असर्वोपयोगो ऽनुपयुक्तत्वम्. વધવું, વધારવું, શેષ રહેવું-રાખવું, બાકી રહેવું, બાકી રાખવું. **शेषयति-ते, शेषयति** વધેછે, વધારેછે. **शेषम्, अवशेषम्, परिशेषम्, शिष्टम्, अवशिष्टम्, परिशिष्टम्. अयं विपूर्वो ऽतिशये. विशेषम्, विशिष्टम्.**

शी, (रु) आ. २. स्वप्ने. ઊંઘવું, સૂવું. **शेते विष्णुः** વિષ્ણુ સૂવેછે. **शयनम्, शय्या** = સેજ્યા = સેજ. **शीलम्, शीतलम्** (ટાઢું), **शैवालम्** (સેવાળ), **अतिशयः, आशयः, संशयः, शिवम्** (કલ્યાણ), **शिवः** (રુદ્ર), **शिवा** (१ પાર્વતી, २ હરડે, ३ શિયાળ), १ **शयानकः**, २ **शयुः** (અજગર), **निशीथः** (અર્ધરાત્ર), १ **शिश्नम्**, २ **शेफः**, ३ **शेपः** (લંડ), **स्थण्डिलशायी** (हन् + ओरने भुंइणुं पत-નારી), **श्मश्रु** = **श्मशु** = મૂછ.

शीक्, (भ) आ. १. सेचने. સિંચવું. **शीकते** સિંચેછે. **शीकते** = **शीकरः** = શીકર.

शीक्, (च) उ. १०. आमर्षणे. १ સહન કરવું, સહવું. २ સ્પર્શ કરવું, અડવું. **शीकयति-ते, शीकति** સહેછે ઇ०.

शीक्, (च) उ. १०. भाषार्थे भासार्थे च. १ બોલવું, २ દીપવું. **शीकयति-ते** બોલેછે ઇ०.

शीक. [illegible] ... [illegible] सुति).

शील्, [illegible] ... करवुं. शीलति [illegible] थायछे. शीलम् (सदाचार), सुशीलः (सदाचारी), दुःशीलः (दुराचारी), चि- त्रम् (कळा).

शील, उ. १०. उपधारणे. उपधारणमभ्यासः परिचयोवा. १ अभ्यास करवो. २ परिचय करवो, सेववुं, शीलयति-ते, शीलवि अभ्यास करेछे इ०.

शु, प. १. गतौ. जवुं. शवति थायछे. शवः = शबो = शब. [illegible] ... शुकः = सुडो = सुडो (पोपट). शूरः = शूरो. [illegible] ... शोणः (सोनो).

शुक्, (भ्वा. प. १. गतिस्पर्शयोः. १ जवुं. २ स्पर्श करवो. शोकति [illegible] शुकः = सुडो = सुडो. शुल्कम् (१ [illegible] २ मूल्य.

शुच्, (भ्वा.) प. १. शोके. [illegible] शोचति [illegible] शोक, शोचना, [illegible] शुकः (पवित्र).

शुच्, (दि) उ. ४. पूतीभावे. पूतीभावः क्लेदः. १ [illegible], [illegible], [illegible]. शु च्यति-ते [illegible].

शुच्य, (भ्वा) प. १. अभिषवे. अवयवानां शिथिलीकरणं सुरायाः संधानं वा अभिष- वः स्नानं वा. १ अवयव शिथिल करवा, [illegible]. २ [illegible] करवुं. [illegible]. शुच्यति [illegible] इ० [illegible].

शुठ्. (भ्वा) प. १. प्रतिघाते [illegible]

शुठ्, (भ्वा) प. १. शटिप्रत्य [illegible]

शुठ्, (भ्वा) प. १. शोषणे [illegible] ... [illegible].

शुठ्, (चु) प. १०. शोषणे. सुकावुं. [illegible]. शुठयति-ते [illegible] ... [illegible].

शुठ्, (चु) उ. १०. आलस्ये. आलस करवुं. शोठयति-ते आलस करेछे. [illegible]

[illegible] उ. ३. शौचे. शरीरनिर्मलत्वम्. [illegible] शुध्यति [illegible] ... [illegible] शोधक, शुद्धि, शोधनम्, शुद्ध. [illegible] ... [illegible].

[illegible] शुक धातोः-[illegible]. शुचित.

[illegible], શોધવું, પવિત્ર કરવું. શુંગય

શુન ।—ક, શુના । [illegible] કરશે.

शुन, (अ) प. ६. गतौ. જવું. शुनति જાય છે. १ शुक, २ शुनकः (કુતરો).

शुभ, (अ) प. १ भाषणे भासने हिंसायां च. १ બોલવું, २ દીપવું, ३ હણવું. शोभति શોભે છે. शोभते = शोभइ = શોભે. शोभा (દીપ્તિ), शोभितः = शोभितो = શોભ્યો. शोभनम्,

शुभ, (शु) आ. १. दीप्तौ. દીપવું. शोभते દીપે છે. शोभा (દીપ્તિ), शुभम् (મંગલ), शोभनः, शोभनम्, शुभः (१ શોભું २ પવિત્ર). शोभितः = शोभितो = શોભ્યો.

शुभ, (अ) प. ६. शोभार्थे. શોભવું. शुभति શોભે છે. शुभम् (મંગલ), शोभा, शुभ्र (ધોળું).

शुंभ, (अ) प. १. भाषणे भासने हिंसायां च. १ બોલવું, २ દીપવું, શોભવું, ३ હણવું. शुंभति બોલે છે ६०. १ शुंभ, २ निशुंभः (१ હિંસા, २ દૈત્યનામ), शुंभा (શોભા), कुसुंभः (કસુંબો).

शुंभ, (अ) प. ६. शोभार्थे. શોભવું. शुंभति શોભે છે. शुंभा (શોભા).

शुल्क, (अ) उ. १०. अतिसर्जने. १ છોડું કરવું, મેળવવું, २ તજવું, દેવું, આપવું. शुल्कयति ते છોડું કરે છે. शुल्कम् (જકાત, २ મૂલ).

शुल्व (अ) उ. १०. माने सर्जने च. १ માપવું, २ સૃજવું. ઘડવું. शुल्वयति–ते માપે છે ६०, शुल्वम् (તાંબું).

शुष, (अ) प. ४. शोषणे. [illegible] શોષવું. शुष्यंति सस्यानि [illegible] [illegible] પાન [illegible] [illegible] [illegible]. शोषणम्, शुष्कम् = सुक्कम् = સુકું. [illegible] (પ્રાકૃત), शुष्म [illegible]. १ [illegible], २ [illegible] ([illegible]).

शूर, (ङ) आ. ४. हिंसास्तंभनयोः. १ હણવું, २ થંભવું. शूर्यते હણે છે ६०. शूरः = શૂરો.

शूर. आ. १० विक्रान्तौ. શૂરવું. शूरयते શૂરપણું [illegible]. शूरः = शूरो.

शूर्प (अ) उ. १०. माने. માપવું, મોલવું. शूर्पयति ते शूर्पेण [illegible] સુપડાવડે ધાન્યને માપે છે. १ शूर्पम्, २ शूर्पकम् सुप्प

ई(१ घणुं आकडवानुं उपकरणु, २ सोणपाली, मेट्रोध), शूर्पणखा (રાવણની બહેનનું નામ).

शूल्, (अ) प. १. रुजायां संघोषे च. १ पीडवुं, नडवुं, २ शब्द करवो. शूलति चोरम् ચોરને પીડેછે. शूलम् (१ શૂળરોગ, ભાલો, શૂળી, ३ शुधरोग), त्रिशूलम् = तिसूळं = તરશૂળ.

शूष्, (अ) प. १. प्रसवे. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. આજ્ઞા કરવી, અનુમત દેવો. शूषति આજ્ઞા કરેછે.

शृध्, (उ) उ. १. उंदने. उंदनं क्लेदनम्. भीनुं करवुं, कोहवुं. शर्धति-ते अलेन । निकाम પાણીવડે માટીને પલાળેછે. शृद्धः, मृधम् (રણ), शिखा (શિંગ).

शृध्, (उ, आ. १. शब्दकुत्सायाम्. शब्दकुत्सा पायुशब्दनाम्. १ પાદવું, શબ્દ કરવું. शर्दते वातुलः વાયલ પાદેછે. शर्धनम्, शर्धः, शर्धंजहा. माषाः (પાદ લાવનારા અડદ), शर्द्धनः (પાદણુ), शिम्बा (શિંગ).

शृध्, (उ) उ. १०. प्रसहने. प्रसहनमभिभवः. १ જીતવું, પરાજય કરવો. शर्धयति-ते, शर्धति शत्रुम् शत्रुने जितेछे.

शॄ, प. ९. हिंसायाम्. હણવું. शृणाति હણેછે: विशीर्णः (વેરાયેલ), १ शृंगम् = सिंगं = શિંગ. २ शृंगकम् = सिंगडं = શિંગડું. शर्वरी (રાત્રી), शृंखला = સાંકળ. शरः (१ બાણ, २ ઘુંઘ), शरुः (१ બાણ, २ હિંસ), १ शिशिरः, २ शराटः, ३ शिरिः (હિંસક), शीर्णिः (રોગ), शरणम् (ઘર), १ शरावम्, २ शरावकम् = शरावलं = શરાવલું. शिरीषः (વૃક્ષનામ), १ शूर्पम्, २ शूर्पकम् = सूपडं = સૂપડું (ધાણ્ય ઝાટકવાનું પાત્ર), शर्करः (કાંકરો), शर्करा = सक्करा = સાકર. शीगारः (ધાણઓડવાની), शार्करिकः (જિનિ), शर्करिका (गांगरवाणरवा), शारंगः (ચાતક પક્ષી), शरटः (આયુધ), शारिः (१ સોગઠી, २ વણીપક્ષી), शारिका (વણીપક્ષી), शरीरम्, शिरः (आयु + आयु), शिरस्त्राणम् (ટોપ), शिरस्कः (ફુંડું), परशुः, शराटिः (આકાશમાં ભમતો પંખી), [illegible] [illegible].

[illegible] (अ) प. [illegible] નાનું [illegible] [illegible].

शेव्, (ण) आ. १. सेवने. सेववुं. [illegible] सेवेछे [illegible].

[illegible] १. शामति गयेछे.

शो. प. ४. तनूकरणे. तनूकरणं पातलम्. छोलवुं, पातळुं करवुं, धारवाळुं करवुं. श्यति काष्ठं वर्द्धकिः सुतार काष्ठने छोलेछे. शातिः (नक्षत्र), निशितमतः (साधु), निशा, शमवम, शिशुः, शादः (कादव), आशा (कांठा).

शोण, (ऋ) प. १. वर्णगत्योः. १ रंगवुं, चाल करवुं, २ जवुं. शोणति वस्त्रम् वस्त्रने रंगेछे. शोणितः (रंगेल), शोणकः (चाल), १ शोणी, २ शोणा (लाल), शोणः (नद), शोणितम् (रुधिर).

शौटृ, (ऋ) प. १. गर्वे. गर्व करवो. शौटति गर्व करेछे. शौटीरः (शूर), शौटीर्यम् (शौर्य).

श्चुतिर्, (इर्) प. १. क्षरणे. झरवुं. श्चोतति झरेछे. सूचकः (वरसो).

श्च्युतिर्, (इर्) प. १. क्षरणे. झरवुं. श्च्योतति झरेछे.

श्रण, (अ. म्) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. श्रणति हणेछे.

श्मील, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः. संकोचवुं. श्मीलति नेत्रम् नेत्र संकोचेछे.

श्यै, (ङ) आ. १. गतौ. जवुं. श्यायते जायछे. श्यालः = साळो = साळो. शीनं घृतम् ठीजुंधी. शीतः वायु शीतळ वायु. श्यामाकः = सामवो = सामो. श्येनः (बाज), अवश्यायः (हिम).

श्रकि, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. श्रंकते जायछे.

श्रगि, (इ) प. १. गत्यर्थः. जवुं. श्रंगति जायछे.

श्रण, (अ. म्) प. १. दाने गतौ च. १ देवुं. २ जवुं. श्रणति देछे इ०. वि-श्राणयति आपेछे.

श्रण, (अ) उ. १०. दाने. देवुं. श्राणयति-ते. विश्राणयति - ते देछे. १ विश्राणनम्, २ विश्राणनं (दान).

श्रथ, (अ. म्) प. १. हिंसार्थः. हणवुं. श्रथति हणेछे. वि - श्रथयति हणावेछे.

श्रथि, (इ) आ. १. शैथिल्ये. शैथिल्यमशक्तता. शिथिल- ढीलुं थवुं. नरम पडवुं. श्रंथते ढीलो नीची ढीली थायछे. १ शिथिर, मन्द- २ शिथिलः (ढीलो).

श्रथ, (अ) उ. १०. मोक्षणे हिंसायां च. १ मूकवुं, छोडवुं, तजवुं. २ हणवुं. श्राथयति - ते, श्रथति मूकेछे इ०.

श्रथ्, (अ) उ. १०. प्रयत्ने प्रस्थाने मतिहर्षे च. १ प्रयत्न करवो, २ प्रस्थान करवो. ३ हरखवुं. श्राथयति – ते प्रयत्न करेछे इ०.

श्रथ्, उ. १०. दौर्बल्ये. दुबळुं थवुं. श्रथयति – ते दुबळो थायछे.

श्रंथ्, (अ) प. ९. संदर्भे. संदर्भोपग्रथनम्. गुंथवुं. श्रथ्नाति गुंथेछे.

श्रंथ्, (अ) प. ९. विमोचनप्रतिहर्षयोः १ मूकवुं. २ हरखवुं. श्रथ्नाति मूकेछे. श्रथितः, श्रथितवान्.

श्रंथ्. (अ) उ. १०. संदर्भे. संदर्भोबंधनम्. बांधवुं, जोडवुं. श्रंथयति – ते, श्रंथति बांधेछे श्रंथः (बांधवुं).

श्रंभ्. (उ) आ. १. प्रमादे. आळस करवुं, चुकवुं. श्रंभते, विश्रंभते आळस करेछे.

श्रम्. (उ) प. ४. तपसि खेदे च. १ तपवुं, खेद पामवुं. श्राम्यति तपेछे इ०. विश्राम्यति = वीसमइ = वीसमे. विश्रामः = वीसामो. १ श्रान्तः, २ विश्रान्तः (वीसामो पामेल). श्रम्यः, श्रमणः (साधु), १ श्रमः, २ परिश्रमः (प्रयास), आश्रमः (मुनिस्थान).

श्रा, प. २. पाके. पाकवुं, पकवुं, रंधावुं. श्राति पाकेछे. शृतं हविः क्षीरं वा (पाकेलुं हवि अने खीर). श्राणा यवागूः (पाकेली राब).

श्रा, (म) प. १. पाके. रंधावुं, पाकवुं. (श्रि. १ श्राणाति. श्रा १ श्राति) श्रपयति रंधावेछे.

श्राम्, (अ) उ. १०. आमंत्रणे. बोलाववुं, कहेवुं. श्रामयति – ते बोलावेछे.

श्रि, (भू) उ. १. सेवायाम्. सेववुं. श्रयति – ते हरिं लक्ष्मीः लक्ष्मी हरिने सेवेछे. श्रय, प्रश्रय, अधिश्रय, आश्रय, श्रीः (लक्ष्मी), श्रित, आश्रितः, श्रायः, उच्छ्रयः, उच्छ्रायः, श्रेणि (पंक्ति), शृंगं [illegible], निःश्रेणि (निसरणी), अधिश्रयणी (चूलो), श्रेढिः (श्रेणि [illegible]).

श्रिष्, (ह) प. १. दाहे. बाळवुं. श्रेषति बाळेछे.

श्री, (घ) प. ९. पाके रंधावुं. श्रीणाति–ते रंधावेछे. श्रीतः, श्रीतिः.

श्रु, प. १. गतौ. जवुं. श्रवति [illegible] [illegible] [illegible].

श्रु, प. १. श्रवणे. सुणवुं, सांभळवुं. शृणोति = सुणइ = सुणे. [illegible]. श्रुतिः (१ कान, २ वेद), श्रोत्रम् (कान), श्रोतृ (सांभळनार), [illegible]

[illegible]णीपणे, ३ नक्षत्र), श्रवणम् (सांभळवुं), श्रव (कान), शुश्रूषा
[illegible]).

श्रै, पं. १. पाके. रंधावुं, पाकवुं. श्रायति रंधायछे.
श्रोणृ, (ऋ) प. १. संघाते. एकठुं करवुं. श्रोणति एकठुं करेछे. १ श्रोणि,
२ श्रोणी (स्रीनो थगडो).
श्लकि, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. श्लंकते जायछे.
श्लगि, (इ) प. १. गत्यर्थाः. जवुं. श्लंगति जायछे.
श्लथ, (अ) उ. १०. दौर्बल्ये. दुबळुं थवुं, ढीलुं थवुं. श्लथयति-ते दुबळुं थायछे.
श्लथः (शिथिल).
श्लाखृ, (ऋ) प. १. व्याप्तौ. व्यापवुं. श्लाखति व्यापेछे.
श्लाघृ, (ऋ) आ. १. कत्थने. कत्थनमुत्कर्षाख्यानम्. वखाणवुं. श्लाघते मैत्राय
मैत्रने वखाणेछे. श्लाघा (स्तुति), श्लाघ्यः (स्तुत्य).
श्लिषु, (उ) प. १. दाहे. बाळवुं. श्लेषति बाळेछे. श्लिष्टः.
श्लिष, (अ) प. ४. आलिंगने. आलिंगन करवुं; जोडवुं, मळवुं. श्लिष्यति वधूः
वरम् वहू वरने जोडेछे, श्लेषः (मेळ), श्लिष्टः (मिलित), श्लेष्मा (श्लेष्म +
कफ), आश्लेषा (नक्षत्र), विश्लेषः (भेळ).
श्लिष, (अ) उ. १०. श्लेषणे जोडवुं, मळवुं. श्लेषयति-ते जोडेछे. श्लेषः.
श्लोकृ, (ऋ) आ. १. संघाते. संघातो ग्रंथः सचेह ग्रथ्यमानस्य व्यापारो ग्रंथि-
तुर्वा. आद्येऽकर्मको द्वितीये सकर्मकः. १ गुंथावुं, २ गुंथवुं. श्लोकते गुंथायछे,
गुंथेछे. श्लोकः (१ कीर्ति, २ पद्य).
श्लोणृ, (ऋ) प. १. संघाते. एकठुं करवुं. श्लोणति एकठुं करेछे.
श्वकि, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. श्वंकते जायछे.
श्वच, (अ) आ. १. जवुं. श्वचते जायछे.
श्वचि, (इ) आ. १. गतौ. जवुं. श्वंचते जायछे.
श्वठ, (अ) उ. १०. अ[illegible] [illegible] सुंदर
नहि, २ जवुं, श्वाठ[illegible]
श्वठि, (इ) उ. १०. अ[illegible] [illegible] श्वंठयति
-ते, श्वंठति सुंदर नहि
श्वठ, उ. १०. सम्यगवभाषणे. रूडुं नबोलवुं. श्वठयति- ते रूडुं नथी बोलतो.

श्वभ्र्, (अ) उ. १०. गत्याम्. જવું. **श्वभ्रयति**–ते જાયછે. **श्वभ्रम्** (ખાડો).

श्वर्त्, (अ) उ. १०. गत्याम्. જવું. **श्वर्तयति**–ते જાયછે.

श्वल्, (अ) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું જવું. **श्वलति** ઉતાવળું જાયછે.

श्वल्क्, (अ) उ. १०. परिभाषणे. १ બોલવું, २ ઠપકો દેવો. **श्वल्कयति**–ते બોલેછે इ०

श्वल्ल्, (अ) प. १. आशुगमने. ઉતાવળું જવું. **श्वल्लति** ઉતાવળું જાયછે.

श्वस्, (अ) प. २. प्राणने. प्राणनं जीवनम्. જીવવું. **श्वसिति** જીવેછે. **श्वसनः** (વાયુ), श्वासः (નાકનો વાયુ). निःश्वासः =નીસાસો. उच्छ्वासः = ઉસાસો= ઊસાસ. उच्छ्वसितम् (વિકસિત).

श्वि, (टु. ओ) प. १. गतिवृद्धयोः. १ જવું, २ વધવું. **श्वयति** જાયછે, વધેછે. श्वयथुः (સોજો), श्वा (શ્વાન + કુતરો). मातरिश्वा (શ્વાન + વાયુ), उदश्वित् (છાસ).

श्वित्, (आ) आ. १. वर्णे. રંગવું, ધોળવું. **श्वेतते** गेहम् ઘર ધોળેછે. **श्वेतम्** (રૂપું), श्वेत (ધોળો), **श्वित्रम्** (ધોળો કોઢ).

श्विन्द्, (इ) आ. १. श्वैत्ये. श्वैत्यं श्वेतगुणक्रिया. अयं सकर्मकोऽकर्मकश्च. १ ધોળવું. २ ધોળું થવું. **श्विन्दते** भित्तिम् ભીંતને ધોળેછે. **श्विन्दते** वस्त्रम् વસ્ત્ર ધોળું થાયછે.

षग्, (ए. म.) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. १ ઢાંકવું, ઢાંકવું, મઢવું. **सगति** ઢાંકેછે. णी–**सगयति** ઢંકાવેછે.

षघ्, (अ) प ५. हिंसायाम्. હણવું. **सघ्नोति** હણેછે.

षच्, (अं) उ. १. समवाये. એક થવું, મળવું, લીન થવું. **सचति**–ते મળેછે. सचिवः (મંત્રી).

षच्, (अ) आ. १. सेचने सेवने च. सेचनं मज्जनम्. १ સીંચવું, રેડવું. २ સેવવું, ભજવું. **सचते** સિંચેછે, સેવેછે. सचिवः (મંત્રી), सक्तुः (સાથુઓ).

षञ्ज्, (अ) प. १. सङ्गे. મળવું, ભેટવું, સંગ કરવો. **सजति** મળેછે. सङ्गः = પ્રસંગ. निषङ्गः (ભાથો), सक्तिः, आसक्तिः, प्रसक्तिः, प्रसक्तम्, उत्सङ्गः (ખોળો), सक्थि (સાથળ)

षट्, (अ) प. १. अवयवे. અવયવ કરવા, અંગ કરવું. **सटति** અંગ કરેછે. सटा (જટા).

षट्ट, (अ) उ. १०. **हिंसानिकेतनबलदानेषु.** १ હણવું, ૨ ઘર કરવું, [illegible], ૩ બળ કરવું, ૪ દેવું. **सट्टयति–ते** હણેછે ઇ०.

षण, (अ) प. १. **संभक्तौ. संभक्तिर्भजनम्.** સેવવું, ભજવું. **सनति** [illegible]. **सातिः** (ભક્તિ), **षंढः = षंढो** = સાંઢ (હરાયું ઢેર). **सभा. सानु** (શિખર).

षणु, (उ) उ. ८. **दाने.** દેવું. **सनोति– सनुते विप्राय धनम्** વિપ્રને ધન આપેછે. **सनिः** (દાન), **सानु** (શિખર).

षद्, (लृ) प. १. **विशरणगत्यवसादनेषु. विशरणं शटनम्. अवसादोऽनुत्साहः.** १ અવયવ વેરાવા, [illegible] [illegible] [illegible]. ૨ જવું, ૩ ઉત્સાહ ન ધરવો, ખેદ પામવું. [illegible] [illegible] ઇ०. **निषादः** (વનેચર), **विषादः** (ખેદ), **उपनिषद्, पुष्करसद्, परिषद्** (સભા), **प्रासादः** (દેવનૃપઘર), **सद्म** (ઘર), **निषद्वरम्** (પંક), **सादिः** (१ અસ્વાર, २ સારથિ), **सदः** (અસ+ સભા), **द्युसद्** (દેવ), **सदनम्** (ઘર), **प्रसन्नम्** (નિર્મળ), **प्रसीदिका** (ન્હાનું ક્રીડાવન).

षद्, (लृ) प. ६. **विशरणगत्यवसादनेषु.** १ અવયવ વેરાવા, રાળવું. ૨ જવું, ૩ ઉત્સાહ ન હોવો. **सीदति** અવયવ વેરાયછે. **सादः, प्रसादः, विषादः, सदः** (અસ્ + સભા).

षद, (ल) उ. १०. **गतौ.** જવું. (**आङ्पूर्वः**), **आसादयति – ते, आसीदति** જાયછે.

षप, (अ) प. १. **समवाये. समवायः संबंधः सम्यगवबोधो वा.** १ સંબંધ કરવો, २ રૂડે પ્રકારે જાણવું. **सपति** સંબંધ કરેછે. **सप्तिः** (ઘોડો), **सप्त घटाः** (સાતઘડા).

षंब, (अ) उ. १०. **संबंधने.** સંબંધ કરવો. **संबयति – ते** સંબંધ કરેછે.

षम, (अ) प. १. **अवैकल्ये.** વિકળ થવું. યથાર્થ થવું. [illegible] [illegible], [illegible].

षर्ज, (अ) प. १. **अर्जने.** સંપાદન કરવું, કમાવું. **सर्जति** [illegible] કરેછે.

षर्ब, (अ) प. १. **गतौ.** જવું. **सर्बति** જાયછે.

षर्व, (अ) प. १. **हिंसायाम्.** હણવું. **सर्वति** હણેછે.

षल, (अ) प. १. **गतौ.** જવું. **सलति** જાયછે.

षस, (अ) प. २. (**वे०**) **स्वप्ने.** ઉંઘવું. સૂવું. **सस्ति** ઉંઘેછે. [illegible] [illegible] ના અર્થમાં કેબલ **सस्यम्** (ધાન્યાદિક).

षस्ज्, (अं) उ. १. गतौ. જવું. सज्जति-ते જાયછે. सज्जः (સજ્જયેલો).

षह्, (ष) आ. १. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. સહવું, ખમવું. सहते दुर्वचनं साधुः સાધુ દુર્વચન સહેછે. सहनः (ક્ષમાવાન), उत्साहः, उत्साही (हन्), सर्वसहः, सर्वसहा (પૃથ્વી), साहित्रम्, सहमानः (६६), सहुरिः (પૃથ્વી), षट् (छ), सहः (આમ + બલ).

षह्, (अ) प. ४. चक्यर्थे शक्तौ च. चक्यर्थस्तृप्तिः. १ તૃપ્ત થવું. २ સમર્થ सह्यति તૃપ્ત થાયછે.

षह्, (अ) उ. १०. मर्षणे. मर्षणं क्षमा. સહવું, ખમવું. साहयति-ते, સહેછે. सहति = सहइ = સહે. सहनम्. निःसहः, दुःसहः, सहनः (સહન શીલ).

षान्त्. (अ) उ. १०. सामप्रयोगे. સાંત્વન-સમાધાન કરવું. सान्त्वयति-ते સમાધાન કરેછે. सान्त्वनम्.

षि, (ञ) उ. ५. बंधने. બાંધવું, ટાંગવું. सिनोति-सिनुते चोरम् ચોરને બાંધેછે. विषयः (આધાર), सितः (બદ્ધ), सेतुः (પાજ), सीरम् (હલ). सीमंतः (અંબોડે) सीसम् = સીસું.

षि, (ञ) उ. ९. बंधने. બાંધવું. सिनाति-सिनीते બાંધેછે. सीमा (છેડો), सेना, सैन्यम्.

षिच्, (अं) उ. ६. क्षरणे. સિંચવું. सिंचति-ते સિંચેછે. सिंचति = सिंचइ = સિંચે. सेचनम्, सेकः, सिक्तः (સિંચેલ), सेक्त्रम् (સેચનપાત્ર).

षिट्, (अ) प. १. अनादरे. ધિક્કારવું, અનાદર કરવો. सेटति साधुं मंडः ભાંડ સાધુને ધિક્કારેછે.

षिध्, (अ) प. १. गत्याम्. જવું. सेधति જાયછે. निषेधति = निसेधइ = નિષેધે. निषेधः = નિષેધ. प्रतिषेधः, सिद्धः.

षिधू, (ऊ) प. १. शास्त्रे मांगल्ये च. शास्त्रं शास्त्रविषयं शासनम्. मांगल्यं मंगलक्रिया. શાસન કરવું, પ્રેરવું, આજ્ઞા કરવી, २ મંગલ કામ કરવું, શુભ કરવું, કલ્યાણ કરવું. सेधति राजा लोकान् રાજા લોકને શાસન કરેછે. इ०. सेधः, सिद्धः.

षिधु, (ठ) प. ४. संराद्धौ. संराद्धिर्निष्पत्तिः. નીપજવું, સીઝવું, પાકવું. सिध्यति कार्यम् કામ સીઝેછે. सिध्यति = सिज्झइ = સીઝે. सिद्धः, सिध्यः (પુષ્ય ક્ષત્ર).

षिध्, (उ) प. १. हिंसार्थः. હણવું. सेधति હણેછે.

षिंभ्, (उ) प. १. हिंसार्थः હણવું. सिंभति હણેછે.

षिल्, (अ) प. ६. उंछे. કણ વીણવા. सिलति કણ વીણેછે.

षिव्, (उ) प. ४. तंतुसंताने. तंतुसंतानं वानम्. વણવું, સીવવું. सीव्यति कंचुकं सौचिकः સુઈ કંચુઓ સીવેછે. सीवनम् = સીવવું. सीवनी = સીવણી. सूची = સુઈ.

षिच्, (इ) प. १. सेचने सेवने च. १ સિંચવું. २ સેવવું. सिञ्चति સિંચેછે.

षु, प. १. प्रसवैश्वर्ययोः. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. १ પ્રેરવું. આજ્ઞા કરવી, २ ધણી થવું. सवति પ્રેરેછે ६०. सवः

षु, प. २. प्रसवैश्वर्ययोः. प्रसवोऽभ्यनुज्ञानम्. १ પ્રેરવું, આજ્ઞા કરવી. २ જન્મવું, ३ ધણી થવું, સ્વામી થવું. सौति પ્રેરેછે ६०. सुतः (પુત્ર), सूतः (સારથિ).

षु, (ञ्) उ. ५ अभिषवे. अभिषवः स्नपनं पीडनं स्नानं सुरासंधानं च. स्नाने अकर्मकः. १ ન્હવરાવવું, २ પીલવું, ન્હાવું. ४ દારૂ બનાવવાની વસ્તુનો આથો કરવો, અથાણું કરવું. सुनोति–सुनुते ન્હવરાવેછે. राजसूयः (યજ્ઞ), सूना (ઘાતનસ્થાન), सोमः, सवनः, सुरः, सुरा, सुतः, सुंदः (દૈત્યનામ), सूपः (દાળ).

षुट्, (अ) उ. १०. अनादरे. અનાદર કરવો, તિરસ્કાર કરવો. सुट्टयति–તે તિરસ્કાર કરેછે.

षुंभ्, (अ) प. १. दीप्तिहिंसनयोः. १ દીપવું. હણવું. सुंभति દીપેછે.

षुर्, (अ) प. ६. ऐश्वर्यदीप्तयोः. ધણી થવું, ઈશ્વર થવું, २ દીપવું, ચમકવું. सुरति ધણી થાયછે. सुरः (દેવ), सुरा (મદ્ય), सुसुंरः (અનુકરણ-શબ્દ), सोरः.

षुह्, (अ) प ४. चकयर्थे शक्तौ च. चकयर्थस्तृप्तिः. १ તૃપ્ત થવું, २ સમર્થ થવું. सुह्यति તૃપ્ત થાયછે. सुहितः (તૃપ્ત), सौहित्यम् (તૃપ્તિ).

षू, (ङ्) आ. २. प्राणिगर्भविमोचने. १ પ્રાણિગર્ભ જણવો, જણવું. सूते, प्रसूते जननी सुतम् [illegible]. सूतः, सूतिका, [illegible] (માતા). राजसूय [illegible], प्रसवः [illegible] [illegible]

षू, (ओ- ङ्) आ. ४. प्राणिप्रसवे. પ્રાણી જણવું. सूयते પ્રાણી જણેછે. प्रसवः (જન્મ).

षू, प. ६. प्रेरणे. પ્રેરવું. सुवति પ્રેરેછે. सविता (પ્રેરક), प्रसवः (પ્રેરણ), सूतः (સારથિ), प्रसवी (અનુ+પ્રેરક), सूर्य..

षूद्, (अ) आ. १. क्षरणे क्षपणे च. क्षरणं निरसनम्. निराकरण करवुं, वारवुं, निवारवुं, निषेधवुं. २ हणवुं, छुंदवुं. सूदते निवारेछे, छुंदेछे. सूदते = सूदइ = छुंदे. सूदः = सूदो = छुंदो. सूदा (हिंसा), सूदी = ऋडी. निषूदनम् (हिंसन), सूदम् = सूडं = ऋ. मधुसूदनः

षूद्, (अ) उ. १०. क्षरणे क्षणने आश्रवणे च. १ निवारवुं, निषेधवुं, २ हणवुं, छुंदवुं, ३ ऋरवुं. सूदयति -- ते निवारेछे इ०. १ षूदनम्, २ निषूदनम् (हिंसा). मधुसूदनः.

षूर्क्ष्, (अ) प. १. अनादरे. तिरस्कार करवो. सूर्क्षति तिरस्कारेछे.

सूत्, (अ) प. १. प्रसवे. १ जणवुं. २ प्रेरवुं सूषति पुत्रं माता [illegible]
[illegible]छे.

सृभ, (उ) प. १. हिंसार्थः हणवुं. सर्भति हणेछे.

सृंभ, (उ) प. १. हिंसार्थः हणवुं. सृंभति हणेछे.

षेल्, (ऋ) प. १. गतौ. जवुं. सेलति जायछे.

षेव्, (ऋ) आ. १. सेवने. सेववुं. सेवते सेवेछे. सेव्यः, सेवकः, सेवा, सेवनम्. सेवितः = सेविओ = सेव्यो.

षै, प. १. क्षये. क्षय पामवुं. सायति क्षय पामेछे.

षो, प. ४. अंतकर्मणि. अंतकर्म शासनम्. हणवुं, छेदवुं, नाश करवुं. स्यति कालोलोकम् काळ लोकने हणेछे. अवसानम् (अंत), व्यवसायः, साम (अनु+१ सामर्पद + २ प्रियवचन.

ष्टक्, (अ. म्) प. १. प्रतीघाते. पीडवुं, बाध करवो, पाछुं ठेलवुं. स्तकति पीडेछे. णी–स्तकयति.

ष्टग्, (ए. म्) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. छावुं, ढांकवुं, ओढाडवुं. स्तगति छायछे. णी–स्तगयति ढंकावेछे.

ष्टन्, (अ) प. १. शब्दे. शब्द करवो. स्तनति शब्द करेछे. स्तनितम् (शब्द).

ष्टभ्, (इ) आ. १. प्रतिबंधे. प्रतिबंधः क्रियानिरोधः थंभवुं, अटकवुं. स्तंभते थंभेछे. स्तंभते = थंभइ = थंभे. स्तंभः = थंभो = थंभ. स्तंभनम् = थंभणं = थंभण. विष्टंभः, प्रतिष्टंभः, उत्तंभनम्, अवष्टंभः

ष्टम्, (अ) प. १. अवैकल्ये. विवेकी थवुं, यथार्थ वर्तवुं. [illegible] विवेकी थायछे.

[illegible] (ञ) आ. ५. [illegible]दने. १ होडवुं, धावुं, २ युद्ध करवुं. स्तिघ्नुते [illegible].

[illegible], (क) आ. १. शरणार्थे. ખરવું, ચ્છુટવું. स्तपते ખરેછે.

स्तिम्, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. आर्द्रीभाव क्लेदः. ભીનું થવું, પલળવું. स्तिम्यति પલળેછે.

स्तीम्, (अ) प. ४. आर्द्रीभावे. પલળવું, ભીનું થવું, स्तीम्यति પલળેછે.

स्तु, (ञ) उ. २. स्तुतौ. સ્તુતિ કરવી. स्तौति–स्तवीति, स्तुते–स्तुवीते સ્તુતિ કરેછે. १ स्तवः, २ स्तोत्रम्, ३ स्तुतिः, ४ स्तवनम् (સ્તુતિ), स्तुत्यः, प्रस्तावः, स्तवकः (ગુચ્છો), स्तोभः (અનર્થક સ્તુતિપૂરક વચન), स्तोमः (१ સમૂહ, २ યજ્ઞ), स्तोकम् = थोडं = થોડું.

स्तुच्, (अ) आ. १. प्रसादे. પ્રસન્ન થવું. स्तोचते પ્રસન્ન થાયછે. स्तोकम् = थोडं = થોડું.

स्तुभ्, (उ) आ. १. स्तंभे. स्तंभः क्रियानिरोधः. થોભવું, અટકવું, થંભવું. स्तोभते અટકેછે. स्तोभते થોભેછે. स्तोभते = थोभए = થોભે. स्तोभः = थोभो = થોભ. त्रिष्टुप्, अनुष्टुप्.

स्तूप्, (अ) प. ४. समुच्छ्राये. વધવું. स्तूप्यति વધેછે.

स्तूप्, (अ) उ. १०. समुच्छ्राये. વધવું. स्तूपयति વધેછે.

स्तृक्ष्, (अ) प. १. गतौ. જવું. स्तृक्षति જાયછે.

स्तेप्, (ऋ) आ. १. क्षरणार्थः. ખરવું. स्तेपते ખરેછે.

स्तै. प. १. वेष्टने. વીંટવું. स्तायति વીંટેછે.

स्त्यै, प. १. शब्दसंघातयोः. १ શબ્દ કરવો. २ એક કરવું, ગુંથવું. [illegible] શબ્દ કરેછે. संस्त्यानः (ગંઠ), संस्त्यायः (ઘર).

स्थल्, (अ) प. १. स्थाने. રહેવું, સ્થિર થવું. स्थलति રહેછે. उत्थलति = उत्थलइ = ઊથલે. उत्थलः = उत्थलो = ઊથલો. स्थालम् (થાળ, વિસ્તીર્ણ પાત્ર), स्थाली (હંડી), १ स्थलम्, २ स्थली (સ્થાન, જગા). स्थला (રહેવાનું સ્થલ), स्थंडिलम् (ચોતરો), विष्टलम्, कुस्थलम्.

स्था, प. १. गतिनिवृत्तौ. સ્થિતિ કરવી, રહેવું. तिष्ठति રહેછે. उत्तिष्ठति = उट्ठइ = ઊઠે. १ स्थानम्, २ स्थितिः (નિવાસ), स्थानम् = ठाणं = ઠાણું = થાણું. स्थितः (રહેલ), प्रस्थितः (ચાલ્યો, ગત), सुस्थितः. उत्थितः = उट्ठिओ = ઊઠ્યો. उपस्थितः स्थापितः = थाविओ = થાપ્યો. प्रस्थापितः = पट्ठाविओ =

उत्थापितः = उट्ठाविओ = ઉઠાવ્યો. प्रस्थानम् (યાત્રા), स्थिरः (અચંચળ), स्थावरः (ઉદ્ભિજ્જ), स्थूणा (થંભ), स्थविरः (વૃદ્ધ), गोष्ठम् (વાડ), भूमिस्थः, मंजिष्ठः = મંજીઠ. देशस्थः, स्थाणुः (૧ શિવ, ૨ ઠુંઠું ઝાડ), स्थापः (થાગ), प्रस्थः (સેર), व्यवस्था (વિભાગ), व्यवस्थितिः, १ स्थलम्, २ स्थली (થળ), स्थाली (હંડી), स्थालम् = થાળ. स्थायी (इन् + સ્થિર), स्थापनम् = थापणं = થાપન. उत्थापनम्. आस्था, निष्ठा.

ष्ठिव्, (उ) प. १. निरसने. ૧ ફેંકવું, ૨ વારવું, નિષેધવું. ष्ठीवति ફેંકેછે, વારેછે. ष्ठेवनम्, ष्ठीवनम् (તિરસ્કાર), १ निष्ठेवनम्, २ निष्ठीवनम्. (ખુંખારો કરી થુંકવું).

ष्ठिव्, (उ) प. ४. निरसने. ૧ ફેંકવું, ઊરેટવું, ૨ વારવું. ष्ठीव्यति ફેંકેછે, વારેછે.

ष्णस, (उ) प. ४. निरसने. ૧ ફેંકવું, ઉરેટવું. ૨ વારવું, નિષેધવું. स्नस्यति ફેંકેછે, વારેછે. स्नसा = नसा = નસ.

ष्णा, प. २. शौचे. ન્હાવું, શુદ્ધ થવું. स्नाति ન્હાયછે. स्नाति = ण्हाइ = ન્હાય. स्नातः = ण्हायो = ન્હાયો. स्नातकः, स्नानीयम् (ન્હાતાં ચોળવાનું ચૂર્ણ).

ष्णिह्, (अ) प. ४. प्रीतौ. પ્રીતિ-પ્રેમ કરવો. स्निह्यति પ્રીતિ કરેછે. स्नेहः = णेहो = नेहो = નેહ. स्निग्धः, उष्णिक्.

ष्णिह्. (अ) उ. १०. स्नेहने. ૧ ભીનું કરવું, પલાળવું. ચોપડવું. ૨ સ્નેહ કરવો. स्नेहयति - તે પલાળેછે ઇ०. स्नेहः.

ष्णु, प. २. प्रस्रवणे. प्रस्रवणं क्षरणम्. ઝરવું, ઝરવું. स्नौति ઝરેછે. स्नुषा (પુત્રની બાયડી).

ष्णुस्. (उ) प. ४. अदने आदाने अदर्शने च. ૧ જમવું. ખાવું. ૨ ગ્રહવું, લેવું. ૩ નજોવું, નદેખવું. स्नुस्यति જમેછે ઇ०.

ष्णुह्, (अ) प. ४. उद्गिरणे. ઓકવું, વમન કરવું. स्नुह्यति ઓકેછે. स्नुहिः (થોર).

ष्ण्यै, प. १. वेष्टने शोभायां च. વિંટવું, ૧ શોભવું. स्न्यायति વિંટે ઇ०. स्नायुः (નસ).

ष्मिङ्, (ङ) आ. १. ईषद्धसने. થોડું હસવું. स्मयते થોડું હસેછે. ૧ સ્મય (હાસ), विस्मयः (અદ્ભુત), स्मेरः (સહાસ), स्मितम् (વિકસન).

ष्मिङ्, (ङ) आ. १०. अनादरे. અનાદર કરવો, તિરસ્કાર કરવો. स्माययते.

ष्वंज्, (अ) आ. १. **परिष्वंगे.** સંગ કરવો, બાઝીને મળવું, આલિંગન કરવું. **स्वजते, परिष्वजते** આલિંગન કરેછે.

ष्वद्, (अ) आ. १. **आस्वादने.** ૧ ચાટવું, ચાખવું. ૨ ભાવવું, રુચવું, ગમવું. स्वदते रब्बां रब्बाहारी રબારી રાબને ચાટેછે. स्वदते दधि मैत्राय દહિ મૈત્રને ભાવેછે. स्वादुः (રુચિકર), स्वादः.

ष्वद्, (अ) उ. १०. **आस्वादनसंवरणयोः.** ૧ ચાટવું, ચાખવું. ૨ ભાવવું. રુચવું. ગમવું. ૩ ઢાંકવું, ઓઢાડવું, ઢાંકવું. स्वादयति-ते ચાટેછે ઇ૦.

ष्वप्, (ञि) प. २. **शये.** ઊંઘવું, સૂવું. स्वपिति ઊંઘેછે. स्वपिति = सुवइ = સુવે. स्वप्नः, स्वापः (ઊંઘ), सुप्तः = सुत्तो = સૂતો.

ष्वष्क्, (अ) आ. १. **गत्यर्थः.** જવું. ष्वष्कते જાયછે.

ष्विद्, (ञि. आ) आ. १. **स्नेहनमोचनयोः मोहने च.** ૧ ભીનું કરવું, પલાળવું, ૨ સ્નેહ કરવો, ૩ મૂકવું, ૪ મોહવું. स्वेदते પલાળેછે. १ स्वेदः, २ प्रस्वेदः - पसेओ = પસેવો.

ष्विद्, (ञि. आ.) प. ४. गात्रप्रक्षरणे. गात्रप्रक्षरणं घर्मस्रुतिः. શરીર ઝરવું, પરસેવો છૂટવો. स्विद्यति પરસેવો છુટેછે.

ष्विद्, (आ) प. ४. गात्रप्रक्षरणे. પરસેવો છૂટવો. स्विद्यति પરસેવો છુટેછે. प्रस्वेदः = पसेओ = પરસેવો.

संकेत, उ. १०. **आमंत्रणे.** आमंत्रणं गूढोक्तिः. છાનું કહેવું. **संकेतयति - ते** છાનું કહેછે. **संकेतः, संकेतितः.**

संग्राम, (अ) आ. १०. **युद्धे.** લડવું, ઝૂઝવું, યુદ્ધ કરવું. **संग्रामयते शूरः** શૂરો લડેછે. संग्रामः (યુદ્ધ).

संज्, (अ) प. १. संगे. સંગ કરવો. संजति સંગ કરેછે. संगः, प्रसंगः.

सत्र, आ. १०. संतानक्रियायां संदानक्रियायां च. ૧ લાંબું કર્મ કરવું, વિસ્તારે ક્રિયા કરવી, ૨ દેવાની ક્રિયા કરવી. सत्रयते વિસ્તારે કર્મ કરેછે. सत्रम् (યજ્ઞ), **अन्नसत्रम्** (અન્નછત્ર), [illegible]सत्रम् (યજ્ઞયાગ), १ सत्रशाला, २ सत्रागारम् (દાનશાળા).

सपर्, (अ) प. ११. पूजायाम्. પૂજવું. વંદવું. **सपर्यति** પૂજેછે. **सपर्या** (પૂજા).

संवर, प. ११. संभरणे. ૧ સાંભરવું, ભેગું કરવું. ૨ બાળવું. **संवरयति** સાંભરેછે, બાળેછે.

सभाज्, उ. १०. प्रीतिदर्शनयोः सेवने च. १ प्रीति करवी, २ दर्शन करवुं, सेववुं. सभाजयति – ते प्रीति करेछे इ०. सभाजनम् (आलिंगन करी कुशलादि पूछवुं).

संभूयस्, प. ११. प्रभूतभावे. बहु थवुं, घणुंथवुं. संभूयस्यति बहु थायछे.

सम्, (ई) प. ४. परिणामे. परिणामो विकारः १ पकवुं, विकार पामवुं. सम्यति पकेछे.

सर्ज्, (अ) प. १. अर्जने. मेळववुं, कमावुं. सर्जति मेळवेछे. सर्जकः.

सल्, (अ) प. १. गतौ. जवुं. सलति जायछे. सालः (वृक्ष).

सस्न, (ह) प. २. (वै०) स्वप्ने. ऊंघवुं. सुवुं. सस्ति, सस्ति ऊंघेछे.

सान्त्व. (अ) उ. १०. सामप्रयोगे. तृप्त करवुं, समजाववुं. सान्त्वयति – ते समजावेछे सान्त्वनम्.

सात्. (अ) प. १०. (सौ०) सुखे. सुख थवुं. सातयति सुख थायछे. सातकः.

साध्. (अ) प. ५. संसिद्धौ. संसिद्धिः फलसंपत्तिः. फळसंपन्न करवुं. साध्नोतिपर-कार्यं साधुः साधुपरकार्यने साधेछे. साध्नोति = साधइ = साधे. साध्यः, साधनम्, साधकः. साधितः = साधिओ = साध्यो.

साम्ब्, (अ) उ. १०. संबंधने. संबंध करवो. साम्बयति. संबंध करेछे. साम्ब (अमथ).

साम, उ. १०. सान्त्वप्रयोगे. सान्त्वप्रयोगः प्रीणनम्. सांत्वन करवुं, तृप्त करवुं. सामयति–ते सांत्वन करेछे. साम.

सार. उ. १०. दौर्बल्ये. दुर्बळ थवुं, टुंकुं करवुं. सारयति ते दुर्बळ थायछे. सारः.

सिक्, (अ) प. १. (सी०) सेचने. सिंचवुं सेकति सिंचेछे. सेकः (सिंचन), सिकता (रेती).

सीक्, (क) आ. १. सेचने. सिंचवुं. सीकते सिंचेछे. सीकरः (फोरां).

सुख्, उ. १०. तत्क्रियायाम्. सुखनं सुखक्रिया. सुखी थवुं, सुखयति–ते सुखी थायछे. सुखम्.

सुख (अ) प. ११. तत्क्रियायाम्. सुखी थवुं. सुख्यति, [illegible] थायछे सुखनम्.

सुन्द्, (इ) प. १ (सी०) शोभायाम्. शोभवुं. सुंदति शोभेछे सुंदरः, सुंदरी.

सूच, उ. १०. पैशुन्ये. पिशुनो दुर्जनस्तस्य कर्म पैशुन्यम्. ચાડી કરવી. सूचयति —તે ચાડી કરેછે. सूचकः (ચાડીયો), सूच्यः (ભીંડું), १ सूचि, २ सूची = सूइ = સોય.

सूत्र, उ. १०. वेष्टने विमोचने च. विमोचनं मोचनाभावो ग्रंथनमितियावत्. १ વિંટવું, २ ગુંથવું. सूत्रयति—તે વિંટેછે. सूत्रम्, सूत्रकारः, सूत्रधारः.

सूर्क्ष्, (अ) प. १. आदरे. આદરવું. सूर्क्षति આદરેછે. सूर्क्षणम् (આદર).

सूर्क्ष्य्, (अ) प. १. ईर्ष्यार्थः. દ્વેષ કરવો. सूर्क्ष्यति દ્વેષ કરેછે.

सृ, प. १. शीघ्रगती. ઉતાવળું જવું, દોડવું. धावति દોડેછે.

सृ, प. १. गती. જવું. सरति तीर्थं मुनिः મુનિ તીર્થ જાયછે. प्रसरति = पसरइ = પસરે. अनुसरति = अनुसरइ = અનુસરે. अवसरति = ओसरइ = ઓસરે. निस्सरति = नीसरइ = નીસરે. उत्सरति = ऊसरइ = ઊસરે. प्रसारः = पसारो = પસાર. अनुसारः = अणुसारो = અનુસારો. निस्सारः = नीसारो = નીસાર. विसारः = विसारो = વિસાર. आसारः (સેનાપસાર, ૨ મેઘવર્ષણ), सरणुः (કુનિબ્બતિ), सूर्यः, सरकः. प्रसृतः = पसरिओ = પસર્યો. अनुसृतः = अनुसरिओ = અનુસર્યો. उत्सृतः = ऊसरिओ = ઊસર્યો. निस्सृतः = नीसरिओ = નીસર્યો. सुसरम् = સુસરું. अभिसारिका (પતિના કહ્યા પ્રમાણે ચાલનારી સ્ત્રી), सारः (૧ બળ, ૨ શીજ), पुरःसरः, अतिसारः (ઝાડાના રોગ), सार्थः = सत्थो = સાથ. सर्षपः = सरिसवो = સરસવ. सृगालः = सियालो = સિયાળ. अग्रेसरः, परिसरः (આગેળ), सरिरम्—लले सलिलम् (જળ), १ सरणिः, २ सारणी (નીક), सर्वः = सव्वो = સબ = સર્વ. सरित (નદી), सरयुः, २ सरयूः = सरजू (નદી).

सृ. प. ३. (वे०) गती. જવું. ससर्त्ति જાયછે.

सृज, (भ) आ. ४. विसर्गे. १ મૂકવું, २ મૂળવવું. सृज्यते माला चैत्रः ચૈત્ર માળાને મૂકેછે. सृज्यते माला માળા મૂકાયછે. स्रक् (ફુલની ૧ માળા, ૨ બાણ), सृष्टिः, संसर्गः (સંબંધ), विसर्गः (ત્યાગ), उपसर्गः (પીડા). निसर्गः (સ્વભાવ), सृष्टः, १ उत्सृष्टः, २ विसृष्टः (ત્યક્ત).

सृज, (अ) प. ६. विसर्गे. મૂકવું. सृजति माला चैत्रः ચૈત્ર માળાને મૂકેછે. सृष्टः रज्जुः (દોરી), सृजती, सृजंती स्त्री.

सृप्, (लृ) प. १. गतौ. જવું. सर्पति જાયછે. सर्पः, सर्पणम्, प्रसर्पणम्, सरीसृपः, सृप्यम्, सृप्रा (કોઈનદી), सर्पिः (સ+ઘી).

सृभ्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सर्भति હણેછે.

सृंभ्, (उ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. सृंभति હણેછે.

सेक्, (ऋ) आ. १. गतौ. જવું. सेकते જાયછે.

सेल्, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. सेलति જાયછે.

स्कंद्, (इ र) प. १. गतिशोषणयोः. १ જવું, २ સૂકવું, સોસવું. स्कंदति જાયછે. [illegible]

स्कभ्, [illegible]

स्कंभ्, [illegible]
स्कभ्नाति રુંધેછે ઇ०.

स्कु, (ञ) उ. ९. आप्रवणे. आप्रवणमुत्प्लवनमुद्धरणं च. १ કૂદતાં જવું-ચાલવું, ઉદ્ધરવું. स्कुनोति-स्कुनुते, स्कुनाति-स्कुनीते કૂદી જાયછે ઇ०. स्कुतः.

स्कुद्, (इ) आ. १. आप्रवणे. आप्रवण मुत्प्लुत्य गमनमास्कंदनमुद्धरणं वा. १ કૂદતાં જવું-ચાલવું, २ જુદ્ધ કરવું, ३ ઉદ્ધારવું, ઊંચે લેવું. स्कुंदते કૂદતાં જાયછે. स्कुंदते = कुदए = કુદે.

स्कुंभ्, (उ) प. ९. (सौ०) रोधने धारणे च. १ રુંધવું, છાવું, ઢાંકવું, २ ધારણ કરવું. स्कुभ्नोति-स्कुभ्नाति રુંધેછે ઇ०.

स्खद्, (भ्, ष, म्) आ. १. स्खदने. स्खदनं विद्रावणम्. નસાડવું, હણવું, २ ઢીલું કરવું, નરમ કરવું. स्खदते નસાડેછે ઇ०. स्खदनम्, णौ-स्खदयति.

स्खल्, (अ. म्) प. १. संचलने. પડવું, ગરવું. स्खलति પડેછે. णौ स्खलयति स्खलनः (પડનાર), स्खलितम् (પતિત), स्खलनम् (પતન).

स्तन्, (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्तनति શબ્દ કરેછે. स्तनः (શબ્દ).

स्तन्, उ. १०. देवशब्दे. મેઘનું ગાજવું. स्तनयति-ते મેઘ ગાજેછે. स्तनितम् (મેઘશબ્દ)

स्तम्भ्. (इ) आ. १. प्रतिबंधने. રોકવું. અટકાવવું. स्तंभते થંભેછે. स्तंभः (જાડય).

स्तंभ्, (उ) प. ९ (सौ०) रोधने स्तंभे च. १ રુંધવું, થંભવું २ [illegible] સ્થભાવવું.
स्तभ्नोति-स्तभ्नाति રુંધેછે. स्तंभः = थंभो = થંભ [illegible]

[redacted] प. १. (मी०) रोधने निष्कोषणे च. १ रुंधवुं, ढांकवुं, २ खेंचवुं, बाहर काढवुं. स्तुभ्नोति-स्तुभ्नाति रुंधेछे इ०.

स्तूप्, (अ) प. ४. समुच्छ्राये. ढगलो करवो, वृद्धि करवी. स्तूप्यति, धाणानो ढग करेछे.

स्तूप्, (अ) ऊ. १०. समुच्छ्राये. ढग-अंबार करवो. वृद्धि करवी. स्तूपयति ते धान्यम् अन्नुनो ढग करेछे.

स्तृ, (ञ्) ऊ. ५. आच्छादने. ओढाडवु, ढांकवु, छावु. स्तृणोति-स्तृणुते ओढाडेछे. प्रस्तरः= पथ्थरो= पथरो. विस्तृतः. आस्तरः= आथरो = आथरणं-आस्तरणम् = पाथरणं = पाथरणुं.

स्तृह्, (ऊ) प. ६. हिंसायाम्. हणवुं. स्तृहति हणेछे.

स्तॄ, (ञ्) ऊ. ९. आच्छादने. ओढाडवुं, छावुं, ढांकवुं. स्तृणाति-स्तृणीते ओढाडेछे. आस्तीर्णः, विस्तीर्णः, प्रस्तारः. प्रस्तरः= पथ्थरो = पथरो. विस्तारः, पटस्य विस्तारः स्तरः = थरो = थर. वाक्यस्य विस्तरः. विस्तरः शब्दस्य. विष्टरः (१ वृक्ष, २ आसन, ३ दर्भमुष्टि), निशास्तरः= निहाथरो. आस्तरः= आथरो= आथर, स्तरी (सेज), प्रास्तरणम् = पाथरणं = पाथरणुं. १ स्तरः, २ स्तरी, ३ स्तरम्(धुप).

स्तेन, ऊ. १०. चौर्ये. चोरवुं. स्तेनयति ते चोरेछे. स्तेनः (चोर).

स्तोम. ऊ. १०. श्लाघायाम्. स्तुती करवी. स्तोमयति-ते स्तुति करेछे. स्तोमः अग्निष्टोमः.

स्त्यै, प. १. शब्दसंघातयोः. १ शब्द करवो. २ गुंथवुं, एकठुं करवुं. स्त्यायति शब्द करेछे.

स्थग्, (ए. म) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. ओढाडवुं, छावुं, ढांकवुं स्थगति भूच्छाया चंद्रम् पृथ्वीनी छाया चंद्रने ढांकेछे. स्थगति = ठगर = ढांके. णी-स्थगयति ढंकावेछे. स्थगः= ठगो ठगनार. स्थगनम्= ठगवुं. स्थगि (तंबोळनो डबो), स्थागम् (नाथ), अस्थागम् (अगाध), स्थगितः= ढांकेलो = ढगेलो.

स्थुड्, (अ) प. ६. संवरणे. ओढाडवुं, ढांकवुं, छावुं. स्थुडति ओढाडेछे स्थुडम्, स्थलं- २ स्थूलम् (तंबु).

परिबृंहणे. परिबृंहणं पीनत्वम्. જાડું થવું. स्थूलं थवुं. स्थूलः (જાડો).

स्यन्द, (इ) आ. १. किंचिच्चलने. १ થોડું જવું, ખસવું, ૨ ફરકવું. स्यंदते मधु મધ ખસેછે. स्यंदते = फंदाय = ફરે. स्यंदः = फंदो = ફંદ.

स्पर्ध, (अ) आ. १. संघर्षे. संघर्षः अभिभवेच्छा पराभिभवेच्छा च. आद्ये सकर्मकः द्वितीये ऽकर्मकः १ જિતવા ઇચ્છવું, ૨ બીજાને જિતવા ઇચ્છવું. स्पर्द्धते ऽर्जुनः कर्णम् અર્જુન કર્ણને જિતવા ઇચ્છેછે. स्पर्द्धते चैत्रः ચૈત્ર બીજાને જિતવા ઇચ્છેછે. स्पर्द्धा.

स्पश, (अ) उ. १. बाधनस्पर्शनयोः. स्पर्शनं ग्रंथनम्. १ પીડવું, બાધવું, નડવું. ૨ ગુંથવું. स्पशति – ते પીડેછે इ०. स्पशः (હેરક), स्पष्टः (ઉઘાડું).

स्पश, (अ) आ. १०. ग्रहणसंश्लेषणयोः. १ ગ્રહવું, લેવું, ૨ મળવું, ભેટવું, ચોંટવું. स्पाशयते લેછે इ०.

स्पृ, प. ५. (वे०) प्रीतिपालनयोः. १ પ્રીતિ–પ્રેમ કરવો. ૨ પાળવું, રાખવું. ૩ જીવવું. स्पृणोति प्रीति કરેછે इ०.

स्पृश, (अ) प. ६. संस्पर्शने. અડવું, સ્પર્શ કરવો. स्पृशति तृणं पांथः પંથ તૃણને અડેછે. स्पर्शः, उपस्पर्शः, उदकस्पर्शः, उदकोपस्पर्शः, स्पृक्, स्पर्शः (વ્યાધિ), मर्मस्पृक् (मर्म + મર્મભેદક).

स्पृह, उ. १०. ईप्सायाम्. ઇચ્છવું, વાંછવું. स्पृहयति – ते ઇચ્છેછે. स्पृहा (ઇચ્છા), निस्पृहः, स्पृहयालुः (ઇચ્છક).

स्फट, (अ) प. १. विशरणे. ફાટવું, અવયવ ભિન્ન થવા. स्फटति वस्त्रम् વસ્ત્ર ફાટેછે. स्फटः (ફણ), स्फटिकः स्फटितम् = फाटेलं = ફાટવું.

स्फुट, (इ) प. १. विशरणे. ફાટવું, અવયવ ભિન્ન થવા. स्फुंटति ફાટેછે.

स्फुर, (अ) प. ६. स्फुरणे संचलने च. १ ફુરવું. ૨ ફરવું. स्फुरति ફુરેછે, ફરેછે. स्फुरति = फरक = ફરે. स्फुरः (ઢાલ), स्फारः (પુષ્કળ).

स्फाय, (ई) आ. १. वृद्धौ. વધવું. स्फायते વધેછે. स्फेयः (અતિવૃદ્ધ), स्फातिः (वृद्धि), स्फारम् (ઘણું),

स्फिट, (अ) उ. १०. स्नेहने. १ ચોપડવું, પલાળવું, કરમોવવું, મોહવું. स्फेटयति – ते ચોપડેછે.

स्फट्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું, ફેંકવું. स्फटयति – ते, સ્ફટતિ ફેંકેછે. स्फोटति = फेडइ = ફેડે. १ स्फोटः, २ स्फटकः, ३ संस्फोटः (યુદ્ધ).

स्फिट्, (अ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. स्फिट्टयति – ते सर्पं नकुलः નોળ સાપને હણેછે.

स्फुट्, (अ) आ. १ विकसने. ફૂલવું. स्फोटते ફુલેછે. स्फुटः १ स्फोटः = ફોલ્લો. २ स्फोटकः = ફોડલો.

स्फुट्, (इर्) प. १. विशरणे. ફોડવું, ભેદવું, અવયવ ભિન્ન થવા. स्फोटति ફોડેછે. स्फोटति = फोडइ = ફોડે. स्फोट (ફોડવું), घटस्फोटः, आस्फोटः, विस्फोटः, पादस्फोट (વાઢ).

स्फुट्, (इ) प. १. विशरणे. ફોડવું, ભેદવું, પછાડવું. स्फुंटति ફોડેછે.

स्फुट्, (अ) प. ६. विकसने. ઉઘડવું, ફૂલવું. स्फुटति ફૂલેછે. स्फुटितः = फुडिओ = ફુટ્યો. स्फोटः (વિકાસ), मुक्तास्फोटः (છીપ), १ स्फुटम्, २ स्फुटितम् (વિકસિત).

स्फुट्, (अ) उ. १०. भेदने. ભેદવું, ફોડવું. स्फोटयति – ते, स्फोटति ફોડેછે. स्फोटति = फोडइ = ફોડે. स्फोटः (ભંગ), घटस्फोटः (ઘટભંગ), मस्फोटनम् (ફેંકવું).

स्फुट्, (इ) उ. १०. परिहासे. १ હસવું, २ ખેલવું. स्फुंटयति – ते भगिनीपतिं श्यालः સાળો બનેવીને હસેછે. स्फुटिका.

स्फुड्, (अ) प. ६. संवरणे. ઢાંકવું, ઓઢાડવું, ઢાંકવું. स्फुडति ઢાંકેછે.

स्फुड्, (इ) उ. १०. परिहासे. १ હસવું, २ ખેલવું. स्फुंडयति – ते, स्फुंडति હસેછે. स्फुंडिका.

स्फुर्, (अ) प. ६. स्फुरणे संचलने च. १ ફુરવું, સ્ફુરણ થવું. २ ફરવું, ચલવું, [illegible]. स्फुरति ફુરેછે ઇ૦. स्फुरति = फुरइ = ફુરે. स्फूर्त्तिः, स्फुरणम्. [illegible] = फोरो = ફોર. (ભુજ બાંધવું પ્રમાણ). स्फुर.

स्फुर्छ्, (आ) प. १. विस्तृतौ. વેગવું, પથરાવું. વિસ્તાર પામવું. स्फूर्छति [illegible]. [illegible], स्फूर्त्तिः.

स्फूर्ज्, (टु. ओ. आ) प. १. वज्रनिर्घोषे. વજ્રના શબ્દ થવો, વર્ષાકાળ મેઘ-[illegible] स्फूर्जति [illegible] શબ્દ થાયછે. स्फूर्जथुः (વજ્ર શબ્દ, કડાકો).

[illegible] १. स्फुरणे संचलने च, १ ફુરણ થવું, ૨ ફરવું, ફરકવું, હાલવું. ૨ ઠમકો થવો. स्फुलति સ્ફુરણ થાયછે. णी के आस्फालितः = आफालिओ = અફાલ્યો. णी स्फुटि आस्फालनम्, स्फुलिंगः (અગ્નિકણ).

स्मिट्, (अ) उ. १०. अनादरे. अनादर करवो. स्मेटयति-ते, स्मेटति અના-દર કરેછે. स्मेटति = मेटइ = મેટે.

स्मील्, (अ) प. १. निमेषणे. निमेषणं संकोचः. સંકોચવું, મીંચવું થવું. स्मीलति મંકોચેછે. स्मीलति = मीलइ = મીચે.

स्मृ, प. १. चिंतायाम्. સ્મરવું, ચિંતવું, સંભારવું. स्मरति સંભારેછે. स्मरति = स्मरइ = સ્મરે. विस्मरति = विसरइ = વીસરે. स्मरः (કામ), स्मृतिः, स्मरणम्, विस्मरणम्.

स्मृ, (म्) प. १. आध्याने. સ્મરવું, સંભારવું. स्मरति સંભારેછે. णी-स्मरयति.

स्मृ, प. ५. (वै०) प्रीतिपालनयोः १ પ્રીતિ કરવી, સ્નેહ કરવો. ૨ પાળવું, રક્ષવું. स्मृणोति પ્રીતિ કરેછે.

स्यंद्, (ऊ) आ. १. प्रस्रवणे. ઝમવું, ઝરવું. स्यंदते मधु कमलात् કમળથી મધ ઝરેછે. १ स्यंदः, २ निस्यंदः (ઝરણું), स्यंदनः (१ तिवस झाड, २ युद्धोपयो-गी रथ).

स्यन्, (अ) आ. १०. चिंतायाम्. સ્મરવું. સંભારવું. स्यानयते ચિંતવેછે.

स्यम् (उ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्यमति શબ્દ કરેછે. १ सीमिकः, २ स्यमीकः (વૃક્ષ), सिमीकः (સૂક્ષ્મ કૃમી).

स्यम्, (अ) आ. १०. वितर्के. તર્ક કરવો. स्यामयते તર્ક કરેછે.

स्रक्, (इ) आ. १. गतौ. જવું. स्रंकते જાયછે.

स्रभ्, (उ) आ. १. विश्वासे. વિશ્વાસ કરવો. स्रंभते, विस्रंभते વિશ્વાસ કરેછે. १ स्रंभः, २ विस्रंभः (વિશ્વાસ), विस्रब्धः (વિશ્વાસવાળો).

स्रभ्, (उ) आ. १. प्रमादे. प्रमादोऽवलेपः. ગર્વ કરવો. स्रंभते ગર્વ કરેછે.

स्रंम्. (अ) आ. १, प्रमादे. प्रमादोऽवलेपः ગર્વ તજવો. स्रंसते ગર્વ તજેછે.

स्रंस्, (अ) आ. १. अवस्रंसने. નીચે-હેઠે પડવું. स्रंसते हस्तात् धनुः [illegible] ધનુષ પડેછે.

स्रंभ्, (उ) आ. १. विश्वासे. વિશ્વાસ કરવો. स्रंभते વિશ્વાસ કરેછે.

स्रिम्, (ऊ) प. १. हिंसायाम्. હણવું. स्रेमति હણેછે.

स्रिव, (उ) प. ४. गतिशोषणयोः. १ જવું, સુકાવું, સૌભાવું. स्रीव्यति કાગળ સુકાઈને જાયછે. स्रीव्यति जलम् જળ સુકાયછે.

स्रु, प. १. गतौ स्रुतौ च. १ જવું, २ ઝરવું. १ स्रुतिः, २ स्रवणम्, ३ प्रस्रवणम् (ઝરણું), स्रुक् (સરવો), स्रोतः (ન્યા + નદીપ્રવાહ, २ ઝરો), स्रवंती (નદી), १ स्रवः, २ प्रस्रवः (ઝરો).

स्वक्, (क) आ. १. गतौ. જવું. स्वङ्कते જાયછે.

स्रै. प. १. पाके. રાંધવું. स्रायति दुग्धम् દૂધને રાંધેછે. स्राणः (પાકું).

स्वन्. (अ) प. १. शब्दे. શબ્દ કરવો. स्वनति શબ્દ કરેછે. स्वानम् (મન).

स्वन्, (अ. म्) प. १. अवतंसने. શોભવું, દીપવું. स्वनति શોભેછે. णी— स्वनयति શોભાવેછે.

स्वर, उ. १०. आक्षेपे. નિંદવું. स्वरयति–ते નિંદેછે.

स्वर्त्, (अ) उ. १०. गतौ आतंके च. १ જવું, ઓહંકવું, ડરવું, બીવું. स्वर्त्तयति–ते જાયછે.

स्वर्द्, (अ) आ. १. आस्वादने. १ ચાટવું, २ રુચવું. स्वर्दते ચાટેછે.

स्वाद्, (अ) आ. १. आस्वादने. ચાટવું. स्वादते ચાટેછે. स्वादुः (મિષ્ટ).

स्वाद्, (अ) उ. १०. आस्वादने. ચાટવું, स्वादयति–ते ચાટેછે. स्वादुः.

स्वृ, प. १. शब्दोपतापयोः. उपतापो रोगः १ શબ્દ કરવો, २ પીડવું. स्वरति શબ્દ કરેછે. स्वरः, स्वर्गः, अनुस्वारः.

हट्, (अ) प. १. दीप्तौ. દીપવું. हटति દીપેછે. हाटकम् (સુવર્ણ), हट्टः— હાટ.

हठ्, (अ) प. १. प्लुतिशठत्वयोः बलात्कारे बन्धने च. १ કૂદવું, ઠગવું, २ શાઠપણું કરવું, ३ બલાત્કાર કરવો, ४ ખીલોગેપવો–બાંધવો. हठति હઠેછે. हठः.

हद्, (अ) आ. १. पुरीषोत्सर्गे. [illegible] કરવો, હગવું. हदते હગેછે.

हन्, (अ) प. २. हिंसागत्योः. १ હણવું, २ જવું. हन्ति હણેછે. हननम्, हत्या, ब्रह्महत्या, ब्रह्महा, भ्रूणहा, वृत्रहा, उद्धतः (અવિનીત), विघ्नः (અંતરાય), परिघः (ગદા), जघनम् (સ્ત્રીના ધગડ), घोरः (ભયાનક), हेतिः (આયુધ), १ प्रघाणः, २ प्रघाणः (બારણાનો આગળનો ભાગ), घात्यः, क्लेशापहः पुत्रः, तमोपहः सूर्यः, कुमारघाती, शीर्षघाती, पित्तघ्नं घृतम्, वातघ्नं तैलम्.

हम्म्, (अ) प. १. गतौ. જવું. हम्मति જાયછે.

हय्, (अ) प. १. गतौ. જવું. हयति જાયછે. हयः (ઘોડો), हयी (ઘોડી).

हर्य्, (अ) प. १. गतिकान्त्योः १ જવું, २ ઇચ્છવું, ३ શોભવું, પ્રકાશવું. हर्यति જાયછે ઇ૦.

हल्, (अ) प. १. विलेखने. विलेखनं कर्षणम्. ભેદવું, ખેડવું. हलति ખેડેછે. हलम्, हाल.हलम् (વિષ), हलिः (મોટું હળ, સાંતિું), हाला (સુરા), हालः (શાલવાહન રાજા).

हल्, (अ) प. १. भ्रमणे. હાલવું, ડોલવું. हलति હાલેછે. हलति [illegible] हलइ = હાલે. हलकम् (રાતું કમલ).

हस्, (ए) प. १. हसने. હસવું. हसति હસેછે. हसति = हसइ = हसे. १ हासः, २ हसनम्, ३ हास्यम् (હસવું), हस्तः, हस्तम् (દિન), सहसम् (હજાર), हसितम् (વિકસિત).

हा, (ओ. ह्) प. ३. त्यागे. તજવું. जहाति તજેછે. हानिः (ત્યાગ), हेयम् (ત્યાજ્ય), हीनः (રહિત), हायनः (વર્ષ), कलहः, ह्यः (हि + अ. ગત-દિન), हाहकः (શીળો, પ્રકાવાળો ધૂપ ગ્રૈ).

हा, (ओ. हृ) आ. ३. गतौ. જવું. जिहीते જાયછે.

हि. प. ५. गतौ वृद्धौ च. १ જવું, २ વધવું. हिनोमि જાયછે. [illegible] પ્રેરેછે. प्रहितः (પ્રેરિત), हिमम् (બરફ), हेम (અન+સુવર્ણ), हेतुः ([illegible]), हिंगुः = હિંગ. हरिकः = હેરિયો. १ हिंगुलः, २ हिंगुलकः = હિંગળોક. [illegible] (જ્વાલા).

हिक्क्, (अ) उ. १. अव्यक्ते शब्दे. અસ્પષ્ટ શબ્દ કરવો. हिक्कते અસ્પષ્ટ શબ્દ કરેછે. हिक्का = હીક.

हिंस्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिंसयते હણેછે. हिंसा = [illegible]

हिट्, (अ) प. १. आक्रोशे. નિંદવું ગાળ દેવી. हेठति [illegible] [illegible](दित).

हिंड्, (अ) प. १. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो अविज्ञातोत्पत्तिः [illegible] [illegible]. हिटंकति उत्पन्न [illegible]

हिड्, (इ) प. १. गत्यनादरयोः. १ જવું. २ અનાદર કરવું. हिंडते જાયછે ઇ૦. हिंडते = हिंडए = હિંડે. हिंडनम्, हिंडनः. हिंडितः = हिंडिओ = હિંડ્યો. हिंडिः (રાત્રિએ રખવાળ).

हिल्, (अ) प. ६. भावकरणे. અભિપ્રાય પ્રકટવો. हिलति અભિપ્રાય પ્રકટેછે. हेला (મૈથુનેચ્છાથી શારીરવિકાર કરવો).

हिव्, (इ) प. १. प्रीणनार्थः. તૃપ્ત કરવું. हिन्वति તૃપ્ત કરેછે.

हिष्क्, (अ) आ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिष्कयते હણેછે.

हिंस, (इ) प. ७. हिंसायाम्. હણવું. हिनस्ति હણેછે. हिंसा, हिंसनम्, हिंस्रः, हिंसकः, हिंसितः, हिंसानः (વાઘ). सिंहः.

हिंस, (इ) उ. १०. हिंसायाम्. હણવું. हिंसयति–ते, हिंसति હણે. हिंसा, हिंसकः.

हु, प. ३. दानादनयोः आदाने प्रीणने च. दानमत्र हविःप्रक्षेपः. अदनं भक्षणम्. १ હોમવું, २ જમવું, ખાવું, ३ લેવું, ભક્ષવું. ४ તૃપ્ત કરવું. जुहोति હોમેછે. होता (ऋ+હોમનાર), हवनम्, १ होमः, २ आहुतिः (દેવયજ્ઞ), हव्यम् (દેવને દેવાનું), हवः, होत्रम्, हविः (घृ+પુરોડાશાદિ), आहावः (હવાડો).

हुड्, (ह्) आ. १. वरणे हरणे च. १ વરવું, સ્વીકારવું, २ હરવું, લેવું, हुडते સ્વીકારેછે.

हुड्, (ह्) आ. १. संघाते. એકઠું કરવું, એકત્ર કરવું. हुडते એકઠું કરેછે. हुडम्, हुडः (સંઘ), १ हुडा १ हुडिका २ हुडिः (પિંડિત ભાત).

हुड्, (अ) प. १. संघाते निमज्जने च. એકઠું કરવું, એકત્ર કરવું. २ ન્હાવું. ડબકું ખાવું. हुडति धान्यम् ધાન્ય એકઠાં કરેછે. हुडः (મેષ).

हुड्, (ऋ) प. १. गतौ. જવું. होडति જાયછે. होडा (હોડી).

हुर्छ्, (आ) प. १. कौटिल्ये. कौटिल्यमपसरणम्. १ વાંકું ચાલવું. કુટિલતા કરવી, २ ઓસરવું. हूर्छति કુટિલતા કરેછે. हूर्छनम (કૌટિલ્ય).

हुल्, (अ) प. १. गतौ हिंसासंवरणयोश्च. १ જવું, २ હણવું. ३ ઢાંકવું, ગાવું. होलति જાયછે. होलति = होलइ = હોલે. हुडः (મેષ).

हूड्, (ऋ) प. १. गतौ. ...

हृ, (ञ्) उ. १. हरेण. हरणं प्रापणं स्वीकारस्तेयं नाशनं च. १ પમાડવું, દોરીજવું ૨ સ્વીકારવું, ૩ ચોરવું, ૪ હણવું, નાશ કરવું. हरति–ते भारम् प्रापयतीत्यर्थः ભારને પમાડેછે. हरति–ते अंशम् स्वीकरोतीत्यर्थः ભાગને સ્વીકારેછે. हरति–ते स्वर्णम् चोरयतीत्यर्थः સોનું ચોરેછે. हरति–ते चोरम् नाशयतीत्यर्थः ચોરને હણેછે. हारः (માળા) प्रहारः (ઝાપટ), अवहारः (મગર), निर्हारः (હગણુ), विहारः (૧ રમત્ય, ૨ બૌદ્ધ સાધુનો મઠ), आहारः (જમણુ), उद्धारः (ઊંચું કરવું), प्रतीहारः (૧ દ્વાર, ૨ દ્વારપાળો), उपहारः (અલ્પ ભક્ષ્ય), अभ्यवहारः (ભક્ષણુ). व्याहारः (ભાષણુ), संहारः (નાશ), परिहारः (સમાધાન), हरः (શિવ), अस्थिहरः (કુતરો), मनोहरः (સુંદર), नायहारिः (પશુ); दृतिहरिः (ડભગર), भारहारः (ભારવાહ), पुष्पाहारः (વિદ્યાધર), हरेणुः (ગંધદ્રવ્ય); हरित् (દિશા). हरिमा (અનન્ + મૃત્યુ), प्रहरः=पहरो =પહર. व्यवहारः (વિવાદ), १ लहरि, २ लहरी (તરંગ), हर्म्यम् (ધનિગૃહ), हरणम्, प्रहरणम्, निहरणम्.

हृ, प. ३. (वै०) प्रसह्यकरणे. બળાત્કારે કરવું. जिहर्त्ति બળાત્કાર કરેછે.

ह्रणी, (ङ्) आ. ११. रोषणे लज्जायां च. १ રીસાવું, રીસ કરવી, ૨ લાજવું. हृणीयते રીસાયછે.

हृष्, (उ) प. १. अलीके. अलीकं मिथ्या. મિથ્યા કરવું, ખોટું કરવું, हर्षति खलः साधुं ખલ સાધુને ખોટો કરેછે. हृष्टः (મિથ્યાકૃત), हर्षुलः (કામી).

हृष्, (अ) प. ४. तुष्टौ. હરખવું, સંતુષ્ટ થવું. हृष्यति હરખેછે. हर्षः = हरखो હરખ. हृष्टाः–हर्षिताः केशाः (કેશ હરખ્યા). हृष्टानि–हर्षितानि लोमानि રુંવા હરખ્યાં. हृष्ट–हर्षितः छात्रः विस्मित इत्यर्थः વિદ્યાર્થી વિસ્મિત થયો. हृष्टाः–हर्षिता दंताः प्रविहता इत्यर्थः દાંત અંબાયા. हर्षुलः (કામી), हर्षयित्नुः (સ્વજન).

हेट्, (अ) प. १. विबाधायाम्. પીડવું, પીડા કરવી. हेटति પીડેછે.

हेड्, (ङ्) आं. १. विबाधायाम. પીડવું, પીડા કરવી. हेठते शत्रुम् શત્રુને [illegible] विहेठना (રાટતા).

[illegible]. अ. प. १. भूतप्रादुर्भावे. भूतप्रादुर्भावो अतिक्रान्तोऽस्ति. ઉપજવું, ઉપજ[illegible] [illegible] ह्नगाति ઉપજ રહેછે.

अनादरे. અનાદરવું, અનાદર કરવો. हेडते અના...

...पा १. वेष्टने. વિંટવું. हेडति વિંટેછે. णौ–हेडयति વિંટાવેછે

(ऋ) आ. १.-अव्यक्त शब्दे. अयमश्वशब्दे. घोडानुं હણહણવું. हेषति घोटः હણહણેછે. १ हेषितम्, २ हेषा (અશ્વશબ્દ).

(ऋ) प. १. गतौ. જવું. होडति જાયછે. होडा (હોડી).

(ऋ) आ. १. अनादरे. અનાદરવું, ધિક્કારવું. होडते ધિક્કારેછે. ...ा (હોડી).

ह्नु, (ङ्) आ. २. अपनयने. अपनयनमपलापः. ગોપવું. સંતાડવું, છુપાવવું. ह्नुते दोषम् દોષ ઢાંકેછે. किं ह्नुते શું સંતાડેછે. १ अपन्हवः, २ निन्हवः (સંતાડવું).

ह्मल्, (अ. म्) प. १. चलने. હાલવું, ચાલવું. ह्मलति હાલેછે. णौ – ह्मलयति.

ह्रग्, (ए. म्) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. છાવું, ઓછાડવું, ઢાંકવું. ह्रगति છાયછે. णौ – ह्रगयति ઢંકાવેછે.

ह्रस्, (अ) प. १ शब्दे ... ह्रसति ... ह्रस्वः, ह्रसितः.

ह्राद्, (अ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अव्यक्तं अपरिस्फुटम्. સ્પષ્ટ નબોલવું, અસ્પષ્ટ–અપ્રકટ બોલવું. ह्रादते અસ્પષ્ટ શબ્દ બોલેછે. १ ह्रादः, २ निह्रादः, (ધ્વનિ), ह्रदः (ધરો).

ह्री, प. ३. लज्जायाम्. લાજવું. जिह्रेति લાજેછે. ह्रीः (લાજ), ह्रीक (સલજ્જ).

ह्रीछ, (अ) प. १. लज्जायाम्. લાજવું. ह्रीच्छति લાજેછે.

ह्रेष, (ऋ) आ. १. अव्यक्ते शब्दे. अयमश्वशब्दे. ઘોડાનું હણહણવું. ह्रेषते घोटः ઘોડો હણહણેછે. ह्रेषा (અશ્વશબ્દ).

ल्हग. (ए. म) प. १. संवरणे. संवरणमाच्छादनम्. છાવું. ઓછાડવું, ઢાંકવું. ल्हगति છાયછે.

ल्हप्. (अ) उ. १०. व्यक्तायां वाचि. સ્પષ્ટ – સ્ફુટ વાણી બોલવી. ल्हापय-ति – ते સ્ફુટ વાણી બોલેછે.

ल्हस. (अ) प. १. शब्दे શબ્દ કરવો. ल्हसति શબ્દ કરેછે.

ह्लाद्, (ई) आ॰ १. अव्यक्ते शब्दे सुखे च. १ અસ્પષ્ટ–અસ્ફુટ શબ્દ કરવો. ૨ સુખ કરવું. ह्लादते અસ્ફુટ શબ્દ કરેછે. ह्लादः (૧ અસ્પષ્ટ શબ્દ, ૨ સુખ), आल्हादः (આનંદ), मल्हादः (હરિભક્ત દૈત્ય).

ह्वल्, (अ. म्) प. १. चलने. ચાલવું, હાલવું. ह्वलति હાલેછે. णी– ह्वलयति હલાવેછે. विह्वलः (કાયર).

ह्वृ, प. १. कौटिल्ये. વાંકું ચાલવું. ह्वरति खलः ખલ વાંકો ચાલેછે. उपव्हरम् (એકાંત).

ह्वे, (ञ्) उ. १. स्पर्द्धायां शब्दे च. १ [illegible] કરવો, બોલવું. ह्वयति–ते [illegible] आह्वयते मल्लो म[illegible] મલ્લને જિતવા ઇચ્છેછે. आव्हयते पिता पुत्रम् પિતા પુત્રને સાદ કરેછે. १ हव, २ आव्हानम् (સાદ કરવું), १ आव्हा, २ आव्हयः (સંજ્ઞા), आहवः (યુદ્ધ), समाव्हयः (પ્રાણિદ્યૂત), उपव्हरम् (१ संधि, २ એકાંત), "आहूयंते पानाय गावो यस्मिन्" १ आहावः, २ आहावकः = आहावडो = હવાડો, (નવાણું).

श्लोक.

श्रोटेलरसहायेन मङ्गलालेन धीमता ॥
अम्मदावादनगरे रचितो धातुसंग्रहः ॥ १ ॥

समाप्तः

BOMBAY: PRINTED AT THE EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.